

**Ing. Karel TUREČEK
a kolektiv**

ZÁKON O VODÁCH

č. 254/2001 Sb.,

s komentářem

sondy

OBSAH:

Předmluva	str. 5
Úvod	str. 7
Zákon č. 254/2001 Sb. , ze dne 28. června 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)	str. 11
Vyhláška č. 431/2001 Sb. , ze dne 3. prosince 2001, o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci	str. 241
Vyhláška č. 432/2001 Sb. , ze dne 3. prosince 2001, o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu	str. 281
Vyhláška č. 470/2001 Sb. , ze dne 14. prosince 2001, kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků	str. 301
Vyhláška č. 471/2001 Sb. , ze dne 14. prosince 2001, o technickobezpečnostním dohledu nad vodními díly	str. 335

© Ing. Karel Tureček a kolektiv
SONDY, s.r.o.
Praha 2002

ISBN 80-902766-8-7

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace se nesmí reprodukovat, ukládat do informačních systémů nebo rozšiřovat jakýmkoliv způsobem, ať již polygraficky, fotografickou reprodukcí, elektronicky, audio a video cestou ani jinými prostředky bez písemného souhlasu majitele práv.

Komentáře k jednotlivým ustanovením zákona
jsou vtištěny tučně a kurzívou

Autorský kolektiv:

Ing. Z. Jonová

Ing. L. Kašlík

Ing. M. Král, CSc.

Ing. M. Krátký

RNDr. P. Kubala

Mgr. J. Nietzscheová

Ing. J. Plechatý

RNDr. P. Punčochář, CSc.

Ing. F. Smrčka

Mgr. M. Voplakal

Předmluva

Vážení čtenáři,

po více než deseti letech od zásadní politické a ekonomické změny v České republice provázené transformací všech společenských a hospodářských norem, dostáváte k využití komentované znění nového zákona o vodách. Tento zákon konečně nahrazuje přežilé normy ze 70. let a zároveň se jedná o předpis základního významu pro transpozici legislativy Evropských společenství v oblasti péče o vody.

Považuji za vhodné rovněž připomenout, že zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon) představuje historicky teprve pátou komplexní úpravu na úseku péče o vodní zdroje, jejich ochrany a využívání. První soubornou normou byly tzv. „zemské zákony“ z r. 1870, které platily v podstatě až do r. 1942. V období Československé republiky byla sice připravována v letech 1921-1937 osnova nového zákona o vodách známá jako „referentský návrh zákona o vodním právu“, která však nebyla uzákoněna. Další souhrnnou úpravou byl zákon č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství, který byl novelizován pro řadu nedostatků již v r. 1959. Poslední úprava následovala vydáním zákona č. 138/1973 Sb., o vodách a zákona č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, jejichž účinnost nastala současně od 1. dubna 1975. Tyto zjevně překonané a nevyhovující normy tedy konečně nahrazuje nový vodní zákon, nezbytný pro vytvoření moderního demokratického prostředí k zajištění vlastnických vztahů, naplnění veřejného zájmu a prvků směřujících k zabezpečení vodních zdrojů pro budoucí generace.

Komentované znění se k Vám dostává souběžně s nabytím účinnosti nového zákona od 1. 1. 2002 a jeho cílem je seznámit zainteresovanou veřejnost - zejména pracovníky veřejné správy - s pojetím jednotlivých ustanovení a přispět tím k jejich praktickému využívání. Připojen je také soubor nových vyhlášek, které byly vydány ve Sbírce zákonů a představují část nezbytnou k okamžitému využívání v návaznosti na nový zákon. Další soubor vyhlášek a vládních nařízení bude připraven v průběhu roku 2002, resp. 2003, a jde o předpisy především nezbytné k naplnění legislativy Evropských společenství. K zajištění kontinuity zůstávají do doby nabytí účinnosti některých těchto nových vyhlášek i odpovídající vyhlášky vydané na základě zmocnění podle předchozí právní úpravy.

Není pochyb o tom, že život přinese významné podněty i problémy, které povedou k potřebě úprav a rozšíření komentářů. Autorský kolektiv Ministerstva zemědělství je proto připraven k následnému upravenému vydání. V tomto smyslu samozřejmě budu vítat Vaše připomínky, doporučení a názory, za něž předem děkuji jménem všech autorů.

Závěrem chci vyjádřit poděkování poslancům a senátorům Parlamentu České republiky za jejich aktivní přístup a přínos při projednávání návrhu zákona a především za podporu jeho včasného přijetí a rád bych ocenil také úsilí autorského týmu při zpracování textů komentáře.

Ing. Karel Tureček,
náměstek ministra zemědělství
pro vodní hospodářství

Úvod

Příprava nového zákona o vodách probíhala s různou intenzitou a přestávkami již od roku 1994, kdy byl zpracován první věcný záměr. Není pochyb, že jde o velmi významnou a také komplikovanou normu, kterou veřejnost po změně politicko-ekonomické situace v České republice velmi očekávala.

Značné urychlení prací nastalo s procesem přípravy České republiky na přijetí do Evropské unie, kdy byl stanoven termín k předložení návrhu do vlády. Ve finální fázi bylo podstatným momentem ustanovení úseku vodního hospodářství na Ministerstvu zemědělství v roce 2000.

Po rozsáhlé diskusi o problematice sdílených kompetencí schválila vláda České republiky při druhém projednání návrh na své schůzi dne 26. července 2000.

Následovalo projednávání v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, kde byl návrh velmi podrobně rozebírán s řadou úprav ve třech výborech, a výsledný text schválilo plénum na schůzi dne 18. května 2001. Po neméně důkladném projednání v Senátu Parlamentu České republiky, ukončeném 28. června 2001 byl text po schválení prezidentem České republiky publikován ve Sbírce zákonů v částce 98 dne 25. července 2001 jako zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Veřejnosti se tedy konečně dostává očekávaný nový zákon o vodách, který přináší řadu nových prvků odpovídající současné potřebě, i když v zásadě vychází z koncepce předchozí právní úpravy.

Nové je především pojetí právní povahy vody v přírodním prostředí, která nebude předmětem vlastnického práva a stává se předmětem vlastnictví až po odebrání z přírodního zdroje. Nový zákon dále nepovažuje vodní tok za nemovitost ve vlastnictví státu jako tomu bylo dosud, ale jako přírodní jev v podobě toku vody ohraničeném korytem na pozemku. Tyto pozemky mají konkrétní vlastníky, pro něž vyplývají ze zákona určité povinnosti údržby. Dále zákon stanoví podmínky pro využívání povrchových a podzemních vod, ukládá povinnosti právnickým a fyzickým osobám v souvislosti s jejich ochranou, uceleně upravuje problematiku ochrany před povodněmi, stanoví působnost orgánů veřejné správy a upravuje systém plateb a financování v oblasti vodního hospodářství.

Nový zákon o vodách v sobě obsahuje problematiku také dvou dalších zrušených předchozích zákonů č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hos-

podářství, a č. 58/1998 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových.

Zvláštní pozornost poutá zejména problematika financování. Systém financování navazuje na ekonomické nástroje používané v současné praxi, precizuje však jejich uplatňování pro potřeby tohoto zákona a zavádí některé nové instituty. Systém odpovídá koncepci ES založené na principech „uživatel platí“ a „znečišťovatel platí“. Stát se rovněž může podílet na úhradě dalších neinvestičních nebo investičních nákladů na opatření a činnosti ve veřejném zájmu formou příspěvku na kofinancování těm subjektům, které tyto veřejné zájmy zajišťují.

Nově byly zavedeny poplatky za odběry podzemní vody na všechny účely užití, tedy včetně zásobování pitnou vodou, a zavádí se poplatek za vypouštění odpadních vod do vod podzemních. Tyto poplatky budou znamenat určité zvýšení výdajů fyzických a právnických osob tím, že se částečně promítnou do vodného a stočného a částečně do cen výrobků. Lze odhadnout, že se zvýší ceny vodného v průměru asi o 10 % za fakturovanou pitnou vodu. V jednotlivých regionech se může ovšem toto zvýšení pohybovat v širším rozmezí cca 5 - 30 % a vyšší nárůst nastane tam, kde je pro přípravu pitné vody využíváno výhradně podzemních zdrojů. Proto je zavedení těchto poplatků časově rozloženo postupným nárůstem mezi roky 2002 - 2004.

Zákon dále zakládá několik institutů v souvislosti s implementací požadavků směrnic ES. Jde zejména o:

- nový systém plánování v oblasti vod (centralistické pojetí dosavadního plánování je nahrazeno základním plánováním v gesci regionální samosprávy),
- zkvalitnění systému zjišťování a hodnocení stavu podzemních a povrchových vod (výrazně posílený a optimalizovaný monitoring),
- nový systém vodoprávní evidence a vedení vodních staveb v katastru nemovitostí,
- zavedení správy, resp. správce povodí,
- zkvalitnění informačních systémů (zejména zapojení geografických informačních systémů a sdílených údajů v distribuovaných databázích),
- zavedení citlivých a zranitelných oblastí (nové typy území se specifickým ochranným režimem),
- vymezení tzv. „rybných vod“ (vyžadujících ochranu a opatření ke zlepšení stavu).

Zákon přináší v souvislosti s požadavky směrnic ES také zpřísnění požadavků na inovaci průmyslových zařízení zaváděním „nejlepší dostupné

techniky“ a uplatňováním zásad „správné zemědělské praxe“, což ovlivní investiční a často i provozní náklady. Věcné plnění příslušných směrnic ES vyvolává značné finanční náklady, a proto pro směrnici Rady 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod je požadováno desetileté přechodné období.

Zvláštní pozornost zaslouží především zahrnutí nejnovější směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (dále Rámcová směrnice vodní politiky), jejíž finální projednávání a přijetí v říjnu 2000 probíhalo souběžně s projednáváním návrhu nového vodního zákona. Snaha o naplnění této komplexní směrnice ES přinesla velmi dobré výsledky a není bez zajímavosti uvést, že Česká republika je první zemí, která zajistila transpozici Rámcové směrnice vodní politiky do národní legislativy. Některé drobné úpravy sice může čas vyžádat návazně na zpracování kompletní sekundární legislativy, ale obdobně tomu bude i v ostatních členských zemích, neboť zavádění Rámcové směrnice vodní politiky je zcela nový prvek zatím neopřenesený o zkušenosti. Není rovněž pochyb o tom, že také další směrnice, specifické pro vodní zdroje a jejich ochranu, byly transponovány a po doplnění sekundárními předpisy (vyhláškami a vládními nařízeními) v průběhu roku 2002 a 2003 je naplňován jeden z hlavních cílů novelizace naší legislativy - transpozice právních předpisů ES v oblasti vody.

Řadu náročných opatření v oblasti vody vyžaduje ochrana před povodněmi, která je nutným předpokladem minimalizace potenciálních rizik spojených s průchodem velkých vod. Finanční prostředky na opatření pro naplnění Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky (přijata usnesením vlády č. 382 ze dne 19. 4. 2000) prostřednictvím připravených programů, byly odhadnuty na cca 1 mld. Kč ročně. Významnou podporu v této oblasti přináší zákon o vodách v ustanovení § 135, které umožňuje využití finančních zdrojů z účtu Státních finančních aktiv.

Závěrem lze shrnout, že přijetí nového zákona o vodách přináší nejen zásadní pokrok v procesu přidružení České republiky do EU, ale vytváří odpovídající legislativní podmínky pro hospodaření s vodními zdroji a jejich ochranu v demokratickém prostředí s tržní ekonomikou. Rámec zákona je rovněž v souladu s mezinárodními závazky České republiky v oblasti vodního hospodářství - ať ve dvoustranných nebo vícestranných smlouvách. Legislativní rada vlády i legislativní odbory Parlamentu České republiky potvrdily rovněž soulad nového zákona o vodách s ústavním pořádkem České republiky.

Sestavený komentář představuje stručnou, rychle připravenou verzi, která si neklade za cíl být vyčerpávající pomůckou. Příprava textu proběhla v období, kdy nebylo dokončeno vypracování větší části prováděcích vyhlášek a vládních nařízení. Je tudíž samozřejmé, že v návaznosti na dopracování sekundární legislativy a po prvních zkušenostech s používáním zákona se objeví potřeba detailnějšího komentáře a možná i potřeba určitých úprav současně předkládaného.

Autorský kolektiv si je těchto skutečností vědom, avšak zároveň považoval za velmi žádoucí publikovat co nejrychleji alespoň základní komentování jednotlivých ustanovení nového zákona a usnadnit tím uživatelům z veřejné správy jeho zavedení do života.

Očekáváme proto Vaši reakci, průběžné připomínky a návrhy doplňků tak, aby se následné rozšířené vydání více blížilo potřebám uživatelů.

Za tyto Vaše poznámky a doplňky i doporučení předem děkujeme.

Autoři

ZÁKON č. 254

ze dne 28. června 2001

o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

ČÁST PRVNÍ

ZÁKON O VODÁCH (VODNÍ ZÁKON)

HLAVA I

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Účel a předmět zákona

- (1) Účelem tohoto zákona je chránit povrchové a podzemní vody, stanovit podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů a pro zachování i zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod, vytvořit podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a zajistit bezpečnost vodních děl.
- (2) Zákon upravuje právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám, vztahy fyzických a právnických osob k využívání povrchových a podzemních vod, jakož i vztahy k pozemkům a stavbám, s nimiž výskyt těchto vod přímo souvisí, a to v zájmu zajištění trvale udržitelného užívání těchto vod, bezpečnosti vodních děl a ochrany před účinky povodní a sucha.

K § 1

Úvodní ustanovení vymezuje účel a předmět zákona.

Vymezení účelu zákona je základním pravidlem pro interpretaci všech ustanovení zákona. Z vymezení účelu zákona sice nevyplývají konkrétní práva a povinnosti, ale vyplývá z něj postavení a význam vody jako složky životního prostředí, sloužící pro uspokojování základních životních potřeb lidí a jejich hospodářských aktivit, ale také jako živlu, který může ohrožovat životy a majetek.

Účel zákona je také v souladu s legislativou ES v oblasti kvality vod včetně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky, přijaté 23. října 2000.

Předmětem zákona je úprava právních vztahů fyzických osob a právnických

osob k povrchovým a podzemním vodám a s nimi souvisejících pozemků a staveb, a to v zájmu možnosti trvale udržitelného užívání tohoto obnovitelného přírodního zdroje.

Zákon upravuje vztahy k povrchovým a podzemním vodám a vylučuje možnost úpravy právních vztahů k nim jinak, např. smluvním ujednáním.

§ 2

Vymezení pojmů

(1) Povrchovými vodami jsou vody přirozeně se vyskytující na zemském povrchu; tento charakter neztrácejí, protékají-li přechodně zakrytými úseky, přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo v nadzemních vedeních.

(2) Podzemními vodami jsou vody přirozeně se vyskytující pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami; za podzemní vody se považují též vody protékající drenážními systémy a vody ve studních.

(3) Vodním útvarem je vymežitelné významné soustředění povrchových nebo podzemních vod v určitém prostředí charakterizované společnou formou jejich výskytu nebo společnými vlastnostmi vod a znaky hydrologického režimu; vodní útvary jsou přírodní a umělé; umělé vodní útvary jsou vytvořené lidskou činností.

(4) Vodním zdrojem je vodní útvar povrchové nebo podzemní vody, kterou lze použít pro uspokojení potřeb člověka.

(5) Nakládáním s povrchovými nebo podzemními vodami je jejich vzdouvání pomocí vodních děl, využívání jejich energetického potenciálu, jejich využívání k plavbě nebo k plavení dřeva, k chovu ryb nebo vodní drůbeže, jejich odběr, vypouštění odpadních vod do nich a další způsoby, jimiž lze využívat jejich vlastnosti nebo ovlivňovat jejich množství, průtok, výskyt nebo jakost.

(6) Povodí je území, ze kterého veškerý povrchový odtok odtéká sítí vodních toků k určitému místu vodního toku (obvykle soutok s jiným vodním tokem nebo vyústění vodního toku do jiného vodního útvaru). Povodí je ohraničeno rozvodnicí, kterou je myšlená hranice geomorfologického rozhraní mezi sousedními povodími. Plocha povodí zahrnuje také plochy povrchových vodních útvarů v povodí.

(7) Hydrogeologický rajon je území s obdobnými hydrogeologickými poměry, typem zvodnění a oběhem podzemní vody.

K § 2

Ustanovení obsahuje definice stěžejních pojmů zákona. Zákon upravuje především vztahy k vodám v přírodním prostředí (tj. k vodám povrchovým a podzemním) a jen částečně k vodám z nich odebraným, neboť odebráním se tyto vody

vylučují z přírodního koloběhu. Jsou-li odebrány, nejsou již vodami povrchovými nebo podzemními.

K odst. 1

Povrchovými vodami jsou vody (v kapalném i pevném skupenství) přirozeně se vyskytující na zemském povrchu. Oproti předchozí právní úpravě se upřesňuje, že povrchovými vodami jsou i vody, které přechodně protékají zakrytými úseky, tunely nebo v nadzemních vedeních; konstatováním této skutečnosti se odstraňují dosavadní výkladové pochybnosti. Povrchovými vodami jsou ve smyslu definice zejména vody ve vodních tocích, včetně vod ve vodních tocích uměle vzdutých pomocí jezů, přehrad a vod v rybnících, vody odtékající po zemském povrchu vzniklé z dešťových srážek. K povrchovým vodám patří i vody vyskytující se v jezerech, tzv. nebeských rybnících resp. obecně v prohlubních na zemském povrchu bez odtoku vody, dále vody v odstavených ramenech vodních toků.

K odst. 2

Podzemními vodami se, v souladu s definicí ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky, rozumějí vody vyskytující se pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami, ve kterém se voda pohybuje účinkem gravitačních sil. Tuto povahu neztrácejí, protékají-li přechodně drenážemi. Vody ve studních, vrtech apod. jsou vodami podzemními do doby, než vniknou do zařízení určeného k jejich odběru.

K odst. 3

Nově se zavádí termín „vodní útvar“ jako termín užívaný ve směrnici 2000/60/ES. Důvodem je potřeba definovat vody z hlediska komplexní ochrany vod jako medium včetně prostředí, v němž se voda vyskytuje (součást ekosystému). Vodním útvarem může být vodní tok nebo jeho úsek, voda ve vodní nádrži nebo jen v její vymežitelné části, podzemní vody v určité zvodni nebo jen v její vymežitelné části v určité lokalitě.

K odst. 4

Pojem „vodní zdroj“ je v zákoně užit ve smyslu vody, kterou lze použít pro uspokojování potřeb člověka (jeho životních potřeb i jeho hospodářských aktivit).

K odst. 5

Pojem „nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami“ je nejobecnější pojem pro veškeré vyjmenované aktivity související s využíváním těchto vod. Nakládat s povrchovými nebo podzemními vodami lze buď na základě práv vyplý-

vajících ze zákona (§ 6 a § 7) nebo předchozích předpisů – např. zákona č. 138/1973 Sb., zákona č. 11/1955 Sb., atd., nebo na základě povolení vodoprávního úřadu (§ 8), případně na základě povolení vyplývající z předchozích předpisů.

K odst. 6 a 7

Zákon definuje také pojmy „povodí a hydrogeologický rajon“ jako zvláštním způsobem specifikovaná území.

§ 3

Práva k vodám a právní povaha vod

(1) Povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují; práva k těmto vodám upravuje tento zákon.

(2) Za povrchové a podzemní vody se nepovažují vody, které byly z těchto vod odebrány.

(3) V pochybnostech o tom, zda se jedná nebo nejedná o povrchové nebo podzemní vody, rozhoduje vodoprávní úřad.

K § 3

Zákon, na rozdíl od předchozí právní úpravy, řeší práva k povrchovým a podzemním vodám. Řeší je tak, že jejich vlastnictví vylučuje, a to pro všechny subjekty včetně státu. Vychází se zde z pojetí vlastnictví podle principů našeho právního řádu, které je chápe jako panství nad věcí. Vzhledem k tomu, že povrchové a podzemní vody nelze ovládat dostatečně, nelze je dostatečně vymezit ani uchopit, vyloučil zákon možnost vlastnictví k nim. Výslovně stanoví, že nejsou součástí i příslušenstvím pozemku, na němž se vyskytují, a z definice vodního díla (§ 55) vyplývá, že nejsou ani součástí nebo příslušenstvím vodních děl.

Zákon dále výslovně stanoví, že upravuje práva k těmto vodám; proto je například nutné získat právo k vodám samostatným povolením k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami (§ 8) před nebo nejpozději současně se stavebním povolením k vodnímu dílu (§ 15), které slouží pro odběr povrchové vody. Stanoví dále, že voda odebraná z povrchových nebo podzemních vod je předmětem vlastnictví toho, kdo ji odebral nebo jiného subjektu, pro něhož byla odebrána, a může být dále předmětem dalších práv, která jsou upravena, např. zákonem č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů.

Vodoprávní úřad má významnou kompetenci rozhodnout v pochybnostech o tom, zda se v konkrétním případě jedná nebo naopak nejedná o povrchové nebo podzemní vody se všemi důsledky ve věci jejich vlastnictví. Pochybnosti v této věci může vznést kdokoliv, vodoprávní úřad však zahájí vodoprávní řízení vždy z vlast-

ního podnětu a jen pokud dospěje k závěru, že pochybnosti v konkrétním případě skutečně jsou.

§ 4

(1) Na vody, které jsou podle zvláštního zákona¹⁾ vyhrazenými nerosty, a na přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod, o nichž bylo vydáno osvědčení podle zvláštního zákona,²⁾ se tento zákon vztahuje, jen pokud tak výslovně stanoví.

(2) Důlní vody se pro účely tohoto zákona považují za vody povrchové, popřípadě podzemní a tento zákon se na ně vztahuje, pokud zvláštní zákon¹⁾ nestanoví jinak.

K § 4

Zákon se vztahuje, pokud tak výslovně stanoví, také na vody, které jsou vyhrazenými nerosty podle zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) ve znění pozdějších předpisů a dalších předpisů, např. na mineralizované vody, z nichž se mohou průmyslově získávat vyhrazené nerosty [§ 3 odst. 1 písm. m)] horního zákona a na přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod, které definuje zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních, lázeňských místech a změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon) jen v případech, kdy to výslovně stanoví – tedy ve věcech uvedených např. v § 10 odst. 1 nebo § 22 odst. 2 vodního zákona.

Důlní vody podle § 40 horního zákona jsou všechny podzemní, povrchové a srážkové vody, které vnikly do hlubinných nebo povrchových důlních prostorů bez ohledu na to, zda se tak stalo průsakem nebo gravitací z nadloží, podloží nebo boku nebo prostým vtékáním srážkové vody, a to až do jejich spojení s jinými stálými povrchovými nebo podzemními vodami. Vodní zákon je považuje za vody povrchové nebo vody podzemní, a vztahuje se na ně, pokud horní zákon nestanoví v § 40 odst. 2 až 4 jinak. Z toho vyplývá, že s ohledem na toto zařazení důlních vod, je třeba k jejich odběru povolení příslušného vodoprávního úřadu dle ustanovení § 8 vodního zákona, což podle předchozích předpisů nebylo v některých případech třeba. Podle ustanovení § 127 odst. 8 se odběry těchto vod považují ode dne účinnosti zákona za povolené až do 31. 12. 2004, pokud nebude jejich odběr povolen podle § 8 na delší dobu. Od roku 2005 je k nakládání s důlními vodami třeba vždy povolení podle § 8, pokud se nejedná o nakládání s vodami, které tako-

1) Například zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů.

2) Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon).

vé povolení nevyžaduje – např. užívání důlních vod, které budou považovány za vody povrchové, k plavbě nebo obecné nakládání s nimi.

HLAVA II NAKLÁDÁNÍ S VODAMI

Díl 1

Základní povinnosti

§ 5

(1) Každý, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami, je povinen dbát o jejich ochranu a zabezpečovat jejich hospodárné a účelné užívání podle podmínek tohoto zákona a dále dbát o to, aby nedocházelo k znehodnocování jejich energetického potenciálu a k porušování jiných veřejných zájmů chráněných zvláštními právními předpisy.³⁾

(2) Každý, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami k výrobním účelům, je povinen za účelem splnění povinností podle odstavce 1 provádět ve výrobě účinné úpravy vedoucí k hospodárnému využívání vodních zdrojů a zohledňující nejlepší dostupné technologie.

(3) Při provádění staveb⁴⁾ nebo jejich změn nebo změn jejich užívání jsou stavebníci povinni podle charakteru a účelu užívání těchto staveb je zabezpečit zásobováním vodou a odváděním, čištěním, popřípadě jiným zneškodňováním odpadních vod z nich v souladu s tímto zákonem. Stavební úřad nesmí bez splnění těchto podmínek vydat stavební povolení nebo rozhodnutí o dodatečném povolení stavby nebo rozhodnutí o povolení změn stavby před jejím dokončením, popřípadě kolaudační rozhodnutí ani rozhodnutí o změně užívání stavby.

K § 5

Zákon stanoví základní obecné povinnosti každého, tedy každé právnické i fyzické osoby, která nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami podle § 6 až 8 zákona; tyto povinnosti musí dodržovat i v případě, že to není výslovně stanoveno v konkrétním povolení nebo jiném rozhodnutí vodoprávního úřadu.

³⁾ Například zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění zákona č. 123/1998 Sb., zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 344/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidí, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Smyslem ustanovení je uplatnění principů trvale udržitelného rozvoje a zásad ochrany životního prostředí podle zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, při nakládání s vodami. V případě povinnosti dbát o to, aby nedocházelo k porušování veřejných zájmů chráněných zvláštními předpisy, se však tato povinnost týká veřejného zájmu v případném řízení prokázaného.

V odstavci 2, v souladu s principy legislativy ES, se každému, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami k výrobním účelům, ukládá další povinnost k zajištění požadavků uvedených v odstavci 1 - provádět v technologii výroby účinné úpravy k racionálnímu využívání vodních zdrojů a zohledňující nejlepší dostupné techniky (BAT - Best Available Technique), přičemž „technikou“ se rozumí jak používaná technologie, tak způsob, jakým je zařízení navrženo, vybudováno, provozováno a vyřazováno z činnosti. Více informací na adrese: www.ceu.cz/IPPC

V odstavci 3 se uvedená povinnost stavebníků nebo vlastníků staveb zabezpečit své stavby zásobováním vodou a odváděním, čištěním popřípadě jiným zneškodňováním odpadních vod může zajistit buď vlastním povoleným nakládáním s vodami, nebo smluvním zajištěním zásobování vodou nebo odvádění odpadních vod. Splnění těchto povinností musí stavebník nebo vlastník takové stavby prokázat vždy v řízení o jejím povolení, kolaudaci, změně stavby nebo změně jejího užívání příslušnému stavebnímu úřadu. Povolení vydané tímto úřadem bez splnění uvedených povinností by bylo vadné, vydané v rozporu se zákonem a jako takové by bylo, v případném odvolacím nebo přezkumném řízení, vážně ohroženo možností zrušení.

Díl 2

Nakládání s povrchovými vodami

§ 6

Obecné nakládání s povrchovými vodami

(1) Každý může na vlastní nebezpečí bez povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu odebírat povrchové vody nebo s nimi jinak nakládat pro vlastní potřebu, není-li k tomu třeba zvláštního technického zařízení.

(2) Povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu rovněž není třeba k zachycování povrchových vod jednoduchými zařízeními na jednotlivých pozemcích a stavbách nebo ke změně přirozeného odtoku vod za účelem jejich ochrany před škodlivými účinky těchto vod.

(3) Při obecném nakládání s povrchovými vodami se nesmí ohrožovat jakost nebo zdravotní nezávadnost vod, narušovat přírodní prostředí, zhoršovat odtokové poměry, poškozovat břehy, vodní díla a zařízení, zařízení pro chov ryb a porušovat práva a právem chráněné zájmy jiných.

(4) Vodoprávní úřad může obecné nakládání s povrchovými vodami bez náhrady upravit, omezit, popřípadě zakázat, vyžaduje-li to veřejný zájem, zejména dochází-li při něm k porušování povinností podle odstavce 3 nebo z důvodu bezpečnosti osob. Působnost jiných správních úřadů ke stanovení podmínek k užívání těchto vod ke koupání⁵⁾ není tímto zákonem dotčena.

K § 6

Zákon zachovává principy právní úpravy obecného nakládání s povrchovými vodami podle předchozí právní úpravy. Je třeba zdůraznit, že obecné nakládání se týká jen povrchových vod, veškeré nakládání s podzemními vodami vyžaduje povolení (§ 8).

K odst. 1

Zákon umožňuje každému, kdo má takovou možnost, odebírat povrchovou vodu nebo s ní jinak nakládat – např. užívat k rekreačním účelům, jako je koupání a jiné vodní sporty, bruslení na zamrzlé hladině, dále praní prádla, plavení zvířat, získávání vodních organismů, nestanoví-li zvláštní zákon (např. zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů) jinak, atd. – pro vlastní potřebu, tj. nikoliv pro podnikatelské účely. To platí i v případě, že jsou povrchové vody např. akumulovány ve vodním díle, které je vlastnictvím jiné osoby. Základní charakteristikou obecného nakládání s povrchovými vodami je, že k němu není třeba zvláštního technického zařízení, prakticky žádného technického zařízení, pro jehož provoz je třeba dodávat elektrickou, mechanickou nebo jinou energii. Vodoprávní úřad může zjistit, že v konkrétním případě jde o zvláštní technické zařízení, a proto je pro takové nakládání s vodami třeba povolení podle § 8. V takovém případě upozorní osobu, která s vodami nakládá na tento fakt a její povinnosti podle zákona, případně zahájí řízení podle Hlavy XII zákona nebo podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů.

Nově zákon výslovně stanoví, že obecně lze nakládat s povrchovými vodami jen na vlastní nebezpečí. Je tím vyslovena zásada, že za případné škody vzniklé při takovém nakládání s vodami, např. za úrazy vzniklé při koupání v povrchové vodě, nejsou odpovědní správci vodních toků, vlastníci vodních děl nebo vlastníci pozemků koryt vodních toků ani jiné osoby.

Obecným nakládáním s povrchovými vodami není užívání těchto vod k rybářským účelům a k plavbě.

K odst. 2

Jednoduchými zařízeními uvedenými v odstavci 2 se rozumí např. jednoduché hrázky, stružky, které nejsou podle § 55 odst. 2 vodními díly.

⁵⁾ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 254/2001 Sb.

K odst. 3

K ohrožení jakosti nebo zdravotní nezávadnosti povrchové vody může dojít např. při máchání prádla, k narušení přírodního prostředí může dojít např. při sekání rákosu, ke zhoršení odtokových poměrů může dojít např. poškozováním koryta vodního toku při napájení zvířat, k poškozování břehů, vodních děl a zařízení, zařízení pro chov ryb může dojít např. při provozování vodních sportů a k porušování práv a právem chráněných zájmů jiných může dojít např. soustředováním povrchové vody na pozemku a jejich odváděním tak, že podmáčí sousední pozemky nebo stavby.

K odst. 4

Obecné nakládání s povrchovými vodami může vodoprávní úřad, po provedeném vodoprávním řízení, zahájeném z vlastního podnětu, v konkrétním případě upravit, omezit nebo zakázat. Zákon výslovně stanoví, že za případnou újmu, která tímto omezením, úpravou nebo zákazem vznikne, nenáleží náhrada. Vodoprávní úřad může takto rozhodnout v případě, že to vyžaduje veřejný zájem. Ten je specifikován tak, že při konkrétním obecném nakládání s vodami dochází k porušování povinností uložených v odstavci 3 nebo k ohrožení bezpečnosti osob. Tento veřejný zájem je třeba ve vodoprávním řízení prokázat.

Jde-li o omezování nebo zákaz obecného nakládání s povrchovými vodami blíže nespecifikovaných osob - např. při zákazu koupání v určitém místě v povrchových vodách z důvodu bezpečnosti osob - lze rozhodnutí vodoprávního úřadu vyhlásit veřejnou vyhláškou (§ 115 odst. 14).

§ 7

Užívání povrchových vod k plavbě

(1) K užívání povrchových vod k plavbě a k odběru vody potřebné k provozu plavidel není třeba povolení vodoprávního úřadu.

(2) Provozovatelé plavidel jsou povinni vybavit je potřebným zařízením k akumulaci odpadních vod a řádně je provozovat, pokud při jejich užívání nebo provozu mohou odpadní vody vznikat, a jsou povinni zabránit únikům odpadních vod a závadných látek z plavidel do vod povrchových.

(3) Provozovatelé přístavů a speciálních lodí⁶⁾ určených k dopravě pohonných hmot a odpadů z plavidel (dále jen „obslužní loď“) jsou povinni zabezpečovat zásobování plavidel pohonnými a provozními hmotami a odstraňování odpadních vod nebo závadných látek z plavidel v přístavech nebo pomocí obslužných

⁶⁾ § 2 odst. 1 písm. a) bod 8 vyhlášky č. 223/1995 Sb., o způsobilosti plavidel k provozu na vnitrozemských vodních cestách.

lodí tak, aby při tom nedocházelo ke znečišťování povrchových nebo podzemních vod.

(4) Přecherpávání odpadních vod nebo závadných látek z plavidel a zásobování plavidel pohonnými nebo provozními hmotami mimo přístavy je zakázáno, pokud jejich objem je v jednotlivých případech větší než 50 litrů nebo pokud tyto činnosti nezabezpečuje obslužní loď.

(5) Na povrchových vodách v ochranných pásmech vodních zdrojů I. stupně a na nádržích určených pro chov ryb je plavba plavidel se spalovacími motory zakázána. Nejde-li o dopravně významné vodní cesty,⁷⁾ je tato plavba zakázána na vodních nádržích a vodních tocích, které stanoví Ministerstvo dopravy a spojí v dohodě s Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství vyhláškou. Ostatní povrchové vody lze užívat k plavbě jen tak, aby při tom nedošlo k ohrožení zájmů rekreace, jakosti vod a vodních ekosystémů, bezpečnosti osob a vodních děl; rozsah a podmínky užívání povrchových vod k plavbě stanoví Ministerstvo dopravy a spojí v dohodě s Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství vyhláškou.

(6) Zákaz plavby podle odstavce 5 se nevztahuje na plavidla Státní plavební správy, Hasičského záchranného sboru České republiky, ozbrojených sil České republiky, Policie České republiky a správců vodních toků, pokud jsou použita ke služebním účelům, dále na plavidla použitá v souvislosti s výstavbou, údržbou nebo provozem vodních děl nebo jiných staveb na vodních tocích nebo na pozemcích při nich, plavidla osob vykonávajících povinnosti podle tohoto zákona nebo plavidla použitá k nutnému zajištění zdravotní služby nebo při ochraně před povodněmi.

(7) O výjimkách ze zákazu a omezení podle odstavce 5 pro sportovní činnost rozhoduje v jednotlivých případech vodoprávní úřad po projednání se Státní plavební správou.

(8) Kontrolu dodržování zákazu plavby plavidel se spalovacími motory na povrchových vodách podle odstavce 5, jakož i kontrolu užívání povrchových vod k plavbě s ohledem na stanovený rozsah a podmínky jejich užívání vykonává Státní plavební správa.

K § 7

Zákon upravuje užívání vod k plavbě, která je principiálně svobodná, a stanoví některé povinnosti a podmínky, které se bezprostředně vztahují k provozu plavidel na povrchových vodách z hlediska ochrany vod.

K odst. 1

Stejně jako podle předchozí právní úpravy není k užívání povrchových vod

⁷⁾ Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 358/1999 Sb.

k plavbě třeba povolení vodoprávního úřadu. Nově je stanoveno, že povolení není třeba také k odběru vody potřebné k provozu plavidel.

K odst. 2 až 4

Z hlediska ochrany vod před znečištěním souvisejícím s provozem plavidel je nově stanovena povinnost provozovatelů plavidel vybavit je potřebným zařízením pro akumulaci odpadních vod, které při provozu plavidel vznikají. Nově je zakázáno vypouštět z plavidel odpadní vody do vod povrchových a přecherpat odpadní vody, závadné látky a pohonné hmoty nad objem 50 litrů mimo přístavy, nejde-li o speciální loď určené k dopravě pohonných hmot a odpadů z plavidel, splňující podmínky podle vyhlášky č. 223/1995 Sb., o způsobilosti plavidel k provozu na vnitrozemských vodních cestách (tzv. obslužní loď).

K odst. 5

Nově je upraven také zákaz nebo omezení plavby plavidel se spalovacími motory. Ruší se vyhláška č. 82/1976 Sb., o úpravě užívání povrchových vod k plavbě motorovými plavidly ve znění vyhlášky č. 422/1992 Sb. Ze zákona je plavba plavidel se spalovacími motory zakázána na povrchových vodách v ochranných pásmech vodních zdrojů I. stupně a na nádržích určených pro chov ryb. Na vodních nádržích a vodních tocích, které nejsou součástí dopravně významné vodní cesty podle zákona o vnitrozemské plavbě, je tato plavba zakázána, jestliže jsou uvedeny v prováděcí vyhlášce k zákonu. Protože povrchové vody jsou kromě plavby užívané obvykle také z důvodů jiných zájmů, je v zákoně stanoveno, že povrchové vody lze k plavbě užívat jen tak, aby tyto jiné zájmy nebyly ohroženy. Podrobněji stanoví rozsah a podmínky užívání povrchových vod k plavbě vyhlášky. V zákoně je nově upraveno, že zákaz nebo úpravu používání vod k plavbě stanoví ve vyhlášce Ministerstvo dopravy a spojí v dohodě s Ministerstvem životního prostředí a s Ministerstvem zemědělství.

K odst. 6

V ustanovení odstavce jsou taxativně vyjmenovány osoby, na které se zákaz plavby jejich plavidly podle odstavce 5 nevztahuje.

K odst. 7

Zákon dává kompetence vodoprávnímu úřadu po projednání se Státní plavební správou rozhodnout v jednotlivých případech o výjimkách ze zákazu a omezení podle odstavce 5 pro sportovní činnosti.

K odst. 8

Nově zákon dává kompetenci Státní plavební správě provádět kontrolu nad plněním povinností uvedených v tomto ustanovení a s tím související ukládání pokut za porušení povinností (§ 121).

Díl 3**Povolení, souhlas a vyjádření****Oddíl 1****Povolení****§ 8****Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami**

(1) Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami (dále jen „povolení k nakládání s vodami“) je třeba

- a) jde-li o povrchové vody a nejde-li při tom o obecné nakládání s nimi
 1. k jejich odběru,
 2. k jejich vzdouvání, popřípadě akumulaci,
 3. k využívání jejich energetického potenciálu,
 4. k užívání těchto vod pro chov ryb nebo vodní drůbeže, popřípadě jiných vodních živočichů, za účelem podnikání,
 5. k jinému nakládání s nimi,
- b) jde-li o podzemní vody
 1. k jejich odběru,
 2. k jejich akumulaci,
 3. k jejich čerpání za účelem snižování jejich hladiny,
 4. k umělému obohacování podzemních zdrojů vod povrchovou vodou,
 5. k jinému nakládání s nimi,
- c) k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních,
- d) k čerpání povrchových nebo podzemních vod a jejich následnému vypouštění do těchto vod za účelem získání tepelné energie,
- e) k čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění a k jejich následnému vypouštění do těchto vod, popřípadě do vod povrchových.

(2) Povolení k nakládání s vodami se vydává fyzickým nebo právnickým osobám k jejich žádosti. Fyzická nebo právnická osoba, která má platné povolení k nakládání s vodami podle odstavce 1 nebo podle předchozích předpisů (dále jen „oprávněný“) je oprávněna nakládat s vodami v rozsahu a k účelu po dobu uvedenou v platném povolení.

(3) Povolení k nakládání s vodami není třeba

- a) k čerpacím pokusům při provádění hydrogeologického průzkumu nebo při průzkumu vydatnosti zdrojů podzemních vod, pokud mají trvat méně než 5 dnů a odběr vody v této době nepřekročí 1 l/s,

- b) k jednorázovému odběru povrchových nebo podzemních vod v případech záchranných prací při mimořádných událostech, požárech a jiných živelních pohromách,
- c) k nakládání s povrchovými vodami při cvičení a zásahu Hasičského záchranného sboru České republiky a jednotek požární ochrany, Policie České republiky nebo ozbrojených sil České republiky; toto nakládání musí být při cvičení předem projednáno s vodoprávním úřadem.

K § 8

Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami je jedním ze základních institutů vodního práva. Toto povolení zakládá práva k vodám mimo obecné nakládání s povrchovými vodami podle § 6 zákona. Na základě povolení vznikne danému subjektu právo nakládat s povrchovou nebo podzemní vodou, resp. právo ji odebírat nebo používat pro účely v povolení uvedené. Z hlediska právního se oprávněný stane vlastníkem vody, kterou odebral, resp. legitimně okupoval.

Právo nakládat s vodami je právem, které vyplývá jedině z ustanovení zákona nebo z povolení vodoprávního úřadu. Nelze je tedy získat jinak, např. koupí. S tím není v rozporu věcný charakter povolení k nakládání s vodami daný § 11 odst. 1 zákona.

V ustanovení paragrafu se vymezují druhy nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, k nimž je třeba povolení vodoprávního úřadu. Oproti předchozí právní úpravě byly, s ohledem na praktické problémy v povolovacím řízení, druhy nakládání podrobněji specifikovány. Jejich výčet není taxativní, neboť v písmenech a) a b) pod bodem 5 je umožněno zařadit k povolení i jiná nakládání s vodami, např. převádění vody mezi povodími, změnu vodních poměrů v určitém území – vodohospodářské meliorace a další.

Nakládáním s povrchovými nebo podzemními vodami je i vypouštění odpadních vod do nich. Povolení k tomuto vypouštění odpadních vod a povolení k čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění podle odst. 1 písm. e) jsou v souladu s požadavky legislativy ES v oblasti kvality vod.

Je třeba zdůraznit, že povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami neobsahuje povolení vybudovat vodní dílo; ke zřízení takového vodního díla je třeba stavební povolení podle § 15 zákona.

K udělení povolení k nakládání s vodami je příslušný vodoprávní úřad, a to po provedeném vodoprávním řízení zahájeném na žádost fyzické nebo právnické osoby (§ 8 odst. 2). Povolení k nakládání s vodami je správním rozhodnutím. Je to rozhodnutí konstitutivní, které zakládá určitá práva nebo ukládá určité povinnosti právnickým nebo fyzickým osobám nabytím právní moci. To platí i v případě, že práva tímto povolením udělená lze realizovat až v budoucnu, např. po zřízení vodního díla umožňujícího nakládání s vodami.

Vodoprávní úřad nemá kompetenci rozhodovat o tom, zda určité nakládání s vodami vyžaduje povolení podle zákona či nikoliv. Druh požadovaného nakládání s vodami však posuzuje ve vodoprávním řízení a pokud zjistí, že se nejedná o nakládání s vodami podle § 8 zákona, ale např. užívání povrchových vod k plavbě nebo obecné nakládání s vodami, podanou žádost o povolení zamítne. Povolením k nakládání s vodami není rozhodováno o vlastnictví nebo užívání vodního díla, které je k tomuto nakládání s vodami nezbytné.

Vodoprávní úřad nemůže vydat povolení k nakládání s vodami, které má již povoleno jiná právnická nebo fyzická osoba. Zákon nezakládá žádné právnické nebo fyzické osobě právní nárok na povolení určitého nakládání s vodami. Případné neudělení požadovaného povolení k nakládání s vodami však musí být vodoprávním úřadem řádně odůvodněno.

V odstavci 2 zavedená legislativní zkratka „oprávněný“ zahrnuje všechny osoby, které mají povolení podle tohoto zákona i podle předchozích předpisů, což má význam pro další ustanovení zákona např. ve věcech měření nakládání s vodami, poplatků a plateb.

V odstavci 3 se výslovně stanoví případy nakládání s vodami, pro které ze zákona není třeba povolení vodoprávního úřadu.

§ 9

(1) Povolení k nakládání s vodami se vydává na časově omezenou dobu. V povolení k nakládání s vodami se stanoví účel, rozsah, povinnosti a popřípadě podmínky, za kterých se toto povolení vydává. Podkladem vydání povolení k nakládání s podzemními vodami je vyjádření osoby s odbornou způsobilostí.⁸⁾

(2) Povolení k vypouštění odpadních vod nemůže být vydáno na dobu delší než 10 let.

(3) Povoluje-li vodoprávní úřad odběr povrchových nebo podzemních vod podléhající zpoplatnění (§ 88 a 101) na dobu delší než 1 rok, stanoví současně i výši povoleného ročního odběru.

(4) Doby platnosti povolení k nakládání s vodami lze k návrhu oprávněného prodloužit, pokud se nezměnily podmínky, za kterých bylo povolení uděleno.

(5) Návrh na prodloužení platnosti povolení k nakládání s vodami je nutno podat nejpozději do 6 měsíců před uplynutím doby, na niž bylo toto povolení vydáno. V takovém případě povolení k nakládání s vodami nezaniká, dokud o návrhu nebude rozhodnuto.

(6) Povolení k nakládání s vodami pro využívání jejich energetického potenciálu nemůže být vydáno na dobu kratší než 25 let.

⁸⁾ Zákon č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

K § 9

Podstatnou náležitostí povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami je jeho časově omezená doba platnosti, např. na 20 let nebo do určitého data (např. do 31. 12. 2009) nebo jinak (např. na dobu životnosti vodní stavby). Nelze tedy vydat povolení k nakládání s vodami na dobu neurčitou. Tato zásada je v souladu s právní úpravou používanou v zemích EU. Doby platnosti povolení musí vodoprávní úřad stanovit takovou, aby žadatelé, resp. oprávněnému, umožnila určitou jistotu v provozování povoleného nakládání s vodami a ekonomickou návratnost vložených prostředků. V odstavcích 2 a 6 jsou tyto doby platnosti pro konkrétní druhy nakládání s vodami určeny.

Další náležitostí povolení je účel, pro který se povoluje nakládání s vodami (např. odběr povrchové vody pro zásobování vodou pitnou), dále rozsah povoleného nakládání s vodami, který vymezí vodoprávní úřad způsobem odpovídajícím druhu nakládání s vodami (např. při povolení odběru podzemních vod uvede maximální povolené množství v litrech za sekundu, v metrech krychlových za měsíc a v metrech krychlových za rok).

Nakládání s vodami pro jiný než povolený účel je porušením povinností uložených zákonem a je důvodem k uložení pokuty podle Hlavy XII zákona nebo zvláštního předpisu (č. 200/1990 Sb. o přestupcích ve znění pozdějších předpisů).

V povolení k nakládání s vodami může vodoprávní úřad stanovit povinnosti, popřípadě podmínky, za nichž je nakládání s vodami povoleno. Pokud by vodoprávní úřad považoval některou z podmínek za tak závažnou, že její nesplnění by mělo znamenat zánik povolení k nakládání s vodami, musel by to výslovně uvést v předmětném povolení. Zákon výslovně požaduje, aby k povolení k nakládání s podzemními vodami [§ 8 odst. 1 písm. b)] předložil žadatel vyjádření odborně způsobilé osoby – hydrogeologa – podle zákona č. 62/1988 Sb. Toto vyjádření však není pro vodoprávní úřad závazné.

Zákon připouští prodloužení povolení k nakládání s vodami, aniž je třeba vydávat nové povolení k nakládání s vodami. Podmínkou je, že nedošlo ke změně podmínek, za nichž bylo povolení uděleno, což je třeba ve vodoprávním řízení zjistit. V tomto řízení nemohou být změněny ani účel, rozsah ani jiné podmínky nebo povinnosti původního povolení. I toto řízení je zahájeno návrhem osoby oprávněné k nakládání s vodami, který musí být podán příslušnému vodoprávnímu úřadu nejpozději 6 měsíců před uplynutím doby, na niž bylo původní povolení vydáno. Je-li takový návrh podán příslušnému vodoprávnímu úřadu, nezaniká povolení k nakládání s vodami uplynutím původně stanovené doby povoleného nakládání, ale právní mocí rozhodnutí o případném neprodloužení platnosti původního povolení. Jinak platí povolení k nakládání s vodami po dobu uvedenou v rozhodnutí o prodloužení. Jde-li o prodloužení povolení k vypouštění odpadních vod, nemůže být prodlouženo na dobu delší než 10 let.

§ 10

(1) Oprávněný, který má povolení k nakládání s vodami s výjimkou povolení podle § 8 odst. 1 písm. a) bodů 2 a 3 v množství alespoň 6000 m³ vody v kalendářním roce nebo 500 m³ vody v kalendářním měsíci, jakož i ten, kdo má povolení k nakládání s vodami v tomto množství, která je přírodním léčivým zdrojem nebo zdrojem přírodních minerálních vod nebo která je vyhrazeným nerostem, je povinen měřit množství a jakost vody, se kterým nakládá, a předávat výsledky tohoto měření příslušnému správci povodí (§ 48 odst. 1).

(2) Oprávněný, který má povolení ke vzdouvání, případně k akumulaci povrchových vod a přesahuje-li povolený objem vody vzduté vodním dílem ve vodním toku nebo vody vodním dílem akumulované 1 000 000 m³, je povinen měřit množství vzduté nebo akumulované vody a předávat o tom údaje příslušnému správci povodí.

(3) Způsob a četnost měření množství vody a jakosti vody podle odstavce 1 pro jednotlivé druhy nakládání s vodami, měření množství vody akumulované nebo vzduté podle odstavce 2 a rozsah, způsob a četnost předávání výsledků těchto měření správcům povodí stanoví Ministerstvo zemědělství po projednání s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zdravotnictví vyhláškou.

(4) Vodoprávní úřad může stanovit v povolení k nakládání s vodami i další podrobnosti těchto měření.

K § 10

K odst. 1 a 2

Zákon ukládá všem fyzickým nebo právnickým osobám povinnost měřit množství a jakost vod, pokud mají platné povolení k nakládání s vodami podle odstavce 1 zákona nebo podle předchozích předpisů v množství alespoň 6000 m³ za kalendářní rok nebo 500 m³ za kalendářní měsíc, a povinnost měřit množství vzduté nebo akumulované povrchové vody v případě, kdy povolený objem vzduté nebo akumulované povrchové vody přesahuje 1 000 000 m³. Povinnost měřit množství a jakost vod ukládá zákon i těm, kdo nakládají s vodami ve výše uvedeném množství, které jsou vyhrazenými nerosty a těm, kterým bylo vydáno povolení k využívání zdroje podle zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon). Výsledky těchto měření se předávají příslušnému správci povodí. Povinnost měřit množství a jakost vod se nevztahuje na ty, kteří mají povolení k nakládání s povrchovými vodami k využívání jejich energetického potenciálu.

Směrodatnými hodnotami pro povinnost měřit množství a jakost vody, popřípadě množství vzduté nebo akumulované povrchové vody, jsou hodnoty množství vody uvedené v platném povolení. Tyto povinnosti měřit jsou tedy i v případě, kdy v daném kalendářním roce nejsou množství, na která se vztahuje povinnost měřit

množství a jakost vody, případně množství vzduté nebo akumulované povrchové vody, dosaženy. Výsledky těchto měření se předávají příslušnému správci povodí. Měření vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních upravuje samostatně ustanovení § 38 odst. 3 zákona. Vodoprávní úřad stanoví rozhodnutím povinnost měřit objem vypouštěných vod a míru jejich znečištění a stanoví místo, způsob měření a četnost předávání výsledků těchto měření.

K odst. 3

Způsob a četnost měření množství a jakosti vody jednotlivých druhů nakládání s vodami, popřípadě množství vzduté nebo akumulované povrchové vody, s ohledem na rozdílnost danou zejména účelem a způsobem realizace jednotlivých nakládání s vodami je dán vyhláškou vydanou na základě zmocnění v odstavci 3 zákona. Vyhláška o způsobu a četnosti měření množství a jakosti vody stanovuje způsoby měření množství vody, zejména ve vztahu k ustanovením zákona č. 505/1990 Sb., o metrologii, a to pro jednotlivé druhy nakládání s vodami, povinnost měřit kontinuálně a rovněž stanovuje způsob jak postupovat v případě, kdy dojde k poruše měřidla. Měření jakosti vody mohou provádět pouze odborně způsobilé osoby. Měření jakosti podzemních vod se provádí v četnosti dvakrát ročně. Četnost měření jakosti povrchové vody je závislá na výši jejího odebrání množství. Čím větší je odebírané množství povrchové vody, tím větší je četnost měření její jakosti. Rozsah ukazatelů znečištění je rozdílný pro povrchové a podzemní vody a je dán účelem užití naměřených údajů, zejména pro hodnocení jakosti vod v přírodním prostředí. Výsledky měření odebrané povrchové vody jsou předávány příslušnému správci povodí jednou měsíčně, vždy k pátému pracovnímu dni následujícího kalendářního měsíce, a výsledky ostatních měření jednou ročně, vždy k 31. lednu následujícího kalendářního roku.

K odst. 4

S ohledem na specifčnost jednotlivých druhů nakládání s vodami může být zejména četnost měření množství vody, popřípadě množství vzduté nebo akumulované povrchové vody a rozsah ukazatelů znečištění vod, velmi odlišný pro jednotlivé druhy nakládání s vodami (např. při sanaci podzemních vod a horninového prostředí musí rozsah ukazatelů znečištění odpovídat typu kontaminátu, atd.). Proto vodoprávní úřad může nad rámec vyhlášky v povolení k nakládání s vodami určit i další podrobnosti měření, to znamená např. další způsoby měření, větší rozsah ukazatelů znečištění, větší četnost měření, atd. s výjimkou povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních. Při povoleném vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních může vodoprávní úřad uložit povinnost měření podle § 38 odst. 3 kdykoliv i z vlastního podnětu.

§ 11

(1) Práva a povinnosti vyplývající z povolení k nakládání s vodami, které bylo vydáno pro účel spojený s vlastnictvím k pozemkům a nebo stavbám, přecházejí na jejich nabyvatele, pokud tyto pozemky a nebo stavby budou i nadále sloužit účelu uvedenému v povolení. Nabyvatelé těchto pozemků a nebo staveb jsou povinni oznámit vodoprávnímu úřadu, že došlo k převodu nebo přechodu pozemku nebo stavby, s nimiž je povolení k nakládání s vodami spojeno, a to do 2 měsíců ode dne jejich převodu nebo přechodu.

(2) Povolení k nakládání s vodami nezakládá práva k cizím pozemkům a stavbám ani nevzniká vodoprávnímu úřadu právní povinnost náhrady oprávněným za nemožnost nakládat s vodami v maximálním povoleném množství a s určitými vlastnostmi.

(3) Nestanoví-li vodoprávní úřad jinak, může oprávněný umožnit výkon svého povolení k nakládání s vodami i jinému.

(4) Je-li povolené nakládání s vodami nezbytně třeba ve veřejném zájmu a oprávněný své povolení nevyužívá zcela nebo zčásti, může mu vodoprávní úřad uložit povinnost umožnit využití jeho vodního díla nebo zařízení k povolenému nakládání s vodami jinou, vodoprávním úřadem určenou fyzickou nebo právnickou osobou, na dobu nezbytně nutnou nebo do doby rozhodnutí o jeho vyvlastnění nebo omezení vlastnického práva, a to za přiměřenou náhradu.

K § 11

K odst. 1

Zákon přiznává, obdobně jako předchozí právní úprava, tak zvaný věcný charakter povolení k nakládání s vodami.

Takové povolení, vydané pro účel spojený s vlastnictvím staveb, případně pozemků, přechází spolu s jejich vlastnictvím na jejich nabyvatele v případě, že budou i nadále sloužit účelu uvedenému v povolení a nebude třeba změny rozsahu nebo podmínek povolení. Nabyvatel nemovitostí spojených s nakládáním s vodami je jako nový oprávněný subjekt k nakládání s vodami povinen ve lhůtě 2 měsíců ode dne převodu, např. rozhodnutí katastrálního úřadu o vkladu převodu nemovitosti, oznámit příslušnému vodoprávnímu úřadu tuto skutečnost.

Případné neoznámení tohoto přechodu nebo převodu vlastnictví je porušením povinností uložených zákonem postižitelným podle Hlavy XII zákona nebo zvláštního předpisu (č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů), ale nemá za následek zánik povolení k nakládání s vodami.

K odst. 2

Platné povolení k nakládání s vodami nezakládá práva k cizím pozemkům a stavbám. Je-li třeba tyto cizí nemovitosti užívat k povolenému nakládání s voda-

mi, musí si potřebná práva k nim zajistit oprávněný dohodou s jejich vlastníky, popřípadě uživateli.

Zákon nemá, na rozdíl od předchozí právní úpravy, vlastní ustanovení o možnosti vyvlastnění a zvláštní vyvlastňovací tituly. Nebude-li tedy důvod k vyvlastnění - např. podle zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování nebo stavebního řádu ve znění pozdějších předpisů - neměl by případný oprávněný k nakládání s vodami možnost svá práva, z tohoto povolení vyplývající, realizovat, nedojde-li k výše uvedené dohodě.

V takovém případě, i v situaci, kdy oprávněný nemůže realizovat svá oprávnění - např. pro nedostatek vody nebo nedostatek vody odpovídající jakosti - nemá právo na náhradu, respektive vodoprávní úřad neodpovídá za takový stav. Z tohoto pohledu je respektováno, že povrchové a podzemní vody jsou součástí přírody a nelze je lidskými silami v plném rozsahu ovládnout. Proto zákon pohlíží na povolení k nakládání s vodami jako na nemajetkový institut, jako na oprávnění určitým, v zákoně a příslušném povolení uvedeným, způsobem nakládat s povrchovými nebo podzemními vodami. V případě, že to není možné následkem nastalé situace - např. nedostatku vody následkem sucha - nebo z jiných zákonem uznaných důvodů - např. následkem povolených stavebních úprav na vodním díle, které umožňuje povolení nakládání s vodami - oprávněný k nakládání s vodami nemá možnost své oprávnění realizovat.

K odst. 3

Oprávněný k nakládání s vodami může, pokud to v povolení k nakládání s vodami vodoprávní úřad výslovně nevyloučil, respektive výslovně nestanovil, že povolení k nakládání s vodami se uděluje pouze výslovně uvedené konkrétní právnické nebo fyzické osobě, umožnit povolení nakládání s vodami i jiné osobě. Zákon zde fakticky umožňuje nakládání s vodami jinými osobami, s vědomím oprávněné osoby z povolení k nakládání s vodami, např. nájemcům a jiným uživatelům nemovitostí, které jsou spojeny s povoleným nakládáním s vodami. I při tomto nakládání s vodami jinou než oprávněnou osobou musí být dodrženy všechny podmínky a povinnosti včetně účelu povoleného nakládání s vodami.

K odst. 4

Zákon stanoví výjimku z principu práva k nakládání s vodami uděleného povolením vodoprávního úřadu pro případy, kdy je konkrétního povoleného nakládání třeba ve veřejném zájmu, v zájmu jiných subjektů než oprávněného a oprávněný své právo nakládat s vodami nevyužívá nebo je využívá jen částečně. V takovém případě může vodoprávní úřad, po provedeném řízení, rozhodnout o povinnosti oprávněného umožnit konkrétní, v rozhodnutí uvedené právnické nebo fyzické osobě, využití svého vodního díla nebo zařízení k povolenému nakládání s vodami za účelem zajištění veřejného zájmu. Veřejný zájem musí být vždy

v tomto řízení prokázán. Tuto povinnost může uložit na konkrétní dobu nezbytně nutnou k zajištění veřejného zájmu, nebo do doby vyvlastnění, a to za přiměřenou náhradu. Zákon výslovně neřeší, zda je tato náhrada předmětem dohody obou subjektů, případně rozhodnutí soudu.

§ 12

Změna a zrušení povolení k nakládání s vodami

Vodoprávní úřad může z vlastního podnětu nebo na návrh platné povolení k nakládání s vodami změnit nebo zrušit, a to,

- a) dojde-li ke změně podmínek rozhodných pro vydání povolení k nakládání s vodami,
- b) dojde-li při výkonu povolení k nakládání s vodami k závažnému nebo opakovanému porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo stanovených podle něho, popřípadě k poškozování práv jiných,
- c) nevyužívá-li oprávněný vydaného povolení k nakládání s vodami bez vážného důvodu po dobu delší 2 let,
- d) požádá-li oprávněný písemně o jeho zrušení,
- e) přesahuje-li rozsah vydaného povolení k nakládání s vodami dlouhodobě potřebu oprávněného,
- f) dojde-li ke změně právních předpisů stanovujících ukazatele přípustného znečištění vod a jejich hodnoty (§ 38 odst. 5).

K § 12

Zákon umožňuje, stejně jako předchozí právní úprava, změnu nebo zrušení platných povolení k nakládání s vodami. Na rozdíl od předchozí právní úpravy nepřipouští takovou možnost v případě povolení k zřízení nebo užívání vodních děl (§ 15) nebo povolení k některým činnostem (§ 14). Vodoprávní úřad je oprávněn, z vlastního nebo cizího podnětu, zahájit vodoprávní řízení o změně nebo zrušení platného povolení k nakládání s vodami v případě, že nastanou podmínky uvedené v zákoně. Řízení zahajuje vždy vodoprávní úřad, který zjišťuje ve vodoprávním řízení, zda došlo k zásadní změně podmínek rozhodných pro vydání povolení k nakládání s vodami takového druhu, že by v nových podmínkách nebylo povolení k nakládání s vodami vydáno vůbec nebo by bylo vydáno v jiném rozsahu, nebo zda dochází při povoleném nakládání s vodami k závažnému nebo opakovanému porušování povinností stanovených zákonem nebo na jeho základě stanovených nebo k poškozování práv jiných nad míru, kterou předpokládá zákon, případně podle něho vydaná povolení.

Dále zjišťuje, zda oprávněný, který nevyužívá svých práv vyplývajících z platného povolení k nakládání s vodami po dobu delší 2 let, tak činí bez vážného důvo-

du, nebo zda rozsah platného povolení k nakládání s vodami nepřesahuje dlouhodobě potřebu oprávněného.

Vodoprávní úřad zpravidla změni nebo zruši povolení k nakládání s vodami, požádá-li o to písemně oprávněný. Dále v případě, že se změnilly právní předpisy stanovící ukazatele přípustného znečištění vod a jde o povolení vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních, které připouští vypouštění odpadních vod s mírou znečištění, která by neumožňovala dodržení nově přijatých právních norem.

Príslušným vodoprávním úřadem k změně nebo zrušení povolení k nakládání s vodami je ten vodoprávní úřad, který by byl oprávněn takové povolení vydat.

§ 13

Zánik povolení k nakládání s vodami

Povolení k nakládání s vodami zaniká

- a) uplynutím doby, na kterou bylo uděleno,
- b) zánikem vodního díla (§ 55) umožňujícího povolené nakládání s vodou, pokud vodoprávní úřad do 1 roku po zániku díla nestanoví lhůtu a podmínky k uvedení stavby do původního stavu, v tomto případě povolení zaniká marným uplynutím této lhůty,
- c) zánikem právnické osoby nebo smrtí fyzické osoby, kterým bylo povolení uděleno, pokud nedošlo k přechodu oprávnění na dalšího nabyvatele podle § 11 odst. 1.

K § 13

Institut znala i předchozí právní úprava.

Povolení k nakládání s vodami zaniká především uplynutím doby, na kterou bylo uděleno, případně uplynutím data, do kterého bylo povoleno v případě, že 6 měsíců před tím nebyl podán návrh na jeho prodloužení (§ 9 odst. 5).

Dále zaniká zánikem právnické osoby nebo smrtí fyzické osoby, v případě, že bylo výslovně uděleno konkrétní právnické nebo fyzické osobě a vodoprávní úřad stanovil, že nepřechází na jinou osobu ani v případě přechodu vlastnictví nemovitosti, s tímto nakládáním spojené. Prakticky půjde, stejně jako v předchozí právní úpravě, o výjimečný případ.

Zvláštním případem zániku povolení k nakládání s vodami je situace, kdy zaniklo vodní dílo, které nakládání s vodami umožňovalo. Zánik díla zákon blíže nespecifikuje, a proto lze usoudit, že může jít o zánik způsobený např. živelní pohromou, ale i o zánik následkem záměrné lidské činnosti.

V takovém případě nezaniká povolení k nakládání s vodami hned se zánikem souvisejícího vodního díla, ale ze zákona, v případě, že vodoprávní úřad nestanovil jinak nebo jinou lhůtu, uplynutím lhůty 1 roku od zániku vodního díla. Pokud

tato fakticky delší lhůta byla stanovena, zaniká povolení k nakládání s vodami uplynutím této lhůty.

Vodoprávní úřad může, na návrh nebo i z vlastního podnětu, stanovit pro obnovení zaniklého vodního díla jinou, zpravidla delší lhůtu, případně také podmínky. Učiní tak po provedeném vodoprávním řízení svým rozhodnutím.

§ 14

Povolení k některým činnostem

(1) Povolení k některým činnostem je třeba

- a) k vysazování stromů nebo keřů v záplavových územích v rozsahu ovlivňujícím odtokové poměry,
- b) k těžbě písku, šterku, bahna s výjimkou bahna k léčivým účelům, valounů apod. (dále jen „říční materiál“) z pozemků, na nichž leží koryto vodního toku,
- c) ke geologickým pracím spojeným se zásahem do pozemku v záplavových územích (§ 66) a v ochranných pásmech vodních zdrojů,
- d) k zasypávání odstavených ramen vodních toků,
- e) k vrácení vodního toku do původního koryta (§ 45).

(2) Povolení k činnostem uvedeným v odstavci 1 písm. a) nebo b) se nevyžaduje, vykonává-li je správce vodního toku (§ 48) v souvislosti s jeho správou. Dále není třeba podle odstavce 1 písm. a), vykonává-li je vlastník lesa z důvodů obnovy porostů a při činnostech uložených zákonem č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

(3) Vodoprávní úřad stanoví při povolování těžby říčního materiálu podmínky těžby tohoto materiálu, včetně případné sanace a rekultivace.

(4) Osoba oprávněná k těžbě podle odstavce 1 písm. b) je povinna po skončení těžby říčního materiálu zaměřit a zakreslit do technické dokumentace skutečný stav místa těžby a předat tuto dokumentaci vodoprávnímu úřadu a správci vodního toku.

(5) Na vydání, zrušení, změnu a zánik povolení k některým činnostem se použijí ustanovení § 9 až 13 přiměřeně.

K § 14

Zákon stanoví, že vedle nakládání s vodami a výstavby vodních děl je třeba povolení vodoprávního úřadu také pro činnosti taxativně vyjmenované, které mohou ve svých důsledcích ovlivnit vodní poměry v určitém území.

Při vysazování stromů a keřů ve stanovených záplavových územích (§ 66) nepůjde zpravidla o ojedinělé stromy a keře, ale o rozsah výsadby, která by mohla do budoucna ovlivnit odtokové poměry, zejména při povodni. Je otázkou, jak takový rozsah dokáže posoudit právník, ale zejména fyzická osoba při běžném užívání

svých pozemků. Protože povinnost mít povolení k takové výsadbě je zákonem jednoznačně stanovena, je na vlastních pozemků v záplavových územích, aby prakticky vždy při zakládání trvalých porostů požádali příslušný vodoprávní úřad o vyjádření (§ 18) k takové činnosti, včetně toho, zda je třeba povolení.

Dále je třeba povolení k těžbě říčního materiálu (písku, bahna, šterku a valounů) z koryt vodních toků. Těžba léčivého bahna z koryt vodních toků je upravena zvláštními předpisy (zákon č. 164/2001 Sb.).

Povolení vodoprávního úřadu je třeba ke všem geologickým pracím v záplavových územích (§ 66), respektive zátopových územích stanovených podle dřívějších předpisů (§ 127 odst. 18) a v ochranných pásmech vodních zdrojů (§ 30) nebo podle dřívějších předpisů (§ 19 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů). To platí v případech, že geologické práce jsou spojené se zásahem do pozemku, který může ovlivnit odtokové poměry v záplavových územích nebo jakost, vydatnost, případně zdravotní nezávadnost vodního zdroje.

Vždy je třeba povolení vodoprávního úřadu k zasypávání odstavných ramen vodního toku a k vrácení vodního toku do jeho původního koryta, pokud vodní tok, např. při povodni opustil své původní koryto a našel si jiné. Odkazem na § 45 zákon stanovil tuto povinnost prakticky jen v případě, že původní koryto vodního toku bylo přirozené.

Povolování těžby říčního materiálu vodoprávním úřadem není v rozporu se zvláštními předpisy (např. zákon č. 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 61/1988 Sb. o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě ve znění pozdějších předpisů).

I tento institut znala předchozí právní úprava a jedná se pouze o jeho rozšíření a zpřesnění.

§ 15

Stavební povolení k vodním dílům

(1) K provedení vodních děl, k jejich změnám a změnám jejich užívání, jakož i k jejich odstranění je třeba povolení vodoprávního úřadu. Slouží-li vodní dílo k nakládání s vodami a je-li vydání tohoto povolení k nakládání s vodami třeba, lze je povolit, bylo-li povoleno odpovídající nakládání s vodami nejpozději současně s povolením stavby vodního díla.

(2) Udržovací práce, které by mohly negativně ovlivnit životní prostředí nebo stabilitu vodního díla, je jeho vlastník povinen ohlásit⁹⁾ vodoprávnímu úřadu.

(3) Vodoprávní úřad ve stavebním povolení stanoví povinnosti, popřípadě podmínky, za kterých je vydává, a účel, kterému má vodní dílo sloužit; stanovené povinnosti musí být v souladu s tímto zákonem.

⁹⁾ § 57 zákona č. 50/1976 Sb., ve znění zákona č. 83/1998 Sb.

(4) Vodoprávní úřad vykonává působnost speciálního stavebního úřadu podle zvláštního zákona.¹⁰⁾

(5) Vodoprávní úřad může vyzvat žadatele o stavební povolení k předložení návrhu manipulačního řádu, popřípadě výpočtu povodňové vlny zvláštní povodně, a to u vodních děl vzdouvajících nebo akumulujících povrchové vody a staveb využívajících jejich energetický potenciál.

(6) Při povolování vodních děl, jejich změn, změn jejich užívání a jejich odstranění musí být zohledněna ochrana vodních a na vodu vázaných ekosystémů. Tato vodní díla nesmějí vytvářet bariéry pohybu ryb a vodních živočichů v obou směrech vodního toku.

(7) Zanikne-li povolení vydané podle ustanovení § 8 odst. 1 nebo podle předchozích předpisů o nakládání s vodami, rozhodne vodoprávní úřad o podmínkách dalšího trvání, popřípadě odstranění vodního díla, které umožňovalo nakládání s vodami.

K § 15

K odst. 1 a 4

Zákon stanoví, stejně jako předchozí právní úprava, že je třeba povolení vodoprávního úřadu k zřízení vodních děl, k jejich změnám, změnám jejich užívání nebo odstranění vodních děl. Opouští však pojem „vodohospodářské dílo“ a nahrazuje je pojmem „vodní dílo“. Příkladný výčet vodních děl uvádí § 55.

Vodoprávní úřad, který vydává povolení podle § 15, je speciálním stavebním úřadem podle § 120 stavebního zákona č. 50/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů, s výjimkou pravomoci ve věcech územního rozhodování a vyvlastnění. Z toho je možno dovodit i kompetenci těchto speciálních stavebních úřadů ke kolaudaci vodních děl nebo jejich změn, případně udržovacích prací podle § 76 stavebního zákona vzhledem k tomu, že zákon speciálně neupravuje jejich působnost pro vodní díla. To odpovídá rovněž § 126 odst. 4 vodního zákona.

Vodní díla, která slouží k nakládání s vodami, mohou být povolena, jen bylo-li nakládání s vodami prostřednictvím těchto vodních děl povoleno nejpozději současně s povolením vodního díla. To platí i v případě, že reálně bude možno nakládat s vodami tímto způsobem až po zřízení vodního díla.

Z tohoto ustanovení plyne jednoznačně prioritní povolení nakládání s vodami jako účelu užívání vodního díla před povolením jeho stavby. Prakticky bude obvykle povolováno nakládání s vodami a s tím související vodní dílo současně. I v tomto případě jde o dvě různá vodoprávní povolení s různým průběhem a např. s různým okruhem účastníků řízení, který je dán i rozdílnou právní úpravou vodoprávního řízení k povolení nakládání s vodami a vodoprávního řízení o povolení ke zřízení vodního díla.

¹⁰⁾ § 120 zákona č. 50/1976 Sb., ve znění zákona č. 83/1998 Sb.

K odst. 2

Zákon výslovně stanoví, že udržovací práce, ve smyslu § 55 stavebního zákona a § 14 vyhlášky č. 132/1998 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona na vodních dílech, pokud mohou negativně ovlivnit životní prostředí nebo stabilitu vodního díla, jsou jejich vlastníci povinni ohlásit vodoprávnímu úřadu jako speciálnímu stavebnímu úřadu, a to ve smyslu § 57 stavebního zákona. Ten, jako speciální stavební úřad, může sdělit tomu, kdo je ohlásil, že takové udržovací práce lze provést jen na základě vodoprávního povolení. Ohlášené udržovací práce může vlastník vodního díla provést na základě sdělení vodoprávního úřadu, že proti jejich provedení nemá námitek. Pokud takové sdělení nebude stavebníkovi oznámeno do 30 dnů ode dne ohlášení nebo vodoprávní úřad v této lhůtě nestanoví, že udržovací práce podléhají stavebnímu povolení, může ohlášené udržovací práce provést. Příkladem takových prací bude např. těžba nánosů z umělých koryt vodních toků nebo tzv. „odbahnění“ rybníků.

K odst. 3

Zákon stanoví kompetenci vodoprávního úřadu stanovit ve stavebním povolení povinnosti, popřípadě podmínky, za kterých stavební povolení vydává, které budou zřejmě dalšími podmínkami, vedle podmínek podle § 66 stavebního zákona č. 50/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

K odst. 5

Vodoprávní úřad může ve vodoprávním řízení před povolením stavby vodního díla vyzvat žadatele k předložení manipulačního řádu pro období výstavby vodního díla - např. při povolování vodního díla určeného k akumulaci a zadržování povrchových vod - i pro období užívání dokončené stavby. Manipulační řád schvaluje vodoprávní úřad rozhodnutím ve vodoprávním řízení (§ 115 odst. 17 vodního zákona).

K odst. 6

Zákon stanovil závažné omezení pro povolování vodních děl, jejich změn, změn jejich užívání a jejich odstraňování v tom, že při jejich povolování musí být zohledněna ochrana vodních a na vodu vázaných ekosystémů. V tomto smyslu dále specifikuje podmínku pro zachování pohybu ryb a vodních živočichů ve vodním toku. To znamená, že ve vodoprávním řízení bude zkoumán z tohoto hlediska dopad povolovaných vodních děl nebo jejich změn, resp. změn jejich užívání nebo dopad odstranění vodního díla. Nutno poznamenat, že ustanovení se týká jen povolovaných vodních děl, jejich změn, změn jejich užívání a jejich odstraňování. Netýká se existujících vodních děl, která fakticky tuto bariéru tvoří. Pro tato vodní díla bude problém řešen v rámci povinností vlastníků vodních děl [§ 59 odst. 1 písm. i)] a plánování v oblasti vod (§ 26).

K odst. 7

Ustanovení odstavce vychází z faktu, že na rozdíl od jiných staveb, některá vodní díla ovlivňují vodní poměry již svou existencí – např. vodní díla k zadržování nebo akumulaci vod nebo k vodohospodářským melioracím pozemku. Proto zákon ukládá povinnost vodoprávnímu úřadu ve vazbě na zánik povolení k nakládání s vodami (§ 13) rozhodnout o odstranění vodního díla, resp. uvedení tohoto vodního díla do neškodného stavu. Vodoprávní úřad ukládá takovou povinnost vlastníkovi tohoto vodního díla. Pokud není vlastník takového díla zjištěn, pak postupuje vodoprávní úřad podle § 59 odst. 3.

§ 16**Povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečné závadné látky do kanalizace**

(1) Povolení je třeba k vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečné závadné látky (§ 39 odst. 3) do kanalizace.

(2) Při vydávání povolení podle odstavce 1 vodoprávní úřad postupuje přiměřeně podle ustanovení § 38 odst. 5. Ustanovení § 9 až 13 platí v těchto případech obdobně.

K § 16

Nově se zavádí povinnost mít povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečných látek (jejich seznam je uveden v příloze č. 1 k zákonu) do kanalizace. Tato úprava je nezbytná s ohledem na požadavky směrnice ES, zejména směrnice Rady 76/464/EHS o znečištění způsobeném určitými nebezpečnými látkami, vypouštěnými do vodního prostředí, a návazných směrnic.

Je nezbytné zdůraznit, že zákon blíže nspecifikuje v tomto ustanovení pojem kanalizace a je proto důvodné předpokládat, že se jedná o všechny kanalizace a tedy nejen ty, které jsou určeny pro veřejnou potřebu podle zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích).

Oddíl 2**Souhlas****§ 17**

(1) Souhlas vodoprávního úřadu je třeba ke stavbám, zařízením nebo činnostem, k nimž není třeba povolení podle tohoto zákona, které však mohou ovlivnit vodní poměry, a to

- a) ke stavbám a zařízením na pozemcích, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, nebo na pozemcích s takovými pozemky sousedících, pokud tyto stavby a zařízení ovlivní vodní poměry,
 - b) ke zřizování dálkových potrubí a stavbám umožňujícím podzemní skladování látek v zemských dutinách, jakož i ke skladům, skládkám, popřípadě nádržím, pokud provoz uvedených staveb a skládek může významně ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod,
 - c) ke stavbám, k těžbě nerostů nebo k terénním úpravám v záplavových územích; ustanovení § 67 tím není dotčeno,
 - d) ke stavbám ve vzdálenosti do 15 m od vzdušné paty ochranné hráze vodního toku,
 - e) ke stavbám v ochranných pásmech vodních zdrojů.
- Souhlasu není třeba ke stavbám, které podle zvláštních právních předpisů⁴⁾ podléhají pouze ohlášení.

(2) Vyplývá-li to z povahy věci, může vodoprávní úřad v rozhodnutí o udělení souhlasu stanovit podmínky i dobu, po kterou se souhlas uděluje.

(3) Souhlas je závazný pro orgány, které rozhodují v řízení o povolení stavby, terénních úprav nebo o těžbě nerostů v případech uvedených v odstavci 1.

(4) Souhlasu podle odstavce 1 není třeba k činnostem, jichž je třeba při cvičení nebo zásahu Hasičského záchranného sboru České republiky a jednotek požární ochrany, Policie České republiky a ozbrojených sil České republiky, které v případech cvičení postupují v dohodě s příslušným vodoprávním úřadem.

K § 17**K odst. 1, 2 a 3**

Shodně s předchozí právní úpravou stanoví zákon povinnost právnických a fyzických osob získat souhlas vodoprávního úřadu, pokud hodlají zřídit stavby, zařízení nebo provádět činnosti, k nimž není třeba povolení podle zákona, mohou však ovlivnit stávající vodní poměry. Nejde tedy o vodní díla nebo nakládání s vodami.

Souhlas vodoprávního úřadu je správním rozhodnutím, který je vydáván po provedeném vodoprávním řízení, které je zahajováno na návrh žadatele. Toto rozhodnutí – souhlas vodoprávního úřadu je podkladem pro následující správní řízení – např. pro stavební řízení nebo pro povolení těžby nerostů podle zvláštních předpisů a je pro povolující orgány závazný.

Může být vydáno až po zjištění skutečného stavu věci a na základě předložených podkladů. Vyplývá-li to z povahy věci, tedy připravované stavby, zařízení nebo činnosti, může vodoprávní úřad omezit dobu, na níž souhlas vydává, případně může stanovit podmínky, za nichž souhlas vydává.

Vzhledem k tomu, že zákon nestanoví zánik platnosti rozhodnutí v souhlasu ze

zákona, je na místě časové omezení platnosti rozhodnutí o souhlasu vodoprávního úřadu přímo jeho výroku.

Souhlas vodoprávního úřadu k uvedeným stavbám, zařízením nebo činnostem nenahrazuje jejich povolení nebo opatření jiných příslušných správních úřadů, je-li jich, podle zvláštních předpisů, třeba. Souhlasu vodoprávního úřadu je třeba ke stavbám a zařízením na pozemcích, na nichž se nacházejí koryta vodních toků (§ 50) nebo na pozemcích sousedících s nimi (§ 51), pokud tyto stavby nebo zařízení mohou ovlivnit vodní poměry. Proti předchozí právní úpravě došlo k omezení povinnosti mít souhlas ke stavbám, zařízením nebo činnostem jen na jejich část, pokud mohou ovlivnit existující stav povrchových nebo podzemních vod, včetně situace vzniklé fungováním případných vodních děl nebo nakládání s vodami, odtokové poměry, směr, podélný sklon nebo příčný profil koryt vodních toků. Souhlasu vodoprávního úřadu je třeba ke zřizování dálkových potrubí, skládů, skládek, nádrží pro podzemní nebo jiné skladování látek, v nichž se obvykle zachází se závadnými látkami (§ 39) a proto jejich provoz může ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod, dále ke stavbám, k těžbě nerostů nebo k terénním úpravám v záplavových územích (§ 66), pokud byla tato záplavová, příp. zátopová území stanovena příslušným vodoprávním úřadem na návrh správce vodního toku. Při rozhodování o souhlasu vodoprávního úřadu o stavbách, zařízeních nebo terénních úpravách ve stanovených záplavových územích musí vodoprávní úřad vycházet ze zákazů a omezení stanovených pro činnost v záplavových územích zákonem (§ 67). Souhlasu vodoprávního úřadu je rovněž třeba ke stavbám ve vzdálenosti do 15 metrů od vzdušné paty ochranné hráze vodních toků z důvodů jejich ochrany před jejich ohrožením těmito stavbami a ke stavbám v ochranných pásmech vodních zdrojů (§ 30) nebo ochranných pásmech vodních zdrojů stanovených podle předchozích předpisů.

Zákon výslovně uvádí, že povinnost mít souhlas vodoprávního úřadu k stavbám uvedeným v odstavci 1 se nevztahuje na stavby, které podléhají pouze ohlášení stavebnímu úřadu podle § 57 stavebního zákona č. 50/1976 Sb.

K odst. 4

Zákon výslovně stanoví, že není třeba k činnostem, které splňují podmínky uvedené v odstavci 1, jichž je třeba při cvičení nebo zásahu Hasičského záchranného sboru ČR, jednotek požární ochrany, Policie ČR a ozbrojených sil ČR. Tyto ozbrojené síly však postupují při uvedených činnostech v případě svých cvičení v dohodě s příslušným vodoprávním úřadem.

Ze znění zákona lze dovozovat, že nedojde-li při cvičení ozbrojených sil k dohodě s příslušným vodoprávním úřadem, nelze uvedené činnosti realizovat.

Oddíl 3

Vyjádření

§ 18

(1) Každý, kdo hodlá umístit, provést, změnit nebo odstranit stavbu nebo zařízení a nebo provádět jiné činnosti, pokud takový záměr může ovlivnit vodní poměry, energetický potenciál, jakost nebo množství povrchových nebo podzemních vod, má právo, aby po dostatečném doložení záměru obdržel vyjádření vodoprávního úřadu, zda je tento záměr z hlediska zájmů chráněných podle tohoto zákona možný, popřípadě za jakých podmínek.

(2) Vodoprávní úřad vydá vyjádření rovněž k využívání zdrojů přírodní minerální vody osvědčených podle zvláštního zákona.²⁾

(3) Vyjádření není rozhodnutím ve správním řízení a nenahrazuje povolení nebo souhlas vodoprávního úřadu vydaný podle tohoto zákona.

K § 18

Na rozdíl od předchozí právní úpravy zákon neukládá právníckým nebo fyzickým osobám povinnost získat při přípravě k umístění, realizaci, změnách nebo odstraňování jakýchkoliv staveb nebo zařízení, případně při provádění jiných činností, pokud takový záměr může ovlivnit vodní poměry, vyjádření vodoprávního úřadu. Dává mu právo požádat vodoprávní úřad o vyjádření, zda je tento záměr z hlediska zájmů chráněných podle zákona možný, popřípadě za jakých podmínek. Jde tedy o právo získat u příslušného vodoprávního úřadu o přípustnosti takové stavby nebo činnosti zásadní informaci než zahájí např. přípravu stavby. Taková informace, zejména pokud bude negativní, nebo v ní budou závažné omezující podmínky, může být významným přínosem, neboť právnícká nebo fyzická osoba zjistí relativně včas, dříve než vynaloží zbytečně finanční prostředky, že její záměr není možný.

Podstatným podkladem pro vyjádření vodoprávního úřadu, vedle dostatečně popsaného a doloženého záměru, je také posouzení, zda je takový záměr možný z hlediska Směrného vodohospodářského plánu a po jejich přijetí Plánu hlavních povodí České republiky (§ 24), plánů oblastí povodí (§ 25), popřípadě i programů opatření (§ 26). Toto posouzení provádí pro potřeby vodoprávního úřadu příslušný správce povodí svým vyjádřením podle ustanovení § 54 odst. 4 zákona.

Na rozdíl od předchozí právní úpravy nelze tedy postihnout toho, kdo zřizuje např. takovou stavbu za to, že nemá vyjádření vodoprávního úřadu.

Zákon umožňuje získat také vyjádření k využívání zdrojů přírodní minerální vody osvědčených podle § 5 až 8 lázeňského zákona č. 164/2001 Sb. Vyjádření vodoprávního úřadu nemá formu správního rozhodnutí.

Díl 4**Vodoprávní evidence****§ 19****Evidence rozhodnutí vodoprávních úřadů**

(1) Vodoprávní úřady jsou povinny vést evidenci jimi vydaných rozhodnutí podle tohoto zákona.

(2) Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou stanoví rozsah a způsob vedení evidence rozhodnutí vodoprávních úřadů, vymezí rozsah údajů a způsob jejich ukládání do informačního systému veřejné správy¹¹⁾ a způsob přechodu informací z dosavadní vodohospodářské evidence a souhrnné vodohospodářské evidence¹²⁾ do tohoto informačního systému.

K § 19

Zákon ukládá vodoprávním úřadům povinnost vést evidenci jimi vydaných rozhodnutí podle tohoto zákona. Dále stanoví, že údaje z této evidence a dále z vodohospodářské a souhrnné vodohospodářské evidence budou ukládány do informačního systému veřejné správy. Dosavadní obtížnou využitelnost dat ze současné vodohospodářské evidence řeší přechodné ustanovení § 127 odst. 10, podle něhož se vodohospodářská evidence podle dosavadních právních předpisů stává součástí této evidence. Proto zatím není zrušena vyhláška č. 126/1976 Sb., o vodohospodářské a souhrnné vodohospodářské evidenci a proto je nezbytné vést dále vodohospodářskou a souhrnnou vodohospodářskou evidenci podle něj až do jejího zrušení. To, že tato vodoprávní evidence bude součástí informačního systému veřejné správy, by mělo zabezpečit přístup k údajům pro více subjektů a možnost jejich dalšího využití pro různé účely.

Pro realizaci vodoprávní evidence je, vedle technického a softwarového vybavení, důležité vydání příslušné vyhlášky Ministerstvem zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí. Tato vyhláška vymezí také rozsah evidovaných údajů; vedle evidence rozhodnutí jako správních aktů budou evidovány údaje, které obsahují rozhodnutí (technické a další údaje včetně jejich lokalizace), resp. tyto údaje budou ukládány do informačního systému veřejné správy.

Vodoprávní evidenci v informačním systému veřejné správy využijí především vodoprávní úřady všech stupňů, správci povodí (§ 54), Česká inspekce životního

¹¹⁾ Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

¹²⁾ Vyhláška č. 126/1976 Sb., o vodohospodářské a souhrnné vodohospodářské evidenci.

prostředí, finanční úřady a pověřené odborné subjekty podílející se na zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod (§ 21, § 26 odst. 4) a pro plnění úkolů vyplývajících ze vztahu k Evropským společenstvím v oblasti ochrany vod.

§ 20**Údaje zapisované do katastru nemovitostí**

(1) Stavby související s vodními díly uvedenými v § 55 odst. 1 písm. a), d), f), g), h) a k) se evidují v katastru nemovitostí. Podrobnosti vymezení těchto staveb stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou.

(2) V katastru nemovitostí se dále evidují ochranná pásma vodních děl (§ 58 odst. 3) podle odstavce 1 a ochranná pásma vodních zdrojů (§ 30) jako ochrana území.¹³⁾

(3) Vodoprávní úřad je povinen zaslat příslušnému katastrálnímu úřadu údaje potřebné k evidenci ochrany území podle odstavce 2 do 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, kterým byla tato ochrana území vymezena.

K § 20

Zákon vymezuje stavby, které se budou zapisovat do katastru nemovitostí v souladu s katastrálním zákonem č. 344/1992 Sb. Ten v § 2 odst. 1 písm. f) stanoví, že v katastru nemovitostí se evidují stavby spojené se zemí pevným základem, o nichž to stanoví zvláštní předpis. Rozumí se jimi v odstavci 1 uvedená vodní díla, která jsou nemovitými stavbami. Podrobnosti vymezení vodních děl pro zápis do katastru nemovitostí stanoví vyhláška pro potřeby jejich zápisu do katastru nemovitostí.

S ohledem na organizační, časovou a finanční zátěž vlastníků vodních děl při přípravě příslušných podkladů pro zápis do katastru nemovitostí, je v zákoně v § 137 stanovena účinnost ustanovení § 20 odst. 1, které začne platit od 1. 1. 2007. V přechodném ustanovení v § 127 odst. 17 se vlastníkům stávajících vodních děl dává povinnost předložit katastrálnímu úřadu příslušné podklady pro zápis těchto vodních děl do 4 let po účinnosti tohoto ustanovení (§ 20 odst. 1) do katastru nemovitostí.

Kromě vodních děl se v katastru nemovitostí budou nadále evidovat i ochranná pásma vodních děl stanovená rozhodnutím vodoprávního úřadu (§ 58 odst. 3) a dále ochranných pásem vodních zdrojů (§ 30) jako ochrana území.

Povinnost poskytnout údaje pro evidenci ochranných pásem, která budou podle zákona v budoucnu stanovena, je uložena vodoprávnímu úřadu, který zasílá pra-

¹³⁾ Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.

vomocné rozhodnutí o jejich stanovení do 30 dnů ode dne nabytí jeho právní moci příslušnému katastrálnímu úřadu. V případě existujících ochranných pásem vodních děl i vodních zdrojů stanovených podle předchozích předpisů není určena povinnost navrhnout jejich zápis do katastru nemovitostí. Je však logické, že jejich evidence v katastru nemovitostí bude v zájmu vlastníků vodních děl a osob, které mají povolení k nakládání s vodami z vodního zdroje nebo o ně žádají, případně vlastníků vodárenských nádrží nebo osob, které k nim mají právo hospodaření.

HLAVA III

STAV POVRCHOVÝCH A PODZEMNÍCH VOD

§ 21

(1) Zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod slouží k zajišťování podkladů pro výkon veřejné správy podle tohoto zákona a k poskytování informací veřejnosti a provádí se podle povodí povrchových vod a hydrogeologických rajonů podzemních vod.

(2) Zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod zahrnuje zejména

- a) zjišťování množství a jakosti povrchových a podzemních vod včetně jejich ovlivňování lidskou činností a zjišťování ekologického stavu povrchových vod,
- b) vedení vodní bilance (§ 22 odst. 1),
- c) vytváření a vedení evidence
 1. vodních toků a jejich povodí, hydrogeologických rajonů a umělých vodních útvarů,
 2. množství a jakosti povrchových a podzemních vod,
 3. odběrů povrchových a podzemních vod, vypouštění odpadních a důlních vod a akumulace povrchových vod ve vodních nádržích,
 4. oblastí povodí (§ 25),
 5. chráněných oblastí přirozené akumulace vod (§ 28),
 6. ochranných pásem vodních zdrojů (§ 30),
 7. zdrojů povrchových vod, které jsou využívány nebo u kterých se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody (§ 31),
 8. citlivých oblastí (§ 32),
 9. zranitelných oblastí (§ 33),
 10. oblastí povrchových vod využívaných ke koupání (§ 34),
 11. vodních děl k vodohospodářským melioracím pozemků (§ 56),
 12. záplavových území (§ 66).

Rozsah údajů zahrnutých do evidencí a způsob jejich ukládání do informačních systémů veřejné správy (§ 22 odst. 3 a 4) stanoví Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou.

(3) Zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod a provozování informačních systémů veřejné správy provádějí správci povodí a další odborné subjekty, které za tím účelem zřizuje nebo zakládá Ministerstvo zemědělství, popřípadě Ministerstvo životního prostředí (dále jen „pověřené odborné subjekty“). Správci povodí a pověřené odborné subjekty jsou povinni se při této činnosti řídit pokyny svého zakladatele nebo zřizovatele.

(4) Správci povodí a pověřené odborné subjekty jsou oprávněni požadovat pro účely zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod informace od toho, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami, jakož i od správních úřadů, popřípadě orgánů územní samosprávy, do jejichž působnosti povolování nakládání s uvedenými vodami spadá, nebo které vedou informační systémy podle zvláštních zákonů;¹⁴⁾ ti jsou povinni bezplatně sdělovat data správcům povodí a pověřeným odborným subjektům, popřípadě si správci povodí a pověřené odborné subjekty mohou u nich tato data bezplatně a za jejich pomoci zjišťovat. Ustanovení zvláštních právních předpisů chránících utajované skutečnosti tím nejsou dotčena.

(5) Správci povodí a pověřené odborné subjekty poskytují na vyžádání bezplatně správním úřadům informace o stavu povrchových a podzemních vod; zároveň bezplatně poskytují Ministerstvu zdravotnictví informace týkající se nakládání s povrchovými a podzemními vodami v ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod.

(6) Pro vstup pověřených zaměstnanců správců povodí a pověřených odborných subjektů na cizí pozemky, stavby nebo do staveb platí obdobně ustanovení § 114 odst. 1 a 2.

K § 21

Zákon nově zavádí, v souladu s články 4, 5, 6, 7 a 8 směrnice 2000/60/ES, institut zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod. Zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod se provádí podle hydrologických povodí a hydrogeologických rajonů a mimo zjišťování ekologického stavu povrchových vod, zjišťování množství a jakosti povrchových i podzemních vod, vedení vodní bilance zahrnuje také vytváření a vedení zákonem vyjmenovaných evidencí. Při vytváření a vedení evidencí podle odst. 2 písm. c) budou využity vazby na dosud prováděný monitoring množství a jakosti povrchových a podzemních vod v profilech státní monitorovací sítě, na činnosti spojené s evidencí odběrů a vypouštění vody, atd.

Specifikace, rozsah údajů zahrnovaných do evidencí [odst. 2 písm. c) body 1 až 12] a způsob jejich ukládání do informačního systému veřejné správy (§ 22 odst. 3 až 5 zákona) je, podle zmocnění v odstavci 2, obsaženo ve vyhlášce. Tato vyhláš-

¹⁴⁾ Například zákon č. 344/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 164/2001 Sb.

ka je základem pro vybudování efektivního informačního systému s využitím, resp. doplněním stávajících informačních systémů.

V odstavci 4 je stanoveno oprávnění správce povodí a pověřených odborných subjektů požadovat bezplatně potřebné informace pro účely zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod jak od těch, kdo nakládají s vodami, tak i od příslušných správních úřadů nebo orgánů územní samosprávy.

Výsledky zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod se v návaznosti na účely popsané v odstavci 1 uplatní také pro zpracování plánů oblastí povodí (§ 25 zákona) a pro zpracování souhrnných zpráv vládě (§ 26 odst. 4) a hodnotících zpráv Evropské Komisi k implementaci příslušných směrnic ES, výhledově zejména směrnice 2000/60/ES.

§ 22

(1) Vodní bilance sestává z hydrologické bilance a vodohospodářské bilance. Hydrologická bilance porovnává přírůstky a úbytky vody a změny vodních zásob povodí, území nebo vodního útvaru za daný časový interval. Vodohospodářská bilance porovnává požadavky na odběry povrchové a podzemní vody a vypouštění odpadních vod s využitelnou kapacitou vodních zdrojů z hledisek množství a jakosti vody a jejich ekologického stavu. Obsah vodní bilance a způsob jejího sestavení stanoví Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou.

(2) Pro potřeby vodní bilance jsou odběratelé povrchových nebo podzemních vod, jakož i ti, kteří využívají přírodní léčivé zdroje nebo zdroje přírodních minerálních vod a vody, které jsou vyhrazenými nerosty, a dále ti, kteří vypouštějí do vod povrchových nebo podzemních vody odpadní nebo důlní v množství přesahujícím v kalendářním roce 6000 m³ nebo 500 m³ v kalendářním měsíci, nebo ti, jejichž povolený objem vody vzduché vodním dílem ve vodním toku nebo vody vodním dílem akumulované přesahuje 1 000 000 m³, povinni jednou ročně ohlašovat příslušným správcům povodí údaje o těchto odběrech a vypouštění (zejména jejich množství a jakost) a dále údaje o vzdouvání, popř. akumulaci, způsobem a v rozsahu, který stanoví Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem zdravotnictví vyhláškou.

(3) Ministerstvo zemědělství spravuje informační systém veřejné správy podle § 21 odst. 2 písm. c) pro evidenci

- a) vodních toků a jejich povodí, hydrogeologických rajonů a umělých vodních útvarů,
- b) odběrů povrchových a podzemních vod, vypouštění odpadních a důlních vod a akumulace povrchových vod ve vodních nádržích,
- c) oblastí povodí,
- d) zdrojů povrchových vod, které jsou využívány nebo u kterých se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody,

e) staveb k závlaze a odvodnění pozemků.

(4) Ministerstvo životního prostředí spravuje informační systém veřejné správy pro evidenci

- a) množství a jakosti povrchových a podzemních vod včetně jejich ovlivňování lidskou činností a zjišťování ekologického stavu povrchových vod,
- b) chráněných oblastí přirozené akumulace vod,
- c) ochranných pásem vodních zdrojů,
- d) citlivých oblastí,
- e) zranitelných oblastí,
- f) oblastí povrchových vod využívaných ke koupání,
- g) záplavových území.

(5) Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí postupují při správě informačních systémů podle odstavců 3 a 4 podle zvláštního zákona.¹⁵⁾ Tyto informační systémy slouží zejména pro účely podle § 21 odst. 1, pro plánování v oblasti vod (§ 23 až 26) a pro správu povodí (§ 54).

K § 22

K odst. 1 a 2

Vodní bilanci tvoří hydrologická bilance a vodohospodářská bilance. Jejich obsah a způsob sestavení stanoví vyhláška o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení a o údajích pro vodní bilanci. Podle zmocnění zákona v odstavci 2 tato vyhláška také určuje rozsah ohlašovaných údajů (uvádí vzory tiskopisů pro ohlášení údajů) a stanoví způsob jejich ohlášení příslušnému správci povodí za kalendářní rok do 31. ledna následujícího roku. Podle této vyhlášky sestavuje hydrologickou bilanci Český hydrometeorologický ústav, sestavení vodohospodářské bilance oblastí povodí zajišťují příslušní správci povodí (státní podniky Povodí) a souhrnnou vodní bilanci pro hlavní povodí České republiky jako hodnocení výstupů hydrologické bilance a vodohospodářské bilance oblastí povodí zpracovává Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka.

Výstupy vodní bilance se použijí pro rozhodování vodoprávních úřadů a dále orgánů státní správy při rozhodování podle zákona č. 164/2001 Sb. Půjde zejména o stanovení množství vody využitelné k odběru nebo stanovení přípustného znečištění odpadních vod vypouštěných do vod povrchových nebo podzemních v konkrétní lokalitě, pro souhrnné hodnocení stavu povrchových a podzemních vod a podávání zpráv o jejich stavu, pro plánování v oblasti vod a pro další činnosti podle vodního zákona.

Limity pro ohlašovací povinnost pro potřeby vodní bilance se proti předchozí právní úpravě snížily z 15 000 m³ za rok, resp. 1250 m³ za měsíc, na 6000 m³ za

¹⁵⁾ Zákon č. 365/2000 Sb.

rok, resp. 500 m³ za měsíc. Povinnost předávat údaje o odběrech se vztahuje na zákonem určené osoby, které např. odeberou vodu v množství větším než 500 m³ alespoň v jednom měsíci v kalendářním roce, i když celkem odebrané množství vody je nižší než 6000 m³ za rok (ve zbylých jedenácti měsících kalendářního roku odebere méně než 500 m³ vody) a na všechny, kteří v kalendářním roce odeberou více než 6000 m³ vody.

Povinnost předávat údaje pro potřeby vodní bilance mají rovněž osoby, které mají povoleno akumulovat nebo vzdouvat vodním dílem více než 1 mil. m³. Takovou povinnost mají i v případě, že v konkrétní době vzdouvají nebo akumulují vodu v tomto vodním díle méně.

K odst. 3, 4 a 5

Zákon ukládá Ministerstvu zemědělství a Ministerstvu životního prostředí spravovat příslušné informační systémy veřejné správy pro vedení evidencí podle § 21 odst. 2 písm. c) body 1 až 12 a ukládá jim povinnost postupovat při jejich správě podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Informační systémy veřejné správy budou sloužit přímo k podpoře výkonu veřejné správy podle zákona, k výkonu správy povodí, k plánování v oblasti vod, k zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod, pro potřeby právnických a fyzických osob atd.

HLAVA IV PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI VOD

§ 23

(1) Plánování v oblasti vod je soustavná koncepční činnost, kterou zajišťuje stát; je tvořeno Plánem hlavních povodí České republiky, plány oblastí povodí a programy opatření.

(2) Plán hlavních povodí České republiky a plány oblastí povodí jsou podkladem pro výkon veřejné správy, zejména pro územní plánování, územní rozhodování a povolování staveb.

K § 23

Plánování v oblasti vod navazuje na vodohospodářské plánování, které má v ČR dlouhou tradici. (Státní vodohospodářský plán republiky Československé byl zpracován v letech 1949 - 1953.) V předchozí právní úpravě byl zaveden institut „směrný vodohospodářský plán“. Směrný vodohospodářský plán ČSR byl pod označením 2. vydání publikován v letech 1975 – 1976 a je, i když s řadou příja-

tých změn, dosud platný. Ve smyslu § 127 odstavec 16 jsou z něj povinny vycházet i vodoprávní úřady až do schválení plánů oblastí povodí (§ 25).

Ustanovení paragrafu uvozuje v zákoně dále specifikované Plány hlavních povodí České republiky (§ 24), plány oblastí povodí (§ 25) a programy opatření (§ 26).

Plánování v oblasti vod již názvem vyjadřuje změnu, která nastala v systému vodohospodářského plánování, tím že neobsahuje jen pokrývání požadavků na využívání vodních zdrojů a požadavků na ochranu před škodlivými účinky vod, ale že rovnocennou součástí plánování je řešení environmentálních cílů a požadavků na ochranu vod, vodních útvarů, vodních a na vodu vázaných ekosystémů. V tomto smyslu plánování v oblasti vod implementuje požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

§ 24

Plán hlavních povodí České republiky

(1) Plán hlavních povodí České republiky stanoví rámcové cíle pro hospodaření s povrchovými a podzemními vodami, ochranu a zlepšování stavu povrchových a podzemních vod a vodních ekosystémů, pro trvale udržitelné užívání těchto vod, pro ochranu před škodlivými účinky těchto vod a pro zlepšování vodních poměrů a pro ochranu ekologické stability krajiny. Plán hlavních povodí České republiky vymezuje i rámcovou strukturu potřebných opatření k prosazování veřejných zájmů, včetně zdrojů a způsobu jejich financování. Při stanovení rámcových cílů a struktury potřebných opatření respektuje Plán hlavních povodí České republiky mezinárodní závazky České republiky.

(2) Plán hlavních povodí České republiky pořizuje Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, dotčenými ústředními správními úřady a kraji pro 3 hlavní povodí, a to pro povodí Labe, pro povodí Moravy a pro povodí Odry. Plán hlavních povodí České republiky podléhá posuzování vlivů na životní prostředí podle zvláštních právních předpisů.¹⁶⁾

(3) Obsah Plánu hlavních povodí České republiky, způsob jeho zpracování a postup při jeho projednávání a zveřejnění stanoví vyhláškou Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí.

(4) Plán hlavních povodí České republiky schvaluje vláda.

K § 24

Ustanovení paragrafu zavádí rozdělení České republiky na 3 hlavní povodí. To vychází z hydrologického rozdělení České republiky – vody odtékají do 3 moří -

¹⁶⁾ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí).

Severního, Baltského a Černého. Zároveň je tím stanoven budoucí systém předávání zpráv Evropské Komisi.

Prostřednictvím Plánu hlavních povodí vláda České republiky prosazuje závěry mezinárodních dohod v oblasti vod, stanovuje rámcové cíle a zajišťuje realizaci rozhodujících opatření.

Další ustanovení se zabývá procesními záležitostmi pořizování, posuzování, zpracování, schvalování a zveřejnění Plánů hlavních povodí České republiky a zmocněním k vydání vyhlášky.

Ve vazbě na schválený zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, musí být Plán hlavních povodí České republiky a plány oblastí povodí posuzovány podle zákona č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Plán hlavních povodí České republiky schvaluje vláda.

§ 25

Plány oblastí povodí

(1) Plány oblastí povodí stanoví konkrétní cíle pro dané oblasti povodí na základě rámcových cílů Plánu hlavních povodí České republiky, potřeb a zjištěného stavu povrchových a podzemních vod, potřeb užívání těchto vod v daném území, včetně návrhů potřebných opatření, například k zachování a zvětšování rozsahu přirozených koryt vodních toků a nákladů na ně. Plány oblastí povodí pořizují správci povodí pro 5 oblastí povodí podle své působnosti,¹⁷⁾ a to pro oblast povodí Horního a středního Labe, oblast povodí Vltavy, oblast povodí Ohře a Dolního Labe, oblast povodí Odry a oblast povodí Moravy.

(2) Ministerstvo zemědělství stanoví vyhláškou vymezení jednotlivých oblastí povodí podle odstavce 1 zahrnující příslušná povodí a hydrogeologických rajonů.

(3) Plány oblastí povodí stanoví zejména omezení pro nakládání s vodami a limity pro využití území. Tato omezení a tyto limity jsou závazné pro rozhodování vodoprávních úřadů [§ 105 odst. 2 písm. a)].

(4) Obsah plánu oblastí povodí, postup při jeho zadání, způsob zpracování plánu, postup při jeho projednávání a způsob jeho zveřejnění stanoví vyhláškou Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem vnitra.

(5) Plány oblastí povodí schvalují ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady podle své územní působnosti kraje. Plány oblastí povodí podléhají posuzování vlivů na životní prostředí podle zvláštních právních předpisů.¹⁶⁾

K § 25

Zákon vymezuje pět oblastí povodí podle přirozených hydrologických a hydro-

¹⁷⁾ Zákon č. 305/2000 Sb., o povodích.

geologických hranic, v nichž působí správci povodí. Tito správci povodí pořizují plány oblastí povodí. Zákon mluví o správcích povodí určených podle zákona č. 305/2000 Sb., o povodích; jsou to státní podniky Povodí Labe, Povodí Vltavy, Povodí Ohře, Povodí Moravy a Povodí Odry.

Detailní vymezení oblastí povodí jako určených dílčích hydrologických povodí a souvisejících hydrogeologických struktur hydrogeologických rajonů určuje vyhláška podle zmocnění v odstavci 2.

Plány oblastí povodí jsou základním plánovacím podkladem, a schvalují je ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady kraje, jako regionální orgány samosprávy.

Stanovením konkrétních cílů pro dané oblasti povodí, zejména omezení pro nakládání s vodami a limitů pro využití území, které jsou závazné pro rozhodování vodoprávních úřadů a podkladem pro výkon veřejné správy, zejména územní plánování, územní rozhodování a povolování staveb se plány oblastí povodí stávají jedním z nejvýznamnějších územně plánovacích podkladů, jak je uvádí zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Obsah plánu oblastí povodí a procesní záležitosti zadání, zpracování, projednávání, posuzování a zveřejnění jsou stanoveny vyhláškou podle zmocnění v odst. 4. Plán oblasti povodí zajišťuje nejen promítnutí rámcových cílů a mezinárodních závazků z Plánu hlavních povodí České republiky, ale také vytváří prostor pro širokou diskusi a následný konsenzus zájmů užívání vody a ochrany vod a životního prostředí obecně a dalších požadavků vyplývajících ze specifických sociálních, ekonomických a územních podmínek v příslušném regionu.

§ 26

Programy opatření

(1) Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, dotčenými ústředními správními úřady a dotčenými kraji zajišťuje sestavení programů opatření podle schváleného Plánu hlavních povodí České republiky, a to včetně časových plánů realizace a způsobu jejich financování; tam, kde je to vhodné, se programy opatření člení podle regionů (regionální programy opatření). Programy opatření schvaluje vláda.

(2) Kraje podle své územní působnosti zajišťují ve spolupráci s dotčenými ústředními správními úřady sestavení a schválení programů opatření podle schválených plánů oblastí povodí, a to včetně časových plánů realizace a způsobu jejich financování.

(3) Vodoprávní úřad ukládá správcům povodí, správcům vodních toků, vlastníkům vodních děl nebo jiným osobám povinnost provést opatření, která stanoví ve veřejném zájmu schválené programy opatření podle odstavců 1 a 2.

(4) Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a krajskými úřady předkládá každé 3 roky vládě souhrnnou zprávu o plnění programů opatření a o stavu povrchových a podzemních vod a hospodaření s vodou v oblastech povodí.

(5) Obsah programů opatření, postup jejich zpracování, projednávání a způsob jejich zveřejňování stanoví vyhláškou Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem vnitra.

K § 26

Programy opatření jsou zcela novým institutem zákona. Podle toho, zda programy opatření vycházejí z Plánu hlavních povodí České republiky nebo z plánů oblastí povodí, je schvalování, též ve vazbě na financování, určeno vládě nebo krajům podle územní působnosti.

Významným a zcela novým prvkem je skutečnost, že Programy opatření musí obsahovat i časové plány realizace a způsob jejich financování. Zajištění realizace programů opatření, která jsou stanovena ve veřejném zájmu, může vodo-právní úřad uložit; pro financování takových opatření jsou stanovena pravidla v § 102.

Náležitosti programů opatření, jejich zpracování, projednávání a zveřejnění jsou stanoveny vyhláškou podle zmocnění v odst. 5.

Vládě je předkládána každé tři roky zpráva o plnění programů opatření a o stavu povrchových a podzemních vod, pro které jsou využity výsledky vodní bilance podle ustanovení § 21 a § 22.

HLAVA V OCHRANA VODNÍCH POMĚRŮ A VODNÍCH ZDROJŮ

Díl 1

Ochrana vodních poměrů

§ 27

Vlastníci pozemků jsou povinni, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak,¹⁸⁾ zajistit péči o ně tak, aby nedocházelo ke zhoršování vodních poměrů. Zejména jsou povin-

¹⁸⁾ Například zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

ni za těchto podmínek zajistit, aby nedocházelo ke zhoršování odtokových poměrů, odnosu půdy erozní činností vody a dbát o zlepšování retenční schopnosti krajiny.

K § 27

Zákon ukládá obecné povinnosti vlastníkům pozemků při ochraně vodních poměrů, které směřují zejména ke zlepšení erozní odolnosti a retenční schopnosti krajiny a v konečném důsledku k ochraně koryt vodních toků před zanášením splavovanou půdou a jiným materiálem, zhoršováním jakosti povrchové vody vodního toku; jeho účelem je i omezování degradace půdy.

Na rozdíl od předchozí právní úpravy nemá již vodoprávní úřad kompetenci uložit opatření vedoucí ke splnění povinnosti vlastníků pozemků, neboť tato kompetence byla využívána jen zcela výjimečně.

Neplnění uložených povinností však naplňuje skutkovou podstatu uvedenou v § 116 odst. 1 písm. e) a může být takové osobě uložena pokuta v rozmezí od 1000 Kč do 1 000 000 Kč.

§ 28

Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

(1) Oblasti, které pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci vod, vyhláší vláda nařízením za chráněné oblasti přirozené akumulace vod.

(2) V chráněných oblastech přirozené akumulace vod se v rozsahu stanoveném nařízením vlády zakazuje

- a) zmenšovat rozsah lesních pozemků,
- b) odvodňovat lesní pozemky,
- c) odvodňovat zemědělské pozemky,
- d) těžít rašelinu,
- e) těžít nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod,
- f) těžít a zpracovávat radioaktivní suroviny,
- g) ukládat radioaktivní odpady.

(3) Ministerstvo životního prostředí může po předchozím souhlasu vlády povolit výjimku ze zákazů uvedených v odstavci 2.

(4) Pokud zákazem podle odstavce 2 písm. a) až c) vznikne vlastníkově pozemku škoda, má nárok na její úhradu.

K § 28

Institut chráněných oblastí přirozené akumulace vod byl znám i v předchozí právní úpravě. Zákon uvádí přímo činnosti, které jsou v rozsahu stanoveném nařízením vlády zakázány. Hlavním účelem chráněných oblastí přirozené akumulace vod je zajistit preventivní ochranu oblastí, ve kterých dochází k přirozené

akumulaci vod před činnostmi, které by mohly poškodit nebo negativně ovlivnit množství a jakost povrchových a podzemních vod a není podstatné, zda tyto vodní zdroje jsou již využívány nebo se jedná o vodní zdroje využitelné. Ochrana oblastí přirozené akumulace vod má proto význam nejen pro tyto oblasti samotné, ale i pro zbývající území republiky.

V současné době jsou stanoveny nařízením vlády č. 40/1978 Sb. chráněné oblasti přirozené akumulace vod Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Šumava a Žďárské vrchy, nařízením vlády č. 10/1979 Sb. chráněné oblasti přirozené akumulace vod Brdy, Jablunkovsko, Krušné hory, Novohradské hory, Vsetínské vrchy a oblast Žamberk, a nařízením vlády č. 85/1981 Sb. chráněné oblasti přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy. Činnosti, které jsou v chráněných oblastech přirozené akumulace vod zakázány, jsou specifikovány v odst. 2. Rozsah jednotlivých zákazů pro konkrétní chráněné oblasti přirozené akumulace vod je stanoven příslušnými nařízeními vlády, která zůstávají v platnosti i po nabytí účinnosti zákona.

Zákon umožňuje vládě nařízením vyhlásit další chráněné oblasti přirozené akumulace vod a zmocnění v odstavci 2 umožňuje stanovit rozsah zákazu činností taxativně vyjmenovaných, například stanovením souvislé výměry lesních pozemků, které již nelze odvodňovat.

Odlišně od předchozí právní úpravy je zavedena možnost povolování výjimek ze zákazů uvedených v odst. 2. Takovou výjimku může povolit Ministerstvo životního prostředí, s podmínkou předchozího souhlasu vlády. Zcela nové je ustanovení odstavce 4, týkající se nároku na náhradu škody, která vznikne vlastníkovu pozemku zákazy činností podle odst. 2 písm. a) až c).

Díl 2

Podzemní vody

§ 29

(1) Zdroje podzemních vod jsou přednostně vyhrazeny pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou a pro účely, pro které je použití pitné vody stanoveno zvláštním právním předpisem.⁵⁾ K jiným účelům může vodoprávní úřad povolit použití podzemní vody, jen není-li to na úkor uspokojování uvedených potřeb.

(2) Osoba, která způsobí při provozní činnosti¹⁹⁾ ztrátu podzemní vody nebo podstatné snížení možnosti odběru ve zdroji podzemních vod, popřípadě zhoršení jakosti vody v něm, je povinna nahradit škodu, která tím vznikla tomu, kdo má

¹⁹⁾ § 420a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 509/1991 Sb.

povoleno odebírat podzemní vodu z tohoto vodního zdroje, a dále provést podle místních podmínek potřebná opatření k obnovení původního stavu. Náhrada spočívá v opatření náhradního zdroje vody. Není-li to možné nebo účelné, je povinna poskytnout jednorázovou náhradu odpovídající snížení hodnoty tohoto nemovitého majetku, s jehož užíváním je povolení spojeno. Ve sporech o náhradu škody nebo o její výši rozhoduje soud. Tím nejsou dotčeny obecné předpisy o náhradě škody.

(3) Vlastník pozemku, který při jiné činnosti než při geologických pracích²⁰⁾ na něm zjistí výskyt podzemních vod v neobvyklém množství (např. v takovém množství, které si vyžádá změnu technologie zakládání stavby nebo si vynutí upuštění od realizace stavby na tomto staveništi apod.) nebo zjistí výskyt podzemních vod s napjatou hladinou (artéské vody), je povinen tuto skutečnost ohlásit příslušnému vodoprávnímu úřadu k zjištění vydatnosti zdroje podzemní vody.

K § 29

K odst. 1

Podzemní vody jsou limitovaným a těžko obnovitelným zdrojem vody. Jejich jakost, která je do značné míry dána prostředím jejich výskytu, se převážně blíží jakosti požadované pro pitnou vodu a jejich případná úprava na pitnou vodu není většinou finančně náročná. Proto jsou podzemní vody přednostně vyhrazeny pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Zákon tím zajišťuje, aby využívání podzemních vod k jiným účelům než pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou bylo povolováno v omezeném rozsahu a nedocházelo k nadměrnému využívání tohoto přírodního zdroje. Přednostní vyhrazení zdrojů podzemních vod pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou je převzato z předchozí právní úpravy.

K odst. 2

Osoba, která svou provozní činností znemožní jinému oprávněnému k odběru podzemní vody odebírat podzemní vodu podle platného povolení, a to z důvodu snížení hladiny podzemní vody nebo zhoršení její jakosti ve vodním zdroji, je povinna uhradit vzniklou škodu a provést taková opatření, aby došlo v maximální možné míře k obnovení původního stavu ve vodním zdroji z hlediska množství nebo jakosti podzemní vody. Tato povinnost se, na rozdíl od předchozí právní úpravy, vztahuje nejen na právnické, ale i na fyzické osoby.

V případech, kdy se jedná o dočasné znemožnění odběru podzemní vody z výše uvedených důvodů např. snížení hladiny podzemní vody ve vrtu (studni) při hydrodynamických zkouškách v rámci průzkumných hydrogeologických prací, při snižování hladiny podzemní vody při stavebních činnostech, při překročení povoleného množství k odběru podzemní vody ze stejného zdroje podzemní vody v jiné lokalitě, je osoba, která tento stav svou provozní činností způsobila, povinna za-

²⁰⁾ Zákon č. 62/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

jistit náhradní zásobování po dobu trvání negativního ovlivnění zdroje podzemní vody např. zajištěním dodávky vody dovážkou.

V případech, kdy dojde k trvalému snížení hladiny podzemní vody ve vrtu (studni) oprávněného k odběru podzemní vody, ale toto snížení nemá vliv na celkovou vydatnost vodního zdroje, oprávněný může dále odebírat podzemní vodu po provedení technických úprav na vrtu (studni), např. hlubším zapuštěním čerpadla a provedením související úpravy, je osoba, která vlivem své provozní činnosti tento stav způsobila, povinna uhradit oprávněnému provedení potřebných technických opatření.

V případech, kdy dojde k znehodnocení zdroje podzemní vody a kdy jeho obnovení do původního stavu je nereálné nebo znehodnocení zdroje podzemních vod je dlouhodobého charakteru a kdy nelze zajistit poškozenému náhradní zdroj vody (např. připojení na vodovod, vybudovat nový vrt) stanoví zákon zvláštní způsob náhrady škody poškozenému, a to jednorázovým finančním vyrovnáním. Jeho výše je zákonem specifikována rozsahem snížení hodnoty nemovitého majetku (tedy nejen vlastního vodního díla ale i stavby nebo pozemku) s jehož užíváním je povolení k odběru vody spojeno. Právní úprava náhrady takové škody je speciální a má přednost před obecnou úpravou, např. občanským zákoníkem. V jakýchkoliv sporech o náhradu škody případně o její výši nerozhoduje vodoprávní úřad, ale soud. V ostatních věcech platí obecné předpisy o náhradě škody - např. důkazní břemeno na straně poškozeného.

K odst. 3

Povinnost ohlásit zjištění nového výskytu podzemní vody vodoprávnímu úřadu je uložena vlastníkům pozemků a zcela záměrně je vázána na výskyt podzemní vody v „neobvyklém množství“. Obvykle je pro vlastníka pozemku složité odhadnout, zda zjištěná podzemní voda se vyskytuje v množství 1,0 l/s nebo 0,5 l/s, jak uváděla předchozí právní úprava. Proto je „neobvyklé množství“ podzemní vody uvedené v zákoně charakterizováno vynucenou změnou technologie stavby, odstoupením od realizace záměru, vybudováním odvodňovacího systému atd. Zjištění skutečného množství nového výskytu podzemní vody (vydatnost nového zdroje podzemní vody) zajistí vodoprávní úřad v rozsahu a způsobem odpovídajícím charakteru nahlášeného výskytu podzemní vody a místním hydrogeologickým podmínkám.

Díl 3

Ochrana vodních zdrojů

§ 30

Ochranná pásma vodních zdrojů

(1) K ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti zdrojů podzemních nebo

povrchových vod využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou s průměrným odběrem více než 10 000 m³ za rok stanoví vodoprávní úřad ochranná pásma. Vyžadují-li to závažné okolnosti, může vodoprávní úřad stanovit ochranná pásma i pro vodní zdroje s nižší kapacitou, než je uvedeno v první větě. Vodoprávní úřad může ze závažných důvodů své rozhodnutí o stanovení ochranného pásma též změnit, popřípadě je zrušit. Stanovení ochranných pásem je vždy veřejným zájmem.

(2) Ochranná pásma se dělí na ochranná pásma I. stupně, která slouží k ochraně vodního zdroje v bezprostředním okolí jímacího nebo odběrného zařízení, a ochranná pásma II. stupně, která slouží k ochraně vodního zdroje v územích stanovených vodoprávním úřadem tak, aby nedocházelo k ohrožení jeho vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti.

(3) Ochranné pásmo I. stupně stanoví vodoprávní úřad jako souvislé území

- a) u vodárenských nádrží a u dalších nádrží určených výhradně pro zásobování pitnou vodou pro celou plochu hladiny nádrže při maximálním vzduťu,
- b) u ostatních nádrží s vodárenským využitím než uvedených pod písmenem a) s minimální vzdáleností hranice jeho vymezení na hladině nádrže 100 m od odběrného zařízení,
- c) u vodních toků
 1. s jezovým vzduťem na břehu odběru minimálně v délce 200 m nad místem odběru proti proudu, po proudu do vzdálenosti 100 m nebo k hraně vzdouvacího objektu a šířce ochranného pásma 15 m, ve vodním toku zahrnuje minimálně jednu polovinu jeho šířky v místě odběru,
 2. bez jezového vzduťu na břehu odběru minimálně v délce 200 m nad místem odběru proti proudu, po proudu do vzdálenosti 50 m od místa odběru a šířce ochranného pásma 15 m, ve vodním toku zahrnuje minimálně jednu třetinu jeho šířky v místě odběru,
- d) u zdrojů podzemní vody s minimální vzdáleností hranice jeho vymezení 10 m od odběrného zařízení,
- e) v ostatních případech individuálně.

(4) Vodoprávní úřad může stanovit v odůvodněných případech ochranné pásmo I. stupně v rozsahu menším, než je uveden v odstavci 3 písm. a) až d).

(5) Ochranné pásmo II. stupně se stanoví vně ochranného pásma I. stupně; může být tvořeno jedním souvislým nebo více od sebe oddělenými územími v rámci hydrologického povodí nebo hydrogeologického rajonu. Vodoprávní úřad může ochranné pásmo II. stupně, je-li to účelné, stanovovat postupně po jednotlivých územích.

(6) Ochranná pásma stanoví vodoprávní úřad na návrh nebo z vlastního podnětu. Nepodají-li návrh na jejich stanovení ti, kteří mají právo vodu z vodního zdroje odebírat, popřípadě ti, kteří o povolení k takovému odběru žádají, u vodárenských nádrží pak ti, kteří vlastní vodní díla sloužící ke vzdouvání vody v takových nádr-

žích nebo jsou jejich stavebníky, může jim předložení tohoto návrhu s potřebnými podklady vodoprávní úřad uložit. Za vodárenské nádrže podle předchozí věty se považují nádrže uvedené v seznamu podle odstavce 11.

(7) Odpadne-li důvod ochrany, vodoprávní úřad z vlastního podnětu nebo na návrh rozhodne o zrušení ochranného pásma.

(8) V rozhodnutí o zřízení nebo změně ochranného pásma vodního zdroje vodoprávní úřad po projednání s dotčenými orgány státní správy stanoví, které činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního zdroje nelze v tomto pásmu provádět, jaká technická opatření je třeba v ochranném pásmu provést, popřípadě způsob a dobu omezení užívání pozemků a staveb v tomto pásmu ležících.

(9) Za prokázané omezení užívání pozemků a staveb v ochranných pásmech vodních zdrojů náleží vlastníkům těchto pozemků a staveb náhrada, kterou jsou povinni na jejich žádost poskytnout v případě vodárenských nádrží vlastníci vodních děl umožňujících v nich vzdouvání vody, v ostatních případech oprávnění (§ 8) k odběru vody z vodního zdroje; je-li jich více, poměrně podle povoleného množství odebírané vody. Nedojde-li o poskytnutí náhrady k dohodě, rozhodne o jednorázové náhradě soud.

(10) Náklady spojené s technickými úpravami v ochranných pásmech vodních zdrojů uloženými vodoprávním úřadem k ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti nesou ti, kteří jsou oprávněni vodu z těchto vodních zdrojů odebírat, popřípadě o povolení k jejímu odběru žádají, u vodárenských nádrží pak vlastníci nebo stavebníci vodních děl sloužících ke vzdouvání vody.

(11) Ministerstvo životního prostředí vyhláškou stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů.

K § 30

K odst. 1 a 2

Ochranu vodních zdrojů, definovaných v § 2 odst. 4, zajišťovaly i předchozí právní úpravy. Zákon ukládá ochranu vodních zdrojů stanovením jejich ochranných pásem jen v případě, že jde o vodní zdroje využívané nebo využitelné pro účely zásobování pitnou vodou. Jde o speciální ochranu vodních zdrojů, která vyplývá z rozhodnutí příslušného vodoprávního úřadu na rozdíl od obecné ochrany vod uložené řadou právních předpisů přímo vlastníkům nemovitostí a jiným osobám – kromě zákona o vodách, např. zákonem o ochraně zemědělského půdního fondu č. 334/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon předpokládá ochranu využívaných i využitelných vodních zdrojů, tedy i vodních zdrojů, kde odběr vody není zatím povolen, ale plán rozvoje vodovodů a kanalizací, plány v oblasti povodí a do jejich schválení, platný Směrný vodohospodářský plán, s jejich využitím pro zásobování pitnou vodou počítají. Ochrana vodních zdrojů je povinností vodoprávního úřadu a zákon ukládá povinnost sta-

novit ochranná pásma vodních zdrojů s průměrným odběrem více než 10 000 m³ vody za rok (v přepočtu průměrně 27,4 m³ za den).

Především je však zájmem oprávněného k nakládání s vodami pro účely zásobování pitnou vodou, popřípadě vlastníka vodárenské nádrže.

Vodoprávní úřad může, po zvážení konkrétních podmínek vodního zdroje, kde dochází k nižšímu průměrnému odběru než 10 000 m³ za rok, rovněž stanovit jeho ochranná pásma, vyžadují-li to závažné okolnosti – např. ohrožení jeho vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti. Vodoprávní úřad může svým rozhodnutím, po provedeném vodoprávním řízení (§ 115), ochranná pásma vodního zdroje nejen stanovit, ale také tato ochranná pásma rušit nebo je měnit, a to nejen co do rozlohy a umístění, ale též co do omezení užívání nemovitostí v nich, uložených povinností nebo technických opatření, která je třeba provést.

Stanovení ochranných pásem vodního zdroje zákon výslovně označuje za veřejný zájem. Zákon nezaujal žádný postoj k platným rozhodnutím o stanovení ochranných pásem vodních zdrojů podle dřívějších předpisů, která včetně omezení a zákazů zůstávají v platnosti do doby než uplyne čas, na který byla stanovena nebo než budou pro tento vodní zdroj stanovena ochranná pásma podle zákona. To platí i pro ochranná pásma III. stupně, ačkoliv zákon zná jen ochranné pásma I. a ochranné pásma II. stupně.

K odst. 3 a 4

Zákon vymezuje minimální tvar a rozlohu ochranného pásma I. stupně u různých druhů vodních zdrojů. Tyto podmínky musí být splněny ochranným pásmem I. stupně vždy při jeho stanovení, respektive již v návrhu. Vodoprávní úřad může dojít k závěru, ve vodoprávním řízení o stanovení ochranného pásma I. stupně, že jsou důvody pro to, aby v konkrétním případě bylo stanoveno i ochranné pásma I. stupně menší než je uvedeno pod body a) až d). Větší ochranné pásma I. stupně může být na návrh nebo z vlastního podnětu stanoveno vždy, jsou-li pro to důvody, s výjimkou ochranných pásem vodárenských nádrží a dalších nádrží určených výhradně pro zásobování pitnou vodou.

Zákon nestanoví rozsah omezení, povinností nebo technických opatření v ochranném pásmu I. stupně. Jejich rozsah je zcela věcí technického posouzení konkrétních podmínek vodního zdroje a výsledku vodoprávního řízení o jeho stanovení, případně změně.

K odst. 5

Ochranné pásma II. stupně musí ležet vně ochranného pásma I. stupně a na rozdíl od něho, které musí být souvislé, je mohou tvořit navzájem od sebe oddělené nebo s ochranným pásmem I. stupně územně nesouvisající zóny s rozdílnou úpravou nebo způsobem omezení užívání nemovitostí. Závisí to zcela na konkrétních podmínkách okolí vodního zdroje.

Zákon výslovně umožňuje, aby ochranné pásmo II. stupně bylo, např. s ohledem na jeho rozlohu, stanovováno postupně po jednotlivých územích, např. pro několik katastrálních území, samostatnými rozhodnutími vodoprávního úřadu, přičemž jeho příslušnost se v důsledku tohoto postupu nemění.

K odst. 6

V ustanovení odstavce je jednoznačně stanoveno, že pokud nepodají návrh na zřízení ochranných pásem v odstavci vyjmenované osoby, uloží jim vodoprávní úřad svým rozhodnutím předložení takového návrhu s potřebnými podklady.

K odst. 8

Ve vodoprávním řízení o stanovení nebo změně ochranných pásem vodního zdroje vodoprávní úřad posoudí, na základě potřebných podkladů a výsledků provedeného řízení po projednání s dotčenými správními orgány, např. orgány ochrany veřejného zdraví, orgány ochrany zemědělského půdního fondu, stavebními úřady, atd. a stanoví rozhodnutím činnosti, respektive způsoby užívání nemovitostí, které ačkoliv nejsou v rozporu s obecnou ochranou vod, mohou ohrožovat nebo poškozovat vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodních zdrojů. Dále v takovém rozhodnutí stanoví způsob a dobu omezení užívání nemovitostí v ochranných pásmech vodního zdroje nebo jejich částech a stanoví konkrétní technická opatření, která je třeba v ochranných pásmech provést, např. odstranění některých staveb. Povinnost provést technická opatření může být uložena jen vlastníku nemovitosti, na níž mají být provedena.

K odst. 9

Omezení užívání nemovitostí nebo povinností provést technická opatření na nich mohou být pro jejich vlastníky finančně vyjádřitelnou újmou, na jejíž kompenzaci mají právo v případě, že o to požádají a výši své újmy prokáží. Zákon stanoví, že uhradit tuto újmu je povinen subjekt, který má povolení k odběru vody z tohoto vodního zdroje. Je-li takových povinných subjektů více, je třeba podat žádost u každého z nich. Jejich povinnost se ze zákona dělí poměrně, podle výše povoleného odběru vody bez ohledu na skutečný odběr v konkrétním období. V případě vodárenských nádrží má povinnost náhrady vlastník vodárenské nádrže, resp. subjekt s právem hospodaření k ní. Zákon nebrání jakékoliv dohodě o úhradě, stanoví však pro případ, že k ní nedojde, kompetenci soudu rozhodnout, samozřejmě na základě žaloby, o jednorázové náhradě.

K odst. 10

Náklady na realizaci technických opatření uložených v ochranných pásmech vodních zdrojů rozhodnutím vodoprávního úřadu o stanovení nebo změně, popřípadě zrušení ochranných pásem vodního zdroje, nesou oprávnění k odběru vody

z něho, nebo ti, kdo žádají o takové povolení a v případě vodárenských nádrží jejich vlastníci (stavebníci), respektive subjekty s právem hospodaření k nim.

V případě stanovení ochranných pásem využitelných vodních zdrojů, kde není dosud povoleno odběr vody ani o takové povolení nikdo nežádá, ponese případné náklady stát.

K odst. 11

V odstavci 11 se uvádí zmocnění pro Ministerstvo životního prostředí k vydání vyhlášky, kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů. Současně platná vyhláška č. 137/1999 Sb. zůstává zatím v platnosti, nová vyhláška ji bude aktualizovat.

§ 31

Pro zdroje povrchových vod, které jsou využívány nebo u kterých se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody, ukazatele a hodnoty jejich přípustného znečištění stanoví vláda nařízením.

K § 31

Zákon ukládá vládě nařízením stanovit ukazatele a hodnoty přípustného znečištění povrchových vod využívaných nebo využitelných jako zdroje pitné vody. Implementuje tak směrnici Rady 75/440/EHS o požadované jakosti povrchových vod určených k odběru pitné vody.

Zdroje povrchových vod, které jsou využívány jako zdroje pitné vody budou evidovány podle § 21 odst. 2 písm. c) bod 7 zákona a budou sledovány podle § 13 zákona o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb., ve smyslu zmíněné směrnice 75/440/EHS. Zdroje povrchových vod, využitelné jako zdroje pitné vody v budoucnu a které budou také součástí zmíněné evidence (§ 21) zákona, budou uvedeny v plánech oblastí povodí (§ 25) zákona. Podkladem pro tyto plány oblastí povodí ve věcech využitelných zdrojů povrchových vod budou Plány rozvoje vodovodů a kanalizací podle § 4 zákona o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb.

§ 32

Citlivé oblasti

- (1) Citlivé oblasti jsou vodní útvary povrchových vod,
- a) v nichž dochází nebo v blízké budoucnosti může dojít v důsledku vysoké koncentrace živin k nežádoucímu stavu jakosti vod,
 - b) které jsou využívány nebo se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody, v níž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l, nebo
 - c) u nichž je z hlediska zájmů chráněných tímto zákonem nutný vyšší stupeň čištění odpadních vod.

(2) Citlivé oblasti vymezí vláda nařízením. Vymezení citlivých oblastí podléhá přezkoumání v pravidelných intervalech nepřesahujících 4 roky.

(3) Pro citlivé oblasti a pro vypouštění odpadních vod do povrchových vod ovlivňujících kvalitu vody v citlivých oblastech stanoví vláda nařízením ukazatele přípustného znečištění odpadních vod a jejich hodnoty.

K § 32

Nově zavedený institut citlivých oblastí vychází z transpozice směrnice Rady 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod, která používá vymezení citlivých oblastí jako nástroj pro zmírnění nepříznivých dopadů vypouštění odpadních vod z velkých aglomerací koncentrovaného do jednoho místa na vodní útvary, definované v § 32 odst. 1. Přestože jsou ve směrnici 91/271/EHS citlivé oblasti definovány jako vodní útvary – tedy např. jezera, umělé vodní nádrže a vodní toky, musí vyčištěné odpadní vody vypouštěné z městských čistíren odpadních vod dané velikosti umístěné v povodích příslušejících citlivým oblastem podléhat stejným požadavkům jako při vypouštění do citlivých oblastí.

V citlivých oblastech jsou uplatňovány přísnější požadavky na čištění odpadních vod, resp. na jakost vypouštěných odpadních vod z aglomerací větších než 10 000 ekvivalentních obyvatel než na ostatním území, a to v ukazatelích celkový dusík a celkový fosfor, případně na minimální účinnost odstraňování znečištění.

Vymezení citlivých oblastí svěřuje zákon vládě. Obdobně zákon svěřuje vládě rovněž stanovení ukazatelů přípustného stupně znečištění odpadních vod a jejich hodnot pro vypouštění odpadních vod do povrchových vod v citlivých oblastech.

§ 33

Zranitelné oblasti

(1) Zranitelné oblasti jsou území, kde se vyskytují

- a) povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout, nebo
- b) povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody.

(2) Vláda nařízením stanoví zranitelné oblasti a v nich upraví používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření. Vymezení zranitelných oblastí podléhá přezkoumání v pravidelných intervalech nepřesahujících 4 roky.

K § 33

Nově zavedený institut zranitelných oblastí tvoří základní předpoklad transpozice směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (nitratová směrnice).

Zranitelné oblasti jsou území, která jsou odvodňována do povrchových a podzemních vod znečištěných nebo ohrožených dusičnany ze zemědělských zdrojů. Hlavním kvalitativním kritériem znečištění vod je koncentrace dusičnanů vyšší než 50 mg/l nebo taková koncentrace, která by mohla stanovenou hranici překročit, pokud by nebyla zavedena účinná opatření. Základní územní jednotkou pro vymezení zranitelných oblastí je povodí 4. řádu.

Zranitelné oblasti stanoví nařízení vlády. To upravuje i další záležitosti ve smyslu odst. 2. Vymezení zranitelných oblastí podléhá přezkoumání v intervalech ne delších než čtyři roky.

Dalším požadavkem nitratové směrnice je vytvoření zásad správné zemědělské praxe zaměřených na ochranu vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (dále jen zásady). Tyto zásady zavedené na dobrovolné bázi zahrnují obecná pravidla správného hospodaření pro celé území České republiky.

Ve zranitelných oblastech jsou stanoveny povinné způsoby hospodaření, tzv. akční programy. Vycházejí ze zásad a mj. vymezují časová období, ve kterých je zakázána aplikace určitých druhů hnojiv na zemědělské plochy, stanovena pravidla aplikace hnojiv na půdu na velmi strmých, zmrzlých nebo sněhem pokrytých pozemcích a v blízkosti vodních toků. Do akčních programů jsou zapracovány i další požadavky, zejména:

- kapacita zařízení na skladování statkových hnojiv musí být větší, než kapacita nutná pro skladování v průběhu nejdelšího časového období, ve kterém je jejich aplikace na zemědělské plochy ve zranitelných oblastech zakázána,

- omezení aplikace hnojiv na zemědělské plochy, které odpovídá pravidlům správného zemědělského hospodaření se zřetelem na podmínky zranitelných oblastí, zvláště na půdní podmínky, půdní typy a sklon pozemků, klimatické poměry, srážky a zavlažování, využívání půdy a zemědělské způsoby obhospodařování půdy včetně osevních postupů a založené na rovnováze mezi očekávanou spotřebou dusíku rostlinami a zásobením rostlin dusíkem z půdy a z hnojení.

Opatření uvedená v akčních programech musí zajistit, aby v žádném zemědělském podniku ve zranitelné oblasti nebylo překročeno určité množství aplikovaných statkových hnojiv na hektar za rok (včetně výkalů hospodářských zvířat na pastvě).

§ 34

Povrchové vody využívané ke koupání

(1) Povrchové vody využívané ke koupání osob pro vyhovující jakost vody, které obvykle používá ke koupání větší počet osob, stanoví Ministerstvo zdravotnictví ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou. Koupání v nich je povoleno, pokud jakost vody odpovídá požadavkům stanoveným zvláštním právním předpisem.²¹⁾

²¹⁾ Zákon č. 258/2000 Sb., ve znění zákona č. 254/2001 Sb.

(2) Pokud povrchové vody uvedené ve vyhlášce vydané podle odstavce 1 přestanou odpovídat požadavkům na jakost vody pro koupání stanoveným ve zvláštním právním předpise,²¹⁾ uloží nebo přijme vodoprávní úřad k nápravě tohoto stavu odpovídající opatření po projednání s orgány ochrany zdraví a správcem povodí.

K § 34

Zákon zajišťuje transpozici směrnice Rady č. 76/160/EHS o kvalitě vody ke koupání. Prováděcí vyhláška Ministerstva zdravotnictví stanoví tzv. koupací oblasti (místa) na základě definice uvedené v článku 1 směrnice Rady 76/160/EEC a zahrnuje všechny tekoucí nebo stojaté vody nebo jejich části, kde je koupání výslovně povoleno příslušným úřadem nebo není zakázáno a je tradičně provozováno velkým počtem koupajících se. Orgány ochrany veřejného zdraví jsou pověřeny sledováním jakosti vody na těchto místech. V případě, že toto místo bude mít provozovatele podle zákona č. 258/2000 Sb. v platném znění, budou moci orgány ochrany veřejného zdraví využít údaje o jakosti vody pořízené provozovatelem. V případě, že místo provozovatele mít nebude, budou orgány ochrany veřejného zdraví kontrolovat jakost vody v rozsahu a četnosti definované v Příloze č. 1 vyhlášky č. 464/2000 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na koupaliště, sauny a hygienické limity venkovních hracích ploch.

Požadavky na jakost vody v povrchových vodách využívaných ke koupání jsou stejné jako požadavky na jakost vody ke koupání ve volné přírodě stanovené ve vyhlášce č. 464/2000 Sb. V případě, že jakost vody v koupacích místech nebude odpovídat stanoveným požadavkům, vodoprávní úřad uloží nebo přijme potřebná opatření vedoucí k nápravě situace. V případě, že nedodržení požadavků představuje zdravotní riziko, rozhodne orgán ochrany veřejného zdraví o zákazu koupání v koupacím místě (oblasti) a zákaz zveřejní vyvěšením na úředních deskách místně příslušné obce a příslušného okresního úřadu (§ 113).

§ 35

Podpora života ryb

(1) Povrchové vody, které jsou vhodné pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů, s rozdělením na vody lososové a kaprové, stanoví vláda nařízením.

(2) Ukazatele a hodnoty přípustného znečištění vod uvedených v odstavci 1 stanoví vláda nařízením.

(3) U vodárenských nebo jiných vodních nádrží nebo na úsecích vodních toků může vodoprávní úřad uložit jejich vlastníkovi, správci vodního toku a uživateli rybářského revíru též způsob rybářského obhospodařování.

(4) Vypouštět ryby a ostatní vodní živočichy nepůvodních, geneticky nevhodných a neprověřených populací přirozených druhů do vodních toků a vodních nádrží bez souhlasu příslušného vodoprávního úřadu, je zakázáno.

K § 35

Zákon plní transpozici směrnice Rady 78/659/EHS o jakosti povrchových vod vyžadujících ochranu nebo zlepšení pro podporu života ryb. Nově se zavádí vymezení vod rybných s dělením na vody kaprové a lososové. Členění vychází z poměrů jakosti vod ve vodních útvech a rovněž z historické situace se snahou v maximální míře zlepšit poměry tak, aby se v příslušném vodním útvaru obnovila resp. ustavila skladba rybí obsádky co nejbližší přírodnímu („původnímu“) stavu. Toto vymezení a rozdělení rybných vod stejně jako stanovení ukazatelů a limitních hodnot přípustného znečištění v nich stanoví vláda nařízením.

V případech, že jakost vody nespĺňuje limity příslušných ukazatelů pro vody lososové a kaprové, budou zpracovány programy opatření ke zlepšení jakosti vody a vodoprávní úřad za tímto účelem může zpřísnit nároky na emisní limity v povoleních k nakládání s vodami. Uvedené programy budou vycházet z plánů oblastí povodí, kde se integrují požadavky na ochranu a užívání vod v jednotlivých vodních útvech příslušných hydrologických povodí.

Uvedené typy vod jsou vymezeny na základě zcela jiných kritérií než je členění podle rybářských revírů (tj. na vody pstruhové a mimopstruhové), které se opírá o způsob hospodaření (vysazování určitých druhů ryb, podmínky sportovního rybolovu atd). Nicméně tzv. revíry pstruhové svými charakteristikami vesměs budou umožňovat zařazení do vod „lososových“ (jde především o horní úseky vodních toků s dobrými kyslíkovými poměry, vysokou reaerací a obvykle s méně závažnými zdroji znečištění). Pokud bude třeba způsob obhospodařování v těchto situacích měnit nebo upravit, stanoví podmínky vodoprávní úřad.

Zákon dává vodoprávním úřadům novou významnou kompetenci ukládat vlastníkům vodárenských nebo jiných vodních nádrží, správci vodního toku a uživateli rybářského revíru způsob rybářského obhospodařování, a to jak v ochranných pásmech vodních zdrojů tak i mimo ně. Vodoprávní úřad tak může učinit rozhodnutím po provedeném vodoprávním řízení zahájeném z vlastního podnětu.

Ustanovení odst. 4 zavádí dohled a regulaci vysazování nepůvodních nebo geneticky nevhodných a neprověřených populací přirozených druhů ryb a jiných vodních organismů. Tato introdukce nových organismů je zakázána bez souhlasu vodoprávního úřadu. Je zřejmé, že v této oblasti vodoprávní úřady pro své rozhodování musí využívat expertních posudků a poradenských služeb výzkumných a odborných institucí. Jedná se o velmi důležité ustanovení zákona, jehož dodržování je třeba důsledně vyžadovat. Jedině tak lze dosáhnout neohrožení genofondu původních rostlin a živočichů a rovněž zabránit nežádoucím změnám v biodiverzitě fauny a flóry nejenom v České republice, ale v širším kontextu vodních toků v Evropě.

Díl 4

Ochrana množství vod

§ 36

Minimální zůstatkový průtok

(1) Minimálním zůstatkovým průtokem je průtok povrchových vod, který ještě umožňuje obecné nakládání s povrchovými vodami a ekologické funkce vodního toku.

(2) Minimální zůstatkový průtok stanoví vodoprávní úřad při udělení povolení k nakládání s vodami, které může mít za následek snížení průtoku vodního toku. Vodoprávní úřad přitom vychází z plánů oblastí povodí, z metodického pokynu vydaného Ministerstvem životního prostředí a přihlídně ke zjištěnému stavu povrchových a podzemních vod, zejména k výsledkům vodní bilance v daném povodí.

(3) Vodoprávní úřad může uložit vlastníkovému vodního díla za účelem kontroly dodržování minimálního zůstatkového průtoku povinnost osadit na vodním díle cejch nebo vodní značku a povinnost minimální zůstatkový průtok pravidelně měřit a podávat příslušnému správci povodí zprávy o výsledcích měření.

K § 36

Minimální zůstatkový průtok je novým institutem vodního práva. Na rozdíl od předchozí právní úpravy, kde vodohospodářský orgán měl při povolování odběrů vody jen obecnou možnost stanovit povinnosti a podmínky, za kterých povolení uděluje, je nyní poměrně přesně specifikována kompetence vodoprávního úřadu stanovit minimální zůstatkový průtok při povolování odběru vody, který může mít za následek snížení průtoků ve vodním toku (odst. 2) a zjišťovat jeho dodržování (odst. 3).

Minimální zůstatkový průtok ve vodním toku lze stanovit v některých případech i při povolování odběrů podzemní vody (v případech, kdy může povolený odběr podzemních vod ovlivnit vodní tok) nebo v návaznosti na stanovení minimální hladiny podzemních vod (§ 37).

Při povolování nakládání s vodami – zejména pak odběrů vody vázaných na vodní dílo je třeba respektovat stávající stanovené hodnoty minimálního průtoku resp. minimálního zůstatkového průtoku uváděné v rozhodnutích nebo schváleném manipulačním řádu tohoto vodního díla. V případech, kdy požadované povolení může ovlivnit hospodaření s vodou na vodním díle, je nutné, aby žadatel doložil, že jím požadované nakládání s vodami neovlivní hospodaření s vodou na vodním díle a minimální zůstatkový průtok ve vodním toku pod tímto dílem.

Při stanovení minimálního zůstatkového průtoku ve vodním toku je nutné zohlednit výsledky vodní bilance, zejména pak vodohospodářské bilance množství i jakosti povrchových vod celého vodního toku a požadavky plánů oblastí povodí (do jejich schválení směrného vodohospodářského plánu). Při povolování odběrů povrchové vody či jiného nakládání s povrchovými vodami (§ 8) je nutno přihlídnout k délce vodního toku se sníženým průtokem a případným ztrátám, tj. nevratné části odběru.

Způsob stanovení velikosti minimálního zůstatkového průtoku a další podrobnosti pro postup vodoprávního úřadu je uveden v metodickém pokynu odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí ke stanovení hodnot minimálních zůstatkových průtoků ve vodních tocích č. 9, uveřejněný ve Věstníku MŽP, ročník 1998, částka 5 ze dne 15. října 1998.

§ 37

Minimální hladiny podzemních vod

(1) Minimální hladina podzemních vod je hladina, která ještě umožňuje trvale udržitelné užívání vodních zdrojů a při které nedojde k narušení ekologické stability ekosystému vodních útvarů s nimi souvisejících.

(2) Minimální hladinu podzemních vod stanoví vodoprávní úřad v povolení k nakládání s vodami, pokud toto nakládání může mít za následek podstatné snížení hladiny podzemních vod. Vodoprávní úřad přitom vychází z plánů oblastí povodí a metodického pokynu vydaného Ministerstvem životního prostředí a přihlídně ke zjištěnému stavu povrchových a podzemních vod, zejména k výsledkům vodní bilance v daném hydrogeologickém rajonu.

(3) Vodoprávní úřad může uložit oprávněnému ve smyslu odstavce 2 povinnost předložit návrh jímacího řádu ke schválení, popřípadě povinnost hladinu podzemních vod pravidelně měřit, dále způsob měření a povinnost podávat příslušnému správci povodí zprávy o výsledcích měření.

K § 37

Minimální hladina podzemních vod je nový institut zákona a je součástí transpozice předpisů ES ve vazbě na zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod [§ 21 odst. 2 písm. a)]. Minimální hladina podzemních vod je taková hladina, při které v rámci využívání vodního zdroje, nedochází k nežádoucímu ovlivnění režimu podzemních vod s negativními dopady na již povolená nakládání s vodami, nebo na ekosystém vodního útvaru. Minimální hladina podzemních vod se stanovuje, je-li to třeba, pro jednotlivá nakládání s podzemními vodami. Je dána určením stavu hladiny podzemní vody, tj. svís-

lé vzdálenosti hladiny od odměrného bodu, nebo úrovní hladiny podzemní vody, tj. nadmořské výšky piezometrických hladin v systému Balt po vyrovnání v konkrétních jímacích nebo pozorovacích objektech, popřípadě v obojím. Hladina podzemní vody v konkrétním jímacím nebo pozorovacím objektu nesmí v rámci realizace daného nakládání s vodami poklesnout pod stav hladiny podzemní vody, případně její úroveň stanovenou v povolení k danému nakládání s vodami.

V závislosti na místním způsobu a prostředí oběhu podzemních vod může vlivem podstatného snížení hladiny podzemní vody docházet k nežádoucímu snížení množství a zhoršení jakosti podzemní vody ve vodním zdroji (vodním útvaru). Tato skutečnost může mít za následek narušení režimu podzemních vod daného vodního zdroje (vodního útvaru) a tím může být znemožněno jeho trvale udržitelné užívání a může dojít k negativnímu ovlivnění celého vodního útvaru.

V lokalitách, kde je prostředí výskytu podzemní vody dostatečně propustné, může zejména při realizaci odběru podzemní vody, ale i při dalším nakládání s podzemními vodami docházet k ovlivnění hladiny podzemní vody (k jejímu poklesu) ve vodním zdroji na větší vzdálenosti. V takovém případě může být v rámci povolení k nakládání s vodami stanovena hladina podzemní vody v konkrétním jímacím, popřípadě pozorovacím objektu, pod kterou nesmí v rámci povoleného nakládání s vodami hladina podzemní vody poklesnout (viz výše).

Stanovení minimální hladiny podzemní vody v povolení k danému nakládání s vodami se vyžaduje zejména v případech, kdy z vodního zdroje jsou realizována i jiná nakládání s vodami a mohlo by dojít k znemožnění jejich realizace v rozsahu platných povolení a dále v případech, kdy vlivem snížení hladiny podzemní vody může dojít k uvedeným negativním situacím. Při stanovení konkrétního stavu nebo úrovně minimální hladiny podzemní vody pro dané nakládání s vodami se vychází z výsledků hydrogeologického průzkumu, zejména z provedených hydrodynamických zkoušek na jímacích objektech a sledování dosahu poklesu hladiny podzemní vody v pozorovacích objektech při realizaci těchto zkoušek. V některých případech je nezbytné vycházet z výsledků modelových řešení možných dopadů požadovaného nakládání s vodami na možnosti využívání vodního zdroje.

Při výběru lokalit, ve kterých bude stanovení minimální hladiny podzemních vod při povolování nového nakládání s vodami požadováno, je nutné vycházet z výsledků vodní bilance, zejména vodohospodářské bilance hydrogeologického rajonu nebo dílčí hydrogeologické struktury (§ 22 odst. 1) a z plánů oblastí povodí, které vymezí tato území z hlediska hydrogeologických poměrů a z hlediska stavu využívání vodního zdroje. Podrobnosti týkající se stanovení minimálních hladin podzemní vody jsou uvedeny v metodickém pokynu, k jehož zpracování je zákonem zmocněno Ministerstvo životního prostředí.

Pokud bude v rámci povolení k nakládání s vodami stanovena minimální hladina podzemních vod v konkrétních jímacích nebo pozorovacích objektech, může vodoprávní úřad uložit rovněž zpracování jímacího řádu, který bude zohledňovat jímání podzemní vody z jednotlivých jímacích objektů nebo i z jednotlivých úrovní výskytu podzemní vody ve vazbě na aktuální stav hladiny podzemní vody v pozorovacích objektech, to znamená ve vazbě na trvale udržitelné užívání daného vodního zdroje a vodních zdrojů s ním souvisejících. Rovněž může být oprávněnému k nakládání s vodami uložena, v rámci povolení, povinnost měřit hladinu podzemní vody v konkrétních pozorovacích objektech v určité četnosti a určitým způsobem, popřípadě předávat výsledky těchto měření příslušnému správci povodí jako podklad pro jeho činnosti ve vazbě na výkon správy povodí (§ 54 odst. 1), činnosti související se zjišťováním stavu povrchových a podzemních vod (§ 21) a činnosti související se zpracováním plánů oblastí povodí (§ 25).

Díl 5

Ochrana jakosti vod

§ 38

Odpadní vody

(1) Odpadní vody jsou vody použité v obytných, průmyslových, zemědělských, zdravotnických a jiných stavbách, zařízeních nebo dopravních prostředcích, pokud mají po použití změněnou jakost (složení nebo teplotu), jakož i jiné vody z nich odtékající, pokud mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod. Odpadní vody jsou i průsakové vody z odkališť nebo ze skládek odpadu.

(2) Vody z drenážních systémů odvodňovaných zemědělských pozemků, vody užitá na plavidlech, u nichž došlo pouze ke zvýšení teploty, a nepoužitá minerální vody z přírodního léčivého zdroje nebo zdroje přírodní minerální vody nejsou odpadními vodami podle tohoto zákona.

(3) Kdo vypouští odpadní vody do vod povrchových nebo podzemních, je povinen zajišťovat jejich zneškodňování v souladu s podmínkami stanovenými v povolení k jejich vypouštění. Při stanovování těchto podmínek je vodoprávní úřad povinen přihlížet k dostupným technologiím v oblasti zneškodňování odpadních vod. Ten, kdo vypouští odpadní vody do vod povrchových nebo podzemních, je povinen v souladu s rozhodnutím vodoprávního úřadu měřit objem vypouštěných vod a míru jejich znečištění a výsledky těchto měření předávat vodoprávnímu úřadu, který rozhodnutí vydal, a příslušnému správci povodí a pověřenému odbornému subjektu. Vodoprávní úřad tímto rozhodnutím stanoví místo a způsob měření objemu a zne-

čištění vypouštěných odpadních vod a četnost předkládání výsledků těchto měření.

(4) Vypouštění odpadních vod do vod podzemních lze povolit jen výjimečně z jednotlivých rodinných domků a staveb pro individuální rekreaci na základě individuálního posouzení jejich vlivu na jakost podzemních vod. Odpadní vody nesmějí být vypouštěny přímo do pásma nasycení (§ 2).

(5) Při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových stanoví vodoprávní úřad nejvýše přípustné hodnoty jejich množství a znečištění. Přitom je vázán ukazateli vyjadřujícími stav vody ve vodním toku, ukazateli a hodnotami přípustného znečištění povrchových vod, ukazateli a přípustnými hodnotami znečištění odpadních vod a náležitosti a podmínkami povolení k vypouštění odpadních vod, které stanoví vláda nařízením.

(6) Při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních vodoprávní úřad

- a) přihlíží k potřebě dosažení nebo zachování vyhovujícího stavu povrchových nebo podzemních vod a na vodu vázaných ekosystémů,
- b) posuzuje možnosti omezování znečištění u jeho zdroje i omezování emisí do životního prostředí jako celku a možnosti opětovného využívání odpadních vod.

(7) Vyžadují-li to nutné zájmy ochrany vod, může vodoprávní úřad stanovit přípustné hodnoty ukazatelů znečištění odpadních vod přísnější než hodnoty stanovené vládou nařízením podle odstavce 5, případně stanovit další ukazatele a jejich přípustné hodnoty. Obdobně to platí i v případech ukazatelů znečištění a jejich hodnot stanovených vládou podle § 31 a 35.

(8) Vodoprávní úřad může při povolování vypouštění odpadních vod z průmyslových staveb a zařízení uložit zneškodňování odpadních vod z jednotlivých dílčích výrob nebo chladících vod odděleně od ostatních odpadních vod.

(9) Vodoprávní úřad může na základě žádosti znečišťovatele povolit ve výjimečných případech na nezbytně nutnou dobu, zejména při uvádění čistírny odpadních vod do provozu, při zkušebním provozu, nezbytných opravách či změnách zařízení ke zneškodňování odpadních vod a při haváriích těchto zařízení a v případech, kdy odpadní, popřípadě zvláštní vody budou do povrchových vod vypouštěny řízeným způsobem, při současném stanovení dalších podmínek, které omezí možnost zhoršení jakosti povrchových vod, vypouštění odpadních vod s přípustnými hodnotami ukazatelů znečištění odpadních vod vyššími než hodnoty stanovené vládou nařízením podle odstavce 5 nebo podle § 31.

K § 38

K odst. 1 a 2

Ustanovení odstavce 1 definuje pojem odpadní vody. Rozlišení, zda nějaká voda je či není vodou odpadní, má jak teoretický, tak zejména velký praktický význam

z hlediska zákonem uplatňovaných požadavků, např. § 5 odst. 3 (povinnost zabezpečit odvádění, čištění, popřípadě jiné zneškodňování produkovaných odpadních vod) a § 8 odst. 1 písm. c) (k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních je třeba povolení vodoprávního úřadu).

Definice odpadních vod rámcově přebírá předchozí právní úpravu. Odpadními vodami však mohou být i vody použité v dopravních prostředcích, pokud mají po použití změněnou jakost. Připouští se tedy mobilní zdroj znečištění. Z praktických důvodů však není přípustné povolení k vypouštění odpadních vod (§ 8) z dopravních prostředků.

Základní posuzovací kritéria pro označení nějakých vod za vody odpadní zůstávají stejná:

- a) vody po použití mají změněnou jakost, tzn. složení nebo teplotu,
- b) vody (jiné než použité) odtékající z uvedených objektů mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod.

U vod uvedených ad a) je při posuzování změny jakosti nutné vycházet z jakosti vody před jejím použitím pro daný účel a porovnat ji s jakostí po jejím použití (tzn. na konci procesu užívání, ještě před případným čištěním v čistírně odpadních vod). V případě ad b) je u jiných odtékajících vod (např. srážkových) nutno pečlivě zvažovat a prokazovat, zda mohou být trvale tak znečištěny, že mohou v konkrétním místě ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod.

Odpadními vodami jsou vždy průsakové vody z odkališť a ze skládek odpadů bez ohledu na jejich jakost. Ustanovení v odst. 2 naopak vyjmenovává druhy vod, které za odpadní vody podle zákona nejsou považovány rovněž bez ohledu na jejich případnou jakost.

K odst. 3

Zákon mění předchozí právní úpravu (§ 23 zákona č. 138/1973 Sb.), podle níž byl ten, kdo vypouští odpadní nebo zvláštní vody do vod povrchových nebo podzemních, povinen:

- a) dbát, aby jakost povrchových nebo podzemních vod nebyla ohrožena nebo zhoršena,
- b) za tím účelem zejména zajišťovat zneškodňování vypouštěných vod způsobem odpovídajícím současnému stavu technického pokroku.

Požadavek, uplatněný ad a), je nyní v zákoně omezen na odpadní vody a obecně zakotven v § 5 zákona. Každý, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami (což zahrnuje i vypouštění odpadních vod do těchto vod, viz odst. 5 § 2 zákona) je povinen mimo jiné dbát o jejich ochranu, provádět ve výrobě účinné úpravy, zohledňující nejlepší dostupné technologie (pokud vody používá k výrobním účelům), a dále zabezpečit odvádění, čištění nebo jiné zneškodňování odpadních vod.

Požadavek pod bodem b) zákon nepřevzal a znečišťovateli nyní stanovuje

povinnost zajistit zneškodňování vypouštěných odpadních vod podle podmínek stanovených příslušným vodoprávním úřadem v povolení k jejich vypouštění. Při stanovování těchto podmínek je vodoprávní úřad povinen přihlížet k dostupným technologiím v oblasti zneškodňování těchto odpadních vod.

Ten, kdo vypouští odpadní vody do vod povrchových nebo podzemních, je povinen měřit objem vypouštěných odpadních vod a míru jejich znečištění (ve stanoveném místě a stanoveným způsobem) podle podmínek, stanovených v rozhodnutí vodoprávního úřadu a výsledky těchto měření předávat tomuto úřadu. Vodoprávní úřad může uložit tuto povinnost takové osobě z vlastního podnětu i mimo povolení k nakládání s vodami. Nově se zavádí povinnost předávat výsledky měření i příslušnému správci povodí a pověřenému subjektu.

K odst. 4

Ustanovení odstavců 4 až 9 převážně navazuje na předchozí právní úpravu. Vodoprávní úřad může povolit vypouštění odpadních vod do vod podzemních pouze ve vyjmenovaných výjimečných případech (vypouštění průmyslových odpadních vod do vod podzemních nelze povolit). Předpokládá se, že odpadní vody budou nejdříve vyčištěny na úroveň stanovenou příslušným vodoprávním úřadem a bude posouzen jejich vliv na jakost podzemních vod. V žádném případě však ani vyčištěné odpadní vody nesmějí být vypouštěny přímo do pásma nasyčení.

K odst. 5

Zákon vymezuje rámec, závazný pro vodoprávní úřad při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových. Související náležitosti stanoví vláda nařízením (dosud nařízení vlády č. 82/1999 Sb.).

K odst. 6

Ustanovení odstavce 6 zdůrazňuje aspekty, z kterých musí vodoprávní úřad vycházet při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních. Jejich využívání bude vyžadovat od vodoprávních úřadů nárůst koncepčních činností, jednak při zvažování potřeby dosažení nebo zachování vyhovujícího stavu povrchových nebo podzemních vod a na vodu vázaných ekosystémů, jednak při posuzování možností omezení znečištění z jednotlivých zdrojů znečištění a také i případného opětovného využívání odpadních vod v dotčené oblasti. Pro uplatňování účinné ekologické politiky je však tento postup nezbytný.

K odst. 7

Zákon přejímá předchozí právní úpravu a dává možnost vodoprávnímu úřadu stanovit přípustné hodnoty ukazatelů znečištění přísnější než stanoví nařízení

vlády vyžadují-li to nutné zájmy ochrany vod, případně stanovit přípustné hodnoty dalších ukazatelů znečištění v nařízení vlády, pro tento druh odpadních vod neuvedených. Zůstává zachována možnost vodoprávního úřadu uložit znečišťovateli zneškodňování odpadních vod z jednotlivých dílčích výrobních nebo chladících vod odděleně od ostatních odpadních.

K odst. 9

Ustanovení odstavce 9 zmocňuje vodoprávní úřad povolit, ve výjimečných případech a za dodržení stanovených podmínek, vypouštění odpadních vod s hodnotami ukazatelů znečištění odpadních vod vyššími, než jsou hodnoty stanovené nařízením vlády a příkladmo uvádí konkrétní případy.

§ 39

Závadné látky

(1) Závadné látky jsou látky, které nejsou odpadními ani důlními vodami a které mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod (dále jen „závadné látky“). Každý, kdo zachází se závadnými látkami, je povinen učinit přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod a neohrozily jejich prostředí.

(2) V případech, kdy uživatel závadných látek zachází s těmito látkami ve větším rozsahu nebo kdy zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody, má uživatel závadných látek povinnost činit tato opatření:

- a) vypracovat plán opatření pro případy havárie (dále jen „havarijní plán“); havarijní plán schvaluje příslušný vodoprávní úřad; může-li havárie ovlivnit vodní tok, projedná jej uživatel závadných látek před předložením ke schválení s příslušným správcem vodního toku, kterému také předá jedno jeho vyhotovení,
- b) provádět záznamy o provedených opatřeních a tyto záznamy uchovávat po dobu 5 let.

(3) Seznam nebezpečných závadných látek (dále jen „nebezpečné látky“) je uveden v příloze č. 1 k tomuto zákonu; tento seznam obsahuje i zvláště nebezpečné závadné látky (dále jen „zvláště nebezpečné látky“).

(4) Každý, kdo zachází se zvláště nebezpečnými látkami nebo nebezpečnými látkami nebo kdo zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo kdy zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím, je povinen učinit odpovídající opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod nebo do kanalizací, které tvoří součást technologického vybavení výrobního zařízení. Je povinen zejména

- a) umístit zařízení, v němž se závadné látky používají, zachycují, skladují, zpracovávají nebo dopravují tak, aby bylo zabráněno nežádoucímu úniku těchto látek

- do půdy nebo jejich nežádoucím smísení s odpadními nebo srážkovými vodami,
- b) používat jen takové zařízení, popřípadě způsob při zacházení se závadnými látkami, které jsou vhodné i z hlediska ochrany jakosti vod,
 - c) nejméně jednou za 6 měsíců kontrolovat sklady a skládky, jakož i zkoušet těsnosti potrubí nebo nádrží určených pro skladování a prostředků pro dopravu závadných látek a provádět jejich včasné opravy; sklady musí být zabezpečeny nepropustnou úpravou proti úniku závadných látek do podzemních vod,
 - d) vybudovat a provozovat odpovídající kontrolní systém pro zjišťování úniku závadných látek,
 - e) zajistit, aby nově budované stavby byly zajištěny proti nežádoucímu úniku těchto látek při hašení požáru.
- (5) Opatření podle odstavce 4 se přiměřeně vztahují i na použité obaly závadných látek.
- (6) Každý, kdo zachází se zvláště nebezpečnými látkami, je povinen vést záznamy o typech těchto látek, které jsou zpracovávány nebo s nimiž se nakládá, o obsahu jejich účinných složek, o jejich vlastnostech zejména ve vztahu k povrchovým a podzemním vodám prostředí a tyto informace na vyžádání poskytnout vodoprávnímu úřadu a Hasičskému záchrannému sboru České republiky.
- (7) Vodoprávní úřad může při použití závadných látek povolit z ustanovení odstavce 1 výjimku, nejde-li o ropné látky, a to v nezbytně nutné míře, na omezenou dobu a za předpokladu, že jich bude použito
- a) k úpravě a udržování vodního toku,
 - b) ke krmení ryb,
 - c) z důvodů zdravotních,
 - d) k úpravě povrchových nebo podzemních vod pro určité způsoby užívání, například srážení anorganických živin přímo ve vodním toku,
 - e) k odstranění nežádoucí flóry nebo fauny ve vodním toku, nebo
 - f) jako indikátorových látek pro účely měření.
- (8) Náležitosti havarijního plánu a nakládání se závadnými látkami stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.
- (9) Mytí motorových vozidel a provozních mechanismů ve vodních tocích nebo na místech, ze kterých by pohonné hmoty nebo mazadla mohly ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod, je zakázáno.

K § 39

Zákon definuje závadné látky jako látky, které nejsou odpadními nebo důlními vodami a (současně) mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod.

Spektrum těchto látek je značně široké, zákon proto nemůže uvést jejich taxativní výčet. S mírnou nadsázkou lze konstatovat, že prakticky každá látka (tuhá,

kapalná i plynná) může jakost povrchových nebo podzemních vod nějakým způsobem ohrozit (ať již ve fyzikálních, chemických, biologických, mikrobiologických nebo radiologických ukazatelích).

Každý, kdo zachází se závadnými látkami, je povinen učinit přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod a neohrozily jejich prostředí. Tato obecná povinnost navazuje na předchozí právní úpravu a převzala řadu principů vyhlášky č. 6/1977 Sb., o ochraně povrchových a podzemních vod.

Pokud uživatel závadných látek zachází s těmito látkami ve větším rozsahu nebo zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody, je povinen vypracovat havarijní plán a provádět záznamy o provedených opatřeních. To platí i v případě, že zachází se zvláště nebezpečnými látkami nebo nebezpečnými látkami uvedenými v příloze č. 1 zákona, a to v souvislosti s transpozicí směrnice Rady 76/464/EHS o znečištění způsobeném určitými nebezpečnými látkami vypouštěnými do vodního prostředí Společenství.

V odstavcích 4 a 5 jsou shrnuty základní povinnosti preventivního charakteru pro ty, kteří zacházejí s nebezpečnými nebo zvláště nebezpečnými látkami (pro druhou skupinu i v odstavci 6) a dále pro ty, kdo zacházejí se závadnými látkami ve větším rozsahu nebo kdy zacházení s nimi je spojeno se zvýšeným nebezpečím.

Oproti předchozí právní úpravě se s použitými obaly závadných látek nemusí zacházet jako se závadnými látkami. Opatření podle odstavce 4 se na ně vztahují pouze přiměřeně. V případě zvláště nebezpečných závadných látek je nezbytné upozornit i na ustanovení § 16 zákona – k vypouštění odpadních vod s obsahem těchto látek do kanalizace je třeba povolení vodoprávního úřadu.

V odstavci 7 se pro vodoprávní úřad (v souladu s předchozí právní úpravou) zachovává možnost povolit při použití závadných látek na vyjmenované činnosti výjimku, a to na omezenou dobu v nezbytně nutné míře a jen pro uvedené účely. Tímto způsobem může být např. povoleno nakládání s povrchovými vodami pro chov ryb [podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 4)], při kterém se obohacením vody živinami podporuje rozvoj přirozených složek potravy ryb. Takovou výjimku povolí vodoprávní úřad na návrh žadatele, po provedení řízení, rozhodnutím.

Stanovení podrobností nakládání se závadnými látkami a náležitostí havarijního plánu vyhláškou svěřuje zákon Ministerstvu životního prostředí (odstavec 8), ustanovení odstavce 9 obsahuje zákaz ošetřování motorových vozidel a provozních zařízení v souladu s předchozí právní úpravou.

§ 40

Havárie

(1) Havárií je mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod.

(2) Za havárii se vždy považují případy závažného zhoršení nebo mimořádného ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod ropnými látkami, zvláště nebezpečnými látkami, popřípadě radioaktivními zářiči a radioaktivními odpady, nebo dojde-li ke zhoršení nebo ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod v chráněných oblastech přirozené akumulace vod nebo v ochranných pásmech vodních zdrojů.

(3) Dále se za havárii považují případy technických poruch a závad zařízení k zachycování, skladování, dopravě a odkládání látek uvedených v odstavci 2, pokud takovému vniknutí předcházejí.

K § 40

Zákon definuje pojem havárie pro účely zákona obdobně jako předchozí právní úprava. Jedná se o mimořádně závažné zhoršení nebo ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod. Dále stanoví, že o havárii jde vždy, je-li závažně zhoršena nebo mimořádně ohrožena jakost povrchových nebo podzemních vod ropnými látkami, zvláště nebezpečnými látkami (Příloha č. 1 zákona) nebo radioaktivními zářiči nebo odpady, nebo k mimořádnému ohrožení nebo závažnému zhoršení jakosti povrchových nebo podzemních vod dojde v chráněných oblastech přirozené akumulace vod nebo ochranných pásmech vodních zdrojů. Pokud dojde k technické poruše nebo závadě na zařízení, ve kterém se s výše uvedenými látkami nakládá a aniž by zatím došlo k úniku těchto látek z tohoto zařízení, je taková situace rovněž havárií ve smyslu zákona. Bezprostřední ohrožení posoudí vodoprávní úřad. O havárii jde v případě, že závadné látky mohou z místa, kam unikly, reálně ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod.

Ohrožením jakosti povrchových nebo podzemních vod se pro účely zákona rozumí neovladatelné vniknutí jakýchkoli látek, které mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod, do prostředí s těmito vodami souvisejícího.

§ 41

Povinnosti při havárii

(1) Ten, kdo způsobil havárii (dále jen „původce havárie“), je povinen činit bezprostřední opatření k odstraňování příčin a následků havárie. Přitom se řídí havarijním plánem, popřípadě pokyny vodoprávního úřadu a České inspekce životního prostředí.

(2) Kdo způsobil nebo zjistí havárii, je povinen ji neprodleně hlásit Hasičskému záchrannému sboru České republiky nebo jednotkám požární ochrany nebo Policii České republiky, případně správci povodí.

(3) Hasičský záchranný sbor České republiky, Policie České republiky a správce povodí jsou povinni neprodleně informovat o jim nahlášené havárii příslušný vodo-

právní úřad a Českou inspekci životního prostředí, která bude o havárii, k níž došlo v ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, informovat též Ministerstvo zdravotnictví. Řízení prací při zneškodňování havárií přísluší vodoprávnímu úřadu.

(4) Dojde-li k havárii mimořádného rozsahu, která může závažným způsobem ohrozit životy nebo zdraví lidí nebo způsobit značné škody na majetku, platí při zabraňování škodlivým následkům havárie přiměřeně ustanovení o ochraně před povodněmi.

(5) Původce havárie je povinen na výzvu orgánů uvedených v odstavci 3 při provádění opatření při odstraňování příčin a následků havárie s těmito orgány spolupracovat.

(6) Osoby, které se zúčastnily zneškodňování havárie, jsou povinny poskytnout České inspekci životního prostředí potřebné údaje, pokud si jejich poskytnutí vyžádá, a Hasičskému záchrannému sboru České republiky.

(7) Ministerstvo životního prostředí stanoví vyhláškou způsob a rozsah hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků.

K § 41

Zákon ukládá povinnosti původci havárie k bezprostřednímu odstraňování příčin a následků havárie. Uložení obecné povinnosti včasného hlášení závažného zhoršení nebo bezprostředního ohrožení jakosti vod vyjmenovaným subjektům má za účel umožnit rychlou, efektivní a koordinovanou činnost k zabránění havárie nebo, pokud již nastala, k odstranění jejích příčin, jakož i omezení a odstranění havárie. Zákon ukládá původcům havárie postupovat v takové situaci podle svého havarijního plánu [§ 39 odst. 2 písm. a)] a dále podle pokynů vodoprávního úřadu, který řídí zneškodňování havárie (§ 41 odst. 3), popřípadě České inspekce životního prostředí, pokud se zneškodňování této havárie účastní. Tyto pokyny nemusí být vydány formou správního rozhodnutí a v případě rozporu se schváleným havarijním plánem je původce havárie povinen řídit se těmito pokyny.

Pojem havárie je definován v § 40, kde jsou popsány i případy, které se vždy považují za havárii. Jde zpravidla o skutečnosti náhlé a nepředvídané a částečně nebo zcela neovladatelné. Zákon zná, stejně jako předchozí právní úprava, ohlašovací povinnost osob, které buď havárii způsobil nebo ji i zcela náhodně zjistily. V odstavci 2 je uvedeno konkrétně, komu je taková osoba povinna havárii ohlásit. Zákon zde počítá především s osobami, které havárii zjistí a proto uvádí snadno dostupné subjekty, jimž má být havárie hlášena. Ohlašovací povinnost je splněna ohlášením způsobené nebo zjištěné havárie kterémukoliv z nich.

Podle odstavce 4 zákon umožňuje v případech havárií mimořádného rozsahu, kdy mohou být závažným způsobem ohroženy životy nebo zdraví lidí nebo kdy

může dojít ke značným majetkovým škodám, postupovat přiměřeně podle ustanovení o ochraně před povodněmi, zejména ve smyslu § 63 odstavce 3 (v tomto ustanovení je založena povinnost vlastníkům nemovitostí umožnit vstup, případně vjezd na své pozemky nebo stavby těm, kteří řídí, koordinují a provádějí opatření ke zdolávání havárie, a povinnosti na příkaz příslušných orgánů přispět osobní a věcnou pomocí při zdolávání havárie a řídit se příkazy příslušných orgánů).

V odstavci 6 je uložena povinnost osobám účastněným při zneškodňování havárie poskytnout potřebné údaje Hasičskému záchrannému sboru České republiky a také České inspekci životního prostředí, pokud si je vyžádá.

Podrobnosti ke způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků upravuje vyhláška Ministerstva životního prostředí.

§ 42

Opatření k nápravě

(1) K odstranění následků nedovoleného vypouštění odpadních vod, nedovoleného nakládání se závadnými látkami nebo havárií (dále jen „závadný stav“) uloží vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí tomu, kdo porušil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod (dále jen „původce“), povinnost provést opatření k nápravě závadného stavu (dále jen „opatření k nápravě“), popřípadě též opatření k zajištění náhradního odběru vod, pokud to vyžaduje povaha věci. Náklady na provedení opatření k nápravě nese ten, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo. Pokud ten, komu byla uložena opatření, je neplní a hrozí nebezpečí z prodlení, zabezpečí opatření k nápravě vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí na náklady původce. Za původce závadného stavu se považuje ten, kdo závadný stav způsobil. Pokud k havárii došlo v důsledku zásahu Hasičského záchranného sboru České republiky nebo jednotek požární ochrany, nepovažují se za původce havárie, jestliže k zásahu použily přiměřených prostředků.

(2) Vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí uloží podle potřeby opatření k nápravě nabyvateli majetku získaného způsobem uvedeným ve zvláštním zákoně,²²⁾ který není původcem závadného stavu, ale k jehož majetku takto získanému je závadný stav vázán. Takto postupuje vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí v případě, že nabyvatel tohoto majetku jej získal s vědomím ekologické zátěže a byla-li s ním o tom uzavřena zvláštní smlouva nebo byla-li mu poskytnuta sleva z kupní ceny z důvodu závadného stavu, jenž je předmětem opatření k nápravě. Tímto způsobem postupuje vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí i v případě, existuje-li dosud původce závadného stavu.

²²⁾ Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů.

(3) Povinnosti plynoucí z opatření k nápravě uloženého původci závadného stavu podle odstavce 1 nebo nabyvateli majetku podle odstavce 2 přecházejí na jejich právní nástupce.

(4) Nelze-li opatření k nápravě uložit podle odstavců 1 až 3 a hrozí-li závažné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod, zabezpečí nezbytná opatření k nápravě příslušný vodoprávní úřad z vlastního podnětu nebo z podnětu České inspekce životního prostředí. Může k tomuto účelu uložit provedení opatření k nápravě právnické osobě nebo fyzické osobě podnikající podle zvláštních právních předpisů,²³⁾ která je k provedení opatření k nápravě odborně a technicky způsobilá. Účastníkem řízení o uložení opatření je jen tato osoba; odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek. K tomuto účelu zřizuje vodoprávní úřad v rámci svého rozpočtu zvláštní účet ročně doplňovaný do výše 50 000 000 Kč.

(5) Vlastníci majetku, na němž závadný stav vážne nebo jejichž majetku je nutno použít při odstranění závadného stavu a kteří nejsou těmi, jimž bylo opatření k nápravě uloženo, jsou povinni strpět provedení opatření k nápravě uloženého nebo nařízeného vodoprávním úřadem. Za tím účelem jsou povinni umožnit vstup, popřípadě vjezd na své pozemky a stavby a strpět omezení obvyklého užívání svých pozemků a staveb.

(6) Pro vstup, popřípadě vjezd do staveb a zařízení ozbrojených sil České republiky, Policie České republiky, Bezpečnostní informační služby a Vězeňské služby České republiky platí zvláštní právní předpisy.²⁴⁾

(7) Jestliže se uložena opatření k nápravě dotýkají cizích pozemků nebo staveb, je třeba co nejvíce šetřit práv vlastníků dotčených pozemků a staveb; vstup, popřípadě vjezd a zamýšlená omezení obvyklého užívání pozemků nebo staveb je třeba jim předem oznámit, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Po dokončení opatření k nápravě jsou ti, jimž byla opatření k nápravě uložena, povinni na své náklady uvést pozemky nebo stavby do předchozího stavu, pokud se s jejich vlastníky nedohodli jinak; jsou-li opatření k nápravě prováděna na základě rozhodnutí vodoprávního úřadu podle odstavce 4, hradí tyto náklady příslušný okresní úřad.

(8) Náhradu za majetkovou újmu nebo omezení vzniklá vlastníkům při provádění opatření k nápravě na jejich pozemcích nebo stavbách hradí ten, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo. V případě uvedeném v odstavci 4 hradí tuto náhradu příslušný vodoprávní úřad. Právo na náhradu musí být uplatněno u toho, jemuž bylo opatření k nápravě uloženo, nebo u příslušného vodoprávního úřadu do 6 měsíců od jeho vzniku, jinak zaniká. Tímto ustanovením není dotčeno právo na náhradu škody.

²³⁾ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁾ Například zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.

K § 42**K odst. 1**

Zákon stanoví kompetenci vodoprávního úřadu nebo České inspekce životního prostředí ukládat povinnost provést opatření k odstranění následků havárie (§ 40), nedovoleného nakládání se závadnými látkami (§ 39) nebo nedovoleného vypouštění odpadních vod (§ 38).

Tyto povinnosti k odstranění závadného stavu, popřípadě k zajištění náhradního odběru vody lze uložit jen původci tohoto stavu, který tento stav způsobil, a to bez ohledu na to, zda je vlastníkem majetku, na němž závadný stav vznikne. Ten je povinen, pokud mu byla tato opatření uložena rozhodnutím vodoprávního úřadu nebo České inspekce životního prostředí, provést je na vlastní náklady. Pokud tuto povinnost neplní, popřípadě neplní ji ve stanovených lhůtách a zároveň hrozí nebezpečí z prodlení, zabezpečí plnění uložených opatření k nápravě závadného stavu vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí, podle toho, který z nich jejich provedení uložil, a to na náklady původce.

Zákon vylučuje výslovně Hasičský záchranný sbor České republiky nebo jednotky požární ochrany jako možné původce havárie pro případ, že závadný stav vznikl při jejich zásahu a zároveň bylo použito prostředků přiměřených k jejich zásahu v konkrétním případě.

Na rozdíl od předchozí právní úpravy nemůže vodoprávní úřad uložit povinnost provést opatření k nápravě jiným osobám spolupracujícím při odstraňování závadného stavu, může však jejich prostřednictvím – např. správce vodního toku – zabezpečit provedení opatření, které původce závadného stavu neplní ačkoliv mu byla uložena.

K odst. 2

Zákon obdobně jako předchozí právní úprava umožňuje uložení povinnosti provést opatření k odstranění závadného stavu na místo jeho původci, který tento stav způsobil také novému vlastníku majetku, k němuž se závadný stav váže. Pro takový případ stanoví přesné podmínky. Tento postup je možný jen v případě, že předmětný majetek přešel na nového nabyvatele v rámci privatizace způsobem uvedeným v zákoně č. 91/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů a zároveň s ním byla uzavřena zvláštní smlouva o úhradě nákladů odstranění staré ekologické zátěže státem, respektive Fondem národního majetku nebo mu byla poskytnuta sleva na koupi tohoto majetku z důvodů jeho závadného stavu (na něm lpící staré ekologické zátěže).

To platí i v případě, že skutečný původce závadného stavu existuje a byl zjištěn.

Nejsou-li splněny uvedené podmínky, nelze opatření k nápravě závadného stavu uložit novému nabyvateli tohoto majetku.

K odst. 4

Zákon stanoví postup vodoprávních úřadů pro případ, že nelze postupovat

podle odstavce 1 nebo odstavce 2, zejména v případě, že se původce havárie dosud nepodařilo zjistit nebo prokázat a zároveň hrozí závažné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod. Potom zabezpečí provedení potřebných opatření k nápravě závadného stavu vodoprávní úřad, a to z vlastního podnětu nebo z podnětu České inspekce životního prostředí.

Vodoprávní úřad objedná provedení potřebných opatření k nápravě závadného stavu u právnické nebo fyzické osoby podnikající, která je k tomu odborně a jinak způsobilá. Může také uložit svým rozhodnutím takové osobě uvedená potřebná opatření k nápravě závadného stavu. Účastníkem takového řízení by byla pouze tato osoba a její případné odvolání by nemělo odkladný účinek. Za tím účelem ukládá zákon povinnost vodoprávnímu úřadu vytvořit si v rámci svého rozpočtu potřebný zvláštní účet ve výši 50 000 000 Kč, který bude na tuto výši ročně doplňovaný.

K odst. 5 a 7

Zákon ukládá významné povinnosti vlastníkům majetku, na němž závadný stav vázne i v případě, že nejsou původci závadného stavu a vodoprávní úřad jim neuložil povinnost provést opatření k odstranění závadného stavu.

Jsou povinni strpět provedení opatření uložených (nařízených) rozhodnutím vodoprávního úřadu nebo České inspekce životního prostředí. Tato povinnost se nevztahuje na jiná než uložená opatření s výjimkou vstupu, popřípadě vjezdu na své pozemky nebo stavby, popřípadě omezení obvyklého oprávněného užívání svých pozemků nebo staveb vyplývající z provádění uložených opatření.

Přitom mají právo na to, aby každý, tedy jak původce závadného stavu, subjekty, které provádí uložená opatření k odstranění závadného stavu tak i vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí, co nejvíce šetřil práva vlastníků dotčených pozemků a staveb.

Pokud nehrozí nebezpečí z prodlení, jsou tyto osoby povinny předem (tedy nejpozději před jejich realizací) oznámit vlastníkům pozemků nebo staveb dotčených prováděním opatření k odstranění závadného stavu vstup nebo vjezd na jejich nemovitosti nebo nezbytná omezení užívání jejich nemovitostí.

Je-li nebezpečí z prodlení, není nutno splnit tuto povinnost předběžné informace vlastníkům dotčeným nemovitostí.

Původce závadného stavu nebo ten, jemuž byla uložena povinnost provést opatření k odstranění závadného stavu (§ 42 odst. 1, 2 nebo 4), je povinen po dokončení uložených opatření k odstranění závadného stavu uvést dotčené pozemky nebo stavby do původního stavu, který existoval před zahájením prací na provedení uložených opatření, respektive před havárií. To neplatí v případě, že se tento subjekt dohodl s vlastníkem těchto nemovitostí jinak. Potřebné náklady nese ten, jemuž byla opatření k odstranění závadného stavu uložena nebo, v případě situace uvedené v odstavci 4, příslušný vodoprávní úřad.

K odst. 8

Vlastníci dotčených nemovitostí, kteří utrpěli újmu následkem provádění opatření k nápravě závadného stavu, mají právo na její náhradu vůči osobě, které bylo provedení těchto opatření uloženo, popřípadě vůči státu, jde-li o případ uvedený v odstavci 4.

Vlastníci těchto nemovitostí uplatňují svůj požadavek na náhradu této újmy u uvedených osob. Zákon pro toto uplatnění stanoví lhůtu 6 měsíců od jejího vzniku, tedy nejpozději od doby, kdy byla uložena opatření k nápravě závadného stavu provedena, respektive dokončena. Jinak toto právo zaniká. Nedojde-li k dohodě o případné náhradě této újmy, rozhodne, na základě žaloby, soud. Moment dokončení těchto opatření v případě pochybností posoudí vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí. Kromě tohoto mohou tito vlastníci dotčených nemovitostí uplatnit i požadavek náhrady škody, která jim případně vznikla při provádění opatření k odstranění závadného stavu.

HLAVA VI VODNÍ TOKY

§ 43

Vodní toky

(1) Vodní toky jsou povrchové vody tekoucí vlastním spádem v korytě trvale nebo po převažující část roku, a to včetně vod v nich uměle vzdutých. Jejich součástí jsou i vody ve slepých ramenech a v úsecích přechodně tekoucích přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo zakrytými úseky.

(2) V pochybnostech o tom, zda jde o vodní tok, rozhoduje vodoprávní úřad. Může též rozhodnout, že vodním tokem jsou i jiné povrchové vody než uvedené v odstavci 1.

(3) Ustanovení zvláštního zákona²⁵⁾ týkající se hrazení bystřin nejsou dotčena.

K § 43

Vodní toky jsou významnými přírodními fenomény. Zákon na rozdíl od předchozí právní úpravy, která za vodní tok považovala tekoucí vodu včetně příslušného koryta, definuje vodní toky jen jako určitou část povrchových vod. Povrchové vody jsou vodními toky za předpokladu, že tečou přirozeně, tedy pohybují se vlastním spádem v korytě. Toto koryto vymezuje prostor pro soustředěný tok vody a není součástí vodního toku. Podmínkou existence vodního toku je rovněž

²⁵⁾ § 35 zákona č. 289/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

jistá setrvalost průtoku – vodní tok teče v tomto korytě trvale nebo po převažující část roku, to znamená opakovaně každého roku. Pohyb povrchových vod vodního toku nemusí být splněn v případě slepých (odstavných) ramen vodních toků a prakticky ani u povrchových vod ve vodním toku uměle vzdutých vodním dílem. Tyto povrchové vody jsou vždy vodním tokem. V případě, že vodní tok přechodně v některém svém úseku protéká přirozenými dutinami v zemském povrchu nebo byl v určité části zakryt, např. zatrubněn, neztrácí svůj charakter. To odpovídá i definici povrchových vod (§ 2 odst. 1). Přes zřejmou rozmanitost možných případů nebude činit obvykle problém zjistit, zda se v konkrétním případě jedná o vodní tok či nikoliv. Pro případ, že by vznikly pochybnosti, může vodoprávní úřad rozhodnout, ve vodoprávním řízení zahájeném z vlastního podnětu, zda jde v konkrétním případě o vodní tok.

Vodoprávní úřad je oprávněn dále rozhodnout, že vodním tokem jsou i jiné povrchové vody nespĺňující žádnou z podmínek uvedenou v odstavci 1. Půjde prakticky především o bystřiny a jiné „nepravidelné nebo občasně vodoteče“. Tato kompetence vodoprávního úřadu je velmi významná s ohledem na rozsah práv a povinností vztahujících se k vodním tokům daných zákonem, např. v § 45, 47, 49, 50 případně 51 nebo 52. Zákon s odlišnostmi bystřin počítá a stanoví, že zákonem nejsou dotčena ustanovení zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů, týkající se hrazení bystřin.

44

Koryta vodních toků

(1) Protéká-li vodní tok po pozemku, který je evidován v katastru nemovitostí jako vodní plocha, je korytem vodního toku tento pozemek. Protéká-li vodní tok po pozemku, který není evidován v katastru nemovitostí jako vodní plocha, je korytem vodního toku část pozemku zahrnující dno a břehy koryta až po břehovou čáru určenou hladinou vody, která zpravidla stačí protékat tímto korytem, aniž se vylévá do přilehlého území.

(2) V pochybnostech o hranici koryta vodního toku rozhodne místně příslušný vodoprávní úřad.

K § 44

Pro účely tohoto zákona je definováno koryto vodního toku jako pozemek.

V prvním případě, pokud protéká vodní tok po pozemku evidovaném samostatně v katastru nemovitostí jako vodní plocha, je korytem vodního toku celý tento pozemek a hranice tohoto pozemku tvoří hranice koryta vodního toku. Je-li pozemek samostatně veden v katastru nemovitostí jako vodní plocha, ale neprotéká jím ve skutečnosti vodní tok ani jeho částí, není tento pozemek korytem vodního toku.

Ve druhém případě, kdy vodní tok protéká po pozemku, který není veden v katastru nemovitostí jako vodní plocha, pak je korytem vodního toku část tohoto pozemku vymezená jeho dnem a břehy až po břehovou čáru. Tato břehová čára je určena hladinou vody, která stačí ještě protékat v terénní prohlubni pozemku, aniž se vylévá do přilehlého území. Tato terénní prohlubeň je zpravidla zcela nebo částečně důsledkem erozivní činnosti vodního toku. Takové koryto vodního toku je jeho přirozeným korytem.

Koryto vodního toku může být upraveno, nebo i uměle vytvořeno vodními díly. I v takovém případě je korytem vodního toku pozemek těmito vodními díly zastavěný.

V souvislosti s vodními toky může dojít k pochybnostem o hranici koryta vodního toku v určitém území nebo v určitém úseku vodního toku. Zákon dává kompetenci vodoprávnímu úřadu rozhodnout v takovém případě o hranici koryta vodního toku. Toto vodoprávní řízení zahajuje vodoprávní úřad vždy z vlastního podnětu, a to v případě, že dospěje k závěru, že jsou pochybnosti o hranici koryta vodního toku a jsou důvody pro rozhodnutí o nich, respektive o hranici koryta vodního toku.

§ 45

Změny koryta vodního toku

(1) Opustí-li vodní tok vlivem přírodních sil při povodni své přirozené koryto a vznikne-li tím koryto nové, mohou vlastníci pozemků, správce vodního toku, jakož i oprávnění k nakládání s vodami, kteří jsou dotčeni novým stavem, žádat jednotlivě nebo společně vodoprávní úřad o povolení vrátit vodní tok na svůj náklad do původního koryta. Stát může žadatelům, kteří obdrží povolení, na obnovu koryta vodního toku po povodni přispět (§ 102).

(2) Neobnoví-li se původní stav, stát vykoupí pozemek původního nebo nového koryta vodního toku, jestliže mu tento pozemek vlastník dotčeného pozemku nabídne. Toto neplatí pro dotčené pozemky ve vlastnictví obcí.

(3) Neobnoví-li se původní stav z důvodu, že vodoprávní úřad obnovu ve veřejném zájmu nepovolí, platí pro vlastníky dotčených pozemků možnost odškodnění podle odstavce 2 a ostatním oprávněným k nakládání s vodami, dotčeným tímto rozhodnutím, náleží přiměřená náhrada.

(4) Právo na obnovu a odškodnění zaniká po třech letech od roku, v němž došlo ke změně.

K § 45

Zákon stanoví zvláštní postup pro případy, kdy dojde k vytvoření nového koryta vodního toku působením přírodních sil, jmenovitě následkem povodně. Vztá-

huje se na vodní toky v přirozených korytech, pro upravená a umělá koryta platí režim pro vodní díla. Ustanovení zajišťuje v zásadě tomu, kdo je nově vzniklým korytem vodního toku poškozen, aby měl možnost vrátit vodní tok do původního koryta. Pokud tak neučiní, nebo mu to vodoprávní úřad, z důvodu veřejného zájmu, nepovolí, má právo na odškodnění.

Zákon dává právo vlastníkům dotčených pozemků, správci vodního toku, případně oprávněným k nakládání s vodami, dotčeným novým stavem, požádat vodoprávní úřad [§ 14 odst. 1 písm. e)] o povolení vrátit vodní tok do původního koryta. Toto právo je omezeno lhůtou 3 let od konce roku, v němž ke změně došlo. Pokud bude ve vodoprávním řízení na návrh uvedených subjektů společně nebo jen některého z nich podle § 14 povoleno vrácení vodního toku do původního koryta, bude muset následovat povolení podle § 15 k zřízení vodních děl (§ 55 odst. 1 písm. b), neboť vrácení vodního toku do původního koryta nebude bez jejich zřízení možné. Povolení podle § 14 odst. 1 písm. e) nenahrazuje tedy povolení podle § 15. Povolení navrácení vodního toku, včetně zřízení nezbytných vodních děl, provádí žadatelé na vlastní náklad; stát může podle podmínek v § 102 na obnovu koryta vodního toku přispět.

Zákon v odstavci 2 stanoví, že pokud nikdo nepožádá o vrácení vodního toku do původního koryta, popřípadě povolení podle § 14 odst. 1 písm. e) nebude realizováno, je stát povinen vykoupit pozemek původního nebo nového koryta vodního toku, pokud mu vlastník nabídne svůj pozemek ke koupi do tří let po roku, v němž došlo ke změně. Zákon nijak neřeší otázku ceny takového pozemku a lze usoudit, že bude předmětem dohody. Možnost žádat vykoupení pozemků vyloučil zákon pro pozemky ve vlastnictví obcí.

Pokud vodoprávní úřad nepovolí vrácení vodního toku do původního koryta, z důvodu veřejného zájmu na zachování nově vzniklého stavu, např. z důvodů zlepšení odtokových poměrů, je stát rovněž povinen vykoupit pozemky původního nebo nového koryta vodního toku nabídnuté jejich vlastníky. Zákon přiznává oprávněným k nakládání s vodami dotčeným tímto rozhodnutím přiměřenou náhradu za nemožnost nebo zmenšenou možnost využít svého oprávnění k nakládání s vodami v důsledku neobnovení původního stavu přirozeného koryta vodního toku. Tuto náhradu zajistí stát. Její výši však zákon neřeší a nedojde-li k dohodě, rozhodne o ní na základě žaloby soud.

§ 46

Ochrana vodních toků a jejich koryt

(1) Je zakázáno měnit směr, podélný sklon a příčný profil koryta vodního toku, poškozovat břehy, těžít z koryt vodních toků zeminu, písek nebo nerosty a ukládat do vodních toků předměty, kterými by mohlo dojít k ohrožení plynulosti odtoku vod, zdraví nebo bezpečnosti, jakož i ukládat takové předměty na místech, z nichž by mohly být splaveny do vod.

(2) Ustanovení předchozího odstavce se nevztahuje na případy, kdy se činnosti v něm uvedené provádějí v souladu s tímto zákonem.

K § 46

Zákon zakazuje, obdobně jako předchozí právní úprava, zásahy do koryt vodních toků a tyto zákazy precizuje. Zakazuje se měnit při jakékoli činnosti směr, podélný sklon a příčný profil koryt vodních toků. Dále se zakazuje ohrožovat plynulost odtoku vody vodního toku těžbou zeminy, písku nebo nerostů z jeho koryta nebo naopak ukládání předmětů, zejména látek, do koryt vodních toků nebo na místa, odkud by mohly být splaveny do vodního toku a ohrožovat zdraví nebo bezpečnost lidí. Tento zákaz se vztahuje na všechny osoby včetně vlastníků pozemků tvořících koryto vodního toku.

Porušení těchto povinností uložených zákonem by naplnilo skutkovou podstatu pokuty uvedenou v § 116 odst. 1 písm. e).

Vzhledem k tomu, že např. zřizování vodních děl, jimiž se upravují a mění nebo zřizují koryta vodních toků, případně činnosti nezbytné při správě vodních toků jsou také zásahem do koryta vodního toku, ale jsou prováděny v souladu se zákonem, zákon výslovně stanoví, že se zákaz nevztahuje na případy, kdy se činnosti uvedené v odstavci 1 provádějí v souladu se zákonem, tedy především na základě povolení vodoprávního úřadu podle § 14 nebo 15, nebo na základě povinností uložených zákonem [§ 47 odst. 2 písm. b) nebo d), případně § 59 odst. 1 písm. i)].

§ 47

Správa vodních toků

(1) Vodní toky jsou předmětem správy. Člení se na významné vodní toky a drobné vodní toky. Seznam významných vodních toků stanoví Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou.

(2) Správou vodních toků se rozumí povinnost

- a) sledovat stav koryt vodních toků a pobřežních pozemků z hlediska funkcí vodního toku,
- b) pečovat o koryta vodních toků, zejména udržovat koryta vodních toků ve stavu, který zabezpečuje při odvádění vody z území dostatečnou průtočnost a hloubku vody a přitom se co nejvíce blíží přírodním podmínkám, udržovat břehové porosty na pozemcích koryt vodních toků nebo na pozemcích sousedících s korytem vodního toku tak, aby se nestaly překážkou odtoku vody při povodňových situacích, popřípadě břehové porosty na pozemcích koryt vodních toků nebo na pozemcích sousedících s korytem vodního toku vysazovat s přihlédnutím k tomu, aby jejich druhová skladba co nejvíce odpovídala původnímu přírodnímu stavu, pokud takové povinnosti nemají vlastníci pozemků s koryty vodních toků,

- c) provozovat a udržovat v řádném stavu vodní díla v korytech vodních toků nezbytná k zabezpečení funkcí vodního toku,²⁶⁾ popřípadě vodnímu toku převážně sloužící, která správci vodních toků vlastní, případně je užívají z jiného právního důvodu,
 - d) připravovat a zajišťovat úpravy koryt vodních toků, pokud slouží k zajištění funkcí vodního toku,
 - e) vytvářet podmínky umožňující oprávněná nakládání s vodami související s vodním tokem; při mimořádných situacích na vodním toku jen pokud to umožňují hydrologické podmínky a stav vodního toku,
 - f) oznamovat příslušnému vodoprávnímu úřadu závažné závady, které zjistí ve vodním toku a jeho korytě, způsobené přírodními nebo jinými vlivy; současně navrhopat opatření k nápravě, obnovovat přirozená koryta vodních toků, zejména ve zvláště chráněných územích²⁷⁾ a v územních systémech ekologické stability,²⁸⁾
 - g) spolupracovat při zneškodňování havárií na vodních tocích.
- (3) Ministerstvo zemědělství stanoví vyhláškou způsob provádění činností uvedených v odstavci 2.
- (4) Správa významných vodních toků vedle povinností správy vodních toků podle odstavce 2 zahrnuje tyto další povinnosti:
- a) provozovat a udržovat v řádném stavu vodní díla na významných vodních tocích zajišťující oprávněná nakládání s povrchovými vodami, která správci významných vodních toků vlastní, případně je užívají z jiného právního důvodu,
 - b) udržovat splavnost využívaných dopravně významných vodních cest a označovat a vytyčovat plavební dráhu na vodních cestách,⁷⁾
 - c) udržovat v řádném stavu a provozovat i cizí vodní díla na vodních tocích, pokud tak rozhodne vodoprávní úřad (§ 59 odst. 3),
 - d) řídit a ovlivňovat podle komplexního manipulačního řádu hospodaření s vodami v soustavě vodních nádrží,
 - e) podávat podněty ke zpracování, úpravám a ke koordinaci manipulačních řádů vodních děl jiných vlastníků,
 - f) spolupracovat při zneškodňování havárií v povodí, pokud mohou ohrozit jakost vody ve významných vodních tocích,
 - g) předložit Ministerstvu zemědělství na jeho výzvu ke schválení návrh komplexního manipulačního řádu, který koordinuje manipulační řady jednotlivých vodních děl tvořících soustavu vodních nádrží, a navrhopat vodoprávním úřadům změny povolení k nakládání s vodami, pokud jsou schváleným manipulačním řádem dotčena; vodoprávní úřad je povinen o takovém návrhu rozhodnout,

²⁶⁾ Například § 3 a 4 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²⁷⁾ § 14 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

²⁸⁾ § 4 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

h) spolupracovat se správcí drobných vodních toků při řešení úkolů týkajících se vodních toků v celé oblasti povodí.

K § 47

K odst. 1

Zákon stanoví, že vodní toky jsou vždy předmětem správy prováděné správcí vodních toků (§ 48). Je proto vyloučen případ, že vodní tok nebude mít svého správce. V takovém případě platí § 48 odstavce 4.

Vodní toky na území České republiky jsou rozděleny (podle svého významu) na významné vodní toky, které seznamem stanoví, k datu účinnosti zákona, vyhláška, která nahrazuje zákonem zrušenou vyhlášku č. 28 /1975 Sb., kterou se určují vodárenské toky a jejich povodí a stanoví seznam vodohospodářsky významných toků. Všechny ostatní vodní toky (§ 43) jsou drobné vodní toky. Zákon již nevyčlenil z významných vodních toků vodárenské vodní toky jako předchozí právní úprava. Rovněž nedefinuje samostatně hraniční vodní toky tvořící státní hranici, tyto vodní toky zařazuje do nového seznamu významných vodních toků a zároveň ruší vyhlášku č. 176/1999 Sb., kterou se stanoví seznam hraničních vodních toků tvořících státní hranici.

K odst. 2

Zákon stanoví povinnosti při správě všech vodních toků výčtem činností pod písmeny a) až g); způsob jejich provádění uvádí vyhláška, ve které je také seznam významných vodních toků.

Správcí vodních toků jsou povinni sledovat stav koryt vodních toků a k tomu účelu provádět jeho pravidelné prohlídky podle jimi zpracovaného harmonogramu a v souvislosti s mimořádnými situacemi na vodním toku, jimiž mohou být povodně, havárie, dlouhodobá sucha nebo mrazy (ledové jevy) nebo i situace vzniklé následkem mimořádných stavů na vodních dílech v korytech vodních toků sloužících zejména ke vzdouvání a akumulaci vod. Sledují rovněž stav vodních děl, která vlastní nebo k nimž mají právo hospodaření (§ 59) a dále i cizí vodní díla a ostatní stavby v korytech vodních toků. Při zjištění závad na cizích vodních dílech nebo jiných stavbách, z hlediska funkcí vodního toku, upozorňují vodoprávní úřad, je-li to třeba pro zajištění nápravy závadného stavu. K odstranění těchto závad navrhuje správce vodního toku opatření.

V souvislosti se správou vodního toku sleduje správce rovněž využívání pobřežních pozemků z hlediska ochrany vodního toku, jeho koryta a v případě, že jsou tyto pozemky obhospodařovány způsobem vedoucím k zvýšené vodní erozi a odnosu půdy nebo jsou užívány k ukládání předmětů a materiálů, které mohou být z nich splaveny do koryt vodních toků nebo mohou ohrozit jakost vod vodního toku, oznamuje zjištěné závady vodoprávnímu úřadu.

Dále správce vodního toku pečuje o jeho koryto tak, že odstraňuje překážky,

kteří brání průtoku nebo usměrňují nežádoucím způsobem vodní tok, takže může dojít k narušení břehů. Tyto povinnosti plní správce vodního toku, pokud to není povinností vlastníka pozemku (§ 50) nebo vlastníka vodního díla [§ 59 odst. 1 písm. i)].

Dále udržuje vlastní vodní díla v korytě vodního toku, zejména opevnění břehů a dna v upravených úsecích koryt vodních toků za účelem zachování průtočné kapacity koryta vodního toku a pečuje o břehové porosty tak, aby nenarušovaly stabilitu koryta vodního toku při průtoku vodního toku daném jeho kapacitou. K tomu provádí pěstební zásahy, obnovu porostů, a dbá, aby druhová skladba odpovídala daným stanovištním podmínkám, při kterých by břehové porosty též druhové skladby vznikaly přirozeným vývojem.

To platí i v případě, že břehový porost nebo jeho jednotlivé součásti nejsou ve vlastnictví správce vodního toku. V takovém případě postupuje v součinnosti s vlastníky pozemků [§ 49 odst. 1 písm. b)]. Zákon nespécifikuje, jak má tato součinnost probíhat, ale s ohledem na povinnosti správců vodních toků [§ 47 odst. 2 písm. b)] a na povinnosti vlastníků pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků [§ 50 písm. f) a § 51 odst. 1 písm. a)] lze dospět k závěru, že se nevyžaduje aktivní spolupráce vlastníka pozemku. Dostačí nevyjádření jeho nesouhlasu. V případě, že nebude vlastník pozemku souhlasit se zásahem do břehových porostů na svém pozemku, bude na vodoprávním úřadu nebo Ministerstvu zemědělství, aby zvážil, zda jsou pochybnosti o rozsahu oprávnění správce vodního toku (§ 53) a případně rozhodl, zda je správce vodního toku v konkrétním případě oprávněn provést zamýšlený zásah do břehových porostů, případně v jakém rozsahu.

Při správě vodního toku vytváří jeho správce podmínky umožňující oprávněně nakládání s vodami v rozsahu stanoveném zákonem nebo platným povolením (§ 8) nebo předchozích předpisů. Za mimořádné situace vytváří tyto podmínky, jen pokud to okolnosti dovolují.

Dále sleduje správce vodního toku, zda obecné nakládání s vodami probíhá v souladu se zákonem, sleduje nakládání s vodami, ověřuje dodržování podmínek a povinností stanovených v povoleních a souhlasech vodoprávních úřadů týkajících se vodního toku, zejména dodržování minimálních zůstatkových průtoků při odběrech vody nebo jiném odvádění vody z vodního toku oprávněnými osobami.

Pokud probíhají vodní toky zvláště chráněnými územími (§ 14 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a územními systémy ekologické stability (§ 4 téhož zákona), obnovuje přirozená koryta vodních toků, respektive při přípravě a zajišťování úpravy koryt vodních toků dbá na to, aby v těchto území byly připravované úpravy blízké přírodnímu charakteru koryt vodních toků v daném území. Správce vodního toku připravuje a zajišťuje úpravy koryt vodních toků, výstavbu vodních děl, pokud jsou nezbytná k plnění funkcí vodního toku

nebo k ochraně před povodněmi a zároveň pokud to vyplývá ze schválených plánů oblastí povodí (§ 25) nebo programů opatření (§ 26).

Při zneškodňování havárií a odstraňování jejich následků postupuje správce vodního toku podle vyhlášky, kterou se stanoví způsob a rozsah hlášení havárií a která nahradí vyhlášku č. 6/1977 Sb., o ochraně jakosti povrchových a podzemních vod. Spolupracuje při zneškodňování havárií na vodním toku, v jeho korytě nebo v bezprostřední blízkosti s Hasičským záchranným sborem a dalšími osobami, zejména v případě, že původce havárie nebyl dosud zjištěn nebo neplní řádně své povinnosti a hrozí-li závažné ohrožení nebo znečištění vod, a to podle svého plánu opatření pro případ havárie.

K odst. 4

Zákon ukládá správcům významných vodních toků další povinnosti vedle povinností v předchozím textu komentovaných. Jejich povinností je provozovat, jako součást správy vodního toku, vodní díla, která vlastní nebo je užívá z jiného právního důvodu, např. k nim má právo hospodaření, případně vodoprávní úřad jim rozhodnutím svěřil (§ 59 odst. 3) provoz a údržbu vodních děl, je-li na jejich provozu veřejný zájem a ten, kdo je k tomu povinen (§ 59), neplní své povinnosti.

Dále jsou povinni udržovat splavnost dopravně významných vodních cest využívaných i využitelných, jejichž seznam stanoví zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů, označovat a vytyčovat plavební dráhu na nich. Tato povinnost nezahrnuje budování vodních cest nebo jejich rozvoj.

Další povinnosti správců významných vodních toků se týkají možnosti koordinovat činnost vlastníků vodních děl v korytech vodních toků jim spravovaných, zejména pokud slouží k zadržování nebo akumulaci vod. Správce významného vodního toku je povinen předložit Ministerstvu zemědělství na jeho výzvu ke schválení návrh komplexního manipulačního řádu, který koordinuje manipulační řády jednotlivých vodních děl tvořících soustavu na vodním toku a v té souvislosti navrhopvat změny povolení k nakládání, pokud to je nutné v souvislosti se schváleným, komplexním manipulačním řádem. Zákon považuje takový návrh správce významného vodního toku za tak významný, že ukládá vodoprávnímu úřadu povinnost o tomto návrhu rozhodnout.

Správci významných vodních toků mohou rovněž dávat podněty ke zpracování, úpravám a koordinaci manipulačních řádů cizích vodních děl jejich vlastníků, popřípadě vodoprávnímu úřadu na jimi spravovaných významných vodních tocích, a to i v případě, že netvoří soustavu vodních děl.

Správci významných vodních děl spolupracují při zneškodňování havárií, které mohou ovlivnit jakost vody ve významném vodním toku, ačkoliv k nim

došlo mimo významný vodní tok, v jeho povodí. K tomu vytváří organizační, věcné a personální podmínky, např. vytvořením havarijních čet, jejich vybavením potřebnými prostředky ke zneškodnění havárie, zřízením speciální funkce odborného pracovníka pro tyto záležitosti – havarijního technika.

Správci významných vodních toků, kteří jsou zároveň správci povodí, spolupracují se správci drobných vodních toků v celé oblasti povodí při řešení jejich úkolů týkajících se drobných vodních toků. Informace o činnosti správců drobných vodních toků získávají především prostřednictvím dohledu, který nad činností správců drobných vodních toků vykonávají (§ 48 odst. 7).

§ 48

Správci vodních toků

- (1) Správu významných vodních toků zajišťují právnické osoby zřízené podle zvláštního zákona¹⁷⁾ (dále jen „správci povodí“).
- (2) Správu drobných vodních toků jsou oprávněny vykonávat obce, jejichž územím drobné vodní toky protékají, nebo fyzické osoby nebo právnické osoby, jimž drobné vodní toky slouží nebo s jejichž činností souvisejí, určené Ministerstvem zemědělství. O určení správce drobného vodního toku rozhoduje Ministerstvo zemědělství na základě žádosti.
- (3) Na území vojenských újezdů²⁹⁾ zajišťuje správu drobných vodních toků Ministerstvo obrany. Na území národních parků zajišťují správu drobných vodních toků Správy národních parků.³⁰⁾
- (4) Na drobných vodních tocích, ke kterým nebyl určen správce drobného vodního toku podle odstavce 2, vykonává správu drobných vodních toků stát svými organizačními složkami, které k tomuto účelu Ministerstvo zemědělství zřídí.
- (5) Obsah žádosti podle odstavce 2 a její náležitosti nezbytné k rozhodnutí stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou.
- (6) Na určení správce drobného vodního toku se nevztahuje správní řád.
- (7) Správce povodí vykonává dohled nad správou drobných vodních toků. Pokud správce drobného vodního toku neplní povinnosti podle tohoto zákona, Ministerstvo zemědělství zruší jeho určení jako správce drobného vodního toku.

K § 48

Zákon stanoví právnické osoby, které mohou vykonávat správu významných

²⁹⁾ Zákon č. 222/1999 Sb.

³⁰⁾ Zákon č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

vodních toků (§ 47 odst. 1). Jejich správu nemůže vykonávat jiná osoba, než jsou státní podniky zřízené zákonem č. 305/2000 Sb., o povodích.

Drobné vodní toky, které nejsou uvedeny ve vyhlášce se seznamem významných vodních toků (§ 47 odst. 1) musí být rovněž spravovány, a to právníckými nebo fyzickými osobami, kterým drobné vodní toky slouží, nebo s jejichž činností souvisejí – např. protékají pozemky ve vlastnictví této osoby – nebo obce, jejichž správním územím protékají.

Zákon stanovil oprávnění těchto osob vykonávat správu drobných vodních toků, pokud ovšem byla konkrétní osoba určena správcem konkrétního drobného vodního toku nebo jeho uceleného úseku Ministerstvem zemědělství na svou žádost, jejíž náležitosti jsou obsaženy ve vyhlášce.

Správci drobných vodních toků určení podle předchozí právní úpravy se považují za jejich správce i podle tohoto zákona (§ 127 odst. 19). Nebudou tedy k činnosti zákona určování nově správci všech drobných vodních toků, ale případ od případu bude Ministerstvo zemědělství rozhodovat o žádosti obcí, právníckých nebo fyzických osob o určení správcem drobného vodního toku nebo jeho uceleného úseku na základě podkladů připravených orgány krajů ve spolupráci se správcem povodí [§ 107 písm. i)].

Zákon stanoví subjekty, které zajišťují správu drobných vodních toků ve vojenských újezdech a na území národních parků. Nepůjde v tomto případě o určení správců drobných vodních toků (§ 48 odst. 2), ale zajištění jejich správy.

V odstavci 7 jde o novou kompetenci správců povodí. Zjištěné závady ve výkonu správy drobného vodního toku oznámí obvykle jak určenému správci tohoto vodního toku tak, zpravidla následně, pokud nedošlo k jejich rychlému odstranění, Ministerstvu zemědělství, které posoudí situaci a úroveň plnění povinností správce drobného vodního toku (§ 47 odst. 2) a může zrušit určení správcem drobného vodního toku tomuto subjektu svým opatřením.

§ 49

Oprávnění při správě vodních toků

(1) Správci vodních toků jsou oprávněni

- a) při výkonu svých práv a povinností vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a stavby, pokud k tomu není třeba povolení podle zvláštních právních předpisů,
- b) z důvodu péče o koryta vodního toku a v součinnosti s vlastníky pozemků odstraňovat nebo nově vysazovat stromy a keře na pozemcích při něm,
- c) požadovat předložení povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu týkajícího se vodního toku a zjišťovat, zda jsou tato rozhodnutí dodržována,
- d) dávat pokyny pro manipulaci s vodními díly jejich uživatelům v rámci komplexního manipulačního řádu soustavy vodních nádrží na vodním toku, pokud to vyžaduje mimořádná situace.

Výkonem uvedených oprávnění nejsou dotčeny zvláštní právní předpisy týkající se ochrany přírody a krajiny.³¹⁾

(2) Správci vodních toků mohou při výkonu správy vodního toku, pokud je to nezbytně nutné a po předchozím projednání s vlastníky pozemků užívat pozemků sousedících s korytem vodního toku, a to

- a) u vodních toků, které jsou vodními cestami dopravně významnými, nejvýše v šířce do 10 m od břehové čáry,
- b) u ostatních významných vodních toků jiných než pod písmenem a) nejvýše v šířce do 8 m od břehové čáry,
- c) u drobných vodních toků nejvýše v šířce do 6 m od břehové čáry.

(3) Vodoprávní úřad může pro nezbytně nutné potřeby a na nezbytně nutnou dobu stanovit k užívání i větší šířku pozemků při vodním toku, než je uvedeno v odstavci 2.

(4) Způsobí-li správce vodního toku při výkonu oprávnění podle odstavce 1 nebo 2 škodu, je povinen ji nahradit. O náhradě škody platí obecné předpisy.

K § 49

K odst. 1

K výkonu svých povinností (§ 47 odst. 2 a 4) mají správci vodních toků dána významná oprávnění. Jde především o právo bez souhlasu a fakticky obvykle bez vědomí vlastníka pozemku, popřípadě i staveb, vstupovat na jeho majetek při výkonu správy vodních toků, v rámci plnění povinností správce vodního toku. Logicky se bude jednat o pozemky, popřípadě stavby v blízkosti vodních toků, kde vstup na ně nebo do nich může mít, z hlediska správy vodního toku, praktický význam. Z tohoto hlediska bude spíše výjimečné, aby správce vodního toku vstupoval na stavby, pokud nepůjde o úpravy koryt vodních toků, komunikace, golfová a jiná hřiště a sportoviště, vodní díla související s vodním tokem apod. V pochybnostech o rozsahu těchto práv rozhodne Ministerstvo zemědělství nebo, v rámci probíhajícího vodoprávního řízení, vodoprávní úřad (§ 53).

Správce vodního toku, respektive jeho oprávnění pracovníci, nesmí bez zvláštního povolení příslušného úřadu, vstupovat na pozemky a stavby, na něž je možno vstupovat jen s takovým povolením. Půjde obvykle o povolení potřebná ke vstupu na konkrétní nemovitosti z důvodů hygienických, veterinárních, obrany státu, ochrany veřejného pořádku a podobně. Rovněž nelze vstupovat bez potřebného povolení nebo souhlasu vlastníka do obydlí. Toto právo vstupu není zároveň právem užívat pozemky nebo stavby jiných vlastníků jakkoliv jinak než ke vstupu.

Velmi významným oprávněním správce vodního toku je, v souvislosti s plněním povinností [§ 47 odst. 2 písm. b)] odstraňovat nebo nově vysazovat stromy

³¹⁾ Například zákon č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

a keře na pozemcích při vodním toku v cizím vlastnictví. Tyto pobřežní pozemky sousedící s vodním tokem, respektive s jeho korytem, vymezené v § 49 odst. 2 a 3 nejsou tedy pozemky ve smyslu katastrálního zákona č. 344/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ale částí území při vodním toku vymezeným tímto zákonem (§ 49 odst. 2 a 3). Zákon zde dává správci vodního toku v zájmu zabezpečení, pokud možno, neškodného odvádění vody z povodí vodního toku, včetně případů zvýšených průtoků nebo i povodně, zasahovat do vlastnictví jiných osob tak, že může kácet, respektive odstraňovat jejich stromy a keře. Součástí tohoto odstraňování není přivlastňování si těchto odstraněných porostů, pokud jsou vlastnictvím vlastníka pozemku.

Zákon dále stanoví, že odstraňování stromů a keřů je možné z důvodu péče o koryto vodního toku a dále v součinnosti s vlastníky pobřežních pozemků. Tuto součinnost lze chápat jako spolupráci, při níž vlastníci těchto pozemků nemusí vyvinout žádnou aktivní činnost, ale umožní správci vodního toku výkon jeho oprávnění [§ 51 odst. 1 písm. a)]. Zákon počítá s tím, že správce vodního toku, pokud bude možno, vyhoví vlastníkům těchto pozemků a přizpůsobí dobu, způsob a do jisté míry i rozsah odstraňování nebo vysazování dřevin na jeho pozemku jejich zájmům. To v plné míře neplatí pro břehové porosty na pozemku koryta vodního toku.

Výkonem tohoto práva k plnění povinností správce vodního toku nesmí dojít k porušování předpisů na ochranu přírody a krajiny, zejména zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů.

Zákon dále dává správcům vodních toků právo požadovat na osobách, které nakládají s vodami způsobem, jenž vyžaduje povolení vodoprávního úřadu (§ 8) nebo povolení podle dřívějších předpisů – např. podle zákona č. 138/1973 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů, předložení těchto povolení, pokud se týkají vodního toku, jehož je správcem, a dále souhlasů (§ 17 nebo předchozí předpisy) těchto úřadů ke stavbám nebo činnostem, které se rovněž mohou dotknout tohoto vodního toku. Zákon správce vodního toku navíc opravňuje k zjišťování, zda jsou tato povolení nebo souhlasy dodržovány. Nedává jim ovšem postavení vodoprávního úřadu nebo jiného kontrolního orgánu, který může vykonávat např. vodoprávní dozor.

Správce vodního toku může pouze v rámci svých oprávnění, např. při vstupu na cizí pozemek nebo stavbu, zjistit skutečnosti nasvědčující dodržování nebo naopak nedodržování platných povolení nebo souhlasů vodoprávních úřadů, resp. vodo-hospodářských orgánů podle předchozích předpisů. Zjistí-li nedodržování těchto rozhodnutí (povolení nebo souhlasů) vedoucí k možnosti závažných závad ve vodním toku, oznámí tuto skutečnost vodoprávnímu úřadu [§ 47 odst. 2 písm. f)] a současně navrhne potřebná opatření k nápravě.

Zákon dále zachovává právo správce vodního toku dávat pokyny vlastníkům i uživatelům vodních děl při mimořádné situaci – např. při povodni, havárii na

vodním toku, dlouhotrvajícím mrazu nebo suchu - pro manipulace na vodních dílech v rámci schváleného komplexního manipulačního řádu soustavy vodních děl s cílem koordinace činností tak, aby mimořádná situace měla nejmenší možné negativní důsledky. V případě, že pro soustavu vodních děl na vodním toku není schválen komplexní manipulační řád nebo se jedná o jednotlivá vodní díla na vodním toku, může správce vodního toku postup vlastníkům vodních děl, v rámci jim povoleného nakládání s vodami a účelu jejich vodního díla, pouze doporučit.

K odst. 2 a 3

Pokud je ke správě vodního toku, respektive k některým činnostem – např. udržování koryta vodního toku – nebo stavbám – např. zajišťování úprav koryta vodního toku nebo zřizování vodních děl – třeba užívat pobřežního pozemku sousedícího s korytem vodního toku, může jej správce vodního toku užívat po předchozím projednání s jeho vlastníkem. Ze zákona vyplývá, že nutně nemusí být mezi správcem vodního toku a vlastníkem pozemku dosaženo dohody, aby byl správce vodního toku oprávněn konkrétního cizího pozemku využít. Je však nezbytné, aby byl vlastník pozemku přinejmenším předem informován o způsobu, době a důvodu užití jeho pozemku. Vznikne-li pochybnost o rozsahu oprávnění správce vodního toku, rozhodne Ministerstvo zemědělství nebo příslušný vodoprávní úřad.

Zákon podle charakteru vodního toku a potřeby užívání pobřežních pozemků stanoví konkrétní šíři těchto pobřežních pozemků od břehové čáry, a to bez ohledu na hranice jeho koryta. V případě, že je to nezbytné třeba – např. při úpravě koryta vodního toku – a nelze dosáhnout dohody mezi správcem vodního toku a vlastníkem pozemku, může vodoprávní úřad, zpravidla na návrh správce vodního toku, rozhodnutím stanovit i větší šíři pobřežního pozemku, než je uvedeno zákonem [§ 49 odst. 2 písmena a), b), c)], a zároveň stanoví dobu, na kterou může správce vodního toku tento větší, respektive širší pobřežní pozemek užívat. Na rozdíl od předchozí právní úpravy zákon nedává výslovně právo užívat tyto pozemky, např. dodavateli prací při péči o koryto vodního toku. Z toho lze dovodit, že subjektem odpovědným při takovém užívání vůči vlastníkovi pozemku i vodoprávnímu úřadu bude vždy správce vodního toku.

K odst. 4

Dojde-li při užívání pobřežních pozemků při vodním toku správcem vodního toku ke škodě, je tento povinen ji nahradit, a to podle obecných předpisů o náhradě škody, konkrétně podle § 420 a následujících občanského zákoníku. V případě, že o náhradě škody a o její výši nedojde k dohodě, rozhodne soud na základě žaloby.

§ 50

Povinnosti vlastníků pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků

Vlastníci pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, jsou povinni

- a) strpět na svém pozemku břehové porosty, jakož i obecné nakládání s vodami ve vodním toku,
- b) udržovat břehy koryta vodního toku ve stavu potřebném k zajištění neškodného odtoku vody, odstraňovat překážky a cizorodé předměty ve vodním toku, s výjimkou nánosů, pokud tyto činnosti neznamenají vynaložení zvláštních nákladů, zvláštní odbornou způsobilost nebo použití speciální techniky,
- c) strpět na svém pozemku vodní díla umístěná v korytě vodního toku, vybudovaná před účinností tohoto zákona,
- d) ohlašovat správci vodního toku zjevné závady v korytě vodního toku,
- e) strpět na svém pozemku bez náhrady umístění zařízení ke sledování stavu povrchových a podzemních vod a ekologických funkcí vodního toku, například plavebních znaků apod.,
- f) umožnit vodoprávnímu úřadu, České inspekci životního prostředí, jakož i správci vodního toku výkon jejich oprávnění,
- g) strpět po nich průchod osob podél vodních toků; výjimku z této povinnosti může povolit vodoprávní úřad po projednání s příslušným správcem vodního toku; to neplatí na pozemcích v současně zastavěném území obce a na oplocených pozemcích.

K § 50

Vlastníci pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, tedy fakticky tvořících koryta vodních toků, mají zákonem uloženu řadu povinností, a to bez rozlišení, zda se jedná o vodní toky významné či drobné. Především však musí strpět na svém pozemku vlastní vodní tok. Ačkoliv tato povinnost není výslovně v zákoně uvedena, lze ji vyvodit z definice vodního toku (§ 43) a jeho chápání jako přírodního fenoménu a souvisí s povinnostmi uloženými v § 46 obecně každému, včetně vlastníků pozemků. Mají jen omezenou možnost změnit koryto vodního toku, které se vytvořilo převážně vlivem přírodních sil – např. podle § 45 na základě povolení vodoprávního úřadu (§ 14) nebo podle § 15 na základě stavebního povolení pro zřízení nebo změnu vodního díla [§ 56 odst. 1 písm. a), b), k), nebo jiné].

Dále jsou vlastníci pozemků tvořících koryto vodního toku (§ 44) povinni strpět na svém pozemku břehové porosty, tedy dřevinné porosty rostoucí na břehu vodního toku ode dna až po břehovou čáru. Tato povinnost je jistým omezením vlastnického práva vlastníků těchto pozemků k břehovým porostům, neboť jsou povinni strpět na svých pozemcích břehové porosty takového charakteru, který odpoví-

dá potřebám vodního toku, stabilizace jeho koryta a jeho průtočnosti. Tato povinnost je v přímé návaznosti na oprávnění správce vodního toku zasahovat do břehových porostů [§ 49 odst. 1 písm. b)]. Možnost vlastníka pozemku tvořícího koryto vodního toku zasahovat do břehových porostů i v případě, že jsou jeho vlastnictvím, je zcela omezena, a to fakticky jen na případy jejich vysazování na základě povolení vodoprávního úřadu [§ 14 odst. 1 písm. a)], pokud vlastník pozemku nebude správcem vodního toku, kácení nebo péči o ně, nebude-li správce vodního toku nic namítat.

Vlastníci těchto pozemků jsou povinni rovněž strpět obecné nakládání s povrchovými vodami vodního toku za podmínek uvedených v § 6 odst. 3.

Vlastníci pozemků tvořících koryta vodních toků jsou povinni udržovat je v řádném stavu tak, aby byl zajištěn neškodný odtok vodního toku až do situace zvýšených, respektive povodňových průtoků přesahujících kapacitu průtočného profilu koryta vodního toku. Povinností přímo uloženou zákonem je odstraňování překážek vodního toku a cizorodých předmětů, které se dostaly do koryta vodního toku splavením – např. předměty a látky uložené v blízkosti vodního toku jako sláma, dřevo – pádem – např. větve a kmeny z břehových porostů – nebo lidskou činností – např. pevné odpady různého druhu jako použité pneumatiky, staré železo, vraky aut, rostlinné zbytky apod.

Vlastníci těchto pozemků nejsou povinni odstraňovat nánosy v korytech vodních toků, i v případě, že tvoří překážku ve vodním toku. To je povinností správce vodního toku [§ 47 odst. 2 písm. b)]. Tyto povinnosti by byly pro vlastníky pozemků koryt vodních toků značně nákladné. Proto zákon omezuje tyto povinnosti jen na případy, kdy si jejich plnění nevyžádá zvláštní náklady, zvláštní odbornou způsobilost nebo použití speciální techniky.

Pochybnosti o tom, zda jde v konkrétním případě o povinnost vlastníka pozemku tvořícího koryto vodního toku či správce vodního toku, rozhodne Ministerstvo zemědělství nebo příslušný vodoprávní úřad (§ 53).

Novou významnou povinností vlastníků pozemků koryt vodních toků je povinnost strpět na nich vodní díla vybudovaná před účinností zákona.

Zákon zde řeší případ řady vodních děl, zejména k úpravě koryt vodních toků [§ 55 odst. 1 písm. b)], ale i vodních nádrží, rybníků [§ 55 odst. 1 písm. a)], které byly v minulosti, vesměs před rokem 1989, zřízeny na cizích pozemcích podle tehdy platných předpisů.

Vlastníci pozemků jsou nuceni strpět na svých pozemcích vybudovaná vodní díla a nemohou, např. podle § 135 a následujících občanského zákoníku, žádat o jejich odstranění. Toto ustanovení však neomezuje jejich právo na úpravu vzájemných vztahů s jejich vlastníkem, zejména nárok na náhradu za omezení svého vlastnictví k tomuto pozemku. Nově lze bez souhlasu vlastníka pozemku tvořícího koryto vodního toku na něm umísťovat jen zařízení ke sledování stavu povrchových a podzemních vod, ekologických funkcí vodního toku nebo plavebních

znaků. Z textu zákona, konkrétně z ustanovení, že se tato povinnost ukládá bez náhrady, lze usoudit, že tato povinnost je dána vlastníku pozemku tvořícího koryto vodního toku jen v případě, že toto zařízení nebude vodním dílem [§ 55 odst. 1 písm. i)] nebo jinou stavbou.

Umísťování nových vodních děl nebo jiných staveb na pozemcích tvořících koryta vodních toků se řídí stejnými předpisy jako umísťování staveb na jiných pozemcích.

Vlastníci těchto pozemků tvořících koryta vodních toků jsou povinni umožnit správci vodního toku (§ 48 odst. 1 nebo 2 nebo 3, případně 4) vodoprávnímu úřadu (§ 104 odst. 2) a České inspekci životního prostředí (zákon č. 388/1991 Sb.) výkon jejich oprávnění daných především zákonem, ale i dalšími právními předpisy.

V pochybnostech o rozsahu této povinnosti rozhodne Ministerstvo zemědělství nebo vodoprávní úřad (§ 53).

Velmi významnou novou povinností vlastníků těchto pozemků tvořících koryto vodního toku je strpět po svých pozemcích průchod osob podél vodního toku, respektive jeho koryta. Takovou povinnost nemá v případě, že pozemek tvořící koryto vodního toku, je v současně zastavěném území obce (§ 139a stavebního zákona č. 50/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů) nebo na jiných, z jakéhokoli důvodu oplocených pozemcích, pokud v korytě vodního toku takové pozemky reálně existují. Na území mimo současně zastavěná území obcí nebo mimo oplocené pozemky může povolit, na žádost jejich vlastníka, vodoprávní úřad výjimku z povinnosti uložené v § 50 písm. g). Může tak učinit po provedeném řízení svým rozhodnutím.

Zákon výslovně nestanoví právo na náhradu škody, která vlastníků těchto pozemků může vzniknout při plnění povinností uvedených pod písmeny a) až g). Způsobí-li takovou škodu správce vodního toku, pak je tento případ řešen v § 49 odst. 4. Způsobí-li jí jiná osoba – např. při průchodu po tomto pozemku [§ 50 písm. g)], bude nutno postupovat podle obecných předpisů o náhradě škody.

§ 51

Povinnosti vlastníků pozemků sousedících s koryty vodních toků

- (1) Vlastníci pozemků sousedících s koryty vodních toků jsou povinni
 - a) umožnit správci vodního toku výkon jeho oprávnění,
 - b) strpět na svém pozemku bez náhrady umístění zařízení ke sledování stavu povrchových a podzemních vod a ekologických funkcí vodního toku, umístění plavebních znaků apod.,
 - c) strpět, po předchozím projednání s nimi, po nich průchod osob; to neplatí na pozemcích v současně zastavěném území obce a na oplocených pozemcích.

(2) Vodoprávní úřad může vlastníkům pozemků sousedících s koryty vodních toků zakázat kácet stromy a keře zabezpečující stabilitu koryta vodního toku.

(3) Pokud výkonem těchto oprávnění vznikne vlastníku pozemku škoda, má nárok na její úhradu.

K § 51

K odst. 1

Vlastníci pobřežních pozemků sousedících s korytem vodního toku, jejichž rozsah je uveden v § 49 odst. 2, popřípadě 3 jsou povinni umožnit správci vodního toku (§ 48 odst. 1 nebo 2 nebo 3, popřípadě 4) výkon jeho oprávnění (§ 49 odst. 1, popřípadě 2) v rozsahu, čase a místě, jaký je pro správce vodního toku a řádnou správu vodního toku nutný. V pochybnostech o rozsahu oprávnění správce vodního toku nebo rozsahu povinností vlastníků pobřežních pozemků rozhodne Ministerstvo zemědělství nebo příslušný vodoprávní úřad (§ 53). Vlastníci těchto pozemků jsou rovněž povinni strpět na nich umístění zařízení v zákoně vyjmenovaných. Vzhledem k tomu, že zákon ukládá tuto povinnost vlastníkům pozemků bez náhrady, lze usoudit, že to platí v případě, že umísťovaná zařízení nejsou vodními díly [§ 55 odst. 1 písm. i)], ani jinými stavbami. Vlastníci těchto pozemků jsou rovněž povinni strpět po nich průchod osob. Podmínkou je předchozí projednání tohoto průchodu s nimi. Z textu zákona lze usoudit, že není nezbytný souhlas s případným průchodem osob po těchto pozemcích, ale že mohou jako vlastníci těchto pozemků požadovat splnění určitých podmínek ohledně způsobu, času, rozsahu a dalších okolností průchodu. Vzniknou-li při nedohodě o těchto podmínkách pochybnosti o rozsahu povinností vlastníků pobřežních pozemků, rozhodne Ministerstvo zemědělství, popřípadě příslušný vodoprávní úřad.

K odst. 2

Vlastníkům břehových porostů na pobřežních pozemcích může vodoprávní úřad zakázat, z vlastního nebo jiného podnětu, svým rozhodnutím, po provedeném vodoprávním řízení, kácet konkrétní stromy a keře, pokud zajišťují stabilitu koryta vodního toku. Pokud takový zákaz vodoprávní úřad nevydá, může vlastník pobřežního pozemku nakládat s těmito svými dřevinnými porosty volně, v rámci platných právních předpisů – zejména zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

K odst. 3

Vlastník pozemku má nárok na náhradu škody, která vlastníku pobřežního pozemku vznikla při výkonu oprávnění uvedených v odstavci 1. Vlastník pobřežního pozemku je však povinen prokázat, kdo škodu způsobil a její rozsah. Nedojde-li k dohodě o úhradě této škody, rozhodne o ní na základě žaloby soud.

§ 52

Povinnosti vlastníků staveb a zařízení v korytech vodních toků nebo sousedících s nimi

(1) Vlastníci staveb a zařízení v korytech vodních toků jsou povinni odstraňovat předměty zachycené či ulpělé na těchto stavbách a zařízeních a nakládat s nimi podle zvláštního zákona.³²⁾

(2) Vlastníci staveb, které nejsou vodními díly, nebo zařízení v korytech vodních toků, popřípadě sousedících s nimi jsou povinni ve veřejném zájmu dbát o jejich statickou bezpečnost a celkovou údržbu, aby neohrožovaly plynulý odtok povrchových vod, a zabezpečit je proti škodám působeným vodou a odchodem ledu. Pokud k narušení plynulého odtoku vod dojde v důsledku zanedbání péče o tyto stavby nebo zařízení, jsou jejich vlastníci povinni na své náklady provést nápravu a plynulý odtok vody plně obnovit; jinak je vodoprávní úřad oprávněn zajistit nápravu na náklady vlastníka; odpovědnost za škodu způsobenou zanedbáním povinné péče o stavbu nebo zařízení v korytě vodního toku nebo s ním sousedícím tím není dotčena.

K § 52

K odst. 1

Zákon výslovně stanoví, na rozdíl od předchozí právní úpravy, že každý vlastník stavby nebo jiného zařízení na vodním toku, respektive v jeho korytě, je povinen řešit i problémy, které vzniknou následkem existence a fungování této stavby v korytě vodního toku při zachycování tak zvaného splávní, tedy plovoucích předmětů – např. listí, větví, kmenů, ale i odpadů různého druhu splavených do vodního toku, včetně usazenin, které fakticky, zejména v souvislosti se zpomalením rychlosti proudění vodního toku, mohou na těchto stavbách vznikat, respektive zachycovat. V případě vodních děl sloužících k zadržování a akumulaci vody, která takto fungují, řeší problém nánosů a usazenin § 59 odst. 1 písm. i) a ukládá povinnost jejich odstraňování v oblasti vzduť vodního díla vlastníku vodního díla. Zákon ukládá povinnost s těmito předměty nakládat podle zákona o odpadech č. 185/2001 Sb., jde-li o odpady ve smyslu tohoto zákona. Nepřipouští tedy, aby tyto zachycené předměty a látky byly ze staveb a zařízení v korytech vodních toků odstraňovány jejich úmyslným pouštěním dále po vodním toku.

K odst. 2

Zákon, širěji než předchozí právní úprava, stanoví povinnosti vlastníků všech staveb a zařízení v korytech vodních toků nebo s koryty vodních toků sousedících,

³²⁾ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů.

udržovat je v takovém stavebním stavu a statické bezpečnosti, aby neohrožovaly plynulý odtok povrchových vod ve vodním toku a to včetně zvýšených nebo i povodňových průtoků. Povinností vlastníků je rovněž zabezpečit je proti škodám působeným vodou, včetně případů povodní. Plnění této povinnosti výslovně označuje zákon za veřejný zájem.

Vodoprávní úřad je oprávněn, došlo-li neplněním uvedené povinnosti vlastníkem stavby nebo zařízení k omezení plynulého odtoku vody v korytě vodního toku nebo jeho bezprostředním sousedství a tento vlastník neobstaral potřebnou nápravu, zajistit jí na náklady vlastníka této stavby nebo zařízení. Tak bude postupovat vodoprávní úřad zejména v případě bezprostředního nebezpečí z prodlení, ale i v případech, kdy vlastník stavby nebo zařízení dlouhodobě neřeší negativní vliv špatné údržby těchto staveb nebo zařízení na plynulost průtoků vodního toku.

Zákon výslovně připouští odpovědnost vlastníků staveb a zařízení v korytě vodního toku nebo s ním sousedících, o něž byla zanedbána povinná péče za škodu tím způsobenou, a to i v případě povodně. To neplatí, jde-li o vodní díla [§ 55 odst. 1 písm. a), b), d), f), g), i), k), l)]. Povinnosti jejich vlastníků jsou uvedeny v § 59 odst. 1.

§ 53

Pochybnosti o rozsahu povinností a oprávnění

V pochybnostech o rozsahu povinností nebo oprávnění správců povodí a správců vodních toků rozhodne Ministerstvo zemědělství. To rozhodne i v pochybnostech o rozsahu povinností vlastníků pozemků koryta vodního toku, vlastníků pozemků sousedících s koryty vodních toků a vlastníků staveb a zařízení v korytu vodního toku nebo sousedících s ním. Vznikne-li taková pochybnost ve vodoprávním řízení, jehož je účastníkem ten, o jehož povinnostech nebo právech pochybnost vznikla, rozhodne vodoprávní úřad, který takové řízení vede.

K § 53

Zákon zde stanoví významnou kompetenci Ministerstva zemědělství rozhodnout v případě pochybností o rozsahu povinností správců povodí, správců vodních toků, vlastníků pozemků tvořících koryto vodních toků, vlastníků pobřežních pozemků i vlastníků staveb a zařízení.

Ministerstvo zemědělství rozhodne v pochybnostech, z vlastního nebo jiného podnětu, po provedeném vodoprávním řízení zahajovaném vždy z vlastního podnětu v případě, že dospěje k závěru, že pochybnosti o rozsahu povinností nebo oprávnění skutečně jsou.

Z praktických důvodů má oprávnění rozhodnout v pochybnostech o rozsahu oprávnění konkrétních správců povodí, správců vodních toků nebo vlastníků

pozemků nebo staveb také příslušný vodoprávní úřad, který vede jiné vodoprávní řízení, v němž a v souvislosti s nímž tyto pochybnosti vznikly, a osoba, o jejíž právech nebo povinnostech vznikly, je jeho účastníkem. V takovém případě půjde o procesní rozhodnutí v rámci běžícího vodoprávního řízení.

HLAVA VII SPRÁVA POVODÍ

§ 54

(1) Správou povodí se rozumí správa významných vodních toků (§ 47 odst. 4), některé činnosti spojené se zjišťováním a hodnocením stavu povrchových a podzemních vod v dané oblasti povodí (§ 21) a další činnosti, které vykonávají správci povodí podle tohoto zákona.

(2) Správu povodí vykonávají správci povodí.

(3) Správci povodí poskytují pro činnost vodoprávních úřadů, na jejich žádost, technické, ekonomické a jiné údaje, pokud je mají k dispozici.

(4) Správci povodí v rámci své činnosti podávají podněty, návrhy a vyjádření vodoprávním úřadům zejména ve věcech ochrany vodních poměrů, ochrany vod, hospodárného využívání vodních zdrojů, minimálních zůstatkových průtoků vodních toků, minimálních hladin podzemních vod a při přechodném nedostatku vody.

(5) Správci povodí spolupracují se správci drobných vodních toků a pověřenými odbornými subjekty při řešení úkolů týkajících se celé oblasti povodí.

K § 54

K odst. 1

Správa povodí je novým institutem v zákoně; rozšiřuje, resp. doplňuje institut správy vodních toků plošně na celou danou oblast povodí, včetně podzemních vod. Oblasti povodí jsou dány § 25 odst. 1 zákona a vymezení jednotlivých oblastí podle hydrologického povodí, hydrogeologických rajonů a podle územní příslušnosti ke správci povodí stanoví vyhláška na základě zmocnění v § 25 odst. 2 zákona.

Správa povodí zahrnuje veškeré činnosti spadající do správy významných vodních toků, jak jsou taxativně vyjmenovány v § 47 odst. 4 zákona.

Dále správa povodí zahrnuje některé činnosti spojené se zjišťováním a hodnocením stavu povrchových a podzemních vod uvedené v § 21 zákona, tj. především zjišťování množství a jakosti povrchových a podzemních vod, vedení vodní bilan-

ce, vytváření a vedení evidence vodních toků a jejich povodí, hydrogeologických rajonů a umělých vodních útvarů, množství a jakosti povrchových a podzemních vod, odběrů povrchových a podzemních vod, vypouštění odpadních a důlních vod a akumulace povrchových vod ve vodních nádržích, oblastí povodí, chráněných oblastí přirozené akumulace vod, ochranných pásem vodních zdrojů, zdrojů povrchových vod, které jsou využívány nebo u kterých se předpokládá jejich využití jako zdroje pitné vody, citlivých oblastí, zranitelných oblastí, oblastí povrchových vod využívaných ke koupání, vodních děl k vodohospodářským melioracím pozemků a záplavových území.

Správa povodí zahrnuje i další činnosti, které vykonávají správci povodí podle tohoto zákona a jedná se zejména o:

- zpracování vodohospodářské bilance oblastí povodí a zpracování údajů pro vodní bilanci (§ 22 odst. 1-2),*
- přijímání výsledků měření množství a jakosti vody (§ 10 odst. 1) a údajů o množství vzduté nebo akumulované povrchové vody (§ 10 odst. 2),*
- pořizování plánů oblastí povodí (§ 25) pro 5 oblastí povodí, a to pro oblast povodí Horního a středního Labe, oblast povodí Vltavy, oblast povodí Ohře a Dolního Labe, oblast povodí Odry a oblast povodí Moravy,*
- provádění uložených opatření, která stanoví ve veřejném zájmu schválené programy opatření (§ 26 odst. 3),*
- projednávání odpovídajících opatření, která uloží nebo přijme vodoprávní úřad k nápravě stavu, kdy povrchové vody využívané ke koupání, stanovené vyhláškou, přestanou odpovídat předepsaným požadavkům na jakost vody pro koupání (§ 34 odst. 2),*
- přijímání zpráv o výsledcích měření minimálního zůstatkového průtoku (§ 36 odst. 3) a zpráv o výsledcích měření hladin podzemních vod (§ 37 odst. 3),*
- přijímání výsledků měření objemu vypouštěných vod a míry jejich znečištění (§ 38 odst. 3),*
- informování příslušných úřadů o jim nahlášené havárii (§ 41 odst. 3),*
- spolupráci se správci drobných vodních toků při řešení úkolů týkajících se vodních toků v celé oblasti povodí [§ 47 odst. 4 písm. h)] a dohled nad správou drobných vodních toků (§ 48 odst. 7),*
- plnění úkolů při ochraně před povodněmi (§ 82),*
- zjišťování, zda jsou dodržována povolení nebo souhlasy vodoprávního úřadu týkající se vodního toku [§ 49 odst. 1 písm. c)],*
- přípravu podkladů ve spolupráci s orgány krajů pro rozhodnutí o určení správců drobného vodního toku [§ 107 písm. i)],*
- na základě vyžádání vodoprávních úřadů spolupracují při provádění vodoprávního dozoru (§ 110 odst. 3),*
- účast na řízení vodoprávního úřadu v případech, jestliže může rozhodnutím dojít k ovlivnění vodních poměrů v povodí (§ 115 odst. 5).*

K odst. 2

Správu povodí institucionálně zajišťují správci povodí (§ 48 odst. 1), což jsou právnické osoby zřízené podle zvláštního zákona č. 305/2000 Sb., o povodích.

K odst. 3

Správa povodí má povinnost zajišťovat vodoprávním úřadům odborné zázemí. Zejména jde o údaje, informace a podklady na úseku zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod (§ 21), vodní bilance (§ 22), plánování v oblasti vod a to zejména omezení pro nakládání s vodami a limity pro využití území (§ 25 odst. 3), dále informačních systémů veřejné správy (§ 22 odst. 3 a 5) a další uvedené v ustanovení § 54 odst. 1. Všechny tyto údaje poskytují správci povodí na vyžádání vodoprávních úřadů, pokud je mají k dispozici. Předpokládá se písemná žádost se specifikací požadavku pro každý konkrétní případ. Zákon nedává možnost vodoprávním úřadům tímto způsobem převádět a zakládat kompletní databáze údajů, které podle zákona mají za povinnost vést v rámci informačních systémů veřejné správy pouze správci povodí.

K odst. 4

Pro činnost vodoprávních úřadů má zásadní význam vyjádření správce povodí z hlediska souladu záměru umístění, provedení, změny nebo odstranění stavby nebo zařízení nebo provádění jiné činnosti s Plánem hlavních povodí České republiky a s plány oblastí povodí, popřípadě i s programy opatření (§ 23 a násl.), i z hlediska souladu tohoto záměru se všemi dalšími zájmy chráněnými podle tohoto zákona, zejména ochrany vodních poměrů, ochrany vod, hospodárného využívání vodních zdrojů, minimálních zůstatkových průtoků ve vodních tocích, minimálních hladin podzemních vod, při přechodném nedostatku vody apod. Uvedená vyjádření správce povodí využívají vodoprávní úřady zejména při vydávání svého povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami podle ustanovení § 8, povolení k některým činnostem podle § 14, stavebního povolení k vodním dílům podle § 15, souhlasu podle § 18, k provádění vodoprávního dozoru podle § 110 případně i vrchního vodoprávního dozoru podle § 111 atd.

Pro činnost vodoprávních úřadů zajišťují správci povodí i návrhy řešení z hlediska zájmů chráněných podle tohoto zákona, tj. včetně rozborů, posudků, studií apod. tak, aby vodoprávní úřady zejména ve vodoprávním řízení (§ 115), kdy postupují při řízení o věcech upravených vodním zákonem také podle správního řádu, měly potřebné podklady pro rozhodnutí nebo jiné opatření a zjistily tak přesně a úplně skutečný stav věci, jak ukládá § 32 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád). Tímto není dotčena povinnost účastníka vodoprávního řízení (§ 34 správního řádu) a žadatele o povolení, popřípadě souhlas podle tohoto zákona (§ 115 odst. 13).

Význam pro činnost vodoprávních úřadů, zejména při dozírání nad dodržová-

ním ustanovení vodního zákona a předpisů podle něj vydaných i nad dodržováním jimi vydaných rozhodnutí (§ 110 a § 111), má i podávání podnětů správců povodí, včetně doporučených opatření k odstranění zjištěných nedostatků.

K odst. 5

Správci povodí právě z titulu vykonávání správy povodí mají zákonem danou významnou povinnost spolupracovat se správci drobných vodních toků (§ 48 odst. 2 až 4) a pověřenými odbornými subjekty (§ 21 odst. 3).

Tato spolupráce není zákonem blíže specifikována, ale je zúžena na řešení úkolů týkajících se celé oblasti povodí.

HLAVA VIII VODNÍ DÍLA

§ 55

Vodní díla

(1) Vodní díla jsou stavby, které slouží ke vzdouvání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným tímto zákonem, a to zejména

- a) přehrady, hráze, vodní nádrže, jezy a zdrže,
- b) stavby, jimiž se upravují, mění nebo zřizují koryta vodních toků,
- c) stavby vodovodních řadů a vodárenských objektů včetně úpraven vody, kanalizačních stok a kanalizačních objektů včetně čistíren odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizací,
- d) stavby na ochranu před povodněmi,
- e) stavby k vodohospodářským melioracím, zavlažování a odvodňování pozemků,
- f) stavby, které se k plavebním účelům zřizují v korytech vodních toků nebo na jejich březích,
- g) stavby k využití vodní energie a energetického potenciálu,
- h) stavby odkališť,
- i) stavby sloužící k pozorování stavu povrchových nebo podzemních vod,
- j) studny,
- k) stavby k hrazení bystřin a strží, pokud zvláštní zákon²⁵⁾ nestanoví jinak,
- l) jiné stavby potřebné k nakládání s vodami povolovanému podle § 8.

(2) Za vodní díla se podle tohoto zákona nepovažují jednoduchá zařízení mimo koryta vodních toků na jednotlivých pozemcích a stavbách k zachycení vody

a k ochraně jednotlivých pozemků a staveb proti škodlivým účinkům povrchových nebo podzemních vod, jakož i jednoduchá zařízení mimo koryta vodních toků k akumulaci odpadních vod (žumpy) a vodovodní a kanalizační přípojky, pokud zvláštní právní předpisy nestanoví jinak.³³⁾ Za vodní díla se také nepovažují průzkumné hydrogeologické vrty a další zařízení realizovaná v rámci geologických prací.²⁰⁾

(3) V pochybnostech o tom, zda jde o vodní dílo, rozhodne místně příslušný vodo-právní úřad.

K § 55

K odst. 1

Na rozdíl od předchozí právní úpravy, která zavedla pojem „vodohospodářské dílo“, zavádí zákon nový pojem vodní dílo, který de jure odpovídá pojmu v předchozí právní úpravě. To potvrzuje i ustanovení § 127 odst. 14, které uvádí, že za vodní díla se podle tohoto zákona považují vodohospodářská díla povolená podle dosavadních právních předpisů a pokud se v jiných právních předpisech, např. v zákoně č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů, užívá pojem „vodohospodářské dílo“, rozumí se tím vodní dílo podle tohoto zákona. V příkladném výčtu vodních děl zákon rozšiřuje i zpřesňuje příkladný výčet podle předchozí právní úpravy.

Vodní dílo je stavba. Obecné vymezení pojmu stavba je dáno stavebním zákonem, a to konkrétně jeho ustanovením § 139 b odst. 1 až 4 a § 139 písm. a). Vodní díla nemohou být v žádném případě jednoduchými stavbami ani drobnými stavbami [§ 139 b) odst. 5 až 9] stavebního zákona.

Zákon definuje vodní díla jako stavby, které slouží ke vzdouvání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným tímto zákonem. Pouze stavby sloužící k těmto účelům mohou být vodními díly.

Zákon v první řadě uvádí v příkladném výčtu vodních děl pod písmenem a) přehradu, hráze a jezy, které jako vzdouvací stavby přehrazují koryta vodních toků a jejich údolí, dále vodní nádrže, které slouží k akumulaci vody a k řízení odtoku vody a zdrže, které v určitém úseku koryt vodních toků slouží k vzdouvání vodní hladiny pro dosažení požadovaného spádu, vzduť nebo hloubky vody. Vodní díla uvedená pod písmenem a) jsou stavby, které slouží (a tedy vyžadují povolení) k nakládání s povrchovými vodami podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 2 zákona.

Vodními díly uvedenými pod písmenem b) jsou stavby, jimiž se upravují, mění nebo zřizují koryta vodních toků, tedy dno a břehy koryta až po břehovou čáru

³³⁾ Například vyhláška č. 144/1978 Sb., o veřejných vodovodech a veřejných kanalizacích, ve znění vyhlášky č. 185/1988 Sb.

(§ 44 odst. 1). Uvedenými stavbami jsou především úpravy, změny nebo umělá koryta vodního toku, dále za účelem zajištění stability a odolnosti koryta vodního toku vegetační, nevegetační a kombinovaná opevnění, vodní části nábrežních zdí zejména v úsecích vodních toků v zastavěných územích a ve stíněných poměrech (podél pozemních komunikací apod.). Mezi tato vodní díla patří i stavby spádových objektů jako jsou stupně, skluzy a prahy i stavby speciálních objektů jako jsou brody, shybky, propustky, schody na březích koryt vodních toků, náplavky, rybí útulky, apod. Vodní díla, jimiž se upravují, mění nebo zřizují koryta vodních toků, uvedená pod písmenem b) neslouží (a tedy nevyžadují povolení) k nakládání s povrchovými vodami podle § 8 odst. 1 zákona.

Zvláštní kategorií vodních děl, která jsou uvedena pod písmenem c), jsou stavby vodovodních řadů a vodárenských objektů včetně úpraven vody, stavby kanalizačních stok a kanalizačních objektů včetně čistíren odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizací. Médiem ve vodovodních řadech je voda odebraná z povrchových vodních zdrojů nebo z podzemních vodních zdrojů (§ 2 odst. 4 zákona), tzv. surová (užitková) voda, respektive pitná voda po provedení standardních metod úpravy surové vody na vodu pitnou, pokud surová voda nesplňuje zdravotní nezávadnost pitné vody stanovenou zvláštními předpisy (zákon č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 376/2000 Sb., kterou se stanoví požadavky na pitnou vodu a rozsah a četnost její kontroly). Médiem v kanalizačních řadech je podle druhu kanalizačního řadu buď voda odpadní dle § 38 zákona (jednotná nebo oddílná splašková kanalizace), nebo voda srážková, což je voda povrchová podle § 2 zákona (oddílná dešťová kanalizace). S účinností zákona k 1. 1. 2002 nabyl účinnost i zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), který vymezuje ve svém ustanovení § 2 mimo jiné stavby, které jsou vodními díly. Mezi vodárenskými objekty uvádí a zpřesňuje i stavby pro jímání a odběr povrchové nebo podzemní vody, její úpravu a shromažďování. Naopak oproti předchozí právní úpravě uvedený zákon o vodovodech a kanalizacích v ustanovení § 3 odst. 1 a odst. 2 stanoví, že vodovodní a kanalizační přípojky nejsou vodními díly v celé své délce (definované v tomto zákoně). Je také nezbytné zdůraznit, že zákon o vodovodech a kanalizacích v ustanovení § 1 a § 2 konstatuje, že upravuje vztahy vznikající při rozvoji, výstavbě a provozu vodovodů a kanalizací pouze pro veřejnou potřebu ve veřejném zájmu. Vodní díla uvedená pod písmenem c) jsou stavby, které neslouží (a tedy nevyžadují povolení) k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami podle § 8 odst. 1 zákona s výjimkou staveb pro jímání a odběr povrchové nebo podzemní vody, které vyžadují též povolení k odběru povrchové nebo podzemní vody podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 1 respektive písm. b) bod 1 zákona, dále staveb oddílných dešťových kanalizací, ve kterých se nakládá s vodou, která nebyla odebrána z přírodního prostředí (vodního útvaru nebo vodního zdroje), které

proto vyžadují též povolení k jinému nakládání s povrchovou vodou podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 5 zákona, dále staveb čistíren odpadních vod, respektive výpustných objektů odpadních vod, ve kterých dochází k čištění a vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních podle § 8 odst. 1 písm. c) zákona a konečně staveb k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizací (jednotné nebo oddílné splaškové kanalizace), které k dodržení nejvyšší míry znečištění podle kanalizačního řádu vyžadují k vypouštění odpadních vod povolení vodoprávního úřadu podle § 18 odst. 3 zákona o vodovodech a kanalizacích.

Další skupinou vodních děl uvedených pod písmenem d) jsou stavby na ochranu před povodněmi, mezi které patří především ochranné hráze, pobřežní hráze, ochranné zdi atd., které slouží pro ochranu pozemků i staveb před zaplavením při povodních (§ 64). Tato vodní díla neslouží (a tedy nevyžadují též povolení) k nakládání s povrchovými vodami podle § 8 odst. 1 zákona.

Mezi vodní díla zákon pod písmenem e) zařazuje i stavby k vodohospodářským melioracím, zavlažování a odvodňování pozemků. Stavby k vodohospodářským melioracím podrobně zákon specifikuje v následujícím ustanovení § 56. Vodními díly, která se, speciálně k plavebním účelům, zřizují v korytech vodních toků nebo na jejich březích, jsou stavby, které jsou součástí vodních cest jako např. břehové úpravy a nábrežní zdi vodní části přístavů, plavební komory, včetně rejd, stavební části vyvazovacích a vodících zařízení (dalby, svodidla), plavební kanály, plavební mosty, plavební zdvihadla, plavební tunely a lodní propustě atd. (§ 2 a Příloha č. 1 zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů). Uvedená vodní díla pod písmenem f) většinou neslouží (a tedy nevyžadují povolení) k nakládání s povrchovými vodami podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona.

Vodními díly, která oproti předchozí právní úpravě zákon uvádí v příkladném výčtu pod písmenem g), jsou stavby, které využívají vodní energie a energetický potenciál [§ 2 odst. 5 a § 8 odst. 1 písm. a) bod 3 a písm. d)]. Jsou to především vodní části staveb průtočných, akumuláčních a přečerpávacích vodních elektráren, které využívají vodní energie k výrobě elektrické energie a dále vodní části staveb, které využívají vodní energie přímo k pohonu strojů a zařízení. Vodními díly jsou stavby získávající tepelnou energii povrchových nebo podzemních vod pro její další využití. Tato vodní díla slouží (a tedy vyžadují povolení) též k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 3 a písm. d) zákona.

Dalšími vodními díly, která oproti předchozí právní úpravě uvádí zákon v příkladném výčtu pod písmenem h), jsou stavby některých odkališť. Stavba odkaliště se sestává z objektu hrázového systému (základní hráze a zvyšovací hráze), objektů dělicí hráze, objektu vlastní nádrže, objektu odběrných zařízení odsazené vody, objektů čerpací stanice postřiku, objektů záchytných příkopů, atd.

Zavedení institutu zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod (§ 21) si vyžádalo do příkladného výčtu vodních děl pod písmenem i) zařadit i stavby, které slouží k pozorování stavu povrchových a podzemních vod. Zákon blíže nespécifikuje tyto stavby, jejichž druh je dán především rozsahem činností, které jsou povinni na tomto úseku provádět především správci povodí, případně i další odborné subjekty (pověřené odborné subjekty) v jednotlivých povodích povrchových vod a hydrogeologických rajonech podzemních vod. Mezi stavby k pozorování stavu povrchových vod patří stavby, které svým účelem slouží zejména k měření hladiny, průtoků a jakosti povrchové vody ve vodních tocích. Jedná se o pevné měrné profily, osazené měrnými přelivy, limnigrafy, manometrickými hladinoměry, atd. K pozorování stavu podzemních vod slouží především pozorovací objekty určené ke sledování kolísání hladiny a jakosti podzemní vody (studny, vrty, pozorovací sondy, apod.), popřípadě zkoušené objekty, na kterých se provádí hydrodynamické zkoušky.

Z předchozí právní úpravy zákon přejímá do výčtu vodních děl pod písmenem j) studny. Vzhledem k tomu, že blíže nespécifikuje tyto stavby, je nutné mít za to, že se jedná o všechny druhy studní, které slouží (a tedy vyžadují povolení) zejména k nakládání s podzemními vodami podle ustanovení § 8 odst. 1 písm. b) bod 1 a bod 3, písm. d) a písm. e) zákona. Uvedenými stavbami jsou především šachtové studny kopané, šachtové studny spouštěné, šachtové studny s radiálními sběrači a trubní studny (vrtané studny).

Již ustanovení § 43 odst. 3 zákona se zabývá, oproti předchozí právní úpravě, problematikou bystřin jako speciální kategorií vodních toků. Tato skutečnost je promítnuta i do ustanovení pod písmenem k), podle kterého vodními díly jsou stavby nejen k hrzení bystřin, ale i strží, pokud lesní zákon č. 289/1995 Sb. ve svém ustanovení § 38 nestanoví jinak. Bystřiny jsou vodní toky s malým povodím s náhlými a výraznými změnami průtoků, se strmými průtokovými vlnami, které prohlubují dno, podemílají paty břehů a tvoří jeho nátrže; přemísťují značně a nepravidelně splaveniny, které dočasně ukládají ve šterkových lavicích a nánosech na dně, zaplavovaném území nebo je odnášejí do vodních toků vyššího řádu a vodních nádrží. Hrazení bystřin má speciální kategorii vodních děl, mezi které patří stavby úprav směrových poměrů, zaústění průtoků, úprav podélného sklonu nivelety dna, průtočného profilu, dále stavby za účelem zvýšení stability a odolnosti koryta bystřin tuhé a polotuhé stavební konstrukce, kombinované konstrukce a vegetační konstrukce a prvky, vodní části nábrežních zdí v úsecích bystřin v zastavěných územích a ve stísněných poměrech (podél pozemních komunikací apod.). Mezi vodní díla hrzení bystřin patří i stavby příčných objektů (pásky, prahy, stupně, skluzy a přehrážky) a soustředovacích a usměrňovacích objektů (výhony, odháňky a jiné objekty). Vodní díla, jimiž se upravují, mění nebo zřizují koryta bystřin (vodních toků), neslouží (a tedy nevyžadují povolení) k nakládání s povrchovými vodami podle § 8 odst. 1 zákona. Hrazení strží má také speciál-

ní kategorií vodních děl, mezi které patří stavby některých technických opatření (příkopy, trativody, drény, zářezy, studny, terasy), pokud ovšem tyto stavby splňují současně některou z podmínek uvedených v ustanovení odstavce 1 úvodní věty. Ani tato vodní díla většinou neslouží (a tedy nevyžadují povolení) k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami podle § 8 odst. 1 zákona.

V příkladném výčtu vodních děl pod písmenem l) jsou uvedeny bez bližší specifikace i jiné stavby potřebné k nakládání s vodami povolovanému podle § 8 zákona, než které jsou uvedeny v předchozích ustanoveních pod písmenem a) až k). Je třeba zdůraznit, že mezi tyto stavby patří i stavby, které jsou sice uvedeny v předchozích ustanoveních pod písmenem a) až k), ale slouží pro jiný účel. Jedná se o rybí přechody, vodní části staveb pro chov ryb, vodní drůbeže, popřípadě jiných vodních živočichů, náhony, odpady, stavby sloužící k převodům povrchových vod (kanály, žlaby, štol, potrubí) atd.

Některá vodní díla lze navíc zařadit i do více výše uvedených skupin, jako např. plavební komory, které patří pod písmeno f), ale protože současně vzdouvají povrchovou vodu, patří i pod písmeno a) jako vodní díla – vzdouvací stavby případně i k řízení odtoku povrchové vody při převádění povodňových průtoků. Samozřejmě potom budou tato vodní díla vyžadovat i odpovídající povolení k nakládání s vodami v daném případě podle ustanovení § 8 odst. 1 písm. a) bod 2 případně bod 5 zákona.

K odst. 2

Obdobně jako u předchozí právní úpravy podle § 6 odst. 2 zákona není k zachycování povrchových vod jednoduchými zařízeními na jednotlivých pozemcích a stavbách třeba povolení nebo souhlasu. Ani tento odstavec 2 však nedefinuje „jednoduchá zařízení k zachycování povrchových vod“, ale je ustanovením o tom, co není vodním dílem. Konstatuje, že za vodní díla se podle tohoto zákona nepovažují:

- a) jednoduchá zařízení mimo koryta vodních toků na jednotlivých pozemcích a stavbách, k zachycení vody a k ochraně jednotlivých pozemků a staveb proti škodlivým účinkům povrchových nebo podzemních vod,
- b) jednoduchá zařízení mimo koryta vodních toků k akumulaci odpadních vod (žumpy),
- c) vodovodní a kanalizační přípojky, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak,
- d) průzkumné hydrogeologické vrty a další zařízení realizovaná v rámci geologických prací.

Za jednoduchá zařízení, k nimž není třeba povolení ani souhlasu vodoprávního úřadu, je důvodné považovat jednoduchá lehce odstranitelná zařízení, která si zřizuje vlastník pozemku nebo stavby k zachycení vody a k ochraně těchto pozemků a staveb proti škodlivým účinkům vod. Jedná se např. o jednoduché hrázky na pozemcích k zachycení vody pro účely zalévání, koupání, apod. a k neškodnému

usměrnění odtoku povrchových i podzemních vod při soustředěném odtoku zejména dešťových srážek. Všechna tato jednoduchá zařízení se nepovažují za vodní díla podle tohoto zákona, pokud splňují podmínku, že se nacházejí mimo koryta vodních toků.

Stejně tak nejsou vodními díly zařízení, která nejsou zvláštními technickými zařízeními a slouží k odebírání nebo jinému nakládání s povrchovými vodami pro vlastní potřebu v rámci obecného nakládání s povrchovými vodami (§ 6 odst. 1). Jedná se např. o ruční nádoby, kropicí konve, jednoduchá ruční čerpadla apod., na odběr povrchové vody a zařízení sloužící ke koupání nebo bruslení na zamrzlé hladině na povrchových vodách v rámci obecného nakládání s povrchovými vodami.

Za vodní díla se podle tohoto zákona nepovažují také jednoduchá zařízení k akumulaci odpadních vod, mezi které patří zejména žumpy (§ 6 vyhlášky č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu).

Také vodovodní a kanalizační přípojky nejsou podle zákona vodními díly, pokud zvláštní právní předpisy nestanoví jinak. Tímto zvláštním právním předpisem je zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), který v ustanovení § 3 odst. 1 a odst. 2 výslovně stanoví, že vodovodní přípojka a kanalizační přípojka v celé své délce není vodním dílem. Vzhledem k tomu, že v uvedeném ustanovení § 3 zákona o vodovodech a kanalizacích není zmocnění k jiné úpravě v rámci jiného zvláštního právního předpisu (např. vyhlášky), je nepochybné, že stavby vodovodních a kanalizačních přípojek, které jsou připojeny na vodovodní a kanalizační řady vodovodů a kanalizací sloužících pro veřejnou potřebu ve veřejném zájmu, nejsou v žádném případě podle zákona o vodovodech a kanalizacích vodními díly.

Poznámka pod čarou ³³⁾ ve smyslu odkazu na vyhlášku č. 144/1978 Sb., o veřejných vodovodech a veřejných kanalizacích, ve znění vyhlášky č. 185/1988 Sb., která je vydáním prováděcí vyhlášky k zákonu o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb. k 1. 1. 2002 zrušena, je neúčinná a znamená, že všechny stavby vodovodních a kanalizačních přípojek, tj. i „neveřejných vodovodů a kanalizací“, nejsou od 1. 1. 2002 vodními díly.

Podle ustanovení § 8 odst. 3 zákona není třeba povolení k nakládání s vodami při provádění hydrogeologického průzkumu nebo při průzkumu vydatnosti zdrojů podzemních vod, pokud mají trvat méně než 5 dnů a odběr vody v této době nepřekročí 1 l/s. Při provádění těchto průzkumů a některých dalších prací se podle zákona za vodní díla tedy nepovažují průzkumné hydrogeologické vrty a další zařízení realizovaná v rámci průzkumných hydrogeologických prací. Průzkumné hydrogeologické vrty se stanou vodními díly v případě, že na základě vyhodnocení průzkumu bude tento vrt určen jako využívaný nebo pozorovací a bude vydáno příslušné povolení k nakládání s vodami z konkrétních vrtů.

K odst. 3

Vodní díla jsou v odstavci 1 vyjmenována příkladmo, tedy jejich výčet není úplný a za vodní díla lze považovat i další stavby, které slouží k účelům uvedeným v úvodní větě odstavce 1.

Podle ustanovení § 139 písm. a) stavebního zákona se stavbou rozumí i její část. U řady staveb pouze její část je vodním dílem. Jako příklad je možno uvést přehradu nebo hráz, kde objekt vlastního tělesa přehrady nebo hráze je vodní dílo [odst. 1 písm. a)] a objekt vrchní části této stavby může být tělesem pozemní komunikace, která není vodním dílem, ale stavbou, kterou povoluje jiný speciální stavební úřad (§ 120 stavebního zákona). Dalším příkladem je stavba vodní elektrárny, kde spodní část stavby (objekt vtoku, objekt pro turbinu, objekt výtoku) je vodním dílem [odst. 1 písm. g)] a vrchní část stavby (objekt strojovny, objekt skladů, objekt dílen, objekt transformátorů, objekt rozvodných zařízení) může být stavbou, kterou povoluje obecný stavební úřad (§ 117 stavebního zákona). Stavba čistírny odpadních vod má část stavby (objekty pro vlastní technologický proces čištění odpadních vod), která je vodním dílem [odst. 1 písm. c)], a část stavby (objekty budov, které zastřešují některé objekty technologického procesu a objekty administrativních budov a další), může být stavbou, kterou povoluje obecný stavební úřad. Mezi stavby, u kterých je pouze jejich část vodním dílem, může patřit i nábrežní zeď. Spodní část této stavby slouží jako vodní dílo k zajištění stability a odolnosti břehu koryta vodního toku [odst. 1 písm. b) a písm. k)] a vrchní část stavby k zajištění stability tělesa pozemní komunikace může být stavbou, kterou povoluje jiný speciální stavební úřad než vodoprávní úřad.

Při křížení nebo souběhu vodního toku se stavbami pozemních komunikací a stavbami drah mohou být např. stavby propustků nebo nábrežních zdí buď vodním dílem, nebo stavbou pozemní komunikace, nebo stavbou dráhy.

Stavby náhonů, které obsahují povrchovou vodu, patří mezi vodní díla, např. uvedená pod písmenem l), která slouží (a vyžadují též povolení) k nakládání s povrchovými vodami podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 5, případně některých dalších bodů tohoto ustanovení.

Existují však i stavby náhonů, které jsou koryty vodních toků, tedy vodními díly uvedenými pod písmenem b), která neslouží (a tedy nevyžadují povolení) k nakládání s povrchovými vodami podle ustanovení § 8 odst. 1 zákona.

Ze všech výše uvedených příkladů vyplývá nezbytnost v případě, že vzniknou pochybnosti o tom, zda stavba nebo její část je vodním dílem či nikoliv, rozhodnout. Toto rozhodování je dáno zákonem místně příslušnému vodoprávnímu úřadu a je vodoprávním řízením podle ustanovení § 115 zákona, které je ukončeno správním rozhodnutím podle zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

Při uvedeném správním řízení vodoprávní úřad rozhoduje, zda stavba slouží

k určenému účelu podle ustanovení § 55 odstavce 1 tohoto zákona, respektive ustanovení § 66 nebo § 82 odst. 1 stavebního zákona.

§ 56**Stavby k vodohospodářským melioracím pozemků**

- (1) Za stavby k vodohospodářským melioracím pozemků se pro účely tohoto zákona považují stavby
 - a) k závlaze a odvodnění pozemků,
 - b) k ochraně pozemků před erozní činností vody.
- (2) Stavby k odvodnění zemědělských pozemků se pro účely tohoto zákona člení na hlavní odvodňovací zařízení a podrobná odvodňovací zařízení, přičemž podrobným odvodňovacím zařízením se rozumí pro podzemní odvodnění sběrné a svodné drény, drenažní šachty a výusti, pro povrchové odvodnění sběrné příkopy a objekty na nich.
- (3) Podrobné vymezení staveb k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich částí a způsob a rozsah péče o ně stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou.
- (4) Vlastník pozemku, na kterém je umístěna stavba k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část, která souvisí s více pozemky nebo byla zřízena ve veřejném zájmu a která byla vybudována před účinností tohoto zákona, je povinen
 - a) strpět stavbu k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část na svém pozemku,
 - b) užívat pozemek tak, aby neovlivnil negativně funkci stavby k vodohospodářským melioracím pozemků nebo jejich části,
 - c) ohlašovat vlastníkově stavby k vodohospodářským melioracím pozemků, případně vodoprávnímu úřadu zjevné závady ve funkci stavby nebo její části,
 - d) strpět, aby se jeho pozemku užilo v nezbytné míře k údržbě stavby k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její části.
- (5) Vodoprávní úřad je oprávněn v pochybnostech rozhodnout o rozsahu povinnosti vlastníka pozemků, na kterých je stavba k vodohospodářským melioracím nebo její část umístěna, vlastníků pozemků sousedících s pozemkem, na kterém je umístěna stavba k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část, popřípadě o povinnosti správce navazujícího vodního toku k zajištění funkce stavby k vodohospodářským melioracím pozemků.
- (6) Hospodaření se stavbami k vodohospodářským melioracím pozemků, které jsou v majetku státu, vykonává stát svými organizačními složkami, které k tomuto účelu Ministerstvo zemědělství zřídí, pokud se Ministerstvo zemědělství nedohodne o hospodaření s těmito stavbami s právními osobami, jimž tyto stavby slouží nebo s jejichž činností souvisejí.

K § 56**K odst. 1 až 3**

Stavby k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich části jsou vodními díly (§ 55). Podle specifikace v § 55 odst. 1 písm. e) a popisu v § 56 odst. 2 jde o meliorace zemědělských pozemků za účelem úpravy vodního režimu půd, aby jejich stav odpovídal vláhové potřebě plodin nebo předpokládané činnosti na pozemku.

Specifika těchto staveb a jejich částí vyžadují jak jejich podrobné vymezení, tak i stanovení způsobu a rozsahu péče o ně vyhláškou Ministerstva zemědělství.

Zákon definuje podrobná odvodňovací zařízení k odvodnění zemědělských pozemků ve shodě se zákonem č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 15 citovaného zákona přešlo při vydání pozemku na restituenta také vlastnictví podrobného odvodňovacího zařízení a podle § 14 mu byla uložena povinnost tuto stavbu udržívat. Definice podrobného odvodňovacího zařízení je využita též v přechodném ustanovení v § 126 odst. 3 vodního zákona, které řeší vlastnické vztahy k nim.

K odst. 4

Stavby k vodohospodářským melioracím pozemků jsou umístěny též na pozemcích jiného vlastníka, než je vlastník této stavby. Z tohoto důvodu zákon ukládá povinnosti vlastníku pozemku, na kterém je umístěna stavba k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část nebo která souvisí s více pozemky a nebo byla zřízena ve veřejném zájmu a která byla vybudována před účinností zákona. Konkrétní povinnosti pod písmeny a) až d) navazují na pojetí povinností vlastníků pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků (§ 50) a zajišťují právní ochranu staveb k vodohospodářským melioracím pozemků a vytvářejí podmínky k zajištění jejich provozuschopnosti. U písmene b) je uloženo vlastníkovu užívat pozemek tak, aby například nepoškodil nadzemní části staveb, jakými jsou drenážní šachty, závlahové hydranty, výtokové objekty, příkopy apod. V případě ohlašování zjevných závad podle písm. c) se bude jednat například o náhlé lokální zamokření, zjevný povrchový výron vody apod. V praxi půjde především o ohlašování poruch. Toto opatření umožní, aby zjištěné závady mohl vlastník stavby co nejrychleji odstranit a zamezit tak škodám na vlastní stavbě, ale i na pozemku.

K odst. 5

Zákon dává oprávnění vodoprávnímu úřadu v pochybnostech rozhodnout o rozsahu povinností podle předchozího odstavce 4, popřípadě o povinnosti správce navazujícího vodního toku k zajištění funkce stavby k vodohospodářským melioracím pozemků. Rozhodování vodoprávního úřadu je vodoprávním řízením

podle ustanovení § 115 zákona, které je ukončeno správním rozhodnutím podle zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

K odst. 6

Toto ustanovení vymezuje osoby zajišťující správu vodohospodářských melioračních staveb, které jsou majetkem státu. V současné době je touto osobou organizační složka státu Zemědělská vodohospodářská správa.

Zákon zároveň umožňuje, aby hospodaření s těmito stavbami zajišťovaly i právnické osoby, jimž tyto stavby slouží nebo s jejichž činnostmi souvisejí na základě dohody s Ministerstvem zemědělství.

§ 57**Užívání vodních děl jinými osobami**

Pokud má bezprostřední prospěch z vodního díla jiný oprávněný (§ 8) než vlastník tohoto vodního díla, je povinen podílet se na úhradě nákladů na údržbu tohoto vodního díla. Nedojde-li mezi vlastníkem vodního díla a oprávněným k dohodě o výši a způsobu úhrady nákladů, rozhodne soud. To neplatí v případě, že vlastník vodního díla je správcem vodního toku a osoba oprávněná k nakládání s vodami podle § 8 v tomto vodním díle je povinna platit platbu k úhradě správy vodních toků a správy povodí podle § 101 a v případě, že osoba oprávněná k nakládání s vodami podle § 8 užívá vodu pouze za účelem využití energetického potenciálu k výrobě elektřiny ve výrobnách do výkonu 5 MW.

K § 57

Zákon zde upravil vážný problém vztahů mezi osobami, které využívají funkci vodního díla – např. energetického potenciálu zadržené vody – a nejsou přitom vlastníky vodního díla, které tyto vody zadržuje. S ohledem na § 8 je třeba k jejich nakládání s vodami rovněž povolení vodoprávního úřadu, ale s ohledem na § 3 neexistuje vlastník vod, s nimiž se nakládá, jehož souhlasu, nebo dohody s ním, by bylo třeba. Je však nepochybné a v praxi v souvislosti se soukromým vlastnictvím řady vodních děl dosti problémové, že vlastník vodního díla má málo možností ovlivnit povolení vodoprávního úřadu k nakládání s vodami jiné osobě, která využívá funkci jeho vodního díla. K takovému povolení nakládání s vodami – např. již zmíněného povolení využití energetického potenciálu zadržovaných vod vodním dílem – není třeba jeho souhlasu.

Zákon reagoval na tyto praktické problémy a stanoví, že osoba, která má bezprostřední prospěch z vodního díla jiného vlastníka, je povinna podílet se na úhradě nákladů na jeho údržbu. Zákon má na mysli bezprostřední prospěch. Nejedná se zřejmě o pozitivní dopady existence vodního díla – např. z hlediska estetického, z hlediska úpravy hladiny podzemní vody, odtokových poměrů apod.

Dále zřejmě nejde ani o zlepšení možnosti obecného nakládání s povrchovými vodami zadržnými v tomto vodním díle, případně užívání povrchových vod k plavbě. Půjde fakticky o možnost využívat tyto vody k podnikání, které by bez existence a fungování předmětného vodního díla nebylo možné nebo jen v podstatně menším rozsahu. Zákon stanoví povinnost podílet se na úhradě nákladů na údržbu.

Z toho lze dovodit, že vlastník takového vodního díla vždy s provedením nebo se záměrem provést údržbu může požadovat podíl vynaložených nebo předpokládaných nákladů na osobě, která využívá při svém nakládání s vodami funkcí jeho vodního díla.

Takové právo nedává zákon tomuto vlastníku při investicích do vodního díla v souvislosti s jeho změnami nebo při jeho zřízení.

Výše podílu bude zřejmě záviset na jiných účelech, pro něž bylo takové vodní dílo zřízeno, na případných dalších osobách využívajících jeho funkce a bude předmětem dohody obou stran. Zákon předpokládá obtížnost dosažení takové dohody, a proto stanoví, že nedojde-li k ní ve věci výše nebo způsobu úhrady, rozhodne soud na návrh kterékoliv z nich.

Zákon zároveň vylučuje takový postup v případě, že vlastníkem předmětného vodního díla je správce vodního toku, respektive správce vodního toku má k takovému vodnímu dílu právo hospodaření – např. správci povodí k některým vodním dílům na významných vodních tocích – a oprávněný k nakládání s vodami je povinen, podle § 101, platit platbu k úhradě správy vodních toků a správy povodí. To přichází v úvahu fakticky jen v případě, že povoleným nakládáním s vodami je odběr povrchové vody z vodního toku. V takovém případě zaplatí oprávněný subjekt jen platbu k úhradě správy vodních toků a správy povodí (§ 101).

Ze zákona dále nevzniká povinnost podílet se na úhradě nákladů na údržbu vodních děl v případě, že oprávněný využívá energetický potenciál vody k výrobě elektrické energie ve výrobnách do výkonu 5 MW. Osoby využívající energetický potenciál k výrobě elektrické energie v elektrárnách o větším výkonu jsou povinny podílet se na úhradě nákladů na údržbu vodních děl, jejichž funkce využívají.

Tato právní úprava nenahrazuje povinnost oprávněných k nakládání s vodami využívajících funkcí vodních děl jiných vlastníků platit nájem nebo jiné úhrady za umístění svých vodních děl a zařízení na pozemcích a stavbách vlastníků vodních děl, jejichž funkcí využívají.

§ 58

Ochrana vodních děl

- (1) Je zakázáno poškozovat vodní díla a jejich funkce.
- (2) Zejména je zakázáno
 - a) na ochranných hrázích vysazovat dřeviny, jezdit po nich vozidly, pokud se nejedná o údržbu, s výjimkou míst k tomu určených,
 - b) poškozovat vodočty, vodoměry, cejchy, vodní značky, značky velkých vod a jiná zařízení sloužící k plnění úkolů stanovených tímto zákonem.
- (3) Vodoprávní úřad může na návrh vlastníka vodního díla v zájmu jeho ochrany rozhodnutím stanovit ochranná pásma podél něho a zakázat nebo omezit na nich podle povahy vodního díla umístování a provádění některých staveb nebo činností. Vlastníci pozemků a staveb v ochranném pásmu mají vůči vlastníku vodního díla nárok na náhradu majetkové újmy, která jim uvedeným zákazem nebo omezením vznikne. Nedojde-li mezi vlastníkem pozemků a staveb v ochranném pásmu a vlastníkem vodního díla k dohodě o výši náhrady, rozhodne o její výši soud.

K § 58

K odst. 1

Je uveden zákaz poškozování všech vodních děl, jak je vymezuje ustanovení § 55 zákona. Navíc, mimo zákaz poškozování těchto staveb, zákon zakazuje i poškozování jejich funkcí.

K odst. 2

Zákon tímto ustanovením zakazuje, mimo poškozování vlastních vodních děl dle odstavce 1, i některé vyjmenované činnosti, které se zřejmě nejčastěji mohou vyskytnout na ochranných hrázích, tedy nejvýznamnějších stavbách na ochranu před povodněmi [§ 55 odst. 1 písm. d)].

Dále zákon zakazuje poškozování zařízení sloužících k plnění úkolů stanovených tímto zákonem, mezi kterými, jako jejich příkladný výčet, uvádí některá nejběžnější zařízení, sloužící k zjišťování úrovně hladin povrchové vody ve vodních tocích, ve vodních nádržích i zdržích a množství vody ve vodovodech a vodovodních přípojkách.

K odst. 3

Již předchozí právní úprava znala institut „pásem podél vodohospodářských děl“, která sloužila ochraně těchto děl a dávala kompetenci příslušnému vodohospodářskému orgánu zakázat na nich některé stavby a činnosti, popřípadě vázat je na zvláštní povolení. V odstavci 3 zákon zpřesnil tento institut. Vodoprávní úřad může, na návrh vlastníka vodního díla, stanovit ochranná pásma

vodního díla, a to formou správného rozhodnutí. Může dále touto formou zakázat nebo omezit na nich podle povahy vodního díla umístování a provádění některých staveb nebo činností.

Vlastníci pozemků a staveb v takto stanoveném ochranném pásmu vodního díla mají ze zákona nárok na náhradu vzniklé majetkové újmy od vlastníka vodního díla a v případě, že nedojde mezi nimi k dohodě o její výši, rozhodne soud.

Vzhledem k tomu, že zákon v tomto případě nemá obdobné ustanovení jako je u ochranných pásem vodních zdrojů, tj. ustanovení § 30 odst. 7, a protože správní rozhodnutí o stanovení ochranných pásem vodního díla není rozhodnutím o povolení, na které spadá ustanovení § 12 zákona, toto rozhodnutí o stanovení ochranného pásma vodního díla nelze změnit nebo zrušit, s výjimkou případu, který nastane podle ustanovení § 115 odst. 12 zákona.

§ 59

Povinnosti vlastníků vodních děl

(1) Vlastník vodního díla je povinen

- a) dodržovat podmínky a povinnosti, za kterých bylo vodní dílo povoleno, zejména schválený manipulační, popřípadě provozní řád, a předkládat vodoprávnímu úřadu ke schválení návrh na jeho úpravu tak, aby byla v souladu s komplexním manipulačním řádem soustavy vodních nádrží; náležitosti manipulačních a provozních řádů stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou,
- b) udržovat vodní dílo v řádném stavu tak, aby nedocházelo k ohrožování bezpečnosti osob, majetku a jiných chráněných zájmů,
- c) provádět na vlastní náklad u vodního díla technickobezpečnostní dohled, pokud tomuto dohledu vodní dílo podléhá,
- d) provádět na svůj náklad opatření, která mu vodoprávní úřad uloží k odstranění závad zjištěných na vodním díle, zejména při vodoprávním dozoru,
- e) dbát pokynů správce vodního toku v případě mimořádných situací na dotčeném vodním toku,
- f) odstraňovat předměty a hmoty zachycené či ulpělé na vodních dílech a nakládat s nimi podle zvláštního zákona,³²⁾
- g) osadit na vodním díle cejch, vodní značku nebo vodočet a zajistit zvláštní úpravu přelivu nebo výpusti podle rozhodnutí vodoprávního úřadu,
- h) osadit na vodním díle plavební znaky,
- i) u vodního díla sloužícího ke vzdouvání vody ve vodním toku udržovat na vlastní náklad v řádném stavu dno a břehy v oblasti vzduť a starat se v něm o plynulý průtok vody, zejména odstraňovat nánosy a překážky, a je-li to technicky možné a ekonomicky únosné, vytvářet podmínky pro migraci vodních živočichů, nejde-li o stavby,
- j) odstraňovat náletové dřeviny z hrází sloužících k ochraně před povodněmi, ke

vzdouvání vody nebo k akumulaci vody; na tyto povinnosti se nevztahuje zvláštní zákon³⁰⁾ s výjimkou případů, kdy se jedná o památné stromy nebo zvláště chráněné druhy rostlin. Před jejich odstraněním, není-li nebezpečí z prodlení, je vlastník vodního díla povinen oznámit svůj záměr orgánu ochrany přírody.

(2) Vodoprávní úřad může svým rozhodnutím uložit povinnost zpracovat a předložit mu ke schválení manipulační, případně provozní řád vodního díla.

(3) Vyžaduje-li to veřejný zájem a jestliže ten, kdo je k tomu povinen, tyto povinnosti řádně neplní a nezjednal-li nápravu ve stanovené lhůtě, vodoprávní úřad může rozhodnout, že jiná osoba přejímá na dobu nezbytné potřeby provoz nebo údržbu vodních děl. Tento provoz a údržbu obstarává určená osoba na náklady toho, kdo byl povinen tyto povinnosti plnit; není-li taková osoba, nese tyto náklady stát.

(4) Na odstraňování překážek pro migraci vodních živočichů ve vodním toku způsobených vodními díly vybudovanými před účinností tohoto zákona se podílí stát.

K § 59

Vodní díla (§ 55) jsou specifickými stavbami, které z hlediska svého provozu vyžadují uložení řady specifických povinností pro jejich vlastníky zákonem. Většina povinností pro vlastníky vodních děl byla již v předchozí právní úpravě.

Z předchozí právní úpravy je převzata možnost vodoprávního úřadu svým rozhodnutím uložit povinnost zpracovat a předložit mu ke schválení manipulační, případně provozní řád vodního díla.

V odstavci 3 je uvedena kompetence vodoprávního úřadu převzata z předchozí právní úpravy. Významnou změnou je však skutečnost, že podle předchozí právní úpravy vodohospodářský orgán mohl rozhodnout, že sám přejímá na dobu nezbytné potřeby správu, provoz nebo údržbu vodohospodářského díla, za určitých podmínek, kdežto podle tohoto ustanovení zákona může vodoprávní úřad rozhodnout, za určitých podmínek, že jiná osoba jím určená přejímá na dobu nezbytné potřeby provoz nebo údržbu vodního díla. Pokud toto vodní dílo je na vodním toku, může vodoprávní orgán uložit rozhodnutím údržbu a provoz na něm správci významného vodního toku [§ 47 odst. 4 písm. c)]. Tato možnost vodoprávního úřadu je výjimečná a využití tohoto oprávnění vodoprávního úřadu bude předcházet vodoprávní dozoru a uložení potřebných opatření k nápravě závadného stavu.

Protože některá vodní díla na vodních tocích vybudovaná před účinností zákona jsou překážkou pro migraci vodních živočichů v něm, stát se podílí na jejich odstraňování. Tímto ustanovením není však dána povinnost vlastníku předmětných vodních děl odstraňovat tyto překážky.

U nových vodních děl na vodních tocích povolených po nabytí účinnosti zákona (a nejde o případy podle ustanovení § 127 odst. 1 zákona) samozřejmě musí být vodoprávním úřadem při vydávání povolení podle ustanovení § 15 splněna podmínka dle jeho odstavce 6.

§ 60

Vstup na pozemky

(1) Vlastníci pozemků sousedících s vodním dílem jsou povinni po předchozím projednání s nimi umožnit za účelem provozu a provádění údržby vodních děl v nezbytném rozsahu vstup na své pozemky těm, kteří zajišťují provoz nebo provádějí údržbu těchto vodních děl.

(2) Pokud vstupem na pozemky vznikne vlastníkovu pozemku škoda, má nárok na její úhradu.

K § 60

Zákon stanoví povinnost vlastníků pozemků sousedících s vodním dílem – např. též s vodní nádrží, studní, vodovodů a kanalizací, staveb na ochranu před povodněmi – umožnit vstup na ně nejen vlastníku vodního díla, ale též osobám, které zajišťují provoz nebo provádějí jejich údržbu, včetně např. dodavatelů prací potřebných k údržbě a provozu těchto vodních děl. Pokud účelem tohoto vstupu má být zajištění provozu a provádění údržby vodního díla, má zákon na mysli nejen pouhý vstup, ale i určité užití těchto pozemků.

Podmínkou je předchozí projednání osoby, která hodlá na tyto pozemky vstoupit, např. doby a způsobu vstupu vlastníkem pozemku. Zákon nepředpokládá, že musí být dosaženo dohody obou stran. Jde o zvláštní úpravu práv sousedících vlastníků nemovitostí, respektive dalších osob.

Protože zákon nedává vodoprávnímu úřadu kompetenci rozhodnout v případě nedohody nebo pochybností o rozsahu vzájemných práv a povinností, bude případné spory řešit soud.

§ 61

Technickobezpečnostní dohled nad vodními díly

(1) Technickobezpečnostním dohledem nad vodními díly (dále jen „technickobezpečnostní dohled“) se rozumí zjišťování technického stavu vodního díla ke vzdouvání nebo zadržování vody, a to z hlediska bezpečnosti a stability a možných příčin jejich poruch. Provádí se zejména pozorováním a prohlídkami vodního díla, měřeními jejich deformací, sledováním průsaku vod, jakož i hodnocením výsledků všech pozorování a měření ve vztahu k předem určeným mezním nebo kritickým hodnotám. Součástí technickobezpečnostního dohledu je i vypracování návrhů opatření k odstranění zjištěných nedostatků.

(2) Z hlediska technickobezpečnostního dohledu se vodní díla rozdělují do I. až IV. kategorie podle rizika ohrožení lidských životů, možných škod na majetku v přílehlém území a ztrát z omezení funkcí a užitků ve veřejném zájmu.

(3) Vymezení vodních děl podléhajících technickobezpečnostnímu dohledu, stanovení kritérií pro jednotlivé kategorie vodních děl, rozsah a četnost provádění technickobezpečnostního dohledu u jednotlivých kategoriích vodních děl a v jednotlivých etapách jejich přípravy, výstavby, rekonstrukce nebo provozu stanoví Ministerstvo zemědělství vyhláškou.

(4) Ten, kdo žádá o povolení nového nebo změnu dokončeného vodního díla ke vzdouvání nebo zadržování vody, je povinen k žádosti o povolení předložit posudek o potřebě, popřípadě návrhu podmínek provádění technickobezpečnostního dohledu na tomto vodním díle, který zpracovala osoba uvedená v odstavci 9.

(5) O povinnosti zajistit na vodním díle technickobezpečnostní dohled, o jeho rozsahu, případně o podmínkách jeho provádění a o zařazení vodního díla do kategorie I. až IV., rozhodne vodoprávní úřad s přihlédnutím k posudku podle předchozího odstavce zpravidla v rámci povolení stavby nebo jejích změn. Vydání tohoto rozhodnutí si může vyhradit u vodních děl přesahujících svým dopadem podle odstavce 2 území příslušného vodoprávního úřadu krajský úřad, v případě dopadu podle odstavce 2 přesahujícího území kraje Ministerstvo zemědělství.

(6) Vodoprávní úřad může rozhodnout o změně kategorie vodního díla, rozsahu technickobezpečnostního dohledu, popřípadě podmínek jeho zajišťování, pokud se významně změní podmínky, za nichž bylo předchozí rozhodnutí vydáno.

(7) Vodoprávní úřad předává informace o zařazení vodního díla do I. až III. kategorie nebo o změně zařazení do příslušné kategorie Ministerstvu zemědělství.

(8) Souhrnnou evidenci zařazení vodních děl do I. až III. kategorie vede Ministerstvo zemědělství.

(9) Provádět technickobezpečnostní dohled a zpracovávat posudky pro zařazení vodních děl do kategorie z hlediska technickobezpečnostního dohledu mohou jen odborně způsobilé osoby pověřené k tomu Ministerstvem zemědělství.

(10) Pověření k provádění technickobezpečnostního dohledu lze udělit pouze osobě, která má odborné, personální a materiální vybavení a splňuje předpoklady pro kvalifikovaný výkon technickobezpečnostního dohledu.

K § 61

K odst. 1

Institut odborného technickobezpečnostního dohledu je převzat z předchozí právní úpravy v zákoně č. 138/1973 Sb. a v zákoně č. 130/1974 Sb. a prováděcí vyhlášky č. 62/1975 Sb., která definovala obsah odborného technickobezpečnostního dohledu.

Zákon stanoví povinnosti vlastníků vodních děl podléhajících technickobezpečnostnímu dohledu upravené podzákoným předpisem a na základě zkušeností s praktickou aplikací vyjadřuje obsah technickobezpečnostního dohledu

tak, že se vždy jedná o zjišťování technického stavu vodních děl sloužících ke vzdouvání nebo zadržování vody, a to z hlediska bezpečnosti a stability těchto vodních děl a z hlediska možných příčin poruch. Vzhledem k počtu vodních děl, která vzdouvají nebo zadržují vodu a rizikům souvisejícím s potenciální energií vzdouvané nebo zadržované vody se v praxi osvědčilo předcházení takovým rizikům důsledným sledováním stavu vodního díla konáním pravidelných prohlídek a přijímáním návrhů opatření k odstranění zjištěných možných příčin poruch. Všechna zjištění a jejich vyhodnocení se zásadně váží k předem pro vodní dílo stanoveným mezním nebo kritickým hodnotám, předpokladům projektu, poznatkům z jeho výstavby a dosavadního provozu. Hodnocení technického stavu vodních děl vyžaduje vysokou odbornost, propojení více specializací a musí být průběžně ověřováno.

Nositel povinnosti provádět technickobezpečnostní dohled je vlastník vodního díla, v průběhu stavby je v postavení vlastníka vodního díla stavebník. Opatření navrhovaná k zajištění bezpečnosti a stability vodního díla jsou zpravidla směřována k vlastníku vodního díla, který v rámci své povinnosti udržování vodního díla v řádném stavu [§ 89 odst. 1, písm. b)] tak, aby nedocházelo k ohrožování bezpečnosti osob, majetku a jiných chráněných zájmů, musí předložené návrhy zvážit a zabezpečit jejich realizaci, případně přijmout jiná adekvátní opatření. Pokud tak neučiní, mohou mu být přiměřená opatření uložena příslušným vodoprávním úřadem v rámci výkonu vodoprávního dozoru.

K odst. 2 a 3

Vodní díla jsou stavby různého technického řešení, v různém technickém stavu a svým umístěním mají i různý rozsah rizika v případě porušení jejich bezpečnosti a stability. Má-li být technickobezpečnostní dohled efektivní, musí být adekvátní nejen všem charakteristikám a specifikám vodního díla, ale i území, které k němu náleží. Proto se vodní díla zařazují do jednotlivých kategorií, a to do kategorie I. až IV., přičemž do kategorie I. a II. jsou zařazována vodní díla s nejvyšším a vysokým stupněm rizika nebezpečnosti. Naproti tomu do IV. kategorie jsou zahrnována vodní díla, u nichž je reálný předpoklad, že ani při úplné destrukci nemohou způsobit závažné škody. Jako základní zásadu stanoví zákon, že technickobezpečnostní dohled se zabezpečuje a provádí nad vodními díly počínaje fází přípravy a výstavby vodního díla a po celou dobu jeho provozu, tedy prakticky do doby, kdy vodoprávní úřad rozhodne o odstranění vodního díla a toto rozhodnutí je realizováno.

V souvislosti s odstavcem 2 je třeba připomenout ustanovení § 127 odst. 3 zákona, podle kterého zařazení vodních děl do kategorií podle dosavadních předpisů, tedy podle vyhlášky č. 62/1975 Sb., zůstávají v platnosti. Změna kategorie vodního díla je možná, jestliže dojde k významné změně podmínek, za nichž byla kategorie určena nebo při změně vodního díla jako takového.

K odst. 4, 5 a 6

Zákon stanoví žadateli o povolení vodního díla podléhajícího technickobezpečnostnímu dohledu povinnost předložení posudku o potřebě technickobezpečnostního dohledu, popřípadě vlastního návrhu podmínek provádění tohoto dohledu. Tento posudek musí být vypracován odborně způsobilou osobou pověřenou k tomu Ministerstvem zemědělství. V posudku obsažený návrh podmínek musí odpovídat prováděcímu předpisu, jímž se stanoví rozsah a četnost provádění technickobezpečnostního dohledu. Může však v souladu s ustanovením v citovaném § 61 obsahovat i návrh dalších podmínek. Zúžení rozsahu dohledu zákon neumožňuje.

K odst. 7 a 8

Zákon stanoví povinnost vedení souhrnné evidence zařazení vodních děl do I., II. nebo III. kategorie z hlediska technickobezpečnostního dohledu Ministerstvem zemědělství.

K odst. 9

Ustanovení odstavce, pokud se vztahuje k provádění technickobezpečnostního dohledu, je třeba obsahově vykládat v souvislosti s ustanovením § 62 odst. 2 a 3, to znamená, že oprávnění provádět technickobezpečnostní dohled vyhrazené jen pro odborně způsobilou osobu pověřenou k tomu Ministerstvem zemědělství, se váže jen k vodním dílům I. a II. kategorie. Z toho plyne, že odstavec 9 byl vložen jen jako uvozovací ustanovení k odstavci 10. Citovaný odstavec 10 k tomu určuje podmínky, za kterých je možné udělit pověření k provádění technickobezpečnostního dohledu.

§ 62

Povinnosti vlastníků a stavebníků vodních děl při technickobezpečnostním dohledu

- (1) Technickobezpečnostní dohled je povinen zajišťovat na svůj náklad vlastník, případně stavebník vodního díla, a to v rozsahu stanoveném vyhláškou Ministerstva zemědělství podle § 61 odst. 3. Vodoprávní úřad může rozhodnutím stanovit další povinnosti k provádění tohoto dohledu.
- (2) U vodních děl zařazených do I. a II. kategorie je povinen jejich vlastník, popřípadě stavebník zajistit technickobezpečnostní dohled prostřednictvím pověřené odborně způsobilé osoby a účastnit se jeho provádění v rozsahu stanoveném vyhláškou Ministerstva zemědělství.
- (3) U vodních děl III. a IV. kategorie může technickobezpečnostní dohled provádět vlastník, případně stavebník sám.
- (4) Při provádění technickobezpečnostního dohledu je vlastník, případně stavebník vodního díla zařazeného do I. až IV. kategorie povinen

- a) určit fyzickou osobu odpovědnou za technickobezpečnostní dohled a oznámit její jméno, příjmení, adresu bydliště, popřípadě pracoviště a číslo telefonu příslušnému vodoprávnímu úřadu; u vodního díla I. a II. kategorie jej ohlásit i pověřené odborně způsobilé právnické osobě (§ 61 odst. 9), která na dané stavbě provádí technickobezpečnostní dohled,
- b) přizvat příslušný vodoprávní úřad k prohlídce vodního díla, a to nejméně u staveb I. kategorie jedenkrát ročně, u staveb II. kategorie jedenkrát za 2 roky, u staveb III. kategorie jedenkrát za 4 roky a u staveb IV. kategorie jedenkrát za 10 let,
- c) podávat zprávy o výsledcích technickobezpečnostního dohledu v termínech podle písmene b) nebo, nastaly-li mimořádné okolnosti dotýkající se bezpečnosti vodního díla, příslušnému vodoprávnímu úřadu; u staveb I. a II. kategorie zajistit jejich předložení prostřednictvím pověřené odborně způsobilé právnické osoby.

K § 62

K odst. 1

Ustanovení § 62 je zaměřeno na uložení a konkretizaci samotné povinnosti provádět a zabezpečovat technickobezpečnostní dohled, případně na povinnosti s tím organizačně související.

Zákon ukládá vlastníkově, případně stavebníkovi, povinnost zajišťovat na svůj náklad technickobezpečnostní dohled, a to v rozsahu stanoveném vyhláškou Ministerstva zemědělství. Na právním vymezení této povinnosti nic nemění ani zákonem formulované oprávnění uložit další podmínky dohledu nad rámec obecných podmínek stanovených prováděcím předpisem. Vodoprávní úřad v těchto případech bude zpravidla vycházet z posudku zpracovaného pověřenou odborně způsobilou osobou zejména v případě povolované stavby vodního díla nebo jeho změn.

K odst. 2 a 3

U vodních děl zařazených do I. nebo II. kategorie je stanovena obligatorní zákonná povinnost zabezpečovat provádění technickobezpečnostního dohledu prostřednictvím pověřené odborně způsobilé osoby (§ 61 odst. 9). Naproti tomu u vodních děl zařazených do III. a IV. kategorie může technickobezpečnostní dohled provádět vlastník, případně stavebník, sám. Pokud by vlastník nebo stavebník vodního díla III., případně i IV. kategorie požadoval zabezpečení dohledu rovněž prostřednictvím pověřené osoby, může si u ní takové práce objednat. Protože základní úkony, které podmiňují vlastní výkon technickobezpečnostního dohledu, jsou toho druhu, že je může provádět, resp. zabezpečovat jen vlastník nebo stavebník vodního díla, jako např. opakovaná pravidelná měření, pozorování a obchůzky vodního díla, zmocňuje zákon Ministerstvo zemědělství,

aby v prováděcím předpise u vodních děl I. a II. kategorie vymežilo rozsah této spoluúčasti vlastníka nebo stavebníka na zabezpečování jednotlivých úkonů. U vodních děl, kde si může technickobezpečnostní dohled zajišťovat sám vlastník nebo stavebník, bude třeba v případě provádění technickobezpečnostního dohledu prostřednictvím pověřené osoby v obchodní smlouvě sjednat i rozsah spolupráce.

K odst. 4

U všech kategorií vodních děl postihuje vlastníka, případně stavebníka, nepřevoditelná povinnost určit osobu odpovědnou za technickobezpečnostní dohled, oznámit její jméno, příjmení, adresu bydliště, popřípadě pracoviště a číslo telefonu, a to příslušnému vodoprávnímu úřadu a u vodních děl I. a II. kategorie také pověřené odborně způsobilé právnické osobě, která technickobezpečnostní dohled provádí. Přesto, že zákon tak výslovně nestanoví, je samozřejmé, že vlastníka, případně stavebníka, postihuje i povinnost oznámit změny uvedených údajů. Vlastník, popřípadě stavebník, má další povinnost, a to přizvat příslušný vodoprávní úřad k účasti na prohlídce vodního díla, přičemž zákon stanoví, že se tak musí stát v termínech, které jsou pro jednotlivé kategorie závazně stanoveny. Za stěžejní povinnost mimo rámec vlastního výkonu technickobezpečnostního dohledu je třeba pokládat povinnost podávat zprávy o výsledcích technickobezpečnostního dohledu. Termíny pro jejich podávání jsou identické s termíny pro svolání prohlídek. Navíc zákon stanoví, že zprávy je nutno předkládat vždy, když na vodním díle nastaly mimořádné okolnosti týkající se bezpečnosti a stability vodního díla. Zákon nespecifikuje tyto okolnosti a bude tedy věcí odborného posouzení, zda stav na vodním díle je třeba kvalifikovat jako mimořádný.

HLAVA IX OCHRANA PŘED POVODNĚMI

Díl 1 Ochrana před povodněmi

§ 63

(1) Ochrana před povodněmi jsou opatření k předcházení a zamezení škod při povodních na životech a majetku občanů, společnosti a na životním prostředí prováděná především systematickou prevencí, zvyšováním retenční schopnosti povodí a ovlivňováním průběhu povodní.

(2) Ochrana před povodněmi je zabezpečována podle povodňových plánů a při vyhlášení krizové situace krizovými plány.³⁴⁾

(3) K zajištění ochrany před povodněmi je každý povinen umožnit vstup, případně vjezd na své pozemky, popřípadě stavby těm, kteří řídí, koordinují a provádějí zabezpečovací a záchranné práce, přispět na příkaz povodňových orgánů osobní a věcnou pomocí k ochraně životů a majetku před povodněmi a řídit se příkazy povodňových orgánů.

(4) Pokud při této činnosti vznikla vlastníkovu pozemku nebo stavby škoda, má nárok na její náhradu.

K § 63

Definice ochrany před povodněmi vychází z předpokladu, že povodním jako takovým nelze zabránit, lze pouze vyloučit nebo omezit jejich důsledky vhodnými opatřeními. Preferována jsou opatření preventivního charakteru, do kterých patří jednak v rámci zvyšování retenční schopnosti povodí výstavba nádrží a poldrů s retenčním (ochranným) prostorem a pozemkových úprav, dále úpravy vodních toků a také přípravná opatření a opatření při nebezpečí povodně definovaná v § 65 odst. 1. Odstraňování povodňových škod se nepovažuje za ochranu před povodněmi.

Povodňový plán dále definovaný v § 71 představuje základní dokument, podle kterého se postupuje při zabezpečování ochrany před povodněmi. Při vyhlášení krizové situace podle zvláštního předpisu (zákon č. 240/2000 Sb.), kdy není možné odvrátit ohrožení životů, zdraví, majetku, životního prostředí, vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku činnostmi povodňových orgánů a složek integrovaného záchranného systému, se postupuje podle krizových plánů.

Zákon ukládá fyzickým i právnickým osobám povinnost přispět na základě příkazu povodňových orgánů dle svých možností osobní a věcnou pomocí k ochraně životů a majetku před účinky povodní. Znamená to činnost osob zejména při zabezpečovacích a záchranných pracích a poskytnutí potřebných movitých a nemovitých věcí včetně vlastní účasti na nutných činnostech. Toto ustanovení nevylučuje pomoc dobrovolnou. Dále je každému uložena povinnost umožnit vstup, případně vjezd, na své pozemky a stavby osobám, které provádějí zabezpečovací a záchranné práce a řídícím a koordinačním orgánům. Tato povinnost je omezena pouze na období povodně.

Zákon upravuje právní nárok na náhradu škody, která vznikla vlastníkovu pozemku nebo stavby na základě provádění činností podle odst. 3. Kdo škodu hradí stanoví § 87.

³⁴⁾ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

§ 64

Povodně

(1) Povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod. Povodeň může být způsobena přírodními jevy, zejména táním, dešťovými srážkami nebo chodem ledů (přirozená povodeň), nebo jinými vlivy, zejména poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii (protržení) nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle (zvláštní povodeň).

(2) Za nebezpečí povodně se považují situace zejména při

- a) dosažení stanoveného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a jeho stoupající tendenci,
- b) déletrvajících vydatných dešťových srážkách, popřípadě prognóze nebezpečí intenzivních dešťových srážek, očekávaném náhlém tání, nebezpečném chodu ledů nebo při vzniku nebezpečných ledových zácp a nápěchů, nebo
- c) vzniku mimořádné situace na vodním díle, kdy hrozí nebezpečí jeho poruchy.

K § 64

Zákon definuje povodeň, uvádí příčiny vzniku povodní a na základě toho rozděluje povodně na přirozené povodně vzniklé z přirozených příčin, a povodně zvláštní, vzniklé poruchami vodních děl. V odst. 2 jsou popsány situace nebezpečí povodně, které jí zpravidla předchází.

Díl 2

§ 65

Povodňová opatření

- (1) Přípravná opatření a opatření při nebezpečí povodně jsou
- a) stanovení záplavových území,
 - b) vymezení směrodatných limitů stupňů povodňové aktivity,
 - c) povodňové plány,
 - d) povodňové prohlídky,
 - e) příprava předpovědní a hlásné povodňové služby,
 - f) organizační a technická příprava,
 - g) vytváření hmotných povodňových rezerv,

- h) vyklízení záplavových území,
- i) příprava účastníků povodňové ochrany,
- j) činnost předpovědní povodňové služby,
- k) činnost hlášené povodňové služby,
- l) varování při nebezpečí povodně,
- m) zřízení a činnost hlídkové služby,
- n) evidenční a dokumentační práce.

(2) Opatření za povodně jsou

- a) řízené ovlivňování odtokových poměrů,
- b) povodňové zabezpečovací práce,
- c) povodňové záchranné práce,
- d) zabezpečení náhradních funkcí a služeb v území zasaženém povodní.

(3) Součástí povodňových opatření jsou dokumentační práce, vyhodnocení povodňové situace včetně vzniklých povodňových škod, příčin negativně ovlivňujících průběh povodně, účinnosti přijatých opatření a návrhy na úpravu povodňových opatření.

(4) Povodňová opatření ve smyslu ustanovení § 65 tohoto zákona nejsou výstavba, údržba a opravy staveb a ostatních zařízení sloužících k ochraně před povodněmi, jakož i investice vyvolané povodněmi.

K § 65

Zákon definuje povodňová opatření, která jsou součástí opatření k ochraně před povodněmi (§ 63 odst. 1).

V odstavci 1 tohoto paragrafu jsou definována přípravná povodňová opatření a opatření při nebezpečí povodně, v odst. 2 pak opatření prováděná za povodně.

Odstavec 3 stanovuje, že i dokumentační práce jsou součástí povodňových opatření. Naopak odst. 4 stanovuje, co povodňovými opatřeními není, a povodňové orgány (§ 77) je proto nemohou, v rámci ukládání opatření na ochranu před povodněmi, uložit ani svým rozhodnutím ani příkazem (§ 77 odst. 4).

§ 66

Záplavová území

(1) Záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich rozsah je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad. Vodoprávní úřad může uložit správci vodního toku povinnost zpracovat a předložit takový návrh v souladu s plány hlavních povodí a s plány oblastí povodí.

(2) V zastavěných územích obcí a v územích určených k zástavbě podle územních plánů vymezí vodoprávní úřad na návrh správce vodního toku aktivní zónu záplavového území podle nebezpečnosti povodňových průtoků.

(3) Způsob a rozsah zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

(4) Vodoprávní úřad, který záplavové území stanovil, předává mapovou dokumentaci těchto území dotčeným stavebním úřadům a Ministerstvu životního prostředí.

(5) Pokud záplavová území nejsou určena, mohou vodoprávní a stavební úřady při své činnosti vycházet zejména z dostupných podkladů správců povodí a správců vodních toků o pravděpodobné hranici území ohroženého povodněmi.

(6) Ministerstvo životního prostředí podle podkladů správců vodních toků zajišťuje vedení dokumentace o stanovených záplavových územích na území České republiky a zabezpečuje jejich evidenci v informačním systému veřejné správy.

(7) Na stanovení záplavových území se nevztahuje správní řád.

K § 66

Pro možnost předcházet a snižovat škody způsobené povodněmi je třeba znát rozsah území, která mohou být při povodni ohrožena (zaplavena vodou). Zákon ukládá správcům vodních toků zpracovat návrh záplavových území (vymežit jejich rozsah) a vodoprávním úřadům pak podle návrhu toto záplavové území stanovit. Stanovení záplavového území vodoprávním úřadem není rozhodnutím podle správního řádu. Vodoprávní úřad může příslušnému správci vodního toku uložit povinnost zpracovat a předložit mu návrh záplavového území jím spravovaného vodního toku nebo jeho úseku, pokud tato povinnost vyplývá z plánů hlavních povodí nebo plánů oblastí povodí.

Záplavová území věcně navazují na zátopová území dosud stanovovaná podle § 13 odst. 2 vodního zákona č. 138/1973 Sb. (je řešeno přechodným ustanovením v § 127 odst. 18).

V odstavci 2 je zavedena možnost stanovit, v územích zastavěných a k zástavbě určených, podle míry nebezpečnosti povodňových průtoků, aktivní zónu záplavového území, jejíž využívání je omezeno (§ 67). Aktivní zónou záplavového území může být stanovena ta část záplavového území, ve kterém je při povodni soustředěna rozhodující část celkového povodňového průtoku.

Postupy při zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území a jejich aktivních zón vyplývají z vyhlášky Ministerstva životního prostředí.

Informace o stanovených záplavových územích bude možné získat u vodoprávních úřadů a dále u příslušných obecních stavebních úřadů, které z nich budou vycházet při své správní činnosti, a z informačního systému veřejné správy.

Pokud nebudou záplavová území stanovena, mohou správní úřady při rozhodování o rozsahu povinností, případných omezení a právech vlastníků nemovitostí nacházejících se v územích ohrožených povodněmi, vycházet z dostupných údajů správců povodí a správců vodních toků o územích ohrožených povodněmi (odst. 5). Důvodem k tomuto ustanovení je skutečnost, že stanovování záplavo-

vých území je finančně náročné. V současné době jsou záplavová území stanovena pouze u 1/3 vodních toků.

§ 67

Omezení v záplavových územích

(1) V aktivní zóně záplavových území se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi nebo která jinak souvisejí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních vod a odvádění srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury.

(2) V aktivní zóně je dále zakázáno

- a) těžit nerosty a zeminu způsobem zhoršujícím odtok povrchových vod a provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod,
- b) skladovat odplavitelný materiál, látky a předměty,
- c) zřizovat oplocení, živé ploty a jiné podobné překážky,
- d) zřizovat tábory, kempy a jiná dočasná ubytovací zařízení.

(3) Mimo aktivní zónu v záplavovém území může vodoprávní úřad stanovit omezující podmínky. Takto postupuje i v případě, není-li aktivní zóna stanovena.

K § 67

Zákon upravuje omezení užívání nemovitostí v záplavových území. V aktivní zóně je zakázáno umísťování všech staveb (tedy i čistíren odpadních vod) a dále jsou vyjmenovány zakázané činnosti. Důvodem je zachování volného prostoru pro neškodný odtok povodňových vod a zabránění možného znečištění těchto vod. Povoleno je pouze umístění staveb souvisejících s vodním tokem a nezbytné liniové stavby dopravní a technické infrastruktury.

Vodoprávní úřad může stanovit omezující podmínky v záplavovém území mimo aktivní zónu, a to z důvodů ochrany nemovitostí před účinky velkých vod a k ochraně vod před jejich případným znečištěním podle konkrétní situace určitého místa v záplavovém území.

Může tak učinit svým rozhodnutím po provedeném vodoprávním řízení zahájeném z vlastního podnětu.

§ 68

Území určená k rozlivům povodní

(1) Pro účely zmírnění účinků povodní může vodoprávní úřad jako preventivní opatření v záplavovém území na podkladě plánu oblasti povodí místo jiných opat-

ření na ochranu před povodněmi rozhodnutím vymezit území určená k rozlivům povodní.

(2) V rozhodnutí o stanovení území určených k rozlivům povodní omezí vodoprávní úřad po projednání s dotčenými úřady státní správy právo užívání pozemků a staveb v tomto území.

(3) Za omezení užívání pozemků a staveb náleží jejich vlastníkům náhrada. V případě potřeby může vodoprávní úřad podat ve veřejném zájmu návrh na vyvlastnění dotčených pozemků a staveb, případně může podat stavebnímu úřadu návrh na vyhlášení stavební uzávěry.

K § 68

Jde o nový institut zavádějící do zákona preventivní protipovodňové opatření, který umožňuje vodoprávnímu úřadu vymezit území, které bude při povodni účelově zaplaveno. Tím dojde k transformaci povodňové vlny a tedy snížení negativních účinků povodně v níže položených územích.

Hlavním cílem tohoto ustanovení je připravit takto vymezená území na rozliv vody a omezením jejich využívání eliminovat případné škody, ke kterým by zaplavením těchto území při jejich neomezeném využívání mohlo dojít. Podmínkou je uvedení takové možnosti v plánu oblasti povodí (§ 25). Vymezení území určených k rozlivům povodní provádí vodoprávní úřad správním rozhodnutím po provedeném vodoprávním řízení zahájeném z vlastního podnětu.

Omezení užívání pozemků a staveb dává jejich vlastníkům možnost náhrady za omezení uložená v rozhodnutí vodoprávního úřadu. Vodoprávní úřad může také podat návrh na vyvlastnění pozemků, popřípadě na vyhlášení stavební uzávěry.

§ 69

Území ohrožená zvláštními povodněmi

Území ohrožená zvláštními povodněmi jsou území, která mohou být při výskytu zvláštní povodně zaplavena vodou. Pokud pro krizové situace předpokládaný rozsah území ohrožený zvláštními povodněmi výrazně přesahuje záplavová území, vymezí se jejich rozsah v krizovém plánu. Pro jeho pořízení platí zvláštní zákon.³⁴⁾

K § 69

Vymezení území ohrožených zvláštními povodněmi se provádí pouze v případě, že jejich rozsah výrazně přesahuje záplavové území stanovené v tomto místě. To znamená, že záplavová vlna způsobená zvláštní povodní je výrazně větší než návrhová povodeň pro stanovení záplavového území, zpravidla povodeň stoletá. Takto vymezená území se vyznačují do krizových plánů podle zvláštního zákona (č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů).

§ 70

Stupně povodňové aktivity

(1) Stupni povodňové aktivity se pro účely tohoto zákona rozumí míra povodňového nebezpečí vázaná na směrodatné limity, jimiž jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky v hlásných profilech na vodních tocích, popřípadě na mezní nebo kritické hodnoty jiného jevu uvedené v příslušném povodňovém plánu.

(2) Rozsah opatření prováděných při řízení ochrany před povodněmi se řídí nebezpečím nebo vývojem povodňové situace, která se vyjadřuje třemi stupni povodňové aktivity:

a) první stupeň (stav bdělosti) nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pomínou-li příčiny takového nebezpečí; vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahajuje činnost hlásná a hlídková služba; na vodních dílech nastává tento stav při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně,

b) druhý stupeň (stav pohotovosti) se vyhláší v případě, že nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň; vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti; aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu,

c) třetí stupeň (stav ohrožení) se vyhláší při nebezpečí vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů a majetku v záplavovém území; vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření; provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

(3) Druhý a třetí stupeň povodňové aktivity vyhláší a odvolávají ve svém územním obvodu povodňové orgány. Podkladem je dosažení nebo předpověď dosažení směrodatného limitu hladin nebo průtoků stanovených v povodňových plánech, zpráva předpovědní nebo hlásné povodňové služby, doporučení správce vodního toku, oznámení vlastníka vodního díla, případně další skutečnosti charakterizující míru povodňového nebezpečí. O vyhlášení a odvolání povodňové aktivity je povodňový orgán povinen informovat subjekty uvedené v povodňovém plánu a vyšší povodňový orgán.

(4) Směrodatné limity vodních stavů pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity jsou obsaženy v povodňových plánech.

K § 70

Stupně povodňové aktivity vyjadřují míru povodňového ohrožení a v závislosti na ní se pro jednotlivé stupně specifikuje rozsah prováděných opatření.

Jednotlivé stupně jsou zpravidla vztaženy k směrodatným limitům představujícím vodní stav nebo průtok v daném profilu na vodním toku, množství spadlých, případně předpovídaných srážek, mezní hodnoty sledovaných veličin na vodních dílech apod. Směrodatné limity pro jednotlivé osoby (vlastníky nemovitostí v záplavových územích nebo nemovitostí, které mohou zhoršit průběh povodně) se stanovují v jejich povodňových plánech. Při stanovování směrodatných limitů pro jednotlivé stupně povodňové aktivity se vychází z dokumentací a vyhodnocení dřívějších povodní, nebo ze zkušeností povodňových orgánů, správců vodních toků, Českého hydrometeorologického ústavu, případně vlastníků nemovitostí v záplavovém území. Podkladem, i pro případné změny, může být dokumentace zpracovaná pro stanovení záplavového území. Povodňové orgány mohou vyhlásit druhý a třetí stupeň povodňové aktivity i nejsou-li směrodatné limity dosaženy, pokud pro to jsou z hlediska povodňového nebezpečí jiné objektivní důvody, např. krajně nepříznivá meteorologická předpověď.

První stupeň (stav bdělosti) se nevyhláší. Jedná se o období nebezpečí povodně, tedy před povodní. Provádějí se povodňová opatření (§ 65 odst. 1). Vlastní povodeň ve smyslu zákona nastává při vyhlášení druhého stupně (stav pohotovosti) nebo třetího stupně (stav ohrožení) povodňové aktivity příslušným povodňovým orgánem a trvá do jejich odvolání, provádějí se povodňová opatření podle § 65 odst. 2.

§ 71

Povodňové plány

(1) Povodňovými plány se pro účely tohoto zákona rozumějí dokumenty, které obsahují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací; dále obsahují způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a zajištění povodní narušených základních funkcí v objektech a v území a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity

(2) Obsah povodňových plánů se dělí na

a) věcnou část, která zahrnuje údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, uceleného povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity,

b) organizační část, která obsahuje jmenné seznamy, adresy a způsob spojení účastníků ochrany před povodněmi, úkoly pro jednotlivé účastníky ochrany před povodněmi včetně organizace hlásné a hlídkové služby,

c) grafickou část, která obsahuje zpravidla mapy nebo plány, na kterých jsou zakresleny zejména záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily, informační místa.

- (3) Povodňovými plány územních celků jsou
- povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni,
 - povodňové plány okresů, které zpracovávají okresní úřady,
 - povodňové plány ucelených povodí, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správcí povodí,
 - Povodňový plán České republiky, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí.

(4) Pro pozemky a stavby ohrožené povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu a pro součinnost s povodňovým orgánem obce jejich vlastníci. V pochybnostech o rozsahu této povinnosti rozhodne k jejich návrhu vodoprávní úřad.

(5) U povodňových plánů územních celků (odstavec 3) zpracovatelé každoročně prověřují jejich aktuálnost zpravidla před obdobím jarního tání a toto prověření dokladují. Ostatní povodňové plány (odstavec 4) zpracovatelé přezkoumávají při podstatných změnách podmínek, za nichž byly zpracovány. Pokud z přezkoumání vyplývá potřeba úpravy nebo doplnění povodňového plánu, učiní tak zpracovatelé neprodleně.

(6) Věcnou a grafickou část povodňového plánu územních celků a jeho změny zpracovatelé předkládají nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně. U povodňových plánů pozemků a staveb potvrzuje soulad povodňový orgán obce. Potvrzením souladu se stává věcná a grafická část povodňového plánu závaznou. Organizační část povodňového plánu zpracovatelé průběžně upravují a poskytují dotčeným povodňovým orgánům a účastníkům řízení ochrany před povodněmi k využití. Na potvrzení souladu se nevztahuje správní řád.

K § 71

Povodňové plány jsou základními dokumenty, podle kterých se postupuje při ochraně před povodněmi. Zákon rozlišuje povodňové plány územních celků, zpracovávané pro řízení ochrany před povodněmi veřejnou správou, a vlastníků nemovitostí v záplavovém území nebo i jiných nemovitostí, mohou-li zhoršit průběh povodně. Vlastníci nemovitostí zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu a součinnost s povodňovými orgány a řeší v něm skutečnosti týkající se své ochrany. Náležitosti zpracování povodňových plánů stanoví odvětvová technická norma vodního hospodářství TNV 75 29 31 Povodňové plány.

Oproti dřívější právní úpravě, kdy povodňové plány fyzické a právnické osoby zpracovávaly pouze v případě, že jim to bylo uloženo rozhodnutím vodohospo-

dářského orgánu, zákon stanoví, že vlastníci nemovitostí v záplavovém území a vlastníci nemovitostí, které mohou zhoršit průběh povodně, je zpracovávají vždy. V pochybnostech vodoprávní úřad (příslušným je okresní úřad) rozhodne o rozsahu této povinnosti, pouze ale na základě jejich žádosti.

Obce zpracovávají povodňový plán, pouze může-li na jejich území povodeň vzniknout, okresní úřady, příslušné kraje a Ministerstvo životního prostředí pro celou Českou republiku vždy.

Z hlediska použitelnosti povodňových plánů je třeba je neustále aktualizovat (systém řeší odst. 5), a z důvodu koordinace systému řízení opatření před povodněmi veřejnou správou předkládat je (i změny) nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně.

§ 72

Povodňové prohlídky

(1) Povodňovými prohlídkami se zjišťuje, zda na vodních tocích, vodních dílech a v záplavových územích, popřípadě na objektech nebo zařízeních ležících v těchto územích nejsou závady, které by mohly zvýšit nebezpečí povodně nebo její škodlivé následky.

(2) Povodňové prohlídky organizují a provádějí povodňové orgány podle povodňových plánů, a to nejméně jednou ročně.

(3) Povodňové orgány mohou na základě povodňové prohlídky vyzvat vlastníky pozemků, staveb a zařízení v záplavovém území k odstranění předmětů a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku. Pokud tito vlastníci výzvy ve stanovené lhůtě neuposlechnou, uloží takovou povinnost rozhodnutím.

K § 72

Povodňové prohlídky organizují a provádějí povodňové orgány obcí a okresních úřadů [§ 78 odst. 3 písm. c) a § 79 odst. 2 písm. c)]. Povodňové orgány ucelených povodí a ústřední povodňový orgán organizují povodňové prohlídky v případě, že provádění této činnosti mají v povodňovém plánu. Okresní úřady koordinují provádění povodňových prohlídek s obcemi a k provádění podle potřeby zvou ostatní účastníky ochrany před povodněmi, kterým je uložena povinnost spolupracovat – správce povodí, správce vodního toku, vlastníky vodních děl, případně vlastníky nemovitostí v záplavových územích nebo zhoršujících průběh povodně.

Zákon nově upravuje způsob odstraňování závad zjištěných při prohlídkách tak, že povodňový orgán nejprve vyzve a při neuposlechnutí výzvy rozhodnutím uloží vlastníků nemovitostí a zařízení v záplavovém území odstranění předmětů a zařízení, které mohou zhoršit odtokové poměry.

Zařízením se rozumí krátkodobá přenosná zařízení ve smyslu ustanovení § 56 písm. c) zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

§ 73

Předpovědní a hlásná povodňová služba

(1) Předpovědní povodňová služba informuje povodňové orgány, popřípadě další účastníky ochrany před povodněmi, o možnosti vzniku povodně a o dalším nebezpečném vývoji, o hydrometeorologických prvcích charakterizujících vznik a vývoj povodně, zejména o srážkách, vodních stavech a průtocích ve vybraných profilech. Tuto službu zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci se správcem povodí.

(2) Hlásná povodňová služba zabezpečuje informace povodňovým orgánům pro varování obyvatelstva v místě očekávané povodně a v místech ležících níže na vodním toku, informuje povodňové orgány a účastníky ochrany před povodněmi o vývoji povodňové situace a předává zprávy a hlášení potřebná k jejímu vyhodnocování a k řízení opatření na ochranu před povodněmi. Hlásnou povodňovou službu organizují povodňové orgány obcí a okresů a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi. K zabezpečení hlásné povodňové služby organizují povodňové orgány obcí v případě potřeby hlídkovou službu.

(3) Vlastníci vodních děl vzdouvajících vodu oznamují nebezpečí zvláštní povodně [§ 64 odst. 2 písm. c)] příslušným povodňovým orgánům, Hasičskému záchrannému sboru České republiky a v případě nebezpečí z prodlení varují bezprostředně ohrožené fyzické a právnické osoby.

(4) Osoby, které zajišťují telekomunikační služby, jsou povinny přednostně zabezpečovat komunikaci zpráv a hlášení předpovědní a hlásné povodňové služby.

K § 73

Pro účely včasné informace o nebezpečí povodně je zřízena předpovědní povodňová služba, kterou zabezpečuje Český hydrometeorologický ústav ve spolupráci se správcem povodí. Např. již na základě aktuální předpovědi množství srážek lze podle srážkoodtokových modelů a stavu konkrétního povodí odhadnout velikost průtoků v určitém profilu a tedy odhadnout, zda hrozí nebezpečí povodně.

Pro zajištění dostatečné informovanosti povodňových orgánů pro potřeby řízení povodňových opatření na všech stupních, včasného varování obyvatelstva atp., organizují tyto orgány hlásnou povodňovou službu, na které se podílejí ostatní účastníci ochrany před povodněmi. Povodňové orgány obcí organizují v případě potřeby i hlídkovou službu.

Vlastníci vodních děl jsou povinni informovat o nebezpečí zvláštní povodně

kromě povodňových orgánů také Hasičský záchranný sbor České republiky. V případě nebezpečí z prodlení je nově stanovena povinnost vlastníka varovat přímo ohrožené fyzické a právnické osoby.

Zákon ukládá povinnost osobám, které zajišťují telekomunikační služby přednostně zabezpečovat komunikaci zpráv a hlášení předpovědní a hlásné povodňové služby.

§ 74

Povodňové záchranné práce

(1) Povodňovými záchrannými pracemi jsou technická a organizační opatření prováděná za povodně v bezprostředně ohrožených nebo již zaplavených územích k záchraně životů a majetku, zejména ochrana a evakuace obyvatelstva z těchto území, péče o ně po nezbytně nutnou dobu, zachraňování majetku a jeho přemístění mimo ohrožené území.

(2) Záchranné práce v případech, kdy jsou ohroženy lidské životy, veřejný život nebo hospodářské zájmy jako doprava, zásobování, spoje, zdravotnictví, zajišťují povodňové orgány.

K § 74

Zákon definuje povodňové záchranné práce, které se provádějí za povodně, v odstavci 2 je pak stanoveno, že povodňové záchranné práce zajišťují povodňové orgány [§ 78 odst. 3 písm. j) a § 79 odst. 2 písm. j)]. Předpokládá se, že povodňové orgány při zajišťování povodňových záchranných prací, ať již při jejich dokumentační přípravě v povodňových plánech, při zajišťování pracovních sil a věcných prostředků k jejich provádění a jejich vlastního provádění, přiměřeně využijí systémů krizového řízení podle krizového zákona č. 240/2000 Sb. a integrovaného záchranného systému podle zákona č. 239/2000 Sb. Řízení a koordinace záchranných prací do doby případného vyhlášení krizové situace podle krizového zákona přísluší povodňovým orgánům (§ 78, 79).

§ 75

Povodňové zabezpečovací práce

(1) Povodňovými zabezpečovacími pracemi jsou technická opatření prováděná při nebezpečí povodně a za povodně ke zmírnění průběhu povodně a jejich škodlivých následků.

(2) Povodňové zabezpečovací práce jsou zejména

- a) odstraňování překážek ve vodním toku a v profilu objektů (propustky, mosty) znemožňujících plynulý odtok vody,
- b) rozrušování ledových celin a zácp na vodním toku,

- c) ochrana koryta a břehů proti narušování povodňovým průtokem a zajišťování břehových nátrží,
- d) opatření proti přelití nebo protržení ochranných hrází,
- e) opatření proti přelití nebo protržení hrází vodních děl zadržujících vodu,
- f) provizorní uzavírání protržených hrází,
- g) instalace protipovodňových zábran,
- h) opatření proti zpětnému vzduší vody, zejména do kanalizací,
- i) opatření k omezení znečištění vody,
- j) opatření zajišťující stabilizaci území před sesuvy.

(3) Povodňové zabezpečovací práce zajišťují správci vodních toků na vodních tocích a vlastníci dotčených objektů, případně další subjekty podle povodňových plánů nebo na příkaz povodňových orgánů. Zabezpečovací práce, které mohou ovlivnit odtokové podmínky a průběh povodně, musí být koordinovány ve spolupráci s příslušným správcem povodí na celém vodním toku nebo uceleném povodí. Zabezpečovací práce prováděné na vodních dílech zařazených do I. nebo II. kategorie se projednávají s osobou pověřenou prováděním technickobezpečnostního dohledu (§ 61 odst. 9), pokud nehrozí nebezpečí z prodlení.

K § 75

Zákon definuje povodňové zabezpečovací práce, které se provádějí při nebezpečí povodně a za povodně. Odstavec 2 pak příkladmo vyjmenovává některé druhy zabezpečovacích prací a odstavec 3 stanovuje, kdo tyto práce zajišťuje. Jednoznačně je stanoveno, že povodňové zabezpečovací práce na vodních tocích zajišťují správci vodních toků a na stavbách, zařízeních a na pozemcích v záplavovém území tyto práce zajišťují jejich vlastníci [viz § 85 odst. 1 písm. j)]. Povodňové zabezpečovací práce provádějí rovněž vlastníci vodních děl, které souvisejí s vodními toky, povrchovými vodami, nebo jsou umístěny v záplavovém území (tedy i vlastníci upravených koryt vodních toků), nebo na kterých může vzniknout zvláštní povodeň. Koordinace provádění povodňových zabezpečovacích prací, které mohou významně ovlivnit odtokové poměry a průběh povodně, musí být prováděna ve spolupráci se správcem povodí na celém vodním toku nebo v uceleném povodí z důvodu možného řízení a ovlivňování průběhu povodně v celém dotčeném území.

§ 76

Dokumentace a vyhodnocení povodní

(1) Účelem dokumentace je zabezpečení průkazných a objektivních záznamů o průběhu povodně, o provedených opatřeních k ochraně před povodněmi, o příčině vzniku a velikosti škod a o jiných okolnostech souvisejících s povodní. K tomu zejména slouží záznamy v povodňové knize, průběžný záznam vodních

stavů a orientačních hodnot rychlostí a průtoků, průběžný záznam údajů o provozu vodních děl ovlivňujících průběh povodně, označování nejvýše dosažené hladiny vody, zaměřování a zakreslování záplavy, monitorování kvality vody a možných zdrojů znečištění, fotografické snímky a filmové záznamy, účelový terénní průzkum a šetření.

(2) Povodňové orgány obcí a okresů a účastníci ochrany před povodněmi, jimž je to zákonem uloženo, zpracovávají zprávu o povodni, při které byla vyhlášena povodňová aktivita, došlo k povodňovým škodám nebo byly prováděny povodňové zabezpečovací a záchranné práce. Povodňové orgány provádějí vyhodnocení povodně, které obsahuje rozbor příčin a průběhu povodně, popis a posouzení účinnosti provedených opatření, věcný rozsah a odborný odhad výše povodňových škod a návrh opatření na odstranění následků povodně. Zprávu zpracují do jednoho měsíce po ukončení povodně, v případě potřeby rozsáhlejších dokumentačních prací se provede doplňkové vyhodnocení do šesti měsíců po ukončení povodně.

(3) Evidenci vyhodnocených povodní zajišťují správci povodí a z hlediska hydrologického Český hydrometeorologický ústav.

(4) Zprávy o povodni jsou předávány k využití vyššímu povodňovému orgánu.

K § 76

Zákon podrobně stanoví obsah dokumentačních prací o povodních, které je jako jedno z povodňových opatření (§ 65) třeba provádět již při nebezpečí povodně, za povodně a po povodni. Důraz je kladen na zabezpečení průkazných a objektivních záznamů o průběhu povodně, o provedených opatřeních, ať již podle povodňových plánů nebo příkazů povodňových orgánů, o velikosti škod. K tomu slouží záznamy v povodňových knihách, ve kterých je třeba mj. podrobně zaznamenat, pokud příkaz povodňového orgánu není dán písemnou formou, kdy, komu a co bylo přikázáno učinit nebo čeho se zdržet, zda bylo oznámeno těm (zaznamenaná se jmenovitě osoba, která oznámení přijala a kdy), kterých se příkaz a jeho případné důsledky dotknou, že takový příkaz byl vydán (viz § 77 odst. 4).

Odstavec 2 stanovuje povinnost zpracovat zprávu o povodni, pokud byl vyhlášen druhý nebo třetí stupeň povodňové aktivity (§ 70) nebo byly prováděny povodňové zabezpečovací a záchranné práce nebo došlo k povodňovým škodám a stanoví lhůty pro její splnění. Z toho vyplývá, že musí provádět i dokumentační práce, bez nichž takovou zprávu nelze zpracovat. Mimo povodňové orgány obcí a okresů jsou to i povodňové orgány ucelených povodí [§ 80 odst. 2 písm. k)], Ministerstvo životního prostředí [viz § 81 odst. 1 písm. f)], Ústřední povodňová komise [§ 81 odst. 3 písm. d)] a správci povodí a vodních toků.

Díl 3**Povodňové orgány****§ 77**

(1) Řízení ochrany před povodněmi zabezpečují povodňové orgány. Řízení ochrany před povodněmi zahrnuje přípravu na povodňové situace, řízení, organizaci a kontrolu všech příslušných činností v průběhu povodně a v období následujícím bezprostředně po povodni včetně řízení, organizace a kontroly činnosti ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány.

(2) V období mimo povodeň jsou povodňovými orgány

- a) orgány obcí,
- b) okresní úřady,
- c) orgány krajů v přenesené působnosti,
- d) Ministerstvo životního prostředí; zabezpečení přípravy záchranných prací přísluší Ministerstvu vnitra.³⁴⁾

(3) Po dobu povodně jsou povodňovými orgány

- a) povodňové komise obcí a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí,
- b) povodňové komise okresů a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
- c) povodňové komise ucelených povodí,
- d) Ústřední povodňová komise.

(4) Povodňové orgány mohou v době povodně činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby. Tyto příkazy nejsou rozhodnutími podle správního řádu.

(5) Povodňové orgány nebo jiné osoby na jejich příkaz jsou při povodni za účelem provádění záchranných a zabezpečovacích prací oprávněny vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů.

(6) Orgány státní správy a jiné orgány jsou povinny povodňovým orgánům pomáhat na jejich výzvu při zajišťování řízení ochrany před povodněmi.

(7) Povodňový orgán nižšího stupně může požádat o převzetí řízení ochrany před povodněmi v případě, že vlastními silami není schopen tuto ochranu zajistit.

(8) Vyšší povodňový orgán, který převezme řízení povodňové ochrany, je povinen oznámit příslušným nižším povodňovým orgánům datum a čas převzetí, rozsah spolupráce, ukončení řízení ochrany před povodněmi a provést o tom zápis v povodňové knize. Nižší povodňové orgány zůstávají dále činné, provádějí ve své

územní působnosti opatření podle svých povodňových plánů v koordinaci s vyšším povodňovým orgánem nebo podle jeho pokynů.

(9) Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle zvláštního zákona,³⁴⁾ přejímá řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle tohoto zákona příslušný.

K § 77

Zákon ukládá povodňovým orgánům povinnost zabezpečit řízení ochrany před povodněmi a stanoví, že povodňové orgány při řízení povodňové ochrany postupují podle povodňových plánů, odst. 2 a 3 vyjmenovává všechny povodňové orgány s tím, že zabezpečení přípravy záchranných prací povodňovými orgány přísluší Ministerstvu vnitra.

V odstavci 4 je dána povodňovým orgánům pravomoc v době povodně činit opatření a vydávat příkazy podle platných povodňových plánů, i nad jejich rámec, je-li to nezbytně třeba. Povodňovým orgánem v době povodně je vždy příslušná povodňová komise. Její příkazy nejsou rozhodnutími podle správního řádu. Lze dovodit, že příkazy vydané povodňovým orgánem v době povodně platí pouze po dobu povodně a v území, kde má příslušnost činit opatření povodňový orgán, který příkaz vydal. Každý je povinen se jimi řídit (§ 63 odst. 3). Příkazy vydané nad rámec platných povodňových plánů musí být zdůvodněny a neprodleně o nich uvědoměny dotčené osoby. Pokud budou příkazy vydány, je třeba učinit podrobný záznam do povodňové knihy.

Při vstupu na cizí pozemky nebo do objektů by se měli ti, kteří tam vstupují, prokázat, nejlépe vlastníkově, že jsou k tomu oprávněni (§ 77 odst. 5), připadá-li to v úvahu. Zákon dává toto oprávnění povodňovým orgánům a dalším osobám, na jejich příkaz i bez souhlasu, případně i bez vědomí vlastníků těchto nemovitostí.

Pokud si povodňové orgány vyžádají pomoc jiných orgánů, jsou tyto povinny ji poskytnout. Jedná se např. o orgány samosprávy, Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Armády ČR apod.

Odstavce 7 až 9 řeší vzájemné vztahy mezi povodňovými orgány a koordinaci činností při převzetí řízení vyšším povodňovým orgánem. Nižší povodňový orgán může požádat vyšší povodňový orgán o převzetí řízení ochrany před povodní, pokud vlastními silami není schopen ochranu před povodní zajistit. Vyšší povodňový orgán může převzít řízení ochrany před povodní z vlastní iniciativy. V takovém případě je povinen oznámit nižším povodňovým orgánům čas převzetí a rozsah povinností, které dále plní. Je povinen zapsat tento úkon v povodňové knize.

Pokud dojde k převzetí řízení ochrany před povodněmi orgány krizového řízení při vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu, stávají se podle § 39 krizového zákona povodňové komise součástí krizového štábu okresu nebo kraje a Ústřední povodňová komise součástí Ústředního krizového štábu.

§ 78

Povodňové orgány obcí

(1) Obecní rada může k plnění úkolů při ochraně před povodněmi, je-li v jejich územních obvodech možnost povodní, zřídit povodňovou komisi, jinak tuto činnost zajišťuje obecní rada. Předsedou povodňové komise obce je starosta obce. Další členy komise jmenuje z členů obecního zastupitelstva a z fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi.

(2) Povodňové orgány obcí jsou podřízeny povodňovému orgánu okresu.

(3) Povodňové orgány obcí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části povodňových plánů vlastníků (uživatelů) pozemků a staveb, pokud se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně (§ 71 odst. 4), s povodňovým plánem obce,
- b) zpracovávají povodňový plán obce a předkládají jej k odbornému stanovisku správci povodí, v případě drobných vodních toků správci těchto vodních toků,
- c) provádějí povodňové prohlídky,
- d) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění záchranných prací a zabezpečení náhradních funkcí v území,
- e) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- f) organizují a zabezpečují hlášenou povodňovou službu a hlídkovou službu, zabezpečují varování právnických a fyzických osob v územním obvodu obce s využitím jednotného systému varování,
- g) informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních obcí a povodňový orgán okresu,
- h) vyhledávají a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- i) organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- j) zabezpečují evakuaci a návrat, dočasné ubytování a stravování evakuovaných občanů, zajišťují další záchranné práce,
- k) zajišťují v době povodně nutnou hygienickou a zdravotnickou péči, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,
- l) provádějí prohlídky po povodni, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, zjišťují účelnost provedených opatření a podávají zprávu o povodni povodňovému orgánu okresu,
- m) vedou záznamy v povodňové knize.

§ 79

Povodňové orgány okresů

(1) Přednosta okresního úřadu zřizuje povodňovou komisi okresu a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje ze zaměstnanců okresního úřadu a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán okresu je podřízen povodňovému orgánu uceleného povodí.

(2) Povodňové orgány okresů ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů obcí s povodňovým plánem okresu,
- b) zpracovávají povodňový plán okresu a předkládají jej správci povodí k odbornému stanovisku,
- c) organizují provádění povodňových prohlídek,
- d) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- e) organizují odborná školení a výcvik pracovníků povodňových orgánů obcí a účastníků ochrany před povodněmi,
- f) ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- g) organizují a řídí hlášenou povodňovou službu na území okresu, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních okresů, příslušné správce povodí a Český hydrometeorologický ústav a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- h) organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc,
- i) vyhledávají a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- j) využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací operační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky,
- k) v nutných případech, pokud není svolána povodňová komise uceleného povodí, nařizují po dohodě se správou povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci okresu,
- l) v případě nebezpečí z prodlení vyžadují výpomoc ozbrojených sil České republiky nad rámec sil a prostředků vymezených v povodňových plánech,
- m) spolupracují v době povodně s povodňovými orgány obcí při zajišťování hygienické a zdravotnické péče, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území,

- n) soustřeďují zprávy o rozsahu a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni,
- o) vedou záznamy v povodňové knize.

§ 80

Povodňové orgány ucelených povodí

(1) Ministerstvo životního prostředí po dohodě s Ministerstvem vnitra vymezí ucelená povodí. Předsedou povodňové komise uceleného povodí je hejtman kraje, v jehož územní působnosti ucelené povodí nebo jeho převážná část leží. V pochybnostech určí příslušný kraj Ministerstvo životního prostředí. Místopředsedu a další členy komise jmenuje její předseda z řad zaměstnanců správy povodí, zaměstnanců krajských úřadů v uceleném povodí a zástupců orgánů a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán uceleného povodí je podřízen ústřednímu povodňovému orgánu.

(2) Povodňové orgány ucelených povodí ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- a) potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů okresů s povodňovým plánem uceleného povodí,
- b) zpracovávají povodňový plán uceleného povodí a předkládají jej ústřednímu povodňovému orgánu,
- c) prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů,
- d) ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany,
- e) organizují odborná školení a výcvik členů povodňových orgánů okresů a účastníků ochrany před povodněmi,
- f) účastní se hlásné povodňové služby na území uceleného povodí, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány okresů, Český hydrometeorologický ústav a Ministerstvo životního prostředí,
- g) organizují, řídí a koordinují opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány okresů,
- h) vyhledávají a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti,
- i) řídí ovlivňování odtokových poměrů v ucelených povodí manipulacemi na vodních dílech v rámci manipulačních řádů; nařizují po projednání s příslušnými povodňovými orgány okresů (při nebezpečí prodlení pouze oznamují) mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu s možným dosahem v rámci uceleného povodí,
- j) posuzují vliv zabezpečovacích prací na vodních tocích a vodních dílech na odtokový režim a koordinují jejich provádění,

- k) zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni včetně analýzy rozsahu a výše povodňových škod a účelnosti provedených opatření,
- l) vedou záznamy v povodňové knize,
- m) využívají pro řízení záchranných prací, pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému a pro spojení s místy záchranných prací příslušné operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru České republiky.

K § 78, 79 a 80

Zákon konkrétně vymezuje jednotlivé činnosti povodňových orgánů obcí, okresů a ucelených povodí v souladu s § 65 zákona. Povodňovou komisi obce může zřídit obecní rada jako svůj zvláštní orgán, pokud ji nezřídí, plní úkoly ochrany před povodněmi v době povodně obecní rada, předsedou povodňové komise obce je starosta. Okresní povodňovou komisi zřizuje přednosta okresního úřadu, předsedou povodňové komise uceleného povodí, které stanovuje Ministerstvo životního prostředí po dohodě s Ministerstvem vnitra, je hejtman kraje, v jehož územní působnosti ucelené povodí nebo jeho převážná část leží. Pokud ucelené povodí zasahuje do územní působnosti více krajů a vzniknou pochybnosti, určí kraj Ministerstvo životního prostředí. Předseda povodňové komise uceleného povodí jmenuje místopředsedu a ostatní členy komise z řad zaměstnanců správce povodí, zaměstnanců krajských úřadů v uceleném povodí a dalších vhodných osob.

Pouze pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů) při řízení záchranných prací a pro spojení s místy záchranných prací je uloženo okresním povodňovým komisím a komisím ucelených povodí využívat operační a informační střediska Hasičského záchranného sboru České republiky, zřízená podle § 2 odst. 4 zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.

§ 81

Ústřední povodňový orgán

(1) Ministerstvo životního prostředí jako ústřední povodňový orgán v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi

- a) řídí ochranu před povodněmi a výkon dozoru nad ní s výjimkou řízení povodňových záchranných prací, které přísluší Ministerstvu vnitra,
- b) metodicky řídí přípravu opatření na ochranu před povodněmi, zejména zpracování, předkládání a schvalování povodňových plánů, organizaci předpovědní a hlásné povodňové služby,
- c) zpracovává po projednání s dotčenými orgány veřejné správy povodňový plán České republiky a předkládá jej ke schválení Ústřední povodňové komisi,

- d) potvrzuje soulad povodňových plánů ucelených povodí s povodňovým plánem České republiky,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, připravuje odborné podklady pro případné převzetí řízení ochrany před povodněmi Ústřední povodňovou komisí, poskytuje informace sdělovacím prostředkům,
- f) zajišťuje průzkumné a dokumentační práce většího rozsahu (letecká pozorování, snímkování a podobně),
- g) účastní se odborné přípravy pracovníků povodňových orgánů.

(2) Ústřední povodňovou komisí zřizuje vláda, která též schvaluje její statut. Předsedou Ústřední povodňové komise je ministr životního prostředí a místopředsedou ministr vnitra.

(3) Ústřední povodňová komise řídí, kontroluje, koordinuje a v případě potřeby ukládá v celém rozsahu řízení ochrany před povodněmi v době povodně ohrožující rozsáhlá území, pokud povodňové komise ucelených povodí vlastními silami a prostředky nestačí činit potřebná opatření. V rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi

- a) informuje o průběhu a důsledcích povodní vládu,
- b) nařizuje po projednání s příslušnými povodňovými orgány ucelených povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schváleného manipulačního řádu s možným dosahem přesahujícím rámec uceleného povodí,
- c) koordinuje a kontroluje činnost povodňových komisí ucelených povodí a povodňových komisí okresů,
- d) vede záznamy v povodňové knize.

K § 81

Ústřední povodňový orgán mj. metodicky řídí přípravu opatření na ochranu před povodněmi. V současné době jsou a zatím zůstávají v platnosti metodické pokyny Ministerstva životního prostředí zveřejněné ve Věstníku ministerstva, týkající se ochrany před povodněmi (např. Metodický pokyn k zabezpečení hlásné a předpovědní služby – Věstník MŽP částka 4/1998), a odvětvové technické normy (např. TNV 75 2931 Povodňové plány), jejichž vydání bylo Ministerstvem životního prostředí rovněž oznámeno ve Věstníku. Avšak tyto metodické pokyny jsou závazné pouze pro orgány státní správy. Rovněž tak technické odvětvové normy vodního hospodářství zabývající se touto problematikou nejsou obecně závazné. Některá jejich ustanovení může vodoprávní úřad učinit závaznými v rozhodnutí, např. když rozhoduje v pochybnostech o rozsahu povinnosti zpracovat povodňový plán (§ 71 odst. 4 zákona).

Z dikce tohoto paragrafu a § 77 odst. 2 písm. d) zákona vyplývá, že ústředním povodňovým orgánem pro přípravu a řízení povodňových záchranných prací je Ministerstvo vnitra.

Ústřednímu povodňovému orgánu, v době mimo povodeň, jsou svěřeny zásadní koncepční činnosti na ochranu před povodněmi, zajišťování spolupráce se sdělovacími prostředky a zajišťování průzkumných a dokumentačních prací zásadního významu přesahující území v působnosti nižších povodňových orgánů.

Ústřední povodňová komise, kromě koordinačních koncepčních a kontrolních činností nařizuje mimořádné manipulace s vodou na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným závažným dopadem mimo stanovená ucelená povodí (§ 80 odst. 1).

K odst. 2

Vláda České republiky svým usnesením ze dne 10. října 2001 č. 1032 odsouhlasila pokračování činnosti dosavadní Ústřední povodňové komise od 1. ledna 2002 a schválila s účinností od 1. ledna 2002 Statut Ústřední povodňové komise.

Díl 4

Ostatní účastníci ochrany před povodněmi

§ 82

Správci povodí

Správci povodí v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi kromě úkolů správce vodních toků

- a) zpracovávají odborná stanoviska k povodňovým plánům okresů,
- b) spolupracují na povodňových plánech ucelených povodí,
- c) spolupracují s povodňovými orgány okresů a ucelených povodí při provádění povodňových prohlídek,
- d) dávají podněty povodňovým orgánům k uložení potřebných opatření v záplavových územích, popřípadě jiných opatření k ochraně před povodněmi,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, zejména sledují a vyhodnocují hydrologickou situaci v povodí a podávají informace povodňovým orgánům, spolupracují s Českým hydrometeorologickým ústavem při provádění předpovědní povodňové služby,
- f) spolupracují s vlastníky vodních děl při oznamování nebezpečí zvláštní povodně,
- g) navrhuji povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání stupňů povodňové aktivity,
- h) poskytují odbornou, technickou a organizační podporu činnosti povodňovým komisím ucelených povodí,
- i) zabezpečují dokumentování průběhu povodně v uceleném povodí,
- j) po povodni vyžadují zprávy od povodňových orgánů okresů a správců vodních

- toků, zpracovávají souhrnnou zprávu za ucelené povodí a předkládají ji povodňovému orgánu uceleného povodí a Ministerstvu životního prostředí,
- k) spolupracují s povodňovými orgány okresů a ucelených povodí při školení a výcviku pracovníků,
- l) zpracovávají návrhy na organizační a technická zlepšení ochrany před povodněmi a uplatňují je u povodňových orgánů.

K § 82

Podle předchozí právní úpravy (nařízení vlády č. 100/1999 Sb., o ochraně před povodněmi) zpracovávali správci významných vodních toků, jimiž jsou podle zákona správci povodí, povodňové plány ucelených povodí. Tuto povinnost mají nyní podle § 80 odst. 2 písm. b) povodňové orgány ucelených povodí, tj. orgány krajů v přenesené působnosti.

Správci povodí mají, kromě povinností správců vodních toků, řadu povinností, které slouží k podpoře činnosti povodňového orgánu uceleného povodí.

Dále dávají, v případě potřeby, podněty příslušným vodoprávním úřadům k uložení potřebných opatření (omezení) v záplavových územích (§ 67 odst. 3), případně i jiných opatření povodňových orgánů k ochraně před povodněmi. Významnou činností je rovněž spolupráce s vlastníky vodních děl, které mohou způsobit zvláštní povodeň při oznamování jejího nebezpečí [§ 64 odst. 1 a § 84 odst. 2 písm. b)] a účast na hlásné a předpovědní povodňové službě ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem.

§ 83

Správci vodních toků

Správci vodních toků v rámci plnění úkolů při ochraně před povodněmi

- zpracovávají odborná stanoviska k povodňovým plánům obcí,
- provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány okresů povodňové prohlídky na vodních tocích,
- navrhují příslušným orgánům, aby uložily vlastníkům vodních děl nebo jiných staveb a pozemků na vodních tocích a v záplavovém území povinnost provést potřebná opatření na ochranu před povodněmi,
- zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění nejnutnějších zabezpečovacích prací na vodních tocích,
- v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost podle povodňových plánů,
- sledují na vodních tocích všechny jevy rozhodné pro vznik a průběh povodně, zejména postup a rozsah zamrzání, tvorbu nebezpečných ledových zácp a nápečů, postup tání a chod ledů, vodní stavy a průtoky, popřípadě nahromadění plovcích předmětů,

- účastní se hlásné povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány okresů, příslušné správce povodí, pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- poskytují odbornou pomoc obcím a okresním povodňovým komisím,
- navrhují povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání stupňů povodňové aktivity,
- provádějí zabezpečovací práce na vodních tocích a činí další opatření podle povodňových plánů,
- zabezpečují dokumentování průběhu povodně na vodních tocích,
- po povodni provádějí prohlídky vodního toku, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a zpracovávají zprávu o povodni a předávají ji povodňovému orgánu okresu, příslušnému správci povodí a pracovišti Českého hydrometeorologického ústavu,
- odstraňují povodňové škody na vodních tocích, zejména zabezpečují kritická místa pro případ další povodně, obnovují průtočný profil toku.

K § 83

Zákon ukládá správcům vodních toků, významných i, přiměřeně, drobných celou řadu povinností, zejména zpracovat odborná stanoviska k předloženým povodňovým plánům obcí v povodí jimi spravovaných vodních toků, navrhovat příslušným vodoprávním úřadům, případně povodňovým orgánům opatření, která je třeba uložit vlastníkům vodních děl nebo jiných staveb a pozemků souvisejících s koryty vodních toků a ležících v záplavových územích. Účastní se hlásné povodňové služby a poskytují na vyžádání pomoc povodňovým komisím obcí a povodňovým komisím okresů.

Významnou povinností je dále odstraňování povodňových škod v korytech vodních toků, zejména obnovení jejich průtočného profilu.

Správci vodních toků nezpracovávají povodňové plány vodních toků. Pokud jsou vlastníky nemovitostí v záplavových územích nebo jejich nemovitostí zhoršují průběh povodně, postupují podle § 71 odst. 4.

§ 84

Vlastníci vodních děl

(1) Vlastníci vodních děl, která mohou ovlivnit průběh přirozené povodně, v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi

- provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány okresů a ucelených povodí povodňové prohlídky vodních děl, zejména prověřují stav objektů a jejich připravenost z hlediska ochrany před povodněmi a odstraňují zjištěné závady,
- zajišťují pracovní síly a věcné prostředky na provádění zabezpečovacích prací na vodních dílech,

- c) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých zaměstnanců a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost,
- d) sledují na vodních dílech všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně, zejména funkci přelivných objektů, postup a rozsah zamrzání, tvorbu nebezpečných ledových zácp a nápěchů, postup tání a chod ledů, stav hladiny vody, popřípadě nahromadění plovoucích předmětů,
- e) účastní se hlásné povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňový orgán okresu, správce vodního toku, příslušného správce povodí, pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- f) manipulují na vodních dílech v mezích schváleného manipulačního řádu tak, aby se snížilo nebezpečí povodňových škod; přitom dbají pokynů vodohospodářského dispečinku příslušného správce povodí,
- g) k mimořádným manipulacím na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů si vyžadují souhlas povodňového orgánu okresu nebo uceleného povodí podle možného dosahu vlivu manipulace,
- h) provádějí zabezpečovací práce na vodních dílech,
- i) zabezpečují dokumentování průběhu povodně na vodních dílech,
- j) po povodni provádějí prohlídku vodních děl, zjišťují rozsah a výši povodňových škod, posuzují účelnost provedených opatření a poskytují povodňovému orgánu okresu, správci vodního toku a příslušnému správci povodí podklady pro zprávu o povodni,
- k) odstraňují povodňové škody na vodních dílech, zejména je zabezpečují pro případ další povodně.

(2) Vlastníci vodních děl I. až III. kategorie (§ 61), kterým byla uložena povinnost zajistit provádění technickobezpečnostního dohledu dále

- a) poskytnou příslušným povodňovým orgánům, orgánům krizového řízení³⁴⁾ a orgánům integrovaného záchranného systému³⁵⁾ údaje o parametrech možné zvláštní povodně (zejména charakteristiky povodňových vln a rozsah ohroženého území) a o provádění technickobezpečnostního dohledu (program) v období povodňové aktivity nebo krizových stavů,
- b) oznamují neprodleně příslušným povodňovým orgánům, správcům vodních toků a Hasičskému záchrannému sboru České republiky skutečnosti rozhodné pro vyhlášení stavů pohotovosti a ohrožení při nebezpečí vzniku zvláštních povodní, pokud možno s předpovědí dalšího vývoje,
- c) při bezprostředním ohrožení bezpečnosti vodních děl a vývoji směřujícím k narušení jejich funkce a vzniku zvláštní povodně varují povodňové orgány níže po toku podle povodňových plánů územních celků, Hasičský záchranný sbor České republiky a v případě nebezpečí z prodlení i bezprostředně ohrožené subjekty.

³⁵⁾ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

(3) Na rozestavěných vodních dílech plní úkoly vlastníka vodního díla (odstavce 1 a 2) stavebník.

K § 84

Vlastníkům všech vodních děl (§ 55), která mohou ovlivnit průběh přirozených povodní, jsou ukládány povinnosti k ochraně před povodněmi v odst. 1 (např. i vlastníků kanalizací a čistíren odpadních vod k zamezení zpětnému vzduť vody do kanalizací a jejich prostřednictvím do území povodní jinak nezasaženém a k zamezení znečištění vody odpadními vodami). Pokud, v rámci ochrany před povodněmi, manipulují na svých vodních dílech, řídí se pokyny vodohospodářského dispečinku příslušného správce povodí za účelem koordinace opatření různých účastníků ochrany před povodněmi. Pokud jsou nezbytné mimořádné manipulace nad rámec platného manipulačního řádu, vyžadují si souhlas povodňového orgánu okresu nebo uceleného povodí s ohledem na jejich možný dosah.

Odstavec 2 pak ukládá další povinnosti vlastníkům vodních děl, na kterých mohou vzniknout zvláštní povodně, např. poskytnout povodňovým orgánům údaje o parametrech zvláštních povodní pro zapracování těchto údajů do povodňových plánů územních celků.

Vlastníci vodních děl I., II. a III. kategorie z hlediska technickobezpečnostního dohledu (§ 61 odst. 2) plní dále povinnosti k předcházení nebo omezení následků zvláštní povodně jimi vyvolané. V nebezpečí z prodlení jsou povinni informovat o možném vzniku zvláštní povodně vhodným způsobem nejen povodňové orgány a účastníky ochrany před povodněmi, ale i přímo ohrožené osoby.

Stavebníkem se v souladu s § 139 stavebního zákona rozumí též investor a objednatel stavby.

§ 85

Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně

(1) Vlastníci pozemků a staveb, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, zajišťují, aby nebyly zhoršovány odtokové podmínky a průběh povodně, při tom

- a) zpracovávají povodňové plány,
- b) provádějí ve spolupráci s povodňovými orgány povodňové prohlídky, zejména prověřují stav objektů v záplavovém území z hlediska možného ovlivnění odtokových podmínek za povodně a možného odplavení staveb, jejich částí a movitých věcí,
- c) na příkaz povodňového orgánu odstraňují své předměty a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku,

- d) zajišťují pracovní síly a věcné prostředky k zabezpečení svých předmětů a zařízení, které mohou způsobit zhoršení odtokových poměrů nebo ucpání koryta níže po toku,
- e) v době nebezpečí povodně zajišťují dosažitelnost svých pracovníků a dostupnost věcných prostředků a prověřují jejich připravenost podle povodňového plánu,
- f) sledují na pozemcích a stavbách všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně, zejména nahromadění plovoucích předmětů a ucpání průtočného profilu,
- g) účastní se hlášené povodňové služby, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňový orgán, správce vodního toku a Hasičský záchranný sbor České republiky,
- h) zajišťují záchranu osob a svého majetku, včetně případné předčasné sklizně,
- i) zajišťují ochranu plavidel a zařízení sloužících k plavbě; přitom se řídí pokyny orgánů státní plavební správy,
- j) provádějí povodňové zabezpečovací práce, zejména na objektech propustků a mostů, silničních a železničních náspů, aby nebyla omezena jejich průtočná kapacita,
- k) provádějí po povodni prohlídky pozemků a staveb, zjišťují rozsah a výši povodňových škod a poskytují povodňovému orgánu podklady pro zprávu o povodni,
- l) odstraňují povodňové škody, zejména zabezpečují kritická místa pro případ další povodně.

(2) Na rozestavěných stavbách plní úkoly vlastníka stavby stavebník.

(3) Vlastníci movitého majetku ve vodních tocích nebo v záplavových územích jsou povinni dbát o jeho umístění i užívání způsobem, který nebude bránit odtoku velkých vod, případně znemožní odplavení tohoto majetku.

K § 85

Zákon na rozdíl od předchozí právní úpravy ochrany před povodněmi v odstavci 1 ukládá povinnosti vlastníkům jiných nemovitostí, než vodních děl, které se nacházejí v záplavovém území nebo zhoršují průběh povodně, v odstavci 3 pak i vlastníkům movitých věcí.

Všichni vlastníci nemovitostí v záplavovém území nebo těch, které zhoršují průběh povodně, mají povinnost zpracovat povodňový plán. Vzniknou-li pochybnosti o rozsahu této povinnosti, rozhodne podle § 71 odst. 4 vodoprávní úřad, v tomto případě okresní úřad (viz § 105 až 108).

Pokud vydá povodňový orgán příkaz (§ 77 odst. 4), jsou povinni odstranit ze svých nemovitostí své předměty a zařízení, které by mohly způsobit při odplavení ucpání koryta vodního toku.

Vlastníci staveb a zařízení v korytech vodních toků nebo s nimi sousedících mají významné povinnosti dbát o jejich statickou bezpečnost a údržbu tak, aby, ani při nebezpečí povodně nebo při povodni, neohrožovaly plynulý odtok povrchových vod, případně jsou povinni plynulý odtok těchto vod, na svůj náklad, obnovovat (§ 52 odst. 2).

Z ustanovení odst. 1 písm. j), ve spojení s ustanovením § 75 odst. 2 písm. a)

vyplývá, že odstraňování překážek v průtočných profilech mostů a propustků je za povodně povinností jejich vlastníků.

Zákon ukládá těmto vlastníkům nemovitostí řadu dalších povinností směřujících k zamezení situace, kdy by, při nebezpečí povodně nebo při povodni, mohl jejich majetek způsobit zhoršení průběhu povodně.

Takové povinnosti jsou uloženy i vlastníkům movitých věcí v korytech vodních toků – např. lodí – nebo v záplavových územích – např. většího množství sena nebo dřeva.

Díl 5

Náklady na opatření na ochranu před povodněmi

§ 86

(1) Opatření na ochranu před povodněmi, která vymezí programy opatření vycházející z plánů hlavních povodí České republiky, hradí stát. Pokud jsou součástí takových opatření technická zařízení, hradí stát také jejich provoz.

(2) Opatření na ochranu před povodněmi, která vymezí programy opatření vycházející z plánů oblastí povodí, hradí kraje, které za tím účelem vyčleňují v rámci svého rozpočtu přiměřenou rezervu sloužící pro krytí ostatních opatření na ochranu před povodněmi v regionu ucelených povodí. Stát může na tato opatření přispět.

(3) Jednotlivé obce mohou činit opatření k přímé ochraně majetku na svém území. Stát a kraje mohou na tato opatření přispět. Obce mohou požádat vlastníky majetku, který je těmito opatřeními chráněn, o příspěvek na jejich výstavbu.

(4) Právnícké a fyzické osoby nesou náklady, které jim vzniknou vlastními opatřeními k ochraně jejich majetku před povodněmi.

(5) Náklady na zabezpečovací práce na vodních tocích hradí jejich správci. Vlastníci vodních děl hradí náklady na zabezpečovací práce na těchto vodních dílech.

(6) Náklady na záchranné práce, kromě nákladů podle odstavce 4, hradí obce, okresní úřady, kraje a stát v souladu s působnostmi v systému povodňové ochrany podle zvláštního právního předpisu.³⁶⁾

K § 86

Zákon řeší systém úhrady nákladů na opatření na ochranu před povodněmi a nákladů na povodňová opatření (§ 65).

V odstavcích 1 a 2 se na rozdíl od předchozí právní úpravy zavádí systém úhrady nákladů na opatření na ochranu před povodněmi, která budou vymezena pro-

³⁶⁾ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

gramy opatření vycházejícími z plánů hlavních povodí a oblastí povodí (§ 24 až 26) a nově se ukládá krajům vyčleňovat v rámci svých rozpočtů přiměřenou rezervu pro krytí ostatních opatření na ochranu před povodněmi.

V odstavci 3 zákon svěřuje obcím právo činit, podle své potřeby a svého uvážení, opatření na ochranu majetku kohokoliv na jejich území před povodněmi. Protože tato opatření budou obvykle sloužit k ochraně konkrétních vlastníků, zákon připouští, aby obce požádaly tyto vlastníky o příspěvek na výstavbu nebo zřízení takových opatření. Tito vlastníci ohroženého majetku nemají v zákoně uloženou povinnost této výzvy uposlechnout. V takovém případě však hrozí, že obec potřebná opatření na ochranu před povodněmi nerealizuje a vlastníci ohroženého majetku budou nuceni provést vlastní opatření nebo riskovat povodňové škody na něm. Vlastní opatření na ochranu před povodněmi hradí ten, kdo je na ochranu svých zájmů provedl.

§ 87

Majetkovou újmu vzniklou v důsledku činnosti nebo opatření uložených v době povodně

- a) povodňovou komisí obce hradí obec,
- b) okresní povodňovou komisí hradí okresní úřad,
- c) povodňovými komisemi ucelených povodí hradí kraj,
- d) ústřední povodňovou komisí hradí Ministerstvo životního prostředí.

K § 87

Zákon řeší úhradu majetkové újmy vzniklé v důsledku činnosti, opatření nebo příkazů povodňových komisí. Majetkovou újmu vzniklou následkem činnosti nebo opatření (příkazů) příslušné povodňové komise, tedy při povodni, musí prokázat osoba, která takovou újmu utrpěla, a to subjektu, který ji podle zákona hradí.

HLAVA X POPLATKY

Díl 1

Poplatky

§ 88

Platba za odebrané množství podzemní vody

(1) Oprávněný, který odebírá podzemní vodu, je za podmínek stanovených v tomto zákoně povinen platit platbu za skutečné množství odebrané podzemní vody podle účelu odběru vody.

(2) Tato platba se platí formou poplatku. Sazby poplatku v Kč/m³ jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto zákonu.

(3) Předpokládaná roční výše poplatku se vypočte vynásobením sazby poplatku povoleným objemem podzemní vody za kalendářní rok v m³ snížením o množství podzemní vody, na které se platba nevztahuje. Odebírá-li oprávněný podzemní vodu z vodního zdroje na více místech, pak pro účely zpoplatnění se odebrané množství vody sčítá.

(4) Nepřesahuje-li roční poplatek 300 000 Kč, platí se čtvrtletně záloha ve výši jedné čtvrtiny předpokládaného ročního poplatku vždy do dvacátého pátého dne měsíce následujícího po uplynutí kalendářního čtvrtletí. Činí-li předpokládaný roční poplatek více než 300 000 Kč, platí se měsíčně ve výši jedné dvanáctiny předpokládaného ročního poplatku vždy do dvacátého pátého dne každého kalendářního měsíce. Zanikne-li povinná osoba v průběhu kalendářního roku bez právního nástupce, je povinna nejpozději ke dni zániku zaplatit poměrnou část předpokládaného ročního poplatku, na jehož úhradu se započtou do té doby provedené zálohy týkající se téhož kalendářního roku.

(5) Poplatek se neplatí za skutečný odběr podzemní vody z jednoho zdroje menší než 6000 m³ za kalendářní rok nebo menší než 500 m³ měsíčně v kalendářním roce a za odběry povolené podle § 8 odst. 1 písm. d) a e).

(6) Oprávněný, který odebírá podzemní vodu, je povinen do 15. února předložit finančnímu úřadu poplatkové přiznání za uplynulý kalendářní rok. V tomto přiznání oprávněný uvede údaje o skutečném množství odebrané podzemní vody a o výši zaplacených záloh. V případě, že zaplacené zálohy jsou nižší než skutečná výše poplatku (jednotková výše poplatku vynásobená skutečným odběrem podzemní vody) uhradí oprávněný tuto částku do 15. února po skončení kalendářního roku. V případě, že skutečná výše poplatku je nižší než zaplacené zálohy, vrátí příslušný finanční úřad oprávněnému přeplatek do 30 dnů ode dne doručení poplatkového přiznání finančnímu úřadu.

(7) Vybírání a vymáhání poplatku vykonávají místně příslušné finanční úřady podle sídla jednotlivých oprávněných k nakládání s vodami na základě podkladů vydaných vodoprávním úřadem; přitom postupují podle zákona o správě daní a poplatků,³⁷⁾ pokud tento zákon nestanoví jinak.

(8) Z poplatku za skutečný odběr podzemní vody je 50 % příjmem státního rozpočtu a 50 % je příjmem Státního fondu životního prostředí.

K § 88

K odst. 1

Zákon ukládá povinnost oprávněným, kteří odebírají podzemní vodu, platit

³⁷⁾ Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

platbu za její skutečně odebrané množství, a to podle účelu jejího užití. Na rozdíl od předchozí právní úpravy se vztahuje povinnost platit platbu i na odběry podzemní vody určené pro zásobování pitnou vodou a další odběry dříve nezaplatněné. Platby za odběry podzemní vody pro tyto účely jsou časově rozloženy; způsob uvádí přechodné ustanovení § 127 odst. 13.

K odst. 2

Platba za skutečně odebrané množství podzemní vody se platí formou poplatku. Sazba poplatku pro jednotlivé účely užití odebrané podzemní vody je uvedena v Příloze č. 2 k zákonu. V případech, kdy je odebraná podzemní voda využívána pro zásobování pitnou vodou, činí sazba poplatku 2,00 Kč/m³ odebrané podzemní vody. V ostatních případech činí sazba poplatku 3,00 Kč/m³ odebrané podzemní vody.

K odst. 3 a 4

Platba za odebrané množství podzemní vody se platí zálohově. Výše zálohy se určí na základě předpokládané roční výše poplatku. Předpokládaná roční výše poplatku vychází na rozdíl od předchozí právní úpravy z povoleného objemu odběru podzemní vody za kalendářní rok v m³, uvedeném v platném povolení k nakládání s vodami. Tento povolený objem se sníží o množství podzemní vody, na které se platba nevztahuje, a vynásobí se příslušnou sazbou poplatku podle účelu užití odebrané podzemní vody podle Přílohy č. 2 k zákonu.

V případě, kdy oprávněný odebírá podzemní vodu z vodního zdroje v jedné lokalitě (jímací objekty jsou umístěny ve stejném dílčím hydrologickém povodí, stejném hydrogeologickém rajonu a ve stejném katastrálním území obce) prostřednictvím více jímacích objektů, odebrané množství podzemní vody se pro účely platby počítá.

Zákon dále podrobně specifikuje postup, v jakém termínu a v jaké výši se platí zálohy poplatku za odebrané množství podzemní vody.

K odst. 5

Zákon jednoznačně uvádí, za jaké množství skutečně odebrané podzemní vody a také pro které účely užití odebrané podzemní vody se neplatí. V případě, kdy skutečně odebrané množství podzemní vody za kalendářní rok je větší než 6000 m³, platí se poplatek pouze za skutečně odebrané množství snížené o 6000 m³. V případě, kdy skutečně odebrané množství podzemní vody za kalendářní rok je rovno nebo menší než 6000 m³ a zároveň v některém měsíci přesáhne 500 m³, se platí poplatek za množství skutečně odebrané podzemní vody, který se vypočte jako součin příslušné sazby a skutečně odebraného množství podzemní vody nad 500 m³ v takovém měsíci. Pokud odběr přesáhne limit 500 m³ za měsíc v jednom roce ve více měsících, pak takto vypočtené poplatky za jednotlivé měsíce se pro roční výši poplatku počítají.

Množství podzemní vody, na které se platba za odebrané množství podzemní vody nevztahuje, uplatňuje oprávněný při stanovení předpokládané roční výše poplatku podle odst. 3, na základě kterého je následně určen způsob placení záloh.

Poplatek se neplatí za množství odebrané podzemní vody při čerpání podzemní vody za účelem získání tepelné energie (odběr podzemní vody pro tepelná čerpadla) a za množství odebrané znečištěné podzemní vody při sanačních pracích.

K odst. 6 a 7

Zákon ukládá těm, kterým vznikla v kalendářním roce povinnost platit poplatky za odebrané množství podzemní vody, předložit do 15. února následujícího kalendářního roku příslušnému finančnímu úřadu poplatkové přiznání, ve kterém je uvedeno skutečně odebrané množství podzemní vody a výše zaplacených záloh. V případě, kdy výše poplatku za skutečně odebrané množství podzemní vody po odečtení zaplacených záloh je vyšší než zaplacené zálohy, je oprávněný povinen uhradit finančnímu úřadu tento rozdíl do 15. února kalendářního roku následujícího po roku, ve kterém tato povinnost vznikla. V případě, kdy na zálohách bylo zaplaceno více, vrátí oprávněnému příslušný finanční úřad přeplatek do 30 dnů od doručení poplatkového přiznání.

K odst. 8

Zákon jednoznačně určuje alokaci z příjmů poplatků za skutečně odebrané množství podzemní vody. Na rozdíl od předchozí právní úpravy jsou vybrané poplatky za skutečně odebrané množství podzemní vody z 50 % příjmem státního rozpočtu a z 50 % příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky.

§ 89

Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových

(1) Právnícká nebo fyzická osoba, která vypouští odpadní vody do vod povrchových (dále jen „znečišťovatel“) je za podmínek stanovených v tomto zákoně povinna platit poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod a poplatek z objemu vypouštěných odpadních vod (dále jen „poplatky“). Poplatky se platí za jednotlivé zdroje znečišťování.

- (2) Povinnost platit poplatky podle odstavce 1 se nevztahuje na vypouštění
- a) minerálních vod osvědčených podle zvláštního zákona²⁾ jako přírodní léčivý zdroj, pokud nebyly použity při lázeňské péči,
 - b) přírodních minerálních vod, pokud nebyly použity při výrobě balených minerálních vod,
 - c) vod ze sanačních vrtů,
 - d) odpadních vod z průtočného chlazení parních turbín.

K § 89**K odst. 1**

Každý (právnícká nebo fyzická osoba) kdo vypouští odpadní vody do vod povrchových (dále „znečišťovatel“), je povinen ze zákona platit poplatky - jednak za znečištění vypouštěných odpadních vod a jednak za objem vypouštěných odpadních vod za podmínek uvedených v dalších ustanoveních. Tyto poplatky, na rozdíl od předchozí právní úpravy, dané zákonem č. 58/1998 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových, jsou na sobě nezávislé. Mají charakter platby za vypouštění škodlivin do prostředí a naplňují mezinárodně uznávanou zásadu „kdo znečišťuje, ten za znečištění platí“.

Na rozdíl od poplatku za odběr podzemních vod není tento poplatek vázán na povolení k vypouštění odpadních vod. Platit poplatek je povinen každý bez ohledu na povolení k vypouštění odpadních vod podle § 8 nebo podle předchozích předpisů, pokud nakládá s vodami tak, jak předpokládají dále uvedená ustanovení zákona (§ 90).

K odst. 2

Zákonem jsou taxativně vymezeny případy, na něž se nevztahuje povinnost platit poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových. Při jejich vypouštění není znečišťovatel povinen platit poplatky za vypouštění odpadních vod bez ohledu na jejich objem nebo znečištění, není povinen zpracovávat poplatkové hlášení (§ 93), ani sledovat, měřit a evidovat znečištění nebo objem těchto vypouštěných odpadních vod pro účely poplatku (§ 91). Je však povinen měřit množství a jakost vod, s nimiž nakládá, podle § 10 odst. 1, respektive podle vyhlášky (§ 10 odst. 3) nebo podle rozhodnutí vodoprávního úřadu (§ 38 odst. 3).

§ 90**Poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod**

(1) Poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod je znečišťovatel povinen platit, jestliže jím vypouštěné odpadní vody překročí v příslušném ukazateli znečištění zároveň hmotnostní a koncentrační limit zpoplatnění. Ukazatele znečištění, hmotnostní a koncentrační limity zpoplatnění a sazby poplatku členěné podle jednotlivých ukazatelů znečištění jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto zákonu.

(2) Poplatek z objemu vypouštěných odpadních vod do vod povrchových je znečišťovatel povinen platit, jestliže objem jím vypouštěných odpadních vod překročí za kalendářní rok 30 000 m³. Ministerstvo životního prostředí může z této povinnosti stanovit výjimku, pokud znečišťovateli nevznikla za týž kalendářní rok povinnost platit poplatek za znečištění podle odstavce 1.

(3) Poplatek z objemu vypouštěných odpadních vod se vypočte vynásobením objemu vypouštěných odpadních vod za kalendářní rok sazbou 0,1 Kč za 1 m³.

(4) Poplatek za znečištění vypouštěných odpadních vod se rovná součtu dílčích částek vypočtených podle jednotlivých ukazatelů znečištění jako násobek sazby poplatku a celkového množství znečištění za kalendářní rok. Celkové množství znečištění se zjistí vynásobením průměrné roční koncentrace znečištění u příslušného ukazatele znečištění ročním objemem vypouštěných odpadních vod.

(5) Sazba pro zpoplatnění u ukazatele znečištění „organické látky charakterizované chemickou spotřebou kyslíku“ se použije podle odpovídajícího druhu odpadních vod.

(6) Znečišťovatel může pro účely výpočtu poplatku odečíst množství znečištění obsažené v jím odebrané vodě od zjištěného celkového množství znečištění ve vypouštěných odpadních vodách. Odečtené množství znečištění odebrané vody doloží údaji o koncentracích znečištění v odebrané vodě podle příslušných ukazatelů znečištění a údajem o jejím odebraném množství v roce, za který je poplatek vypočítáván.

K § 90**K odst. 1**

Znečišťovatel je povinen platit za znečištění vypouštěných odpadních vod, jestliže jím vypouštěné odpadní vody obsahují znečišťující látky, jejichž ukazatele jsou uvedeny v Příloze č. 2 zákona, respektive pouze některou z nich, a pokud množství znečišťující látky překročí v příslušném ukazateli znečištění zároveň hmotnostní a koncentrační limit. Příloha č. 2 zákona obsahuje rovněž příslušné sazby pro jednotlivé ukazatele znečištění pro provedení výpočtu poplatků.

K odst. 2

Zde je dána hranice objemu, při jejímž překročení je znečišťovatel povinen platit poplatek z objemu vypouštěných odpadních vod do vod povrchových. Tuto hranici představuje objem 30 000 m³ za kalendářní rok a úhrada poplatku za objem vypouštěných odpadních vod se vztahuje na všechny znečišťovatele, jimiž vypouštěný objem odpadních vod tuto hranici překročí, bez ohledu na znečištění těchto odpadních vod, respektive na to, zda je znečišťovatel povinen platit poplatek také za znečištění těchto vypouštěných odpadních vod.

V případě, že znečišťovateli nevznikla povinnost platit za znečištění ve vypouštěných odpadních vodách, může mu z povinnosti platit poplatek za objem stanovit Ministerstvo životního prostředí výjimku. Zákon nedává pro stanovení této výjimky pro Ministerstvo životního prostředí žádná pravidla ani žádné podmínky. Záměrem zákonodárce však nepochybně bylo odstranit pro jednotlivé odůvodněné případy nepřiměřenou tvrdost zákona do doby, než budou takové pří-

pady vyřešeny technickými opatřeními, např. vybudováním oddílné kanalizace pro odvádění srážkových vod apod. Zákon nestanoví také žádná procesní pravidla pro stanovení této výjimky a protože jde nepochybně o rozhodování o právech a povinnostech subjektů, bude zřejmě nutno postupovat podle správního řádu a o výjimce k žádosti znečišťovatele rozhodnout.

K odst. 4

Výsledný poplatek za znečištění se rovná součtu jednotlivých dílčích částek, vypočtených jako násobek sazby poplatku a celkového množství vypouštěného znečištění v konkrétním ukazateli, u kterého byl překročen limit zpoplatnění za kalendářní rok. Celkové množství vypouštěného znečištění v konkrétním ukazateli se vypočítá jako násobek průměrné roční koncentrace a ročního objemu vypouštěných odpadních vod.

K odst. 6

Je stanovena možnost při výpočtu poplatku odečítat z vypouštěného množství znečištění podíl znečištění, který byl obsažen v odebírané vodě (tzv. požadové koncentrace jednotlivých ukazatelů uvedených v Příloze č. 2 zákona). Při využití této možnosti je stanovena povinnost doložit údaje o znečištění v odebírané vodě a údaje o odebraném množství vody.

§ 91

Sledování, měření a evidence znečištění odpadních vod

(1) Pro účel stanovení výše poplatků je znečišťovatel, kterému vznikla poplatková povinnost podle tohoto zákona, povinen u každého zdroje a výpustě sledovat koncentraci znečištění ve vypouštěných odpadních vodách v příslušných ukazatelích, měřit objem vypouštěných odpadních vod a vést o tomto sledování a měření provozní evidenci podle jednotlivých ukazatelů znečištění. Znečišťovatel odpovídá za správnost zjištění zdrojů znečišťování vypouštěných odpadních vod, stanovení koncentrace znečištění podle příslušných ukazatelů znečištění, měření objemu vypouštěných odpadních vod a vedení provozní evidence. Veškeré podklady k vedení provozní evidence je znečišťovatel povinen uchovávat po dobu 5 let.

(2) Vypouští-li znečišťovatel odpadní vody v jedné lokalitě více výpustmi, pro účely výpočtu poplatků se do množství znečištění a objemu vypouštěných odpadních vod započítávají vypouštěné odpadní vody ze všech výpustí. Více výpustmi v jedné lokalitě se rozumějí například jednotlivé výpustě z veřejné kanalizace v rámci jedné obce, jednotlivé výpustě z areálu průmyslové výroby. Při výpočtu poplatku se použije rozdílná sazba pro čištěné a nečištěné odpadní vody. Čištěné odpadní vody jsou vody vyčištěné např. v mechanicko-biologické nebo mechanicko-chemické čistírně

odpadních vod. V pochybnostech o tom, zda jde o čištěné odpadní vody, či nikoliv, rozhodne vodoprávní úřad příslušný podle místa vypouštění.

(3) Bližší vymezení zdroje znečišťování, postup pro určování znečištění obsaženého v odpadních vodách, metody měření ukazatelů znečištění, zjišťování průměrné koncentrace znečištění a ročního objemu vypouštěných odpadních vod, provádění odečtů množství znečištění podle § 90 odst. 6, provádění měření objemu vypouštěných odpadních vod a náležitosti provozní evidence stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

K § 91

K odst. 1

Zákon ukládá znečišťovateli, kterému vznikla poplatková povinnost, sledovat u jeho zdroje znečištění (u každé výpusti) koncentraci znečištění v příslušných ukazatelích ve vypouštěných odpadních vodách, měřit objem vypouštěných odpadních vod a vést o tom provozní evidenci s tím, že veškeré podklady provozní evidence (zejména protokoly o provedených odběrech a rozbořích vzorků vypouštěných odpadních vod) je povinen uchovávat po dobu nejméně 5 let. Zjištěné údaje musejí odpovídat pravdě a ačkoliv zákon stanoví znečišťovateli povinnost nechat zjišťovat koncentraci znečišťujících látek v odpadních vodách oprávněnou laboratoří (§ 92 odst. 1) a v případě měření objemu vypouštěných odpadních vod měřící skupině (§ 92 odst. 2), odpovídá za správnost zjištěných údajů znečišťovatel.

Způsob provádění těchto povinností včetně bližšího vymezení zdroje znečištění a náležitostí provozní evidence stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou (§ 91 odst. 3).

K odst. 2

Zákon stanoví povinnost sečíst pro výpočet poplatků množství znečištění a množství vypouštěných odpadních vod ze všech výpustí znečišťovatele v jedné lokalitě. Přitom příkladmo uvádí, co se rozumí více výpustmi v jedné lokalitě.

Jako donucovací prostředek pro zavádění nových dostupných technologií ve výrobě nebo čištění odpadních vod k omezení množství vypouštěných odpadních vod a jejich znečištění stanovuje zákon zvláštní sazby pro výpočet úrovně poplatku u odpadních vod čištěných a nečištěných a limit zpoplatnění po roce 2004 (Příloha č. 2 zákona, ukazatel CHSK). V pochybnostech, zda jsou odpadní vody čištěné, či nikoliv, rozhoduje vodoprávní úřad, v tomto případě krajský úřad [§ 107 písm. h)].

K odst. 3

Pro vymezení zdroje znečištění, postupu při určování znečištění v odpadních vodách, metody měření ukazatelů a další podrobnosti stanoví vyhláška

č. 47/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 58/1998 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových.

§ 92

Rozbory a kontrola znečištění odpadních vod

(1) Rozbory ke zjištění koncentrace znečišťujících látek v odpadních vodách pro účely tohoto zákona mohou provádět jen odborně způsobilé osoby oprávněné k podnikání (dále jen „oprávněná laboratoř“). Pro účely kontroly správnosti sledování znečištění odpadních vod mohou provádět rozbory jen oprávněné laboratoře pověřené Ministerstvem životního prostředí (dále jen „kontrolní laboratoř“).

(2) Kontrolu správnosti sledování a měření objemu vypouštěných odpadních vod mohou zajišťovat jen odborně způsobilé osoby oprávněné k podnikání pověřené Ministerstvem životního prostředí (dále jen „měřící skupina“). Způsob sledování znečištění odpadních vod, měření objemu vypouštěných odpadních vod, požadavky na způsobilost oprávněných laboratoří, kontrolních laboratoří a měřících skupin k provádění rozborů ke zjištění koncentrace znečišťujících látek v odpadních vodách a pro kontrolu správnosti měření objemu vypouštěných odpadních vod pro účely tohoto zákona stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou. Ministerstvo životního prostředí pravidelně zveřejňuje ve svém Věstníku seznam oprávněných laboratoří, kontrolních laboratoří a měřících skupin.

(3) Znečišťovatel je povinen umožnit pověřeným osobám kontrolních laboratoří a měřících skupin vstup do kontrolovaných objektů, poskytnout jim podklady nezbytné pro provedení kontroly a zajistit podmínky k odběru vzorků ze všech výpustí kontrolovaného zdroje znečištění.

(4) Úhrady nákladů spojených s prováděním rozborů a kontrol znečištění odpadních vod pro účely výkonu státní správy zajistí Státní fond životního prostředí České republiky na základě návrhu vodoprávního úřadu podle místa zdroje znečišťování.

K § 92

K odst. 1 a 2

Zákon určuje povinnost znečišťovatelů zajistit rozbory odpadních vod ke stanovení koncentrace znečišťujících látek odborně ověřenými oprávněnými laboratořemi, jejichž seznam je pravidelně uveřejňován a doplňován ve Věstníku Ministerstva životního prostředí. Kontrolu správnosti, sledování znečištění vypouštěných odpadních vod provádějí kontrolní laboratoře se speciálním pověřením Ministerstva životního prostředí. Rovněž kontrolu sledování a správnosti měření množství vypouštěných odpadních vod mohou provádět pouze měřící skupiny z pověření Ministerstva životního prostředí, které jsou rovněž zveřejněny ve Věstníku tohoto ministerstva.

Zákon zmocňuje Ministerstvo životního prostředí k vydání vyhlášky, kterou se upraví způsob sledování znečištění odpadních vod, měření objemu vypouštěných odpadních vod, požadavky na způsobilost oprávněných laboratoří, kontrolních laboratoří a měřících skupin k provádění rozborů ke zjištění koncentrace znečišťujících látek v odpadních vodách a pro kontrolu správnosti měření objemu vypouštěných odpadních vod pro účely tohoto zákona.

K odst. 3

Znečišťovatelé mají povinnost umožnit pověřeným osobám vstup do svých objektů za účelem kontrolní činnosti v oblasti sledování vypouštěných odpadních vod včetně umožnění odběru vzorků ze všech výpustí prověřovaného zdroje znečištění.

K odst. 4

Při vzniku pochybností o správnosti zjišťování koncentrace znečištění v odpadních vodách, nebo sledování a měření množství vypouštěných odpadních vod a pro účely kontroly státní správou, zajistí úhradu kontrolních rozborů, nebo kontrolního měření Státní fond životního prostředí České republiky, na návrh vodoprávního úřadu, podle místa zdroje znečištění. To je změna od dosavadní praxe, kdy návrh předkládala Česká inspekce životního prostředí

§ 93

Zálohy

(1) Pro stanovení výše záloh na poplatky pro následující kalendářní rok je znečišťovatel povinen zpracovat poplatkové hlášení s uvedením skutečností rozhodných k jejímu výpočtu, zejména údaje o množství i koncentraci ukazatelů znečištění a o objemu vypouštěných odpadních vod v členění podle jednotlivých zdrojů znečišťování a jejich výpustí včetně údajů pro odpočet znečištění v odebrané vodě (§ 90 odst. 6) a údajů o poskytnutých odkladech pro účely výpočtu výše poplatků. V poplatkovém hlášení znečišťovatel vypočte výši záloh na poplatky a předloží je vodoprávnímu úřadu nejpozději do 15. října běžného roku. Vzor poplatkového hlášení stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou. Poplatkové hlášení zašle vodoprávní úřad České inspekci životního prostředí.

(2) Vodoprávní úřad na podkladě poplatkového hlášení a ověření údajů rozhodných pro výpočet záloh na poplatky stanoví výši zálohy výměrem, který doručí znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu, Státnímu fondu životního prostředí České republiky a České inspekci životního prostředí do 15. prosince běžného roku. Ve výměru vodoprávní úřad stanoví rovnoměrné čtvrtletní zálohy, pokud jejich souhrnná výše se rovná nebo je nižší než 1 000 000 Kč, nebo rovnoměrné měsíční zálohy, pokud jejich souhrnná výše je vyšší než 1 000 000 Kč.

(3) Měsíční zálohy je znečišťovatel povinen zaplatit nejpozději do dvacátého pátého dne kalendářního měsíce, za který byla záloha vyměřena. Čtvrtletní zálohy je

znečišťovatel povinen zaplatit nejpozději do dvacátého pátého dne posledního měsíce kalendářního čtvrtletí, za které byla záloha vyměřena.

(4) Zjistí-li vodoprávní úřad v průběhu roku, v němž jsou zálohy splatné, že skutečné údaje rozhodné pro výpočet záloh na poplatky se liší od údajů uvedených v poplatkovém hlášení o více než 30 % nebo že znečišťovatel neuvedl v poplatkovém hlášení hodnoty znečištění za všechny ukazatele znečištění přesahující limitní hodnoty uvedené v příloze č. 2 k tomuto zákonu vydá podle skutečných údajů nový výměr do 30 dnů ode dne, v němž uvedené skutečnosti zjistil. V tomto novém výměru stanoví nově výši záloh pro zbývající část roku, a to obdobným způsobem podle odstavce 2; výše dosud splatných záloh se nemění.

(5) Zjistí-li znečišťovatel, že se skutečné údaje rozhodné pro výpočet záloh na poplatky liší od údajů, které uvedl v poplatkovém hlášení, o více než 30 %, je povinen podat nové poplatkové hlášení, na jehož podkladě vodoprávní úřad vydá nový výměr o stanovení záloh na poplatky, a to do 30 dnů ode dne obdržení nového poplatkového hlášení. V ostatním platí obdobně odstavce 2 a 4.

(6) Povinnosti uvedené v odstavcích 4 a 5 se nevztahují na ojedinělé jednorázové odchylky.

K § 93

K odst. 1

Každý znečišťovatel, kterému vznikne povinnost platit poplatek za vypouštění odpadních vod v příštím kalendářním roce je povinen, na formuláři podle vzoru uvedeného ve vyhlášce, podat příslušnému vodoprávnímu úřadu [§ 107 písm. h)] poplatkové hlášení v členění podle jednotlivých zdrojů znečištění a jejich výpusť do 15. října běžného (předcházejícího) roku.

V tomto hlášení uvede všechny údaje potřebné k výpočtu poplatku za vypouštění odpadních vod (množství a koncentrace ukazatelů znečištění, objem vypouštěných odpadních vod, údaje o odpočtu znečištění v odebírané povrchové nebo podzemní vodě, údaje o případných poskytnutých odkladech placení poplatku).

Dnem, kdy dojde toto poplatkové hlášení vodoprávnímu úřadu [§ 107 písm. h)], je zahájeno správní řízení o stanovení poplatkového výměru. V rámci tohoto řízení zašle vodoprávní úřad kopii poplatkového hlášení všech znečišťovatelů České inspekci životního prostředí jako podklad pro výkon její kompetence [§ 112 odst. 1 písm. f)].

K odst. 2

Vodoprávní úřad [§ 107 písm. h)] ve správním řízení, po ověření údajů v poplatkovém hlášení uvedených, stanoví výši záloh pro všechny zdroje znečištění příslušného znečišťovatele v jeho územní působnosti poplatkovým výměrem. Poplatkový výměr je rozhodnutím ve správním řízení, proti němuž se lze

odvolat. Případné odvolání však nemá odkladný účinek (§ 98). O odvolání rozhodne Ministerstvo životního prostředí. Vodoprávní úřad doručí poplatkový výměr znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu, Státnímu fondu životního prostředí České republiky a České inspekci životního prostředí. Správní lhůta pro vydání tohoto rozhodnutí vodoprávním úřadem [§ 107 písm. h)] je stanovena zákonem – do 15. prosince běžného roku, v němž bylo podáno poplatkové hlášení.

K odst. 4, 5 a 6

Zákon připouští možnost změny záloh na poplatek za vypouštění odpadních vod v průběhu kalendářního roku, v němž jsou placeny. V případě, že zjistí vodoprávní úřad na základě činnosti kontrolních laboratoří (§ 92 odst. 1) nebo měřících skupin (§ 92 odst. 2), popřípadě dozorové činnosti České inspekce životního prostředí [§ 112 odst. 1 písm. f)], že hlášené údaje v poplatkovém hlášení se od skutečných zjištěných údajů liší o více než 30 % směrem nahoru i dolů nebo v případě, že znečišťovatel neuvedl v poplatkovém hlášení hodnoty znečištění za některý ze zpoplatněných ukazatelů znečištění (Příloha č. 2 zákona) v tomto kalendářním roce, je povinen vydat z vlastního podnětu nový poplatkový výměr do 30 dnů ode dne, kdy tyto skutečnosti zjistil. Vzhledem k tomu, že je i tento poplatkový výměr rozhodnutím ve správním řízení, musí vodoprávní úřad [§ 107 písm. h)] nejprve zahájit správní řízení a umožnit znečišťovateli, aby se k podkladům pro toto rozhodnutí vyjádřil, navrhl důkazy, případně jejich doplnění.

Proti tomuto rozhodnutí se lze rovněž odvolat. Případné odvolání rovněž nemá odkladný účinek (§ 98). Vodoprávní úřad [§ 107 písm. h)] vydá nový poplatkový výměr zpravidla též v případě povolení odkladu placení části poplatku za vypouštění odpadních vod (§ 96). Tímto poplatkovým výměrem se nemění výše záloh na poplatek za vypouštění odpadních vod splatných přede dnem, od něhož byly stanoveny zálohy v nové výši.

Zjistí-li takovou situaci znečišťovatel sám, např. v souvislosti se změnou výroby, jejího rozsahu, změnou způsobu čištění odpadních vod nebo jejich vypouštění nebo z jiných důvodů, je povinen podat sám nové poplatkové hlášení. Na jeho základě mu vydá vodoprávní úřad nový poplatkový výměr pro zbytek kalendářního roku. Nový výměr je vodoprávní úřad povinen vydat do 30 dnů od doby kdy skutečnost pro to rozhodnou zjistil, nebo do 30 dnů po obdržení nového poplatkového hlášení.

Změna výměru o stanovení záloh na poplatek se neprovádí při zjištění pouze jednorázových ojedinělých odchylek. Zda se o takovou skutečnost jedná, posuzuje příslušný vodoprávní úřad. Změna výměru se provede, pokud se jedná o dlouhodobější stav, který může výrazně ovlivnit celkovou výši poplatku za příslušný kalendářní rok.

§ 94

Poplatkové přiznání

(1) Znečišťovatel je povinen do 15. února předložit vodoprávnímu úřadu poplatkové přiznání za uplynulý kalendářní rok. V tomto přiznání znečišťovatel uvede skutečné údaje o množství ukazatelů znečištění podléhajících zpoplatnění, jejich koncentraci ve vypouštěných odpadních vodách a o objemu vypouštěných odpadních vod pro jednotlivé zdroje znečišťování a jejich výpustě, včetně údajů potřebných pro případný odečet v odebrané vodě (§ 90 odst. 6), údajů o poskytnutých odkladech a výši zaplacených záloh. Vzor poplatkového přiznání stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

(2) Vodoprávní úřad na podkladě poplatkového přiznání a ověření údajů rozhodných pro výpočet poplatků stanoví výši poplatků za uplynulý kalendářní rok poplatkovým výměrem, který doručí znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu a Státnímu fondu životního prostředí České republiky do 30. dubna běžného roku. V případě, že zaplacené zálohy jsou nižší než vyměřená výše poplatků, je znečišťovatel povinen nedoplatek zaplatit na účet příslušného finančního úřadu do 15 dnů ode dne doručení poplatkového výměru. V případě, že zaplacené zálohy jsou vyšší než vyměřené poplatky, vrátí příslušný finanční úřad znečišťovateli přeplatek bez žádosti do 30 dnů ode dne, kdy bylo příslušnému finančnímu úřadu doručeno oznámení vodoprávního úřadu o tom, že poplatkový výměr nabyl právní moci a je vykonatelný. Nedoplatky nebo přeplatky nepřesahující částku 500 Kč se převádějí do dalšího zúčtovacího období.

K § 94

K odst. 1

Každý znečišťovatel, kterému vznikla povinnost platit poplatek za vypouštění odpadních vod do vod povrchových, poplatek za znečištění odpadních vod a za objem vypouštěných odpadních vod, případně obou, je povinen předložit vodoprávnímu úřadu poplatkové přiznání za kalendářní rok do 15. února následujícího roku.

Vzor poplatkového přiznání je obsažen ve vyhlášce vydané Ministerstvem životního prostředí. V přiznání se uvádějí rovněž příslušné údaje, nezbytné k odečtu podílu znečištění v odebrané vodě („požadové“ znečištění), tedy nezpůsobené v procesu využití vody znečišťovatelem. Jeho předložení místně příslušnému vodoprávnímu úřadu [§ 107 písm. h)] je změnou oproti předchozí praxi, kdy se poplatkové přiznání předkládalo České inspekci životního prostředí.

K odst. 2

Místně příslušný vodoprávní úřad ověří údaje poplatkového přiznání a stanoví výši poplatků za uplynulý kalendářní rok poplatkovým výměrem, který do 30. dubna běžného roku doručí znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu

a Státnímu fondu životního prostředí České republiky. Poplatkový výměr je rozhodnutím ve správním řízení, proti kterému je přípustné odvolání. Toto odvolání však nemá odkladný účinek (§ 98).

Případné nedoplatky je znečišťovatel povinen zaplatit finančnímu úřadu do 15 dnů ode dne doručení poplatkového výměru, přeplatky vrátí finanční úřad znečišťovateli bez žádosti do 30 dnů po zjištění nabytí právní moci a vykonatelnosti poplatkového výměru.

Nově zákon stanovuje, že nedoplatky nebo přeplatky do 500 Kč se převádějí do dalšího zúčtovacího období.

§ 95

Výměr o stanovení záloh na poplatky a poplatkový výměr se vydávají podle jednotlivých zdrojů znečišťování a jsou podkladem pro vybírání a vymáhání poplatků.

K § 95

V souvislosti s kompetencí orgánů krajů v přenesené působnosti rozhodovat ve věcech poplatků za vypouštění odpadních vod [§ 107 písm. h)] je povinností znečišťovatele podávat poplatková hlášení (§ 93) a poplatková přiznání (§ 94) podle jednotlivých zdrojů znečištění příslušným vodoprávním úřadům [§ 107 písm. h)] podle místa zdroje znečišťování.

Na základě těchto hlášení a přiznání je, po provedeném správním řízení, vydán rozhodnutím výměr o stanovení záloh na poplatek za vypouštění odpadních vod, popřípadě poplatkový výměr příslušným vodoprávním úřadem [§ 107 písm. h)].

Tato pravomocná rozhodnutí jsou podkladem pro vybírání a vymáhání poplatků finančním úřadem příslušným podle místa sídla znečišťovatele.

§ 96

Odklad placení poplatků

(1) Znečišťovatel, který prokazatelně na podkladě povolení zahájil práce na stavbě čistírny odpadních vod (dále jen „stavba“) nebo jiného zařízení investičního charakteru (dále jen „jiné zařízení“) ke snížení množství znečištění ve vypouštěných odpadních vodách a kterému vodoprávní úřad povolil (§ 38 odst. 9) po dobu výstavby vypouštění odpadních vod s přípustnými hodnotami ukazatelů znečištění odpadních vod vyššími než hodnoty stanovené zvláštním právním předpisem,³⁸⁾ avšak po uplynutí výstavby hodnotami nepřesahujícími úroveň stanovenou zvláštním právním předpisem³⁹⁾ nebo pro tento účel smluvně sdružil prostředky, může nejpozdě-

³⁸⁾ Nařízení vlády č. 82/1999 Sb., kterým se stanoví ukazatele a hodnoty přípustného stupně znečištění vod.

³⁹⁾ Zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů.

ji do jednoho roku ode dne zahájení stavby či jiného zařízení nebo uzavření smlouvy o sdružení finančních prostředků požádat vodoprávní úřad o povolení odkladu placení až o 80 % výše poplatků za zdroj znečištění, pro který tyto práce zahájil nebo finanční prostředky sdružil (dále jen „odklad“). Rozhodnutí o odkladu placení poplatků zašle vodoprávní úřad znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu a Státnímu fondu životního prostředí České republiky.

(2) Odklad lze povolit od prvního dne měsíce následujícího po dni skutečného zahájení stavby nebo výstavby jiného zařízení doloženého zápisem ve stavebním deníku nebo v případě sdružení finančních prostředků až po zahájení stavby či jiného zařízení, nejdříve od prvního dne měsíce následujícího po dni uzavření smlouvy o sdružení. Odklad trvá do posledního dne měsíce stanoveného pro dokončení stavby v pravomocném povolení vodoprávního úřadu. Vodoprávní úřad povolí odklad nejvýše do částky nákladů stavby nebo jiného zařízení.

(3) Pokud znečišťovatel nebo ten, s kým znečišťovatel uzavřel smlouvu o sdružení prostředků, dokončí stavbu nebo jiné zařízení před termínem stanoveným k jejich dokončení v pravomocném povolení vodoprávního úřadu, je povinen tuto skutečnost do jednoho měsíce ode dne jejich dokončení písemně oznámit vodoprávnímu úřadu. Odklad končí posledním dnem měsíce, ve kterém bylo písemné oznámení vodoprávnímu úřadu doručeno.

(4) Pokud znečišťovatel nebo ten, s kým znečišťovatel uzavřel smlouvu o sdružení prostředků, požádal podle zvláštního právního předpisu⁴⁾ o souhlas se zahájením zkušebního provozu nebo mu bylo vydáno povolení o prozatímním užívání stavby nebo jiného zařízení ke zkušebnímu provozu před vydáním kolaudačního rozhodnutí a tento souhlas mu byl udělen, odklad trvá po dobu zkušebního provozu, nejpozději však 2 roky od udělení souhlasu nebo povolení.

(5) V případě, že znečišťovatel nebo ten, s kým znečišťovatel uzavřel smlouvu o sdružení prostředků, nesplnil podmínky odkladu, je znečišťovatel na základě rozhodnutí vodoprávního úřadu povinen odloženou část poplatku zaplatit nejpozději do jednoho roku ode dne nabytí právní moci rozhodnutí rovnoměrnými měsíčními splátkami. Případné odvolání proti takovému rozhodnutí nemá odkladný účinek.

(6) Znečišťovatel může požádat o odklad nejpozději do jednoho roku ode dne zahájení stavby nebo jiného zařízení nebo od data uzavření smlouvy o sdružení prostředků.

(7) Znečišťovatel je povinen předložit potřebné doklady pro přiznání odkladu a pro posouzení splnění jeho podmínek.

(8) Náležitosti žádostí o povolení odkladu a postup vodoprávního úřadu pro jejich posuzování a povolování odkladu stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

K § 96

K odst. 1

V odstavci je zákonem dána znečišťovateli možnost získat odklad placení určité části (až do výše 80 %) poplatku vypočteného podle § 93 a § 94. Povolená částka, jejíž placení bylo takto odloženo, nesmí být celkově vyšší než celkové náklady stavby nebo zařízení předmětného zařízení. Takovou stavbou je např. čistírna odpadních vod, její rozšíření, intenzifikace nebo rekonstrukce – jiné zařízení, které povede ke snížení množství vypouštěného znečištění nebo zařízení technologického zařízení ve výrobě, jehož důsledkem je snížení produkovaného znečištění. Podmínkou rovněž je, že vodoprávní úřad povolil, po jejich dokončení, vypouštění odpadních vod z tohoto zdroje s nižšími ukazateli znečištění odpovídajícími alespoň ukazatelům přípustného stupně znečištění odpadních vod vypouštěných z tohoto zdroje znečištění. Takový odklad může příslušný vodoprávní úřad [§ 107 písm. h)] povolit svým rozhodnutím na základě žádosti znečišťovatele podané nejpozději do 1 roku po zahájení stavby, realizace jiného zařízení nebo uzavření smlouvy o sdružení finančních prostředků.

Povolit odklad placení části poplatku za vypouštění odpadních vod nelze, pokud znečišťovatel provádí pouze opravy nebo údržbu čistírny odpadních vod, jiného zařízení nebo technologie nebo omezuje výrobu, a to i v případě, že tato opatření povedou k snížení vypouštěného znečištění.

K odst. 2

Zákon vymezuje období účinnosti odkladu povinnosti platit poplatky za znečištění. Odklad placení části poplatků lze povolit i zpětně, a to od prvního dne měsíce následujícího po dni skutečného zahájení stavby. Toto je třeba doložit např. zápisem ve stavebním deníku nebo u zřizování jiného zařízení i prohlášením znečišťovatele, které lze případně doložit i zjištěním při vodoprávním dozoru (§ 110 až 112). V případě sdružení finančních prostředků lze odklad povolit od prvního dne měsíce následujícího po dni uzavření příslušné smlouvy o sdružení finančních prostředků pro tyto účely.

K odst. 3

Ustanovení určuje, že pokud znečišťovatel dokončil stavbu čistírny odpadních vod (nebo jiného zařízení investičního charakteru), na níž získal rozhodnutí o odkladu placení poplatků, před termínem dokončení, stanoveným v pravomocném rozhodnutí vodoprávního úřadu, je povinen oznámit písemně tuto skutečnost do 1 měsíce ode dne dokončení vodoprávnímu úřadu. Odklad podle zákona trvá až do posledního měsíce stanoveného povolením vodoprávního úřadu pro dokončení stavby.

K odst. 4

V případě, že jde o stavbu, kde je pro povolení jejího užívání nezbytné ověření ve zkušebním provozu a ten byl, na základě žádosti znečišťovatele, povolen, respektive bylo povoleno prozatímní užívání stavby ke zkušebnímu provozu před vydáním kolaudačního rozhodnutí (§ 84 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů), trvá odklad placení části poplatků za vypouštění odpadních vod po dobu tohoto povoleného zkušebního provozu, nejdéle však 2 roky od povolení prozatímního užívání stavby ke zkušebnímu provozu před vydáním kolaudačního rozhodnutí. V případě, že ke zřízení zařízení k snížení znečištění vypouštěných odpadních vod není třeba stavebního povolení, pak odklad trvá do doby stanovené vodoprávním úřadem [§ 107 písm. h)] vycházející z prohlášení znečišťovatele, ověřeného vodoprávním úřadem, o termínu dokončení tohoto zařízení.

K odst. 5

Zákon vymezuje povinnosti znečišťovatele v případě, kdy nejsou plněny podmínky odkladu. Povinnost úhrady odložené části poplatku je stanovena do jednoho roku od nabytí právní moci rozhodnutí místně příslušného vodoprávního úřadu a platby musí být placeny v rovnoměrných měsíčních splátkách. Případné odvolání proti rozhodnutí vodoprávního úřadu nemá odkladný účinek.

§ 97**Prominutí části poplatků**

(1) Dodržel-li znečišťovatel nebo ten, s kým znečišťovatel uzavřel smlouvu o sdružení prostředků, lhůtu k dokončení stavby nebo jiného zařízení stanovenou v povolení vodoprávního úřadu a znečištění vypouštěných odpadních vod dosahuje úrovně stanovené v povolení vodoprávního úřadu k vypouštění odpadních vod, maximálně však úrovně stanovené zvláštním právním předpisem,³⁸⁾ promine vodoprávní úřad znečišťovateli část poplatků ve výši odpovídající částce, jejíž zaplacení bylo podle § 96 rozhodnutím vodoprávního úřadu odloženo.

(2) O prominutí části poplatků v případech podle odstavce 1 rozhoduje vodoprávní úřad na podkladě žádosti znečišťovatele. Rozhodnutí zasílá znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu a Státnímu fondu životního prostředí České republiky.

K § 97

Pokud splní znečišťovatel podmínky, nebo ten, se kterým měl uzavřenou smlouvu o sdružení prostředků pro prominutí odložené části poplatku, pak promine vodoprávní úřad znečišťovateli odloženou část poplatků (§ 96).

O prominutí části poplatků rozhoduje na základě žádosti znečišťovatele místně příslušný vodoprávní úřad [§ 107 písm. h)]. Rozhodnutí o prominutí části

poplatků zasílá vodoprávní úřad znečišťovateli, příslušnému finančnímu úřadu a Státnímu fondu České republiky.

§ 98

Odvolání proti rozhodnutí o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových nemá odkladný účinek.⁴⁰⁾

K § 98

Vazba na zákon č. 71/1961 Sb., o správním řízení zdůrazňuje, že odvolání proti rozhodnutí vodoprávního úřadu o výši poplatků za vypouštění znečištění do povrchových vod nemá odkladný účinek.

§ 99**Správa poplatků**

(1) Vybírání a vymáhání poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových vykonávají místně příslušné finanční úřady podle sídla jednotlivých znečišťovatelů na základě podkladů vydaných vodoprávním úřadem; přitom postupují podle zákona o správě daní a poplatků,³⁷⁾ pokud tento zákon nestanoví jinak.

(2) Poplatky včetně záloh, penále³⁷⁾ a pokut⁴¹⁾ platí znečišťovatel na účet příslušného finančního úřadu a jsou příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky. Výnos poplatků a jejich příslušenství včetně záloh, vybraná penále a pokuty převádí příslušný finanční úřad na účet Státního fondu životního prostředí České republiky měsíčně.

K § 99

Zákon upravuje správu poplatků. Znečišťovatelé platí veškeré platby k úhradě poplatků na účet příslušného finančního úřadu podle sídla znečišťovatele. Finanční úřady vykonávají správu poplatků na základě podkladů vydaných místně příslušnými vodoprávními úřady. Příslušný vodoprávní úřad je tedy odborným garantem věcné správnosti poplatků. Postavení finančních úřadů představuje nejefektivnější zabezpečení výběru poplatků, které jsou příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky, na jehož účet je finanční úřady převádějí každý měsíc.

Penále za nedodržení platebních termínů nebo výše záloh a plateb (stanovené podle odkazu 37) v odst. 2 podle zákona o správě daní a poplatků) platí znečišťovatel rovněž na účet příslušného finančního úřadu.

40) § 55 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

41) Zákon č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Na účet finančních úřadů se platí rovněž pokuty uložené rozhodnutím okresních úřadů jako vodoprávních úřadů a Českou inspekci životního prostředí (§ 117, 118, 119, 120, 121 a 122).

§ 100

Poplatek za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních

- (1) Za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních platí se oprávněný (§ 8) poplatek.
- (2) V případě, že jsou odpadní vody z rodinných domů čištěny domovní čistírnou na úroveň stanovenou v povolení k vypouštění odpadních vod, se poplatek za vypouštění takových vod do vod podzemních neplatí. Za povolené vypouštění v ostatních případech se platí poplatek ve výši 3 500 Kč za kalendářní rok.
- (3) Povinnost platit poplatky podle odstavce 1 se nevztahuje na vypouštění
 - a) minerálních vod osvědčených podle zvláštního zákona²⁾ jako přírodní léčivý zdroj, pokud nebyly použity při lázeňské péči,
 - b) přírodních minerálních vod, pokud nebyly použity při výrobě balených minerálních vod,
 - c) vod ze sanačních vrtů.
- (4) Poplatek se platí do 31. ledna po uplynutí roku, v němž platební povinnost vznikla.
- (5) Poplatek se platí obci, na jejímž katastrálním území k vypouštění dochází, a je jejím příjmem.
- (6) Vodoprávní úřad vydávající povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních předává obci potřebné údaje.
- (7) Při správě poplatků postupuje obec podle zvláštního zákona.³⁷⁾

K § 100

Zákon stanoví poplatky za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních a jejich výběr. Povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních podle § 8 odst. 2 písm. c) zákona může být podle § 38 odst. 4 zákona vydáno pouze výjimečně. Zákon neumožňuje, aby odpadní vody byly vypouštěny bez čištění (navazuje zde na předchozí právní úpravu, podle níž musely být odpadní vody zneškodňovány způsobem odpovídajícím současnému stavu technického pokroku).

Zákon ukládá povinnost platit poplatek za vypouštění odpadních vod do vod podzemních těm, kteří vypouštějí odpadní vody podle platného povolení podle předchozích předpisů nebo z jednotlivých staveb pro individuální rekreaci. Povinnost platit tento poplatek se nevztahuje na toho, kdo z rodinného domu

vypouští odpadní vody čištěné domovní čistírnou na úroveň danou povolením. V odstavci 3 je výčet dalších případů vypouštění, na které se povinnost platit poplatky nevztahuje.

Poplatek se platí obci, na jejímž katastrálním území dochází k povolenému vypouštění odpadních vod do vod podzemních, a to jednou ročně do 31. ledna za předešlý kalendářní rok, ve kterém platební povinnost vznikla, ve výši 3500 Kč.

Vodoprávní úřad, který vydá povolení k vypouštění odpadních vod do vod podzemních podle § 8 odst. 2 písm. c) zákona, předá příslušné obci, v jejímž katastrálním území bude dané nakládání s vodami realizováno, kopii vydaného povolení.

Obec při vybírání těchto poplatků postupuje podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Díl 2

Platba k úhradě správy vodních toků a správy povodí a úhrada výdajů na opatření ve veřejném zájmu

§ 101

Platba k úhradě správy vodních toků a správy povodí

- (1) Oprávněný, který odebírá povrchovou vodu z vodního toku, je povinen uhradovat platbu k úhradě správy vodních toků a u odběrů povrchové vody z významných vodních toků také k úhradě správy povodí, podle účelu užití odebrané povrchové vody v jednotkové výši v Kč/m³ podle skutečně odebraného množství povrchové vody.
- (2) Výše platby se vypočte vynásobením množství skutečně odebrané povrchové vody za uplynulý kalendářní měsíc (případně jiné období, nepřesahující jeden kalendářní rok, dohodnuté se správcem vodního toku, ve kterém k odběru povrchové vody dochází) snížené o množství povrchové vody, na které se platba nevztahuje (odstavec 4), cenou za odběr povrchové vody stanovenou správcem vodního toku podle zvláštního zákona.⁴²⁾ Odebírá-li oprávněný k nakládání s vodami povrchovou vodu z vodního zdroje v jedné lokalitě na více místech, pak pro účely zpoplatnění se odebrané množství povrchové vody sčítá.
- (3) Cena za odběr povrchové vody se stanoví zvlášť pro účely užití
 - a) průtočného chlazení parních turbín,
 - b) zemědělských závlah,
 - c) zatápění umělých prohlubní terénu (zbytkových jam po těžbě nerostů) v případech vyžadujících čerpání vody nebo převádění vody,
 - d) ostatních odběrů.

⁴²⁾ § 6 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách.

(4) Platba za odběr povrchové vody se neplatí, pokud odebrané množství povrchové vody je menší než 6000 m³ za kalendářní rok nebo 500 m³ za měsíc. Neplatí se též za odběry povrchových vod pro provoz rybích líhní a sádek a pro napouštění rybníků a vodních nádrží pro chov ryb, pro požární účely, napouštění veřejných koupališť, odstavených ramen vodních toků a nádrží tvořících chráněný biotop rostlin a živočichů, pro výrobu sněhu vodními děly, za odběr okalových vod pro zemědělskou nebo lesní výrobu a za povolený odběr pro vyrovnání vláhového deficitu zemědělských plodin. Okalovými vodami pro zemědělskou a lesní výrobu jsou povrchové vody odebírané z vodního toku za zvýšených průtoků (vodních stavů) pro závlahy zaplavováním.

(5) Oprávněný k odběru povrchové vody je povinen platit platbu měsíčně do dvacátého pátého dne po skončení kalendářního měsíce příslušnému správci vodního toku, ve kterém k odběru povrchové vody dochází, pokud s ním nedohodne platební podmínky jinak; v této dohodě však nelze smluvit delší lhůtu než do 25. ledna následujícího kalendářního roku.

(6) Nezaplatí-li oprávněný dlužnou platbu, je příslušný správce vodního toku, ve kterém k odběru povrchové vody dochází, oprávněn domáhat se jí včetně penále (§ 103) u soudu.

K § 101

K odst. 1

Uvedený způsob úhrady nákladů na správu vodních toků obsahovala i předchozí právní úprava a je používán i v řadě zemí Evropské unie. Platba za odběry povrchové vody z vodních toků slouží k úhradě všech činností správy vodních toků, které uvádí zákon např. v ustanovení § 47 odst. 2. Platba za odběry povrchové vody z významných vodních toků (§ 47 odst. 1 třetí věta) slouží navíc k úhradě činností správy povodí, které uvádí zákon v ustanovení § 54.

Povinnost uhrazení platby za odběr povrchové vody z vodních toků je dána oprávněnému, který odebírá povrchovou vodu z vodního toku a má povolený tento odběr (§ 8 odst. 1 písm. a) bod 1a odst. 2). Platba je podle účelu užití odebrané povrchové vody z vodního toku stanovena správcem toho vodního toku nebo úseku, z něhož je odebírána v jednotkové výši v Kč/m³ podle skutečně odebraného množství povrchové vody.

K odst. 2

Vlastní výpočet výše platby stanoví zákon jako vynásobení skutečně odebraného množství povrchové vody za předchozí kalendářní měsíc (nebo jiné období v kalendářním roce dohodnuté s příslušným správcem vodního toku), od kterého však musí být odečteno množství povrchové vody, za které se platba neuhrazuje podle odstavce 4, cenou za odběr povrchové vody, kterou stanoví příslušný správce vodního toku nebo jeho úseku, ve kterém dochází k předmětnému odběru.

Stanovení ceny musí být provedeno podle ustanovení § 6 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách. Jedná se o věcně usměrňovanou cenu, tedy cenu regulovanou státem, který prostřednictvím Ministerstva financí ve svém Cenovém věstníku výměrem určuje, které ekonomicky oprávněné náklady lze do věcně usměrňované ceny povrchové vody promítnout a které naopak nelze.

K odst. 3

Uvedené ustanovení zákona podrobněji specifikuje stanovení plateb za odběry povrchové vody z vodních toků podle účelu užití odebrané povrchové vody, jak uvádí již ustanovení odstavce 1. Zvláštní ceny se stanoví samostatně pro čtyři účely užití, a to pro průtočné chlazení turbin (pouze parních); dále pro zemědělské závlahy (u ostatních druhů závlah mimo zemědělských je povinnost platby jako za odběry) a to i v tom případě, že nejsou využívány k tomuto účelu stavby ve smyslu ustanovení § 56 odst. 1 písm a) zákona; dále pro zatápění zbytkových jam především po těžbě nerostů odebranou povrchovou vodou z vodního toku a konečně i všechny ostatní odběry povrchové vody z vodního toku.

K odst. 4

Zákon uvádí taxativně též úplný výčet všech odběrů povrchové vody z vodních toků, za které se platba neplatí.

Především je v tomto výčtu uvedeno, že platba se neplatí při odebraném množství povrchové vody z vodních toků menším než je 6000 m³ za kalendářní rok nebo 500 m³ za měsíc. Tím dochází k výraznému snížení těchto limitů oproti předchozí právní úpravě, kdy byl limit 15 000 m³ za kalendářní rok a 1250 m³ za měsíc. Na druhé straně, proti předchozí právní úpravě, se při odběru vyšším než 6000 m³ za kalendářní rok nebo 500 m³ za měsíc odečítají tato limitní množství a tedy výše platby se vypočítává pouze z množství odebrané povrchové vody nad tyto limity.

Dále jsou ve výčtu vyjmenovány další odběry povrchové vody z vodního toku, respektive účely užití odebrané povrchové vody, za které se neplatí. Pokud jde o neplacení platby za povolený odběr pro vyrovnání vláhového deficitu zemědělských plodin, jedná se o závlahu nezbytně nutnou k udržení popř. vzejití plodin při výskytu suchého období překračující obvyklý průměr. V ostatních případech zavlažování a zvláštních závlah (promývací, protimrazová, klimatizační a oteplovací závlaha) již podléhá platbě při povoleném odběru povrchové vody z vodního toku pro tento účel.

Podmínkou pro neplacení platby pro dané účely využití odebrané povrchové vody z vodních toků je vždy přesné stanovení účelu podle díkce tohoto odstavce 2 ve výroku rozhodnutí o povolení odběru povrchové vody [§ 8 odst. 1 písm. a) bod 1], nebo podle předchozích předpisů jak požaduje ustanovení § 9 odst. 1 ve druhé větě zákona.

K odst. 5

Je dána základní povinnost oprávněnému k odběru povrchové vody z vodního toku platit platbu měsíčně a to vždy maximálně do dvacátého pátého dne následujícího měsíce po kalendářním měsíci, kdy byl odběr povrchové vody uskutečněn.

Zákon však dává možnost dohody mezi správcem vodního toku a oprávněným k odběru povrchové vody v rámci platebních podmínek smluvit i jinou (kratší i delší) lhůtu. Tato lhůta nesmí přesáhnout termín 25. ledna následujícího kalendářního roku.

K odst. 6

Zákon dává oprávnění příslušnému správci vodního toku domáhat se u soudu dlužní částky včetně penále, pokud oprávněný nezplatí platbu ve stanovené lhůtě.

§ 102**Úhrada výdajů na opatření ve veřejném zájmu**

(1) Stát může poskytnout finanční prostředky k úhradě výdajů na opatření ve veřejném zájmu, zejména pro

- a) činnosti správy povodí podle tohoto zákona,
- b) správu drobných vodních toků,
- c) zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod,
- d) plánování v oblasti vod,
- e) studie odtokových poměrů, stanovení záplavových území a studie preventivních protipovodňových opatření,
- f) obnovu vodních děl a koryt vodních toků,
- g) zřizování, obnovu a provoz vodních děl a zařízení k ochraně před povodněmi a suchem,
- h) zkapacitnění a úpravu koryt vodních toků a zlepšování odtokových poměrů v krajině,
- i) zřizování a obnovu staveb k vodohospodářským melioracím pozemků,
- j) obnovu, odbahnění a rekonstrukci rybníků,
- k) obnovu a provoz vodních cest,
- l) správu vodních děl, o které nikdo nepečuje a u nichž není vlastník znám,
- m) další opatření podle schválených programů opatření (§ 26),
- n) obnovu koryta vodního toku po povodni (§ 45 odst. 1).

(2) Finanční prostředky na opatření ve veřejném zájmu poskytuje stát správcům povodí, správcům vodních toků, vlastníkům vodních děl a pověřeným odborným subjektům (§ 21 odst. 3) a jiným fyzickým a právnickým osobám; na finanční prostředky není právní nárok.

(3) Vláda připraví každoročně závazná pravidla poskytování finančních prostředků a způsobu kontroly jejich užití, která jsou přílohou státního rozpočtu.

K § 102

Zákon upravuje možnost státu poskytnout finanční prostředky k úhradě výdajů na opatření ve veřejném zájmu. Tyto oblasti veřejného zájmu jsou uvedeny jako příkladný výčet a jedná se především o podporu investic a činností souvisejících s péčí o vodní zdroje, vodní díla a opatření k ochraně před škodlivými účinky vod (povodně, sucho).

Zásadní je dikce „stát může poskytnout“, tedy za předpokladu dostupných finančních prostředků na výdajové stránce státního rozpočtu. V jednotlivých případech vždy půjde o konkrétní priority vymezené ústředním vodoprávním úřadem s vazbou na plány v oblasti vod a programy opatření v povodích (§ 23 až 26), které budou mít systémové (programové) financování v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech č. 218/2000 Sb.

Odstavec 2 obsahuje příkladný výčet případných příjemců takové finanční podpory ze státního rozpočtu a zdůraznění, že na tyto finanční prostředky není právní nárok. Přidělování finančních prostředků a rovněž kontroly jejich využití budou probíhat podle závazných pravidel, která budou součástí každoročně schvalovaného zákona o státním rozpočtu České republiky jako jeho příloha.

Díl 3**Penále****§ 103**

Za každý den v prodlení placení plateb podle § 88, 100 a 101 jsou odběratelé povinni zaplatit penále ve výši 1 promile z částky včas nezaplacené. Na prominutí penále se obdobně vztahuje zvláštní zákon.³⁷⁾

K § 103

Toto ustanovení stanovuje postih odběratelů v případech prodlení při úhradě platby za odebrané množství podzemní vody (§ 88), v poplatku za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních (§ 100) a v platbě k úhradě správy vodních toků a správy povodí. Zákon určuje sazbu 1 promile z částky včas nezaplacené za každý kalendářní den.

Penále lze prominout, nepřesáhne-li v úhrnu celkovou částku 100 Kč (§ 63 zákona č. 337/92 Sb.).

HLAVA XI VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY

§ 104

(1) Státní správu podle tohoto zákona vykonávají vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí. Kontrolu nad jakostí povrchových vod stanovených vyhláškou ke koupání (§ 34) provádí okresní hygienik.

(2) Vodoprávními úřady jsou

- a) obce,
- b) újezdni úřady⁴³⁾ na území vojenských újezdů,
- c) okresní úřady,
- d) kraje,
- e) ministerstva jako ústřední vodoprávní úřad (§ 108).

Tímto nejsou dotčena ustanovení o povodňových orgánech.

K § 104

Zákon vyjmenovává vodoprávní úřady vykonávající státní správu podle vodního zákona. Proti předchozí právní úpravě je nahrazen pojem „vodohospodářský orgán“ pojmem „vodoprávní úřad“. Vodoprávním úřadem již není Česká inspekce životního prostředí, jejíž působnost v systému státní správy vymezuje samostatný § 112 vodního zákona. Naopak výčet vodoprávních úřadů zahrnuje újezdni úřady, vykonávající státní správu na území vojenských újezdů v rozsahu následujícího § 105 odst. 3, a dále kraje, jejichž orgány vykonávají státní správu v taxativním vymezení působností podle § 107.

Další zásadní odlišností od minulé právní úpravy je působnost ministerstev jako ústředních vodoprávních úřadů. Kompetence jednotlivých ministerstev jsou vymezeny v samostatném § 108.

Kromě vodoprávních úřadů a České inspekce životního prostředí zná zákon ještě povodňové orgány (§ 77), jejichž kompetence jsou dány v § 78, 79, 80 a 81.

§ 105

Obce v přenesené působnosti a újezdni úřady

(1) Obce v přenesené působnosti upravují, omezují, popřípadě zakazují podle § 6 odst. 4 tohoto zákona obecné nakládání s povrchovými vodami, nejde-li o vodní toky tvořící státní hranice.

⁴³⁾ § 35 zákona č. 222/1999 Sb.

(2) Pověřené obecní úřady

- a) povolují pro potřeby jednotlivých občanů (domácností) odběr a jiné nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, s výjimkou vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních, a zřizování, změny a odstraňování vodních děl, která s tímto odběrem nebo nakládáním souvisejí,
- b) rozhodují v případech, kdy jim přísluší povolovat vodní dílo, též o ostatních vodohospodářských záležitostech týkajících se tohoto vodního díla,
- c) vydávají souhlas podle § 17 odst. 1 písm. c), d) a e) ke stavbám jednotlivých obytných budov a k terénním úpravám v záplavových územích neovlivňujícím odtokové poměry,
- d) vyjadřují se podle § 18 tohoto zákona v případech, v nichž jsou příslušné k udělení povolení nebo souhlasu.

(3) Státní správu na území vojenských újezdů vykonávají újezdni úřady podle § 105 až 107 v rozsahu potřeb zajištění obrany státu a výcviku ozbrojených sil, nejde-li o působnost podle hlavy X a XII tohoto zákona.

K § 105

Zákon vymezuje kompetence obcí při výkonu státní správy v přenesené působnosti a újezdních úřadů.

Působnost orgánů obcí, které nejsou pověřeny obecními úřady se, proti předchozí právní úpravě, zúžila na případné omezování, úpravu nebo zákazy obecního nakládání s povrchovými vodami (§ 6 odst. 4).

Působnost orgánů obcí, které jsou pověřeny obecními úřady je naopak, proti předchozí právní úpravě, rozšířena na nejběžnější činnosti soukromých fyzických osob při nakládání s vodami vyžadující povolení nebo souhlas vodoprávního úřadu. Pověřené obecní úřady mají kompetenci povolit veškeré nakládání s vodami (§ 8) a související vodní díla (§ 15) pro potřeby jednotlivých občanů (domácností) s výjimkou vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních.

Dále mají kompetenci vydávat souhlasy (§ 17) pro stavby jednotlivých obytných budov a k terénním úpravám, pokud neovlivňují odtokové poměry v záplavových územích, ke stavbám do vzdálenosti 15 m od vzdušné paty ochranné hráze vodního toku a ke stavbám v ochranných pásmech vodních zdrojů.

V odst. 3 se upravuje výkon státní správy újezdních úřadů, a to pro prvoinstanční působnost na území vojenských újezdů v rozsahu potřeb zajištění obrany státu a výcviku ozbrojených sil, nejde-li o působnost podle Hlav X (Poplatky) a XII (Sankce) vodního zákona.

§ 106

Okresní úřady

Není-li tímto zákonem stanoveno jinak, vykonávají působnost vodoprávního úřadu okresní úřady.

K § 106

Zákon stanoví působnosti, které podle vodního zákona přísluší vodoprávním úřadům, vykonávají okresní úřady, pokud je tento zákon nesvěřuje jiným vodoprávním úřadům.

Proti minulé právní úpravě již okresní úřady nejsou oprávněny si vyhradit rozhodování ve věcech týkajících se působnosti obcí v přenesené působnosti podle § 105. Mají však ze zákona výslovně uvedenou působnost při řízení o pokutách podnikajícím fyzickým osobám nebo právníckým osobám (Hlava XII), které porušily povinnosti uložené zákonem nebo rozhodnutím vodoprávního úřadu podle něho vydaným a dále vedou řízení o přestupcích fyzických osob (§ 129) na úseku vodního hospodářství podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

§ 107

Orgány krajů v přenesené působnosti

Do působnosti orgánů krajů v přenesené působnosti patří

- vyjadřovat se podle § 18 tohoto zákona ke stavbám, pokud rozhodujícím způsobem ovlivňují nakládání s vodami, ochranu vod nebo ochranu proti povodním a pokud si to vyhradí,
- rozhodovat ve věcech hraničních vod po projednání s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí; má-li takové rozhodnutí vliv na průběh, povahu nebo vyznačení státní hranice, rozhodovat po projednání i s Ministerstvem vnitra; za hraniční vody se považují povrchové, popřípadě podzemní vody vymezené v mezinárodních smlouvách, kterými je Česká republika vázána,⁴⁴⁾
- činit za mimořádné situace, zejména při nedostatku vody a při haváriích, opatření, a to v případech přesahujících území okresu nebo možnosti okresního úřadu,
- spolupracovat s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí při zajišťování sestavení programů opatření v oblastech povodí a kontrole jejich

⁴⁴⁾ Sdělení č. 7/2000 Sb. m. s., o sjednání Dohody mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o spolupráci na hraničních vodách.

Sdělení č. 66/1998 Sb., o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o spolupráci na hraničních vodách v oblasti vodního hospodářství.

Vyhláška č. 57/1970 Sb., o Smlouvě mezi Československou republikou a Rakouskou republikou o úpravě vodohospodářských otázek na hraničních vodách.

plnění. Orgány krajů si mohou při zajišťování sestavení a provádění kontroly plnění programů opatření v oblastech povodí vyžádat spolupráci odborných subjektů, subjektů sledujících jakost a zdravotní nezávadnost vod, orgánů ochrany přírody, sdružení občanů působících na úsecích ochrany životního prostředí, rybářství, vlastníků a provozovatelů vodovodů a kanalizací a popřípadě dalších orgánů,

- ukládat opatření, která stanoví ve veřejném zájmu programy opatření podle § 26 odst. 3,
- kontrolovat provádění technickobezpečnostního dohledu nad vodními díly,
- rozhodovat o zařazení vodního díla do kategorií z hlediska technickobezpečnostního dohledu, pokud si to vyhradí,
- rozhodovat ve věci poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových,
- připravovat ve spolupráci se správcem povodí podklady pro rozhodnutí o určení správce drobného vodního toku.

K § 107

Ustanovení paragrafu taxativně vymezuje prvoinstanční působnosti orgánů krajů v přenesené působnosti.

V souvislosti s výkonem státní správy se připomíná obecná působnost krajských úřadů vykonávajících přenesenou působnost orgánů kraje upravenou v § 66 a 67 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. Krajské úřady zejména přezkoumávají rozhodnutí vydaná okresními úřady a magistráty měst Brna, Ostravy a Plzně ve správním řízení, pokud není zákonem tato působnost svěřena zvláštnímu orgánu nebo zákon nestanoví jinak.

Zákon krajům svěřil působnosti, které mají významný či rozsáhlý územní dopad (např. činit za mimořádné situace opatření, která přesahují území okresu nebo možnosti okresního úřadu).

Kraje se dále budou vyjadřovat podle § 18 k významným stavbám, které zásadním způsobem ovlivňují nakládání s vodami. Je jim též umožněno vztáhnout na sebe vyjádření ke stavbám, které by jinak příslušely vodoprávnímu úřadu nižšího stupně.

Krajům zákon svěřil agendu rozhodování ve věcech hraničních vod, po předchozím projednání s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí a má-li rozhodnutí vliv na průběh státní hranice, též s Ministerstvem vnitra.

Významnou kompetenci získaly kraje při sestavování programů opatření v oblasti povodí (§ 26); při této činnosti budou spolupracovat s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí.

K zabezpečení této činnosti a následnému provádění kontroly plnění programu opatření mají kraje právo si vyžádat součinnost odborných subjektů, laboratoří, výzkumných pracovišť, odborné i laické veřejnosti.

Krajům též přísluší kontrola provádění technickobezpečnostního dohledu nad vodními díly (§ 61 a 62).

Nově byla na kraje převedena agenda rozhodování ve věci poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových, kterou podle předchozí právní úpravy vykonávala Česká inspekce životního prostředí.

§ 108

Ministerstva jako ústřední vodoprávní úřad

(1) Není-li tímto zákonem stanoveno jinak, vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu Ministerstvo zemědělství.

(2) Ministerstvo životního prostředí vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech

- a) ochrany množství a jakosti povrchových a podzemních vod, a to
 1. povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních [§ 8 odst. 1 písm. c)],
 2. povolení k čerpání znečištěných podzemních vod za účelem snížení jejich znečištění a k jejich následnému vypouštění do těchto vod, popřípadě do vod povrchových [§ 8 odst. 1 písm. e)],
 3. povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečných látek do kanalizací (§ 16),
 4. stanovení minimálního zůstatkového průtoku a uložení povinnosti osadit na vodním díle cejch nebo vodní značku a povinnosti pravidelně měřit minimální zůstatkový průtok a podávat vodoprávnímu úřadu a správci povodí zprávy o výsledcích měření (§ 36),
 5. stanovení minimální hladiny podzemních vod a uložení povinnosti předložit návrh jímacího řádu, popřípadě povinnosti pravidelně měřit hladinu podzemních vod, způsobu měření a povinnosti podávat vodoprávnímu úřadu a správci povodí zprávy o výsledcích měření (§ 37),
 6. činnosti při povolování vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních a přebírání výsledků měření objemu vypouštěných vod a míry jejich znečištění (§ 38),
 7. přípravy návrhu prováděcího předpisu, kterým se stanoví ukazatele a hodnoty přípustného znečištění vod (§ 31, 32, 33, 35 a 38),
- b) zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod společně s Ministerstvem zemědělství (§ 21 a 22),
- c) zjišťování a hodnocení stavu povrchových a podzemních vod prostřednictvím jím zřízených pověřených odborných subjektů (§ 21),
- d) tvorby a vedení informačního systému společně s Ministerstvem zemědělství podle tohoto zákona (§ 19 a 22),
- e) sestavování a schvalování plánů v oblasti vod a sestavování programů opatření společně s Ministerstvem zemědělství (§ 24 až 26),
- f) posuzování plánů v oblasti vod z hlediska vlivu na životní prostředí (§ 24 a 25),

- g) chráněných oblastí přirozené akumulace vod (§ 28),
 - h) ochrany vodních zdrojů (§ 29 a 30),
 - i) citlivých oblastí (§ 32),
 - j) zranitelných oblastí (§ 33),
 - k) stanovení opatření k nápravě při nevyhovující jakosti povrchových vod využívaných ke koupání (§ 34 odst. 2),
 - l) stanovení povrchových vod, které jsou vhodné pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů společně s Ministerstvem zemědělství (§ 35),
 - m) ochrany jakosti povrchových nebo podzemních vod před závadnými látkami (§ 39),
 - n) zneškodňování havárií (§ 41) a odstraňování jejich škodlivých následků (§ 42),
 - o) ochrany před povodněmi (§ 63 až 87),
 - p) řízení Českého hydrometeorologického ústavu (§ 73),
 - q) poplatků za odběr podzemních vod společně s Ministerstvem zemědělství (§ 88),
 - r) poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových a podzemních (§ 89 až 100),
 - s) spolupráce s orgány krajů v přenesené působnosti ve věcech ochrany množství a jakosti hraničních vod (§ 107),
 - t) řízení České inspekce životního prostředí (§ 112),
 - u) řízení základního a aplikovaného výzkumu v oblasti ochrany množství a jakosti vod,
 - v) plnění úkolů vyplývajících ze vztahu k Evropským společenstvím v oblasti ochrany vod, podávání zpráv o plnění příslušných směrnic Evropských společenství a koordinovat převzetí a zavádění legislativy Evropských společenství v oblasti vod,
 - w) zajišťování koordinace plánů v oblasti vod a programů opatření v rámci mezinárodní spolupráce ochrany vod v oblastech povodí Labe, Dunaje a Odry.
- (3) Ministerstvo zdravotnictví vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech stanovení povrchových vod využívaných ke koupání ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí (§ 34).
- (4) Ministerstvo dopravy a spojů vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech užívání povrchových vod k plavbě (§ 7).
- (5) Ministerstvo obrany vykonává působnost ústředního vodoprávního úřadu ve věcech, v nichž je založena působnost újezdních úřadů podle § 105 odst. 3.

K § 108

Zákon upravuje kompetence ministerstev jako ústředních vodoprávních úřadů při výkonu státní správy podle zákona.

V odst. 1 stanoví působnost Ministerstva zemědělství jako ústředního vodo-

právního úřadu pro všechny úkony státní správy, pokud nejsou v následujících odstavcích tohoto paragrafu určeny jiným ministerstvům, tj. Ministerstvu životního prostředí, Ministerstvu zdravotnictví, Ministerstvu dopravy a spojů a Ministerstvu obrany. To neplatí v případě, že v konkrétním ustanovení zákona je uvedena kompetence konkrétního úřadu (např. Ministerstva zemědělství) místo obecně formulované kompetence ústředního vodoprávního úřadu.

§ 109

Pravomoci vodoprávního úřadu při mimořádných opatřeních

(1) Vyžaduje-li to veřejný zájem, zejména je-li přechodný nedostatek vody, může vodoprávní úřad bez náhrady upravit na dobu nezbytně nutnou povolené nakládání s vodami, popřípadě toto nakládání omezit nebo i zakázat. Tato opatření provede po projednání s dotčenými subjekty, pokud to mimořádnost situace nevyklučuje.

(2) Dojde-li v důsledku mimořádné situace k omezení nebo znemožnění povolených odběrů povrchové nebo podzemní vody, které vede k vážnému ohrožení veřejného zájmu, je vodoprávní úřad povinen zajistit po projednání s příslušnými orgány opatření k nápravě. Přitom může stanovit kdo, jakým způsobem a v jakém rozsahu je povinen provést opatření k zajištění náhradního odběru vody, popřípadě k jejímu dovážení. Nutné náklady spojené s uloženými opatřeními může vodoprávní úřad požadovat na tom, kdo mimořádné omezení nebo znemožnění odběrů způsobil. Obecné předpisy o odpovědnosti k náhradě škody nejsou tímto dotčeny.

(3) Na postup podle odstavce 1 a uložení opatření podle odstavce 2 se nevztahuje správní řád.

K § 109

Zákon stanoví postup a pravomoci vodoprávního úřadu, tj. okresního úřadu při mimořádných situacích, které vyžadují opatření s ohledem na veřejný zájem. Těmito případy jsou zejména situace přechodného nedostatku vody, znamenající omezení nebo znemožnění povolených odběrů povrchové nebo podzemní vody, které vedou k vážnému ohrožení veřejného zájmu. Tímto veřejným zájmem se např. rozumí stav vzniklý při provozu vodovodu pro veřejnou potřebu ve smyslu zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů.

Vodoprávní úřad je oprávněn z vlastního podnětu, bez náhrady, upravit na dobu nezbytně nutnou povolené nakládání s vodami, popř. toto nakládání omezit nebo i zakázat. Opatření při nedostatku vody oznámí neformálním způsobem (§ 115 odst. 14). Toto opatření může provést po projednání s dotčenými subjekty, pokud to mimořádnost situace nevyklučuje. Např. v případě zásobování vodou

z vodovodů pro veřejnou potřebu projedná toto vodoprávní úřad s dotčenými orgány státní správy podle svého uvážení a dále s provozovatelem vodovodu, vlastníkem vodovodu a příslušnou obcí. Jedná-li se o nakládání s vodami, které se týká vodního toku, projedná toto vodoprávní úřad s příslušným správcem povodí, správcem vodního toku, vlastníkem vodního díla nebo zařízení umožňující povolené nakládání s vodami případně i s dotčenými orgány státní správy podle svého uvážení.

Obdobně vodoprávní úřad postupuje při projednávání, jedná-li se o mimořádnou situaci vedoucí k omezení nebo znemožnění povolených odběrů povrchové nebo podzemní vody ve smyslu odst. 2. Dále v tomto případě je oprávněn stanovit způsob a rozsah provedení opatření k nápravě a uložit provedení takových opatření k zajištění náhradního odběru vody konkrétní osobě, která je schopna (technicky, organizačně) je provést. Zjistí-li vodoprávní úřad, kdo mimořádné omezení nebo znemožnění odběru způsobil, může vodoprávní úřad na něm požadovat úhradu nutných nákladů spojených s uloženými opatřeními.

Na uvedený postup i uložení opatření se nevztahuje správní řád.

§ 110

Vodoprávní dozor vodoprávních úřadů

(1) Vodoprávní úřady dozírají na dodržování ustanovení vodního zákona a předpisů podle něj vydaných a v rozsahu své působnosti ukládají opatření k odstranění zjištěných závad.

(2) Vodoprávní úřady jsou povinny v rozsahu své působnosti dozírat, zda jsou dodržována jimi vydaná rozhodnutí.

(3) Vodoprávní úřady si mohou při provádění vodoprávního dozoru vyžádat spolupráci odborných subjektů, subjektů sledujících jakost a zdravotní nezávadnost vod, orgánů ochrany přírody, sdružení občanů působících na úsecích ochrany životního prostředí, rybářství, popřípadě dalších orgánů.

(4) Okresní úřady a orgány krajů v přenesené působnosti jako součást vodoprávního dozoru provádějí dozor nad vodními díly, jejichž stav by mohl ohrozit bezpečnost osob nebo majetku. Přitom zejména dozírají, jak vlastníci nebo uživatelé těchto staveb na nich zajišťují technickobezpečnostní dohled a jak provádějí potřebná opatření k jejich bezpečnosti.

K § 110

Při výkonu vodoprávního dozoru zjišťuje vodoprávní úřad, zda fyzické a právnické osoby dodržují ustanovení zákona a prováděcích předpisů, jakož i jím vydaná rozhodnutí podle tohoto zákona.

V tomto směru se úprava v odst. 1 a 2 v zásadě neliší od předchozí právní úpravy, a to i v tom, že vodoprávní úřady si mohou při provádění vodoprávního dozoru vyžádat podle povahy věci i odbornou spolupráci (odst. 3).

Vodoprávní úřady v rozsahu své působnosti v rámci vodoprávního dozoru dozírají i na plnění povinností fyzických a právnických osob při zajišťování technickobezpečnostního dohledu nad vodními díly (§ 59 a § 61 vodního zákona) a dále i na provádění potřebných opatření k jejich bezpečnosti. Technickobezpečnostní dozor vodoprávních úřadů je tedy součástí vodoprávního dozoru.

Vodoprávní dozor je možné obecně uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem. Jsou-li zjištěny závady, přijme vodoprávní úřad opatření k jejich odstranění. Pokud vodoprávní úřad ukládá opatření k nápravě závadného stavu může tak učinit v rámci povinností, které ukládá právnickým nebo fyzickým osobám zákon popřípadě mu byly, na základě zákona uloženy jeho rozhodnutím – tedy např. podle § 34, 35, 42, 59 nebo § 62.

§ 111

Vrchní vodoprávní dozor

(1) Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí dozírají v rámci vrchního vodoprávního dozoru, jak vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí provádějí ustanovení vodního zákona a předpisů podle něho vydaných.

(2) Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí jsou v rozsahu své působnosti podle tohoto zákona v rámci vrchního vodoprávního dozoru oprávněna též dozírat, jak jsou dodržována ustanovení vodního zákona a předpisů podle něho vydaných, jak jsou dodržována rozhodnutí vodoprávních úřadů, jak jsou plněny povinnosti vlastníků vodních děl, správců vodních toků a správců povodí. Zjistí-li závady, mohou uložit potřebná opatření k jejich odstranění.

(3) Ministerstvo zemědělství v součinnosti s Ministerstvem životního prostředí předkládá každoročně vládě zprávu o zhodnocení kontrolní činnosti provedené v uplynulém roce v rámci vrchního vodoprávního dozoru.

K § 111

Institut vrchního vodoprávního dozoru se v zásadě neliší od předchozí právní úpravy. Podle zákona má ustanovení v odst. 1 charakter dohledu nadřízených ústředních vodoprávních úřadů, tj. Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí nad činností nižších vodoprávních úřadů, popřípadě České inspekce životního prostředí. Ostatní ústřední vodoprávní úřady (§ 108 odst. 3 až 5) vrchní vodoprávní dozor nevykonávají.

Podle odst. 2 jsou ústřední vodoprávní úřady Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí oprávněny ke stejným úkonům vodoprávního dozoru

jako obce, újezdní úřady, okresní úřady a orgány krajů v přenesené působnosti podle § 110 odst. 4. Vzhledem k tomu, že ministerstva jsou podle § 104 odst. 2 vodoprávními úřady, jsou i jako ústřední vodoprávní úřady oprávněny si vyžádat spolupráci odborných subjektů a orgánů ve smyslu § 110 odst. 3.

Dozírají tak při svém vrchním vodoprávním dozoru, jak jsou právnickými a fyzickými osobami, vlastníky vodních děl, správci vodních toků a správci povodí dodržována ustanovení vodního zákona a předpisů podle něho vydaných a rozhodnutí vodoprávních úřadů.

Nově je v odst. 3 uložena povinnost, podle které Ministerstvo zemědělství v součinnosti s Ministerstvem životního prostředí předkládá každoročně zprávu vládě o zhodnocení své činnosti při vrchním vodoprávním dozoru.

§ 112

Česká inspekce životního prostředí

(1) České inspekci životního prostředí přísluší

- a) dozor nad tím, jak fyzické nebo právnické osoby dodržují povinnosti stanovené tímto zákonem nebo uložené podle tohoto zákona jí nebo vodoprávními úřady na úseku
 1. nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami,
 2. ochrany uvedených vod včetně jejich ochrany při provozování plavby,
 3. havárií ohrožujících jakost těchto vod,
 4. vodních děl určených ke zneškodňování znečištění v odpadních vodách nebo k jejich vypouštění do vod povrchových nebo podzemních nebo do kanalizací,
 5. ochrany vodních poměrů a vodních zdrojů,
 6. uvádění vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních do souladu s požadavky zákona v případech vyžadujících zvláštní pozornost,
- b) ukládat odstranění a nápravu zjištěných nedostatků, jejich příčin a škodlivých následků, zjistí-li porušení povinností na úsecích uvedených pod písmenem a),
- c) nařídít v oblasti, ve které jí přísluší vykonávat dozor, zastavení výroby nebo jiné činnosti, pokud velmi závažným způsobem ohrožuje veřejný zájem a životní prostředí, až do doby odstranění nedostatků, popřípadě jejich příčin,
- d) spolupracovat s vodoprávními úřady,
- e) vést centrální evidenci havárií podle § 40 a násl.,
- f) dozírat nad dodržováním ustanovení o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových znečišťovateli,
- g) plnit další úkoly podle tohoto zákona.

(2) Na řízení vedená Českou inspekci životního prostředí podle tohoto zákona se vztahují, připouští-li to povaha těchto řízení, ustanovení § 115.

K § 112

Věcné zaměření dozoru České inspekce životního prostředí se oproti předchozí právní úpravě v zásadě nemění.

Významné je oprávnění České inspekce životního prostředí ukládat opatření k odstranění a nápravě zjištěných nedostatků, jejich příčin a škodlivých následků, zjistí-li porušení povinností fyzických a právnických osob na úsecích uvedených v odst. 1 písm. a), a dále nařídít v oblasti, ve které jí přísluší vykonávat dozor, zastavení výroby nebo jiné činnosti, pokud velmi závažným způsobem ohrožuje veřejný zájem a životní prostředí, až do doby odstranění nedostatků, popřípadě jejich příčin.

I v tomto případě postupuje Česká inspekce životního prostředí podle zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správního řádu) respektive podle § 115. V případě akutní situace lze odejmout případnému odvolání proti rozhodnutí České inspekce životního prostředí o zastavení výroby nebo jiné činnosti odkladný účinek a stanovit přiměřeně krátkou lhůtu pro splnění stanovení povinnosti – zastavení výroby nebo jiné činnosti.

Závažnou novou kompetencí České inspekce životního prostředí je oprávnění ukládat sankce v případě přestupků podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (§ 129).

§ 113

Okresní hygienik rozhoduje o zákazu koupání v povrchových vodách využívaných ke koupání. Na vydání zákazu se nevztahuje správní řád. Zákaz zveřejní vyvěšením na úředních deskách místně příslušné obce a příslušného okresního úřadu.

K § 113

Nově se v zákoně stanoví oprávnění okresního hygienika rozhodnout o zákazu koupání, a to z hlediska zájmů ochrany veřejného zdraví. Na vydávání těchto zákazů se nevztahuje správní řád.

Zákon uvádí i formu oznámení tohoto zákazu zveřejněním na úředních deskách obce, v jejímž územním obvodu k zákazu dochází a příslušného okresního úřadu.

§ 114**Oprávnění osob vykonávajících vodoprávní dozor a vrchní vodoprávní dozor**

(1) Pověření zaměstnanci České inspekce životního prostředí (dále jen „inspektoři“) a pověření pracovníci vodoprávních úřadů jsou oprávněni při výkonu své činnosti a) v nezbytně nutném rozsahu vstupovat, popřípadě vjíždět na cizí pozemky a dále vstupovat do cizích objektů užívaných pro podnikatelskou činnost nebo provo-

zování jiné hospodářské činnosti, pokud k tomu není třeba povolení podle zvláštních právních předpisů,

b) požadovat potřebné doklady, údaje a písemná nebo ústní vysvětlení týkající se předmětu dozoru; kontrolovaný subjekt je povinen požadované doklady, údaje a vysvětlení poskytnout a v potřebném rozsahu při provádění kontroly spolupracovat.

(2) Inspektoři a pověření zaměstnanci vodoprávních úřadů jsou povinni

a) vykazovat se při výkonu činnosti průkazem inspektora nebo pověřeného pracovníka,

b) před vstupem do cizích objektů informovat provozovatele.

(3) Za škodu způsobenou postupem podle odstavce 1 písm. a) odpovídá stát; této odpovědnosti se nemůže zprostit.

K § 114

Ve věci oprávnění a povinností osob vykonávajících vodoprávní dozor, dozor České inspekce životního prostředí a vrchní vodoprávní dozor se proti předchozí právní úpravě v zásadě nic nemění. Inspektoři České inspekce životního prostředí a pověření pracovníci vodoprávních úřadů (§ 104) jsou oprávněni vstupovat nebo i vjíždět na cizí pozemky nebo do cizích staveb pokud jsou tyto stavby užívány pro podnikatelskou nebo jinou hospodářskou činnost. V případě, že je na konkrétní pozemky, respektive do konkrétních staveb vstup možný jen na základě povolení, které vyžadují zvláštní právní předpisy – např. předpisy hygienické nebo veterinární mohou realizovat své oprávnění jen s tímto povolením.

Právnické nebo fyzické osoby, jejichž činnosti se vodoprávní dozor vodoprávních úřadů nebo dozor České inspekce životního prostředí týká, jsou povinny s těmito úřady spolupracovat a umožnit jim výkon jejich kompetencí.

Součástí této činnosti je rovněž vyžadování potřebných podkladů, údajů a vysvětlení, které jsou jim dozorované osoby povinny poskytnout na vyžádání. Pověření zaměstnanci České inspekce životního prostředí (inspektoři) a pověření pracovníci vodoprávních úřadů jsou při dozoru České inspekce životního prostředí a při vodoprávním dozoru povinni vykazat se příslušným průkazem dozorované právnické nebo fyzické osobě a nejpozději před vstupem na cizí pozemek nebo do cizích staveb informovat vlastníka, uživatele nebo nájemce, popřípadě jeho pracovníka. Zákon použil termín „provozovatel“ tak, aby zahrnul co možná nejširší okruh osob. Tyto povinnosti jsou inspektoři a pověření pracovníci vodoprávních úřadů povinni plnit, je-li to možné.

V odst. 1 jsou uvedena jejich oprávnění a v odst. 2 jejich povinnosti.

V odst. 3 se vymezuje odpovědnost státu za případné škody, které mohou vzniknout při provádění dozoru, především za škody způsobené vstupem nebo vjetím na cizí pozemky nebo vstupem do cizích objektů.

Ani v tomto ustanovení nedochází ke změně proti předchozí právní úpravě.

§ 115**Vodoprávní řízení**

(1) Pokud tento zákon nestanoví jinak, postupují vodoprávní úřady při řízení o věcech upravených vodním zákonem podle správního řádu,⁴¹⁾ popřípadě podle stavebního zákona,⁴⁾ jde-li o rozhodování týkající se vodních děl.

(2) Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí vyhláškou stanoví, ve kterých případech a které doklady je žadatel o rozhodnutí nebo vyjádření povinen předložit, jakož i náležitosti povolení, souhlasu a vyjádření, v souladu s tímto zákonem.

(3) V případech, kdy může povolení vodoprávního úřadu ovlivnit vodní poměry v územních obvodech několika obcí, oznámí vodoprávní úřad termín a předmět ústního jednání veřejnou vyhláškou i u těchto obecních úřadů. K ústnímu jednání písemně pozve všechny jemu známé účastníky řízení.

(4) Účastníkem řízení jsou též obce, v jejichž územním obvodu může dojít rozhodnutím vodoprávního úřadu k ovlivnění vodních poměrů nebo životního prostředí, pokud tento zákon nestanoví jinak.

(5) Účastníkem řízení je správce vodního toku v případech, kdy se řízení dotýká vodního toku; vodoprávní úřad pozve k řízení též příslušného správce povodí, jestliže může rozhodnutím dojít k ovlivnění vodních poměrů v povodí.

(6) Občanské sdružení, jehož cílem je podle jeho stanov ochrana životního prostředí, je oprávněno být informováno o zahajovaných správních řízeních vedených podle tohoto zákona, pokud o tyto informace vodoprávní úřad požádá; žádost musí být co do předmětu a místa řízení specifikována.

(7) Občanské sdružení má postavení účastníka řízení vedeného podle tohoto zákona, jestliže písemně požádá o postavení účastníka řízení do 8 dnů ode dne sdělení informace podle odstavce 6.

(8) Pozvání k ústnímu jednání doručí vodoprávní úřad do vlastních rukou účastníku řízení nejméně 8 dnů, ve složitějších případech nejméně 30 dnů přede dnem ústního jednání. Po tuto dobu musí být vyvěšeny i vyhlášky o ústním jednání v případech podle odstavce 3. Vodoprávní úřad přitom účastníky upozorní, že na námítky, které nebudou sděleny nejpozději při ústním jednání, se nebere zřetel. U liniových staveb nebo u staveb zvláště rozsáhlých nebo v řízení s velkým počtem účastníků řízení může vodoprávní úřad uvědomit účastníky o zahájení řízení veřejnou vyhláškou, a to nejméně 30 dní před konáním místního šetření, popřípadě ústního jednání, a nekoná-li se ústní jednání, před uplynutím lhůty stanovené pro podání námitek. Jiným účastníkům řízení, než je žadatel o povolení nebo než je správce vodního toku, popřípadě ten, kdo vznesl námítky, může v těchto případech vodoprávní

úřad doručit veřejnou vyhláškou v obcích, v jejichž územních obvodech jsou zájmy účastníků dotčeny, i rozhodnutí.

(9) Ovlivní-li rozhodnutí vodní poměry nebo jakost vod v obvodu působnosti jiného vodoprávního úřadu nebo leží-li vodní dílo, o němž se rozhoduje, zčásti v územním obvodu jiného vodoprávního úřadu, rozhodne věcně a místně příslušný vodoprávní úřad po projednání s těmi vodoprávními úřady, jejichž územních obvodů se rozhodnutí týká.

(10) V jednoduchých věcech, zejména lze-li rozhodnout na podkladě dokladů předložených účastníkům vodoprávního řízení, rozhodne vodoprávní úřad bezodkladně. V ostatních případech rozhodne nejdéle do 60 dnů od zahájení vodoprávního řízení; ve zvláště složitých případech nejdéle do 3 měsíců. Nelze-li vzhledem k povaze věci rozhodnout ani v těchto lhůtách, může lhůtu přiměřeně prodloužit odvolací orgán.

(11) Vydává-li vodoprávní úřad témuž žadateli současně několik rozhodnutí, může tak učinit v jediném rozhodnutí.

(12) Vyskytnou-li se nové rozhodné skutečnosti, může vodoprávní úřad v novém vodoprávním řízení měnit, popřípadě rušit i jiná svá rozhodnutí vydaná v souvislosti s povolením, které bylo změněno nebo zrušeno.

(13) Náklady na znalecké posudky, kterých je třeba ve vodoprávním řízení zahájeném z podnětu žadatele o povolení, popřípadě souhlas podle tohoto zákona, hradí žadatel.

(14) Opatření, popřípadě rozhodnutí vodoprávních úřadů učiněná podle § 109 (opatření při nedostatku vody), lze vyhlásit popřípadě zrušit veřejnou vyhláškou nebo jiným v místě obvyklým způsobem. Veřejnou vyhláškou lze vyhlásit i záказы, omezení, popřípadě jiná opatření vodoprávního úřadu podle § 6 odst. 4, § 30, § 58 odst. 3 a § 68.

(15) K žádosti o vydání povolení ke vzdouvání povrchových vod je žadatel povinen vodoprávnímu úřadu doložit, že má právo k pozemkům a stavbám vzdouváním vody dotčeným, popřípadě, že podal návrh na jejich vyvlastnění nebo že učinil opatření k objasnění nejasných vlastnických vztahů k těmto pozemkům a stavbám nebo ke zjištění pobytu jejich vlastníků, nejsou-li mu známi.

(16) Při ukládání opatření k nápravě nedostatků zjištěných při vodoprávním dozoru, jejichž rozsah nelze stanovit bez předchozích průzkumů nebo předchozího zpracování odborných podkladů, lze uložit samostatně provedení těchto průzkumů, popřípadě zpracování uvedených podkladů a podle jejich výsledků vydávat samostatně potřebná rozhodnutí k nápravě. Je-li v rozhodnutí o opatření k nápravě uloženo nakládat s vodami způsobem, k němuž je jinak potřeba povolení podle § 8, toto povolení se již nevydává.

(17) Manipulační řády vodních děl schvaluje vodoprávní úřad rozhodnutím.

K § 115**K odst. 1**

Vodoprávní řízení se v oblasti procesních pravidel řídí především zákonem, jde-li o rozhodování týkající se vodních děl, a zákon nestanoví zvláštní postup, pak zákonem č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů. V případě, že ani zákon č. 50/1976 Sb. nemá zvláštní ustanovení, postupují vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí (§ 112 odst. 2) podle zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

Podle stejných předpisů postupují i Ministerstvo zemědělství (§ 108 odst. 1) při výkonu působnosti ústředního vodoprávního úřadu ve věcech, které nebyly zákonem svěřeny do působnosti jiného ústředního vodoprávního úřadu, Ministerstvo životního prostředí (§ 108 odst. 2), újezdní úřady (§ 105 odst. 3), Ministerstvo dopravy a spojů (§ 108 odst. 4) ve věcech podle § 7 zákona, Ministerstvo zdravotnictví (§ 108 odst. 3) ve věcech uvedených v § 34, Ministerstvo obrany (§ 108 odst. 5) ve věcech, v nichž je založena působnost újezdních úřadů (§ 105 odst. 3).

Podle tohoto ustanovení postupuje rovněž Státní plavební správa při ukládání sankcí za porušení povinností uložených zákonem na úseku užívání povrchových vod k plavbě (§ 7) podle § 121, nevykonává však vodoprávní dozor podle § 110.

Podle těchto procesních pravidel nepostupují okresní úřady a Česká inspekce životního prostředí v případě, že ukládají pokuty fyzickým osobám nepodnikajícím, které porušily povinnosti uložené tímto zákonem mimo podnikatelskou činnost podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

K odst. 3

Zákon, stejně jako předchozí právní úprava, uznává možnost ovlivnění vodních poměrů v širokém okolí povolovaného nakládání s vodami nebo vodního díla, případně jiného povolení k nim, a ukládá povinnost vodoprávnímu úřadu, který takové řízení vede, oznámit termín a předmět ústního jednání veřejnou vyhláškou (§ 26 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád)) i u obecních úřadů obcí, v jejichž územních obvodech může – i jen teoreticky – dojít k ovlivnění vodních poměrů realizací povolené činnosti nebo stavby.

To platí jen v případě vodoprávních řízení o povolení vodoprávního úřadu podle § 8, 14, 15 a 16 zákona, jejich změn nebo zrušení (§ 12), dále povolení vodoprávního úřadu podle § 40 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů a povolení podle § 18 odst. 3 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích).

Zákon předpokládá, že na základě tohoto oznámení se mohou ve vodoprávním řízení objevit další účastníci řízení.

Tím zákon nezabývá vodoprávní úřad, který vodoprávní řízení vede, povinnosti k ústnímu řízení přizvat všechny jemu známé účastníky tohoto řízení písemně postupem podle § 24 a 25 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád).

K odst. 4 až 7

Zákon zde upravuje okruh účastníků vodoprávního řízení zvláštním způsobem rozdílně od správního řádu, kdy postavení účastníka řízení stanoví pro osoby, které mohou být dotčeny rozhodnutím v tomto řízení i nepřímou – např. tím, že mohou být ovlivněny vodní poměry nebo životní prostředí v územním obvodu obce.

Správce vodního toku je ze zákona účastníkem všech vodoprávních řízení, které se nějak – např. svým dopadem nebo důsledky – dotýkají vodního toku jím spravovaného. Může-li takové rozhodnutí ve vodoprávním řízení ovlivnit vodní poměry v povodí významného vodního toku aniž se tohoto vodního toku dotýká, může vodoprávní úřad přizvat k vodoprávnímu řízení též jeho správce jako správce povodí. V takovém případě však nebude mít správce povodí postavení účastníka řízení.

Zákon dále upravuje účastnictví ve vodoprávních řízeních občanských sdružení, jejichž cílem je ochrana životního prostředí. Vymezuje úježi než zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů právo těchto právnických osob na informace o zahajovaných vodoprávních řízeních. Vodoprávní úřady a Česká inspekce životního prostředí jsou povinny je informovat o všech zahajovaných vodoprávních řízeních, pokud o to požádají a jejich žádost je konkretizována jak věcně, tak místně. Mají, ze zákona, postavení účastníka řízení, pokud písemně požádají o účastnictví v zahájeném vodoprávním řízení do 8 dnů ode dne, kdy jim byla sdělena informace o zahájení tohoto vodoprávního řízení.

K odst. 8

Zákon upravuje, stejně jako předchozí právní úprava, lhůty pro doručování pozvání k ústnímu jednání a povinnost vyvěsit vyhlášky v obcích o oznámení termínu jejich konání (§ 115 odst. 3). Rovněž, stejně jako předchozí právní úprava, stanoví zásadu koncentrace řízení pro vodoprávní řízení. Dále umožňuje, jako předchozí právní úprava, uvědomit některé účastníky řízení, jde-li o stavby liniové, zvláště rozsáhlé nebo s velkým počtem účastníků řízení, pouze veřejnou vyhláškou vyvěšenou po dobu 30 dnů přede dnem konání ústního jednání na úřední desce vodoprávního úřadu, popřípadě úředních deskách obecních úřadů v obcích, v jejichž územních obvodech může povolením vodoprávního úřadu dojít k ovlivnění vodních poměrů nebo životního prostředí.

V případě, že jde o vodoprávní řízení, jehož výsledkem nebude povolení podle § 8, 14, 15 a 16 nebo jeho změna či zrušení, povolení podle § 40 zákona č. 44/1988 Sb. nebo podle § 18 odst. 3 zákona č. 274/2001 Sb. bude veřejná vyhláš-

ka vyvěšena pouze na úřední desce vodoprávního úřadu. Přímou doručuje písemné vyhotovení rozhodnutí, respektive povolení, vždy žadateli, správci vodního toku, je-li účastníkem vodoprávního řízení, účastníku vodoprávního řízení, který v řízení vznesl námitky. Totéž zřejmě platí i o pozvání k ústnímu jednání nebo oznámení termínu, k němuž je, v koncentrovaném řízení, možno podat námitky.

Tento postup není povinností vodoprávního úřadu a tak je prakticky obvyklé, že vodoprávní úřad postupuje podle § 115 odst. 3 s tím, že rozhodnutí ve vodoprávním řízení obvykle doručuje přímo všem účastníkům řízení, kterým ukládá povinnosti nebo omezení.

K odst. 9

Zákon, stejně jako předchozí právní úprava, zajišťuje jistou účast na vodoprávním řízení i jiným vodoprávním úřadům stejného stupně, které nejsou příslušnými v konkrétním vodoprávním řízení rozhodnout, pokud vodní dílo leží částečně v jejich územním obvodu nebo rozhodnutí ve vodoprávním řízení může ovlivnit vodní poměry nebo jakost povrchových a podzemních vod v jejich územním obvodu.

Příslušný vodoprávní úřad po projednání s nimi zváží jejich případné námitky a připomínky. Nejsou však pro něj závazné, neboť tyto vodoprávní úřady nemají v tomto řízení postavení zúčastněného správního úřadu.

K odst. 10

Zákon stanoví zvláštní správní lhůty pro vodoprávní řízení, shodně s předchozí právní úpravou a to pro řízení zahajovaná z vlastního podnětu vodoprávního úřadu i řízení zahajovaná žádostí účastníků řízení.

Nemůže-li vodoprávní úřad rozhodnout ani ve správní lhůtě 3 měsíců je povinen požádat, před jejím uplynutím, příslušný odvolací orgán o přiměřené prodloužené lhůty pro dokončení vodoprávního řízení.

Důvodem pro prodloužení této lhůty může být jen mimořádná složitost konkrétního případu nikoliv jiné důvody např. onemocnění úředníka, který vodoprávní řízení vedl nebo malá aktivita účastníků řízení.

Složitost konkrétního případu posoudí vodoprávní úřad.

Opožděným rozhodnutím ve vodoprávním řízení může být poškozen účastník řízení a takový postup vodoprávního úřadu, tj. nerozhodnutí ve vodoprávním řízení ve stanovené lhůtě, může být kvalifikováno jako nesprávný postup vodoprávního úřadu ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb.

K odst. 11

Zákon umožňuje, aby vodoprávní úřad vydal několik vodoprávních rozhodnutí v jediném správním rozhodnutí. Taková možnost však nijak nemění specifičnost vodoprávních řízení, jejichž výsledkem tato vodoprávní rozhodnutí jsou.

Často jde o různý okruh účastníků řízení, různé zúčastněné správní úřady nebo různý rozsah nezbytných podkladů.

Je na vodoprávním úřadu, aby zejména procesní specifika jednotlivých vodoprávních řízení vždy dodržel. Taková rozhodnutí vodoprávních úřadů nejsou neobvyklá. Často je jediným správním rozhodnutím vydáváno povolení k nakládání s vodami (§ 8) a zároveň povolení ke zřízení vodních děl k tomuto nakládání s vodami nezbytných (§ 15) nebo rozhodnutí o uložení pokuty (§ 116 a násl.) zároveň s rozhodnutím o nápravných opatřeních (§ 42). Spojeným vodoprávním řízením a jedním správním rozhodnutím v několika věcech vodoprávní úřad zjednoduší vlastní vodoprávní řízení.

Případně odvolání proti kterémukoliv z rozhodnutí vydaných v tomto jediném rozhodnutí je odvoláním proti celému rozhodnutí a žádné z jednotlivých rozhodnutí nemůže nabýt právní moci odděleně od ostatních.

Vodoprávní úřad musí proto zvážit, zda zjednodušení řízení bude ve svých důsledcích zrychlením vodoprávního řízení respektive rozhodnutí v konkrétních věcech. Vodoprávní úřad není povinen jednotlivá vodoprávní řízení spojovat. Je otázkou zda účastníci řízení mohou nesouhlasit s takovým spojením různých věcí, které se jich týkají. Zřejmě mohou, vodoprávní úřad však, zejména v případě, že se jedná o vodoprávní řízení zahajovaná z podnětu vodoprávního úřadu např. uložení několika různých pokut za několik různých porušení uložených povinností jednou osobou není povinen jejich požadavku vyhovět.

K odst. 12

Zákon připouští možnost významného zásahu do právní jistoty osob oprávněných nebo povinných ze zákona. Připouští možnost, v zákoně časově neomezenou, měnit nebo rušit rozhodnutí vodoprávního úřadu, která byla vydána v souvislosti se změněným nebo zrušeným povolením k nakládání s vodami (§ 12). Zákon zde má na mysli nepochybně souvislost věcnou nikoliv časovou. Půjde např. o rozhodnutí k povolení změny, změně užívání vodního díla popřípadě i jeho odstranění v souvislosti se změnou nebo zrušením povolení k nakládání s vodami prostřednictvím tohoto vodního díla.

Zákon váže možnost změny těchto rozhodnutí vodoprávního úřadu na výskyt nových rozhodných skutečností. Zákon je blíže nespecifikuje a bude proto záležet na posouzení vodoprávního úřadu.

Případně řízení o změně nebo zrušení těchto rozhodnutí zahájí vodoprávní úřad vždy z vlastního podnětu, a to právě na základě posouzení případných nových skutečností.

K odst. 13

Zákon připouští možnost, aby si vodoprávní úřad, na náklady žadatele, nechal vypracovat potřebné znalecké posudky pro posouzení dopadu žádaného rozhod-

nutí na vodní poměry, jde-li o vodoprávní řízení zahájená na jeho návrh (např. § 8, § 14, § 15, § 16 nebo 17). Takovému postupu nebrání ani fakt, že žadatel případně předložil v tomto vodoprávním řízení jiný znalecký posudek.

Vodoprávní úřad je však povinen postupovat podle zásad správního řízení a i v tomto případě dodržovat zásadu hospodárnosti vodoprávního řízení (§ 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení).

K odst. 14

Zákon stanoví možnost zvláštního postupu oznámení konkrétně uvedených opatření nebo rozhodnutí vodoprávního úřadu, a to buď veřejnou vyhláškou na své úřední desce nebo jiným v místě obvyklým způsobem – např. telefonicky, půjde-li o opatření při nedostatku vody, nebo oznámením v místním, regionálním, odborném nebo jiném tisku, v rozhlase nebo televizi, půjde-li o omezení nebo zákaz obecného nakládání s povrchovými vodami nebo stanovení ochranných pásem vodních zdrojů. Jde o opatření učiněná podle § 109 při nedostatku vody, zákazy, omezení nebo jiná opatření vodoprávního úřadu při omezení, úpravě nebo zákazu obecného nakládání s povrchovými vodami (§ 6 odst. 4), při stanovení, změnách nebo zrušení ochranných pásem vodních zdrojů (§ 30), při stanovení, změnách nebo rušení ochranných pásem vodních děl (§ 58 odst. 3) nebo při vymezení území určených k rozlivům povodní jako preventivního opatření na ochranu před povodněmi (§ 68).

Vodoprávní úřad může samozřejmě postupovat, při oznámení těchto rozhodnutí nebo opatření, obvyklým způsobem (§ 24 až 26 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení), pokud nezvolí zvláštní způsob jejich oznámení.

K odst. 15

Zákon stanoví povinnost žadatele o povolení k nakládání s vodami doložit v tomto vodoprávním řízení vodoprávnímu úřadu právo k pozemkům a stavbám, které budou tímto nakládáním s vodami dotčeny.

Zákon nestanoví, jaké právo je povinen žadatel doložit a lze předpokládat, že je třeba práva odpovídajícího povolenému nakládání s vodami.

V případě, že k povolovanému nakládání s vodami je třeba vodního díla – např. jde-li o vzdouvání nebo akumulaci povrchových vod, je nezbytným právem právo umožňující zřízení vodního díla – např. vodní nádrže – na těchto pozemcích.

Zda bylo právo k pozemkům a stavbám odpovídající povolovanému nakládání s vodami dostatečně doloženo, posoudí vodoprávní úřad v předmětném vodoprávním řízení. Je však zřejmé, že nelze povolit nakládání s vodami přímo se dotýkající pozemků a staveb aniž žadatel prokáže vlastnictví k nim, odpovídající právo povolovanému nakládání nebo alespoň učinil kroky k objasnění nejasných vlastnických vztahů nebo k zjištění pobytu jejich vlastníků.

Vzhledem k tomu, že zákon nemá vlastní zvláštní tituly pro vyvlastnění vlastnického práva nebo jeho omezení lze vyvlastnění realizovat jen z důvodů a za podmínek uvedených v zákoně č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů, není možné v jiných případech tato práva získat jinak než dohodou.

K odst. 16

Zákon odstranil nejasnost předchozí právní úpravy v případech, kdy bylo pro rozhodnutí o uložení opatření k nápravě závadného stavu potřeba určitých odborných podkladů, průzkumů, případně jejich odborné posouzení. Zákon stanoví možnost uložit v takovém případě povinnost osobě, u níž je prováděn vodoprávní dozor, provedení těchto průzkumů nebo zpracování potřebných podkladů.

Takové rozhodnutí bude procesním rozhodnutím v rámci vodoprávního řízení o uložení opatření k nápravě. Vodoprávní úřad, který ukládá opatření k nápravě, které vyžaduje povolení k nakládání s vodami zároveň stanoví povinnosti při tomto nakládání. Osoba, které bylo takové opatření k nápravě uloženo, už nemusí žádat o samostatné povolení k nakládání s vodami podle § 8.

HLAVA XII

SANKCE

Pokuty podnikajícím fyzickým osobám nebo právnickým osobám

§ 116

(1) Nejde-li o trestný čin, uloží Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad pokutu podnikající fyzické osobě nebo právnické osobě (dále jen „povinná osoba“), která

- a) odebere povrchové nebo podzemní vody bez potřebného povolení vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním (dále jen „nedovolené odběry vod“),
- b) vypustí odpadní nebo důlní vody do vod povrchových nebo podzemních, popřípadě do kanalizace v rozporu s tímto zákonem (dále jen „nedovolené vypouštění vod“),
- c) znečistí povrchové nebo podzemní vody nebo ohrozí jejich jakost nebo zdravotní nezávadnost nedovoleným nakládáním se závadnými látkami, popřípadě způsobí vniknutí těchto látek do kanalizace v rozporu se zákonem (dále jen „nedovolené nakládání se závadnými látkami“),
- d) poruší povinnosti týkající se vodních děl založené stavebními předpisy, nebo
- e) poruší jiné povinnosti stanovené tímto zákonem nebo povinnosti podle něj uložené.

(2) Fyzické osobě podnikající lze uložit pokutu, jen pokud se dopustila uvedeného jednání při své podnikatelské činnosti.

K § 116

Ustanovení obsahuje taxativní výčet skutkových podstat, které jsou považovány za správní delikty fyzických a právnických osob postihovaných zásadně bez ohledu na zavinění, a za které příslušné orgány státní správy ukládají sankce v podobě peněžité pokuty. Příslušným orgánem státní správy pro uložení pokuty podnikající fyzické nebo právnické osobě (dále jen „povinná osoba“) v I. stupni je Česká inspekce životního prostředí (a to jeden z deseti oblastních inspektorátů) nebo příslušný okresní úřad.

Podnikající fyzické osobě se uloží pokuta podle zákona jen pokud se proti právní činnosti dopustila při své podnikatelské činnosti. V opačném případě se tato činnost, stejně jako obdobná činnost „nepodnikající“ fyzické osoby hodnotí jako přestupek (§ 34 přestupkového zákona).

Správní delikt právnické osoby odlišuje od dalších správních deliktů především znak odpovědné osoby. Jako právní subjekt jedná právnická osoba prostřednictvím statutárních orgánů, zaměstnanců, členů apod., kteří plní její úkoly. Subjektem odpovědnosti za tyto správní delikty je proto právnická osoba jako celek, nikoliv její statutární orgány, jednotliví zaměstnanci nebo členové. Ti mohou být subjektem odpovědnosti za přestupek (srov. § 6 přestupkového zákona) nebo za jiný správní delikt fyzické osoby.

K jednotlivým skutkovým podstatám podle odst. 1:

Nedovoleným odběrem povrchové nebo podzemní vody se rozumí takový odběr povrchové nebo podzemní vody, ke kterému dochází buď bez potřebného povolení vodoprávního úřadu [§ 8 odst. 1 písm. a) bod 1 a b) bod 1], nebo podle předchozích předpisů, nebo v rozporu s ním [§ 116 odst. 1 písm. a)].

Nedovoleným vypouštěním odpadních nebo důlních vod do vod povrchových nebo podzemních, popřípadě do kanalizace v rozporu s tímto zákonem, se rozumí takové protiprávní jednání, ke kterému dochází bez potřebného povolení vodoprávního úřadu [§ 8 odst. 1 písm. c)], nebo podle předchozích předpisů, nebo v rozporu s ním, tj. např. v rozporu s předepsanými hodnotami zbytkového znečištění těchto vod či jinými podmínkami stanovených v předmětných povolení [§ 116 odst. 1 písm. b)].

Za nedovolené nakládání se závadnými látkami lze označit takové nakládání, které má za následek znečištění povrchových nebo podzemních vod, nebo ohrožení jejich jakosti nebo zdravotní nezávadnosti, eventuálně jejich vniknutí do kanalizace v rozporu se zákonem [§ 116 odst. 1 písm. c)]. Závadné látky jsou látky, které nejsou odpadními, ani důlními vodami a které mohou ohrozit jakost povrchových nebo podzemních vod (§ 39). Zákon stanoví obecnou povinnost pro každého, kdo zachází s těmito látkami, učinit taková přiměřená opatření,

aby tyto látky nevnikaly do povrchových nebo podzemních vod a neohrožily jejich prostředí. Nad rámec této obecné povinnosti zákon vyžaduje přijetí řady dalších opatření pro ty, kteří nakládají s těmito látkami ve větším rozsahu, nebo kdy je zacházení s nimi spojeno se zvýšeným nebezpečím pro povrchové nebo podzemní vody. Seznam nebezpečných látek je uveden v Příloze č. 1 k tomuto zákonu.

Porušení povinností týkajících se vodních děl založených stavebními předpisy. V tomto případě jde o jednání, kdy se povinná osoba v souvislosti s vodním dílem (§ 55) dopustí jednání, které naplňuje některou ze skutkových podstat uvedených v § 106 stavebního zákona. Tímto jednáním může být např. stavba vodního díla bez stavebního povolení nebo v rozporu s ním, užívání vodního díla bez kolaudačního rozhodnutí nebo v rozporu s ním apod. V řízeních, která se týkají vodních děl (§ 15) postupují vodoprávní úřady, jakožto speciální stavební úřady (§ 120 stavebního zákona), pokud tento zákon nestanoví jinak, podle § 115 odst. 1 stavebního zákona. Nelze opomenout, že ukládání peněžitých sankcí za tyto správní delikty není v kompetenci všech vodoprávních úřadů (§ 104 odst. 2), ale v kompetenci České inspekce životního prostředí nebo okresních úřadů.

Porušením jiné povinnosti stanovené tímto zákonem nebo povinnosti podle něho uložené je třeba rozumět jak porušení povinností vyplývajících přímo ze zákona ze strany povinných osob, které však nenaplňuje některou z výše uvedených skutkových podstat vodního zákona, tak i ze správních rozhodnutí, popřípadě příkazů (např. § 77 odst. 4) vydaných na jeho základě.

§ 117

Pokuty za nedovolené odběry vod

(1) Pokuta za nedovolené odebrání povrchových vod se stanoví ve výši vypočtené násobkem sazby 10 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných povrchových vod celkovým množstvím těchto povrchových vod.

(2) Pokuta za nedovolené odebrání podzemních vod se stanoví ve výši vypočtené násobkem sazby 50 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných podzemních vod celkovým množstvím těchto vod.

(3) Nelze-li stanovit neoprávněně odebrané množství vody při stanovení výše pokuty, stanoví orgán ukládající pokutu množství odebrané vody podle skutečností dovolujících stanovit odebrané množství vody nepřimo.

(4) Nedosahuje-li výše pokuty vypočtená, popřípadě stanovená podle předchozích odstavců částky 5000 Kč, stanoví se pokuta ve výši 5000 Kč.

(5) Pokutu lze stanovit nejvýše za období 3 let předcházejících ke dni, kdy byl nedovolený odběr vody zjištěn.

(6) Pokuta může činit nejvýše 10 000 000 Kč.

K § 117

Zákon upravuje způsob výpočtu a stanovení výše pokuty ukládané Českou inspekcí životního prostředí nebo příslušným okresním úřadem za nedovolené odběry povrchových nebo podzemních vod. Pro ukládání peněžité sankce za tento správní delikt je, na rozdíl od jiných druhů správních deliktů, charakteristické, že orgán ukládající pokutu nemá možnost správního uvážení.

Pro uložení pokuty je rozhodující určit množství nedovoleně odebrané vody, vyjádřené v m³. Pokud nelze přímo stanovit toto neoprávněně odebrané množství, např. měřením, hledá se nejspolehlivější metoda nepřímá, např. přes normované potřeby vody pro sociální účely a technologie.

Takto zjištěné neoprávněně odebrané množství vody se vynásobí příslušnou zákonem stanovenou sazbou za 1 m³ (10 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných povrchových vod, resp. 50 Kč za 1 m³ nedovoleně odebraných podzemních vod). Nejnižší možná sankce činí 5 tisíc Kč. Na tuto výši se automaticky upravuje každý nižší výpočet pokuty. Nejvyšší možná sankce pak činí 10 milionů Kč.

Zákon nově upravuje lhůtu (3 roky), za kterou lze zpětně stanovit pokutu v případě zjištění nedovoleného odběru vody, není-li zjištěno po jak dlouhou dobu byla povrchová nebo podzemní voda neoprávněně odebírána.

§ 118**Pokuty za nedovolené vypouštění odpadních nebo důlních vod**

(1) Pokuta za nedovolené vypouštění odpadních nebo důlních vod se stanoví ve výši od 10 tisíc Kč do 10 milionů Kč.

(2) Při stanovení výše pokuty přihledne orgán ukládající pokutu zejména k míře překročení podmínek povolení k vypouštění těchto vod, k míře ovlivnění jakosti povrchových nebo podzemních vod a jejímu lokálnímu rozsahu, ke stupni ochrany dotčeného území (chráněná území) a k příčině nedovoleného vypouštění vod.

K § 118

Pokuta za nedovolené vypouštění odpadních nebo důlních vod se stanoví v rozmezí od 10 000 Kč do 10 000 000 Kč.

Při stanovení výše peněžité pokuty je orgán oprávněný k ukládání pokuty (Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad) povinen přihlížet k hlediskům, jejichž demonstrativní výčet je uveden v odstavci 2. Konkrétní výše pokuty musí být v každém jednotlivém případě výsledkem odborného a pečlivého posouzení za strany orgánu ukládajícího pokutu. Tento orgán je proto povinen v každém konkrétním případě přihlížet nejen např. k míře překročení podmínek stanovených v povolení k vypouštění těchto vod, k míře poškození dotče-

ného území a k míře ovlivnění jakosti povrchových nebo podzemních vod, k příčině nedovoleného vypouštění vod, ale také s ohledem na účel správního trestání i k dalším okolnostem konkrétního případu. Uložení pokuty, respektive její výše, musí být, s ohledem na tak velké rozmezí (10 tisíc až 10 milionů Kč), řádně odůvodněna.

§ 119**Pokuty za nedovolené nakládání se závadnými látkami**

(1) Pokuta za nedovolené nakládání se závadnými látkami se stanoví ve výši od 5000 Kč do 5 000 000 Kč.

(2) Při stanovení výše pokuty přihledne orgán ukládající pokutu zejména k okolnostem, za nichž k nedovolenému nakládání došlo, k tomu, jak se právní subjekt přičinil o odstranění nebo zmírnění škodlivých následků, k množství a charakteru uniklé látky, k místu, kde k vlastnímu ohrožení došlo, k množství a charakteru závadné látky, která pronikla do povrchových nebo podzemních vod, ke škodlivým následkům a možnostem jejich odstranění a k vlivu závadné látky na jakost těchto vod a ke stupni ochrany dotčeného území (chráněná území).

K § 119

Pokuta za nedovolené nakládání se závadnými látkami se stanoví v rozmezí od 5 tisíc Kč do 5 milionů Kč.

Zákon opět ponechává stanovení konkrétní výše této peněžité sankce na odborném uvážení orgánu ukládajícího pokutu (Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad). Pouze jsou opět příkladmo stanovena hlediska, k nimž má tento orgán přihlížet. S ohledem na jednání povinné osoby může orgán ukládající pokutu rozhodnout při současném splnění dalších podmínek uvedených v § 125 o upuštění od uložení pokuty tím, že řízení na návrh povinného zastaví, popř. přeruší.

§ 120**Pokuty za porušení povinností týkajících se vodních děl**

Za porušení povinností podle § 116 odst. 1 písm. d) ukládají orgány uvedené v § 116 pokuty podle stavebního zákona.⁴⁾

K § 120

Zákon upravuje postup při ukládání peněžitých pokut povinným osobám za porušení povinností týkajících se vodních děl a založených stavebními předpisy. Jde o protiprávní jednání povinné osoby naplňující některou ze skutkových podstat uvedených v § 106 stavebního zákona.

Česká inspekce životního prostředí nebo příslušný okresní úřad ukládají těmto osobám podle závažnosti jejich protiprávního jednání peněžité pokuty ve výši stanovené v § 106:

- do výše 200 tisíc Kč (např. neudržování vodního díla přes opakované výzvy nebo rozhodnutí vodoprávního úřadu),
- od 200 tisíc Kč do 500 tisíc Kč (např. provádění změny vodního díla bez povolení nebo v rozporu s ním),
- od 500 tisíc Kč do 1 milionu Kč (např. provádění vodního díla bez stavebního povolení nebo v rozporu s ním).

§ 121

Pokuty za porušování povinností týkajících se užívání povrchových vod k plavbě

- (1) Státní plavební správa může uložit pokutu až do výše 100 000 Kč provozovateli plavidla, který
 - a) provozuje plavidlo se spalovacím motorem na povrchových vodách, na kterých je plavba plavidel se spalovacím motorem zakázána,
 - b) provozuje plavidlo v rozporu se stanoveným rozsahem a podmínkami užívání povrchových vod k plavbě.
- (2) Pokutu lze uložit do 2 let ode dne, kdy se Státní plavební správa o porušení uvedených povinností dověděla, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy k porušení došlo.
- (3) Při stanovení výše pokuty se přihlíží k závažnosti významu a době trvání protiprávního jednání a k rozsahu způsobené škody.
- (4) Pokuta je splatná do 15 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci. Uložené pokuty Státní plavební správa rovněž vybere. Pokuty jsou příjmem státního rozpočtu.

K § 121

Ustanovení tohoto zákona upravující postup při ukládání pokuty za porušování povinností týkající se užívání povrchových vod k plavbě má odlišný charakter od jiných deliktů upravených v § 116 odst. 1 vodního zákona.

Orgánem oprávněným k uložení pokuty je Státní plavební správa a povinným subjektem, kterému může být uložena pokuta je provozovatel plavidla, který provozuje plavidlo se spalovacím motorem na povrchových vodách, na kterých je plavba plavidel se spalovacími motory vždy zakázána. Povrchovými vodami, na kterých je plavba plavidel se spalovacími motory vždy zakázána, jsou povrchové vody v ochranných pásmech vodních zdrojů I. stupně a na nádržích určených k chovu ryb. S výjimkou významných dopravních cest (viz. Příloha č. 2 k zákonu č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě) je tato plavba dále zakázána na těch

vodních nádržích a vodních tocích, které stanoví Ministerstvo dopravy a spojů v dohodě s Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství vyhláškou. Dále může být uložena pokuta tomu provozovateli plavidla (i bez spalovacího motoru), který provozuje plavidlo v rozporu s rozsahem a podmínkami užívání povrchových vod k plavbě, které stanoví Ministerstvo dopravy a spojů v dohodě s Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství vyhláškou (srov. § 7 odst. 5).

Státní plavební správa může uložit provozovateli plavidla peněžitou pokutu až do výše 100 tisíc Kč, a to v závislosti na závažnosti významu tohoto protiprávního jednání, k době trvání protiprávního jednání, jakož i k rozsahu způsobené škody.

Státní plavební správa není povinna uložit takovou pokutu i v případě, že zjistí porušení povinností naplněním skutkové podstaty uvedené v § 121.

Pokutu lze uložit, tj. provést řízení a oznámit rozhodnutí (viz § 51 správního řádu) do uplynutí 2 let ode dne, kdy se Státní plavební správa o porušení uvedených povinností dověděla (subjektivní lhůta). Zákon zároveň stanoví i nepřekročitelnou lhůtu v trvání 3 let ode dne, kdy došlo k porušení povinností, tj. lhůtu, ve které musí být pokuta případně uložena (objektivní lhůta). Ze vztahů mezi plynutím subjektivní a objektivní lhůty vyplývá, že objektivní lhůta nemůže být nikdy prodloužena subjektivní lhůtou, resp. na druhé straně subjektivní lhůta zkracuje objektivní lhůtu. Ze zákona vyplývá, že rozhodnutí Státní plavební správy musí být v těchto lhůtách pravomocné.

Pokuta je splatná do 15 dnů ode dne, kdy rozhodnutí nabylo právní moci. Uložené pokuty Státní plavební správa rovněž vybírá a jsou příjmem státního rozpočtu.

§ 122

Pokuty za porušení jiných povinností

- (1) Pokuta za porušení jiných povinností [§ 116 odst. 1 písm. e)] se stanoví ve výši od 1000 Kč do 1 000 000 Kč.
- (2) Při ukládání pokuty se přihlíží zejména k tomu, jaké následky porušení povinností způsobilo, popřípadě mohlo způsobit, k okolnostem, za nichž k němu došlo, a jak se právní subjekt přičinil o odstranění nebo zmírnění škodlivých následků.
- (3) Za porušení jiných povinností se nepovažuje porušení platebních termínů podle hlavy X tohoto zákona.

K § 122

Za porušení jiných povinností ukládá Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad povinným osobám pokutu, jejíž výše je stanovena ve výši od jednoho tisíce do jednoho milionu Kč.

V druhém odstavci tohoto ustanovení jsou opět příkladmo uvedena hlediska, ke kterým je třeba přihlížet při řízení o pokutě. Zejména s ohledem na to, jak se povinný subjekt přičinil o odstranění nebo zmírnění škodlivých následků, bude zpravidla rozhodující pro úvahy o možném zastavení řízení podle § 125.

V každém případě se za porušení jiných povinností nepovažuje porušení platebních termínů podle Hlavy X tohoto zákona. Porušení těchto povinností nezakládá tedy odpovědnost za tento delikt, nýbrž osoba, která porušuje platební povinnosti, je sankcionována penálem (§ 103). Bližší úprava týkající se vybírání plateb, jakož i penále, včetně jeho případného prominutí je upravena v zákoně č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

§ 123

Pokuty za opakované porušení povinností

(1) Poruší-li podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba do 1 roku od právní moci rozhodnutí o uložení pokuty jakoukoliv povinnost, za niž se ukládá pokuta podle tohoto zákona, použije se pro stanovení výše další pokuty dvojnásobná sazba. Je-li pro určení výše ukládané pokuty stanovena nejnižší hranice, zvyšuje se tato hranice na dvojnásobek.

(2) Pokuta i v případě zvýšení podle odstavce 1 může činit nejvýše 20 000 000 Kč.

K § 123

Opakované porušení povinností ze strany povinného subjektu, za něž se ukládá „zvýšená“ pokuta, spočívá v tom, že povinný subjekt poruší jakoukoliv (stejnou či jinou) povinnost, za niž se ukládá pokuta podle tohoto zákona. Stane se tak však jen za podmínky, že se povinný subjekt tohoto jednání dopustí do 1 roku od právní moci rozhodnutí o uložení pokuty ze strany oprávněného orgánu. Pro určení orgánu není rozhodující, resp. postupuje se při jeho určení opět podle hledisek uvedených v § 124 odst. 2 zákona, zda předchozí rozhodnutí vydala Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad. Z výše uvedeného lze učinit závěr, že pokud povinný subjekt porušil jakoukoliv povinnost sankcionovanou podle tohoto zákona, avšak se tak stalo v době, kdy předchozí rozhodnutí sice bylo povinnému subjektu řádně doručeno (oznámeno), ale dosud nenabývalo právní moci, nelze při posuzování této další odpovědnosti toto ustanovení použít.

V případě opakovaného porušení některého z ustanovení § 117 až § 119 nebo § 122 zvyšuje se nejnižší možná pokuta na dvojnásobek. Například při opakovaném nedovoleném odebrání povrchových vod se nejnižší možná pokuta zvyšuje z 10 Kč na 20 Kč za m³. I zvýšená pokuta složená případně z více dílčích částek nesmí jako celek přesáhnout částku 20 mil. Kč.

§ 124

Ukládání pokut

(1) Řízení o uložení pokuty lze zahájit nejpozději do 1 roku ode dne, kdy se okresní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí dozvěděly o skutečnostech podle § 116; pokutu však lze uložit nejdéle do 3 let ode dne, kdy k nim došlo.

(2) Řízení o uložení pokuty zahájí jen jeden z orgánů uvedených v § 116, a to ten, který jako první zjistil porušení povinností. O zahájení řízení se uvedené orgány vzájemně informují. Pokud porušení povinností zjistil okresní úřad a Česká inspekce životního prostředí ve stejný den, rozhodne o uložení pokuty okresní úřad. K přezkoumání rozhodnutí České inspekce životního prostředí o uložení pokuty v odvolacím řízení je příslušné Ministerstvo životního prostředí.

(3) Pokuta je splatná do 15 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci.

(4) Z pokut uložených Českou inspekcí životního prostředí připadá 50 % do rozpočtu obce, v jejímž katastru došlo k porušení předpisů, a 50 % je příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky. Pokuty ukládané okresními úřady jsou příjmem státního rozpočtu.

K § 124

Řízení lze zahájit (viz § 18 správního řádu) nejpozději do 1 roku ode dne, kdy se příslušný okresní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí dozvěděly o skutečnostech podle § 116 (subjektivní lhůta). Řízení však v každém případě musí být provedeno a v případě porušení povinností musí být uložena pokuta nejdéle do 3 let ode dne, kdy k porušení této povinnosti došlo (objektivní lhůta). O vzájemném vztahu počítání subjektivní a objektivní lhůty platí obdobně komentář k § 121. Pro stanovení kritéria určující místní příslušnost správního orgánu se vychází při neexistenci úpravy v tomto zákoně z obecného předpisu (viz § 7 správního řádu).

Řízení z úřední povinnosti zahájí a provede ten správní orgán, který zjistil porušení povinností jako první. Přednost má okresní úřad při zjištění této skutečnosti ve stejný den jako Česká inspekce životního prostředí. O zahájeném řízení se uvedené orgány vzájemně informují. I když tento zákon nestanoví lhůtu, ve které se tak má stát, je třeba toto oznámení s ohledem na zásady uplatňované ve správním řízení, učinit bez zbytečných průtahů.

Odvolacím orgánem pro řízení o odvolání proti rozhodnutím okresního úřadu je příslušný krajský úřad (viz § 36 odst. 1 zákona o okresních úřadech), pro řízení o odvolání proti rozhodnutím České inspekce životního prostředí je to Ministerstvo životního prostředí.

Pokuta je splatná do 15 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci. K právní moci rozhodnutí (viz § 52 správního řádu).

V případě pokut uložených pravomocně Českou inspekcí životního prostředí je příjemcem těchto finančních prostředků z jedné poloviny obec a z druhé poloviny Státní fond životního prostředí České republiky. Pokuty ukládané okresními úřady jsou příjmem státního rozpočtu.

§ 125

Upuštění od pokuty

- (1) Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad mohou na návrh rozhodnout o zastavení řízení zahájeného podle § 124 v případě, že
- se povinná osoba dobrovolně přičinila o odstranění následků, a
 - povinná osoba přijala opatření zamezující dalšímu znečišťování nebo ohrožování povrchových nebo podzemních vod, a
 - uložení pokuty by vzhledem k opatřením učiněným povinným subjektem vedlo k nepřiměřené tvrdosti.
- (2) Z důvodu provádění opatření podle odstavce 1 písm. a) a b) může orgán, který vede řízení o uložení pokuty na žádost povinného subjektu toto řízení přerušit.

K § 125

Toto ustanovení znamená průlom do dosavadní koncepce provádění vodoprávních řízení při ukládání peněžitých sankcí za správní delikty podnikajících fyzických nebo právnických osob postihované bez ohledu na jejich zavinění. Jde o ustanovení, které nemá, ve vztahu projednávání správních deliktů těchto osob, obdobu v žádném novém zákoně upravujícím ochranu životního prostředí.

Česká inspekce životního prostředí nebo příslušný okresní úřad mohou na návrh rozhodnout o případném zastavení řízení zahájeného podle § 124. Na zastavení řízení není tedy, i za splnění zákonem stanovených podmínek, právní nárok.

Z povahy zákonem stanovených podmínek [písm. a) až c)], které musí být zároveň současně splněny, vyplývá, že aplikovat toto ustanovení lze na všechna řízení, která byla zahájena podle § 124 tohoto zákona.

Je-li to vhodné a účelné pro další průběh řízení o uložení pokuty, může orgán provádějící toto řízení rozhodnout na návrh povinného o jeho přerušení. Stane se tak však pouze za podmínky, že se tento žadatel dobrovolně přičiňuje o odstraňování následků, které svým jednáním způsobil, jakož i přijal opatření směřující k zamezení dalšího znečišťování nebo ohrožování povrchových nebo podzemních vod. Přerušování řízení o uložení pokuty opět závisí na uvážení správního orgánu a rozhodně nezakládá automaticky předpoklady pro pozdější zastavení řízení.

HLAVA XIII SPOLEČNÁ A PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

§ 126

Společná ustanovení

(1) Pokud se v tomto zákoně užívá pojem „vlastník“ nebo „nabyvatel“, rozumí se jím i ten, komu svědčí právo hospodaření. Pokud vlastník přenesl práva nebo povinnosti, jichž se příslušné ustanovení týká, na uživatele, hledí se na něj jako na vlastníka.

(2) Správci vodních toků, jsou-li státními organizacemi, jsou povinni na výzvu převzít od příslušných organizačních složek státu vodní díla na vodních tocích a pozemky tvořící koryta vodních toků v úsecích, které spravují, od těchto organizačních složek státu, jestliže hospodaří s uvedeným majetkem podle zvláštního zákona proto, že při jeho nabytí státem nebylo patrné, které organizační složce nebo státní organizaci s ním přísluší hospodařit, anebo se o něm zjistilo, že je majetkem státu, ale žádná organizační složka státu ani státní organizace s ním nehospodaří.⁴⁵⁾ V pochybnostech o tom, který správce má převzít vodní dílo nebo pozemek státu, určí takového správce Ministerstvo zemědělství; toto určení nemá povahu rozhodnutí ve správním řízení.

(3) Podrobné odvodňovací zařízení ve vlastnictví státu umístěné na cizím pozemku se stává včetně příslušné technické dokumentace, je-li tato k dispozici, ode dne účinnosti tohoto zákona vlastnictvím vlastníka pozemku dotčeného touto stavbou a podrobné odvodňovací zařízení vybudované státem na pozemku, který je ve vlastnictví státu, přechází v případě převodu tohoto pozemku do vlastnictví nového nabyvatele bezúplatně spolu s pozemkem, pokud neoznámí do 6 měsíců od účinnosti tohoto zákona příslušnému vodoprávnímu úřadu, že s přechodem nesouhlasí. K přechodu těchto vlastnických práv dochází dnem následujícím po uplynutí lhůty k uplatnění nesouhlasu s přechodem.

(4) Působnost vodoprávních úřadů výslovně neuvedenou je třeba posuzovat podle oblastí, v nichž jim výkon státní správy přísluší.

K § 126

K odst. 1

Zákon zakládá stejná práva a povinnosti podle tohoto zákona vlastníkovi i dalším osobám, které mají k určitému majetku obdobný vztah. Jde o osoby s právem

⁴⁵⁾ § 10 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

hospodaření, tzn. s právem hospodaření státních organizací s majetkem státu podle § 761 odst. 1 obchodního zákoníku č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Jde zejména o vlastnictví vodních děl, pozemků a jiných staveb a zařízení v korytech vodních toků a sousedících s nimi. Právo hospodaření k věcem ve vlastnictví státu, tj. zejména k pozemkům, na nichž se nacházejí koryta vodních toků ve vlastnictví státu a k vodním dílům ve vlastnictví státu, mají podle zákona č. 305/2000 Sb., o povodích Povodí Labe, státní podnik, Povodí Vltavy, státní podnik, Povodí Ohře, státní podnik, Povodí Moravy, státní podnik, Povodí Odry, státní podnik, dále organizační složka státu Zemědělská vodohospodářská správa a Lesy České republiky, státní podnik.

Osobou oprávněnou nebo povinnou ze zákona může být také uživatel uve- deného majetku (nájemce, provozovatel vodovodu nebo kanalizace, ten kdo má věcné břemeno na majetku vlastníka nebo tento majetek užívá z jiného právního důvodu), pokud na něj vlastník nebo osoba s právem hospodaření přenesla část svých práv nebo povinností spojených s užíváním určitého majetku.

Oprávnění nebo povinnosti ze zákona má uživatel v té míře, v jaké na něj vlastník nebo osoba s právem hospodaření přenesla právo nakládat s určitým majetkem, jehož se konkrétní ustanovení zákona týká.

K odst. 2

Zákon stanoví povinnost správců vodních toků v případě, že jsou státními organizacemi převzít na výzvu organizačních složek státu vodní díla v korytech vodních toků ve vlastnictví státu, případně pozemky státu tvořící koryta vodních toků. Tím jsou vytvořeny podmínky pro to, aby ke všem vodním dílům v korytech vodních toků, pokud patří státu, a ke všem pozemkům koryt vodních toků, pokud patří státu, a nevztahuje se na ně § 126 odstavec 3, případně § 127 odstavec 5 měli právo hospodaření správci vodních toků, kteří jsou státními organizacemi. Tím po jejich převzetí bude také vyřešen problém takzvaných opuštěných vodních děl. V pochybnostech, který správce vodního toku je povinen splnit uloženou povinnost, rozhodne Ministerstvo zemědělství. Toto rozhodnutí není rozhodnutím ve správním řízení.

K odst. 3

Zákon řeší dva případy přechodu vlastnictví státu k vodním dílům - podrobným odvodňovacím zařízením na vlastníky pozemků, na nichž jsou tato vodní díla umístěna, pokud již přechod tohoto vlastnictví nebyl vyřešen zákonem č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ve znění pozdějších předpisů, který v § 15 odst. 1 stanoví, že při vydání pozemku přechází do vlastnictví oprávněné osoby meliorační zařízení umístěné

pod povrchem pozemku, s výjimkou hlavních melioračních zařízení, které se na tomto pozemku nacházejí v okamžiku jeho vydání.

Podrobné odvodňovací zařízení ve vlastnictví státu umístěné na cizím pozemku přechází včetně příslušné technické dokumentace, je-li tato k dispozici, na vlastníka pozemku dotčeného touto stavbou, pokud neoznámí do 6 měsíců od účinnosti tohoto zákona (do 30. června 2002) příslušnému vodoprávnímu úřadu, že s přechodem nesouhlasí. K přechodu těchto vlastnických práv dochází dnem následujícím po uplynutí lhůty k uplatnění nesouhlasu s přechodem.

Podrobné odvodňovací zařízení ve vlastnictví státu umístěné na pozemku ve vlastnictví státu přechází v případě převodu tohoto pozemku do vlastnictví nového nabyvatele bezúplatně spolu s pozemkem.

§ 127

Přechodná ustanovení

(1) Práva a povinnosti založené dosavadními právními předpisy zůstávají zachovány, nestanoví-li tento zákon jinak. Řízení zahájená a neskončená do dne nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních předpisů.

(2) Při ukládání zvýšené pokuty se pokuty uložené podle dosavadních právních předpisů posuzují jako pokuty uložené podle tohoto zákona.

(3) Zařazení vodních děl do kategorií pro účely technickobezpečnostního dohledu (§ 61) podle dosavadních právních předpisů zůstává v platnosti.

(4) Pověření udělené k výkonu technickobezpečnostního dohledu podle dosavadních právních předpisů se pokládá za pověření udělené k výkonu technickobezpečnostního dohledu udělené podle tohoto zákona, pokud nedošlo na straně pověřené osoby ke změně předpokladů k výkonu technickobezpečnostního dohledu, za nichž bylo pověření uděleno.

(5) Vlastnická práva k pozemkům, které tvoří koryta vodních toků, které nejsou dosud vedeny v katastru nemovitostí jako parcely s druhem pozemku vodní plocha a které se staly podle zákona č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, státním vlastnictvím, přecházejí na vlastníky pozemků evidovaných v katastru nemovitostí, na nichž tato koryta leží, pokud neoznámí do 6 měsíců od účinnosti tohoto zákona příslušnému vodoprávnímu úřadu, že s přechodem nesouhlasí. K přechodu těchto vlastnických práv dochází dnem následujícím po uplynutí lhůty k uplatnění nesouhlasu s přechodem.

(6) Pokud obce v době nabytí účinnosti tohoto zákona vypouštějí odpadní vody do vod povrchových v rozporu s ustanoveními tohoto zákona, může jim na jejich žádost podanou do 3 měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona vodoprávní úřad vydat nové povolení k vypouštění odpadních vod, a to nejvýše do úrovně znečištění ve vypouštěných odpadních vodách v období posledních 12 měsíců před

nabytím účinnosti tohoto zákona. Toto nové povolení nahrazuje ke dni účinnosti tohoto zákona dosavadní platné povolení. Vodoprávní úřad v novém povolení stanoví přiměřenou lhůtu, ve které bude dosaženo ukazatelů a přípustných hodnot znečištění odpadních vod, které budou v souladu s tímto zákonem a předpisy podle něj vydanými, a podmínky k postupnému dosažení požadované úrovně vypouštěného znečištění; při stanovení lhůty bere vodoprávní úřad v úvahu oprávněné požadavky ochrany vod a možnosti technického řešení. Po dobu této lhůty upustí vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí od ukládání pokut podle § 116 odst. 1 písm. b) za předpokladu, že jsou plněny podmínky k dosažení požadované úrovně vypouštěného znečištění. Přiměřenou lhůtu, ve které bude dosaženo ukazatelů a přípustných hodnot znečištění odpadních vod, které budou v souladu s tímto zákonem a předpisy podle něj vydanými, a podmínky k postupnému dosažení požadované úrovně vypouštěného znečištění nesmí vodoprávní úřad stanovit u zdrojů znečištění nad 2 000 ekvivalentních obyvatel delší než do 31. prosince 2005.

(7) Platnost povolení k odběru povrchových a podzemních vod, s výjimkou povolení k odběrům podzemních vod ze zdrojů určených pro individuální zásobování domácností pitnou vodou, a k vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních, která nabyla právní moci do dne účinnosti tohoto zákona, končí dnem 1. ledna 2008.

(8) Odběry podzemních, popřípadě povrchových vod, které jsou vodami důlními, se považují ode dne účinnosti tohoto zákona za povolené; toto povolení platí do 31. prosince 2004, pokud nebude jejich další odběr povolen podle § 8. Ve shora uvedené době se na tyto odběry nevztahuje ustanovení o poplatcích podle hlavy X tohoto zákona.

(9) Podklady potřebné k zajištění správy poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových podle tohoto zákona předá orgánům krajů v přenesené působnosti Česká inspekce životního prostředí nejpozději do 30 dnů ode dne jejich zřízení.

(10) Vodohospodářská evidence podle dosavadních právních předpisů se stává součástí evidence rozhodnutí vodoprávních úřadů podle § 19.

(11) Vypouštění vod do veřejných kanalizací, zásobování vodou z veřejných vodovodů a vodné a stočné se řídí dosavadními právními předpisy, včetně § 24, 30 a 46 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a to až do doby nové právní úpravy vodovodů a kanalizací.

(12) Poplatky vypočtené podle sazeb uvedených v části B přílohy č. 2 k tomuto zákonu se za rok 2002 platí jen ve výši 80 %.

(13) Poplatky vypočtené podle sazeb uvedených v části A přílohy č. 2 k tomuto zákonu se za rok 2002 platí pro účel zásobování pitnou vodou a pro účely ostatní-

ho užití dosud nezaplatněné podle zvláštního právního předpisu⁴⁶⁾ ve výši 35 % a za rok 2003 ve výši 70 %.

(14) Za vodní díla podle tohoto zákona se považují vodohospodářská díla povolená podle dosavadních právních předpisů. Pokud se v jiných právních předpisech užívá pojem „vodohospodářské dílo“, rozumí se tím vodní dílo podle tohoto zákona.

(15) Práva a povinnosti založené podle dosavadních právních předpisů na úseku poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových a úplat za odběry povrchových nebo podzemních vod zůstávají v platnosti i po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

(16) Vodoprávní úřady jsou povinny při rozhodování, vydávání vyjádření a při provádění ostatních opatření podle tohoto zákona vycházet ze směrného vodohospodářského plánu v platném znění až do doby schválení nových plánů podle tohoto zákona v příslušné oblasti povodí.

(17) Vlastníci vodních děl (§ 20 odst. 1) jsou povinni nejpozději do 4 let po dni nabytí účinnosti tohoto zákona předložit příslušnému katastrálnímu úřadu podklady potřebné pro zapsání těchto staveb do katastru nemovitostí.

(18) Zátopová území stanovená podle dosavadních právních předpisů se považují za záplavová území podle § 66.

(19) Správci drobných vodních toků určení podle dosavadních právních předpisů se považují za správce drobných vodních toků podle tohoto zákona.

K § 127

K odst. 1

V souvislosti se zrušovacími ustanoveními v § 136, kterými se ruší k 1. 1. 2002 vyjmenované právní předpisy (zákony, vyhlášky, nařízení vlády), nezanikají právní vztahy těmito právními předpisy nebo podle nich založené, pokud zákon nestanoví výslovně jinak. Tak stanoví např. § 127 odst. 7 ohledně povolení k nakládání s vodami k odběru povrchových a podzemních vod a k vypouštění odpadních vod, která nabyla právní moci před 1. 1. 2002. Těm k datu 1. 1. 2002 končí platnost.

Například odběry podzemních vod ze studní, které byly vybudovány před 1. lednem 1955, které byly považovány za povolené podle dřívějších právních předpisů, jsou nadále považovány za povolené i podle zákona.

Vzhledem k některým pojmovým i terminologickým změnám, které přináší nový zákon, je třeba dříve založené právní vztahy posuzovat podle nového právního stavu. Jmenovitě jde o problematiku v ustanovení § 127 odst. 10, 14 a 18. Zákon dále stanoví, že všechna vodoprávní řízení zahájená před účinností záko-

⁴⁶⁾ Nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatách ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů.

na (před 1. 1. 2002) a neskončená, tj. rozhodnutí v nich vydaná nenabyla právní moci do 1. 1. 2002, se dokončí podle dosavadních předpisů. Je tedy zřejmé, že po určitou dobu budou vodoprávními úřady i Českou inspekci životního prostředí souběžně, v různých případech, aplikovány předchozí i nová právní úprava.

K odst. 2

Toto ustanovení řeší situaci, kdy by byla nějakému subjektu (podnikající fyzické nebo právnické osobě) uložena v průběhu roku 2001 pokuta za porušení povinností stanovených zákonem č. 138/1973Sb. o vodách a zákonem č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství a tento subjekt by do 1 roku od nabytí právní moci rozhodnutí o pokutě znovu porušil povinnosti naplněním některé skutkové podstaty uvedené v § 116 nebo § 122 zákona.

Při stanovení pokuty za opakované porušení jakékoli (stejně nebo jiné) povinnosti, za niž se ukládá pokuta již dle zákona č. 254/2001 Sb., bude aplikován § 123 odst. 1 a bude použita dvojnásobná sazba, přestože původní pokuta byla ukládána dle předchozí právní úpravy (§ 47 zákona č. 138/1973 Sb. a § 24 a následujících zákona č. 130/1974 Sb.).

K odst. 3

Pro účely technickobezpečnostního dohledu zařadilo Ministerstvo lesního a vodního hospodářství podle § 3 vyhlášky č. 62/1975 Sb., vodní díla podléhající dohledu technickobezpečnostnímu do I. až IV. kategorie.

Tato vyhláška o odborném technickobezpečnostním dohledu na některých vodohospodářských dílech a o technickobezpečnostním dozoru národních výborů nad nimi byla novým vodním zákonem zrušena, avšak kategorie vodních děl pro účely provádění technickobezpečnostního dohledu se po 1. 1. 2002 nemění.

K odst. 4

Podle § 6 zrušené vyhlášky č. 62/1975 Sb., byly Ministerstvem lesního a vodního hospodářství pověřeny prováděním technickobezpečnostního dohledu „pověřené organizace“.

Toto pověření se i po účinnosti nového vodního zákona pokládá za pověření odborně způsobilé osobě k provádění technickobezpečnostního dohledu podle tohoto zákona. Podmínkou je, že nedošlo u této pověřené osoby ke změně předpokladů k výkonu technickobezpečnostního dohledu, za nichž bylo pověření podle předchozího právního předpisu uděleno. Jedinou takovou pověřenou organizací je společnost Vodní díla – TBD, akciová společnost se sídlem v Praze 1, Hyberská ul. 1617.

K odst. 5

Jde o důležité ustanovení, kterým se vracejí pozemky (dnem 1. července 2002), které tvoří koryta vodních toků a nejsou v katastru nemovitostí vedeny jako

samostatné parcely s druhem pozemku vodní plocha a byly vyvlastněny v období od 1. dubna 1975 vodním zákonem č. 138/1973 Sb. do 31. 12. 1992. Jde především o drobné vodní toky s šířkou menší než 2 m; ale i významné vodní toky, které v minulosti opustily svá koryta označená vlastním parcelním číslem v katastru nemovitostí a ty již nejsou korytem vodního toku (§ 44). Jejich nová koryta uvedená v katastru nemovitostí samostatně jako pozemky s druhem pozemku vodní plocha přijdou rovněž do vlastnictví vlastníků pozemků, jejichž část tvoří koryto vodního toku. Zákon dává vlastníku pozemku, obdobně jako v § 126 odst. 3, lhůtu 6 měsíců (do 30. června 2002) tento navrácený majetek nepřijmout.

K odst. 6

Zákon připouští možnost vodoprávního úřadu vydat nové povolení k nakládání s vodami (k vypouštění odpadních vod) obcím, pokud k 1. 1. 2002 nesplňují povinnosti stanovené v zákoně při vypouštění odpadních vod. Podmínkou je, že osobou, která vypouští odpadní vody, je obec a ta požádá o takové povolení do 31. 3. 2002 příslušný vodoprávní úřad.

Nové povolení k vypouštění odpadních vod nenahradí dosavadní (nedodržované) povolení nebo povolení vypouštění odpadních vod, které nebylo dosud povoleno od 1. 1. 2002 ačkoliv prakticky nabude právní moci až v průběhu roku 2002 nebo i později.

Vodoprávní úřad může povolit maximálně vypouštění odpadních vod s takovými hodnotami znečištění, které byly fakticky vypouštěny v roce 2001 a zároveň stanoví přiměřenou lhůtu a podmínky pro dosažení požadované úrovně vypouštěného znečištění.

V této lhůtě nelze uložit obci pokutu za neplnění povinností uložených zákonem, pokud plní podmínky uvedeného povolení k vypouštění odpadních vod.

Tato lhůta nemůže být u obcí, které jsou zdrojem znečištění nad 2000 ekvivalentních obyvatel, delší než do konce roku 2005. V ostatních případech je délka této lhůty věcí úvahy příslušného vodoprávního úřadu při zvážení požadavků ochrany vod, ale také možností technického řešení konkrétního případu.

V případech, že vlastníkem kanalizace není obec ale jiná osoba – například svazek obcí nebo vodárenská společnost – nebo obec nedodrží stanovenou lhůtu (do 31. 3. 2002), nelze postupovat podle tohoto ustanovení.

K odst. 7

Vzhledem k věcnému charakteru povolení k nakládání s vodami podle předchozí právní úpravy (§ 8 odst. 4 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů a dřívějších) a faktu, že vodoprávní úřad má jen velmi omezenou možnost zasáhnout do platných povolení k nakládání s vodami (§ 12) existuje řada povole-

ní k nakládání s vodami, jejichž platnost nebyla časově omezena a je nezbytná jejich aktualizace a přizpůsobení novým podmínkám, omezil zákon jejich platnost konkrétním datem – dnem 1. 1. 2008. Toto omezení se týká jen povolení k odběru povrchových nebo podzemních vod – s výjimkou povolení k individuálnímu zásobování domácností pitnou vodou – a povolení k vypouštění odpadních vod, která nabyla právní moci před dnem 1. 1. 2002. Zákon stanoví dostatečně dlouhou dobu oprávněným z těchto povolení k získání nového povolení k nakládání s vodami (§ 8), případně prodloužení platnosti původního povolení (§ 9 odst. 4 a 5), pokud hodlají nadále s vodou nakládat. Ukončení platnosti povolení k nakládání s vodami se netýká jiných povolení k nakládání s vodami.

K odst. 8

Zákon považuje podle § 4 odst. 2 důlní vody za vody podzemní, popřípadě povrchové; je to v souladu s definicí důlních vod v § 40 odst. 1 horního zákona č. 44/1988 Sb.

Zákon zavádí povinnost povolení k odběru podzemních, popř. povrchových vod podle § 8 vodního zákona též na vody, které jsou vodami důlními. V přechodném období do 31. 12. 2004 se tyto odběry považují za povolené, na tyto odběry se nevztahuje do 31. 12. 2004 ustanovení o poplatcích v § 88 a o platbách v § 101 vodního zákona.

Pro těžební organizace a další oprávněné k odběru těchto vod z toho vyplynula povinnost podle § 10 odst. 1 vodního zákona, měřit množství a jakost vody, se kterou nakládá, a výsledky předávat příslušnému správci povodí a pro potřeby vodní bilance podle § 22 odst. 2 vodního zákona ohlašovat údaje o odběrech povrchových a podzemních vod a vypouštění důlních vod.

Problematika zpoplatnění odběrů povrchových nebo podzemních vod, které jsou vodami důlními, po 31. 12. 2004 se týká všech subjektů mimo těžební organizace, kterým horní zákon v ustanovení § 40 přiznává právo používat bezplatně důlní vody pro vlastní potřebu a dále jako náhradní zdroj pro ty, kteří byli poškozeni ztrátou vody vyvolanou hornickou činností příslušné organizace.

K odst. 9

Zákon, v § 107 písm. h, stanoví kompetenci orgánů kraje v přenesení působnosti rozhodovat ve věci poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových.

Předchozí právní úprava – zákon č. 58/1998 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových – stanovila tuto kompetenci České inspekci životního prostředí.

Zákon proto ukládá dosud kompetentnímu orgánu předat podklady potřebné pro zajištění správy poplatků za vypouštění odpadních vod Českou inspekci životního prostředí krajům.

Pro toto předání je stanoven termín (do 30 dnů ode dne zřízení krajů), který uplynul před účinností zákona a proto musí být uložena povinnost splněna do 31. 1. 2001.

K odst. 10

Tímto přechodným ustanovením je zajištěna kontinuita vodohospodářské evidence podle vyhlášky č. 126/1976 Sb., o vodohospodářské a souhrnné vodohospodářské evidenci a její přechod do režimu podle § 19 tohoto zákona.

K odst. 11

Formulace tohoto přechodného ustanovení byla v době přijetí vodního zákona nutná, neboť byl projednáván a přijat před zákonem o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb.; s účinností obou zákonů k 1. lednu 2002 je již toto ustanovení neúčinné.

K odst. 12

Ustanovení bylo přijato k zajištění postupného nárůstu poplatku za znečištění vypouštěných odpadních vod jeho snížením pro rok 2002 na 80 % jako výše vyplývající z ustanovení § 89 a následujících.

K odst. 13

Ustanovení bylo přijato k zajištění postupného nárůstu platby za odebrané množství podzemní vody mezi roky 2002 až 2004 pro účely zásobování pitnou vodou a další, dosud nezaplatněné účely.

Za skutečně odebrané množství podzemní vody, které bylo užito k zásobování pitnou vodou se platí v roce 2002 ve výši 35 % (t. j. 0,70 Kč/m³) a v roce 2003 ve výši 70 % z výše poplatku vypočteného postupem uvedeným v § 88 zákona (t. j. 1,40 Kč/m³) a v roce 2004 plná cena 2 Kč/m³.

Za skutečně odebrané množství podzemní vody, které bylo užito pro jiné účely než k zásobování pitnou vodou, ale podle předchozí právní úpravy se jednalo o odběry podzemní vody z důvodu účelu užití nezaplatněné (např. potravinářský průmysl, výroba balených vod, atd.), se poplatek platí v roce 2002 ve výši 35 % (t. j. 1,05 Kč/m³) a v roce 2003 ve výši 70 % z výše poplatku vypočteného postupem uvedeným v § 88 zákona (t. j. 2 Kč/m³) a v roce 2004 plná cena 3 Kč/m³.

K odst. 14

Pojem „vodohospodářské dílo“ podle předchozí právní úpravy byl nahrazen pojmem vodní dílo (§ 55) a ze stejného důvodu je v rámci zachování kontinuity s předchozí právní úpravou řešena otázka již povolených vodohospodářských děl.

K odst. 15

Zákon zajistil plynulý přechod předchozí právní úpravy do nové právní úpravy i ve věcech práv a povinností na úseku poplatků za vypouštění odpadních vod a úplat za odběry povrchových nebo podzemních vod. Stanovil, že tato práva a tyto povinnosti založené podle předchozí právní úpravy – zákonem č. 58/1998 Sb. ve věcech poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových a nařízením vlády č. 35/1979 Sb., o úplatách ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů – zůstávají v platnosti i po dni účinnosti zákona.

Prakticky to znamená, že znečišťovatelé budou platit zálohy poplatků za vypouštění odpadních vod do vod povrchových v roce 2002 podle poplatkových výměrů vydaných Českou inspekci životního prostředí v roce 2001, pokud v roce 2002 kraj jako příslušný vodoprávní úřad v této věci, na návrh znečišťovatele nebo z vlastního podnětu (§ 93 odst. 4 nebo 5), nevydá nový poplatkový výměr.

Ve věcech poplatků za odběr podzemní vody se výše poplatku podle zákona vypočítává zcela jiným způsobem než podle předchozí právní úpravy. Proto jsou oprávnění odběratelé podzemních vod povinni (§ 88) oznámit, po 1. 1. 2002, finančnímu úřadu podle svého sídla (§ 88 odst. 7) a platit mu odpovídající zálohy (§ 88 odst. 4).

K odst. 16

Do doby než budou zpracovány a schváleny v příslušné oblasti povodí nové plány oblastí povodí podle § 25 tohoto zákona, jsou vodoprávní úřady povinny vycházet ze směrného vodohospodářského plánu v platném znění (původní publikace 2. vydání Směrného vodohospodářského plánu ČSR z roku 1975 a doprovodné publikace a dokumenty vydané v rámci zpřesňování a doplňování směrného vodohospodářského plánu v dalších letech a opatřené schvalovací doložkou ve smyslu ustanovení § 3 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů a § 8 odst. 1 zákona č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů). S ohledem na možnou nedostupnost těchto materiálů pro všechny vodoprávní úřady je nutné využít podkladů ve smyslu § 54 odst. 3 vodního zákona, které mají k dispozici správci povodí a jejich vyjádření podle § 54 odst. 3, které musí danou problematiku odborně posoudit.

K odst. 17

Přechodné ustanovení v délce do 4 let slouží k tomu, aby vlastníci vodních děl měli určitý čas na zajištění potřebných podkladů pro zápis vodních děl do katastru nemovitostí po vydání vyhlášky podle zmocnění v § 20 odst. 1.

K odst. 18

Zátopová území podle § 13 odst. 2 vodního zákona č. 138/1973 Sb., která na návrh správce toku stanovil vodohospodářský orgán, se po účinnosti zákona považují za záplavová území a vztahují se na ně všechna práva a povinnosti stanovené zákonem pro záplavová území – např. § 14 odst. 1 písm. c), § 17 odst. 1 písm. c), § 21 odst. 2 písm. c) bod 12, § 67.

K odst. 19

Zákon konstatuje, že správci drobných vodních toků podle předchozích právních předpisů jsou správci drobných vodních toků podle zákona. To neplatí např. v případě, že správu drobných vodních toků vykonávali podle § 31 odst. 3 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů, na území vojenských újezdů nebo v případě, že konkrétní drobný vodní tok nebo jeho úsek byl uveden v seznamu významných vodních toků.

ČÁST DRUHÁ

ZMĚNA ZÁKONA O OCHRANĚ VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

§ 128

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, se mění takto:

1. V § 4 odstavec 3 včetně poznámky pod čarou č. 7) zní:

„(3) V minimálním rozsahu a četnosti, stanoveném prováděcím právním předpisem, je osoba uvedená v § 3 odst. 2, s výjimkou vlastníka a správce veřejného vodovodu, povinna zajistit kontrolu pitné vody v akreditované laboratoři⁷⁾ nebo u držitele autorizace (§ 83a). Rozsah a četnost kontroly může na žádost osoby upravit rozhodnutím orgán ochrany veřejného zdraví příslušný podle místa činnosti.

2. V § 80 odst. 1 se za písmeno l) vkládá čárka a doplňuje se písmeno m), které zní: „m) uděluje a zrušuje pověření k provádění autorizace.“.

3. Za § 83 se vkládají nové § 83a až 83d, které včetně poznámky pod čarou č. 47a) znějí:

„§ 83a

(1) Autorizací se pro účely tohoto zákona rozumí postup zahájený na žádost fyzické osoby, která je podnikatelem, nebo právnické osoby, na jehož základě se vydává osvědčení o tom, že osoba je způsobilá ve vymezeném rozsahu provádět

- a) odběr vzorků a vyšetření jakosti a zdravotní nezávadnosti pitné vody (§ 3 odst. 1), vody v koupalištích a vody ve zdroji pro bazén umělého koupaliště nebo sauny (§ 6),
- b) zjišťování a měření koncentrací a intenzit faktorů vnitřního prostředí staveb (§ 13 odst. 1),
- c) odběr vzorků a měření mikrobiálního a parazitárního znečištění venkovních hracích ploch (§ 13 odst. 2),
- d) odběr vzorků a vyšetření zdravotní nezávadnosti výrobků přicházejících do přímého styku s pitnou a surovou vodou, s výjimkou stavebních výrobků (§ 5), a předmětů běžného užívání, s výjimkou hraček (§ 25),
- e) kontrolu desinfekce a sterilizace (§ 17),
- f) odběr vzorků a vyšetření zdravotní nezávadnosti pokrmů [§ 24 odst. 1 písm. e)],
- g) zjišťování a měření intenzit hluku, vibrací a neionizujícího záření v komunálním a pracovním prostředí (§ 30 až 35),

⁷⁾ Zákon č. 22/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

h) zjišťování a měření intenzit osvětlení a mikroklimatických podmínek a koncentrací prachu a chemických škodlivin v pracovním prostředí (§ 37 odst. 3),

i) biologické expoziční testy a vyšetření v oboru genetické toxikologie, fyziologie a psychologie práce.

(2) Ministerstvo zdravotnictví může pověřit prováděním autorizace právnickou osobu nebo organizační složku státu, zřízenou k plnění úkolů v oboru působnosti Ministerstva zdravotnictví (dále jen „autorizující osoba“). Toto pověření je nepřevoditelné. Na vydání tohoto pověření se nevztahuje správní řád. Při autorizaci se postupuje podle podmínek, které stanoví pro jednotlivé oblasti podle odstavce 1 Ministerstvo zdravotnictví. Pověření autorizující osoby a zrušení tohoto pověření, jakož i podmínky autorizace zveřejní Ministerstvo zdravotnictví ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví.

§ 83b

(1) Autorizující osoba vydá právnické osobě nebo fyzické osobě, která je podnikatelem, na její žádost osvědčení o autorizaci. Toto osvědčení vydá, pokud žadatel splňuje podmínky autorizace, kterými jsou

- a) odborná úroveň ve vztahu k navrhované oblasti autorizace,
- b) vybavení k technickým a administrativním úkonům a přístupnost k zařízením pro speciální šetření,
- c) existence nezbytného počtu zaměstnanců s odborným výcvikem, znalostmi a schopnostmi,
- d) existence závazku zaměstnanců k mlčenlivosti o skutečnostech, o nichž se dovídají osoby provádějící autorizaci,
- e) neexistence finančních nebo jiných zájmů, které by mohly ovlivnit výsledky činnosti osoby provádějící autorizaci,
- f) bezúhonnost žadatele o autorizaci.

(2) Neexistence finančních nebo jiných zájmů podle odstavce 1 písm. e) se prokazuje čestným prohlášením.

(3) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, jehož skutková podstata souvisí s předmětem podnikání. Bezúhonnost podle odstavce 1 písm. f) prokazuje za právnickou osobu její statutární zástupce a všichni členové statutárního orgánu. Fyzická osoba prokazuje bezúhonnost výpisem z Rejstříku trestů, který nesmí být starší než 3 měsíce.

(4) V žádosti o vydání osvědčení o autorizaci žadatel uvede označení obchodní firmy, jméno a příjmení fyzické osoby nebo název právnické osoby, místo podnikání, popřípadě místo trvalého pobytu, jde-li o fyzickou osobu, sídlo právnické osoby, identifikační číslo a dále údaje prokazující splnění podmínek podle odstavce 1. Zahraniční osoba^{47a)} uvede bydliště mimo území České republiky, místo

^{47a)} § 21 odst. 2 obchodního zákoníku.

pobytu v České republice, pokud byl pobyt povolen, umístění a označení organizační složky na území České republiky, jméno a příjmení vedoucího organizační složky a adresu jeho pobytu na území České republiky a dále údaj prokazující splnění podmínek podle odstavce 1.

(5) Občané členských států Evropské unie prokazují oprávnění k výkonu autorizace podle § 83a odst. 1

- a) průkazem způsobilosti vyžadovaným v členském státě Evropské unie pro přístup k těmto činnostem a vydaným tímto členským státem Evropské unie, nebo
- b) dokladem prokazujícím kvalifikaci pro výkon těchto činností získaným v členském státě Evropské unie,

pokud poskytují záruky zejména v oblasti zdraví, bezpečnosti, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitele v rozsahu upraveném v § 83a odst. 1.

(6) V případě pochybností rozhoduje o splnění požadavků podle odstavce 5 na žádost občana členského státu Evropské unie Ministerstvo zdravotnictví. Žádost musí obsahovat dokumenty vydané příslušnými orgány členského státu Evropské unie, prokazující skutečnosti uvedené v odstavci 5. Řízení o posouzení žádosti musí být ukončeno nejpozději do 4 měsíců po předložení všech dokumentů vztahujících se k dotyčné osobě.

§ 83c

(1) Osvědčení o autorizaci vymezuje předmět, rozsah a podmínky činnosti a dobu, na kterou bylo vydáno. Pro vydání osvědčení o autorizaci neplatí správní řád. Žadatel může proti sdělení o neudělení osvědčení o autorizaci podat do 3 dnů ode dne jeho doručení námítky. O námítkách rozhoduje Ministerstvo zdravotnictví. Proti rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví o námítkách se nelze odvolat. Náklady spojené s autorizací včetně vydání osvědčení o autorizaci hradí žadatel. Cena se sjednává podle zvláštního právního předpisu.

(2) Autorizace je nepřenosná na jinou osobu, uděluje se na dobu nejvýše 5 let ode dne udělení. Autorizace může být prodloužena vždy o dalších 5 let. Žádost o prodloužení platnosti osvědčení o autorizaci, musí osoba, které bylo vydáno osvědčení o autorizaci, (dále jen „držitel autorizace“) podat autorizující osobě nejméně 6 měsíců před skončením platnosti osvědčení.

(3) Seznam držitelů autorizace s uvedením obchodní firmy, sídla, popřípadě místa podnikání a identifikačního čísla podle § 83b odst. 4, jakož i změny v těchto údajích uveřejní Ministerstvo zdravotnictví ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví. Tyto údaje sdělí Ministerstvu zdravotnictví autorizující osoba.

(4) Držitel autorizace je povinen dodržovat podmínky autorizace a účastnit se v termínu a rozsahu stanoveném autorizující osobou mezilaboratorních zkoušek. Doklady o výsledcích mezilaboratorních zkoušek musí držitel autorizace ukládat po dobu 5 let. Náklady spojené s mezilaboratorními zkouškami hradí držitel autorizace.

(5) Autorizující osoba provádí kontrolu nad dodržováním podmínek autorizace a výsledků mezilaboratorních zkoušek. Za tím účelem je oprávněna vstupovat do objektů držitele autorizace, ověřovat splnění podmínek autorizace a požadovat předložení dokumentace včetně výsledků mezilaboratorních zkoušek. Ke kontrole si může autorizující osoba přizvat odborníka pro příslušnou oblast. Zjistí-li autorizující osoba nedostatky, podle závažnosti nedostatků pozastaví účinnost osvědčení nebo je odejme. Odejmutím osvědčení autorizace zaniká. Proti odejmutí osvědčení může držitel autorizace podat do 3 dnů ode dne jeho doručení námítky. O námítkách rozhoduje Ministerstvo zdravotnictví. Proti rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví o námítkách se nelze odvolat.

§ 83d

(1) Autorizace vedle důvodu podle § 83c odst. 5 dále zaniká

- a) uplynutím doby, na kterou byla udělena, pokud nedošlo na základě žádosti držitele autorizace k jejímu prodloužení,
- b) vzdáním se osvědčení o autorizaci; vzdání se osvědčení je účinné ode dne, kdy bylo doručeno autorizující osobě,
- c) u fyzických osob smrtí nebo prohlášením držitele autorizace za mrtvého,
- d) dnem zániku právnické osoby, která je držitelem autorizace,
- e) prohlášením konkursu na držitele autorizace, zamítnutím návrhu na prohlášení konkursu na držitele autorizace pro nedostatek majetku nebo vstupem držitele autorizace do likvidace.

(2) Autorizující osoba v případech podle odstavce 1 písm. a) a podle § 83c odst. 5, držitel autorizace, popřípadě jeho dědic, právní nástupce právnické osoby, popřípadě její likvidátor, v případech podle odstavce 1 písm. b) až e) jsou povinni informovat Ministerstvo zdravotnictví pro účely podle § 83c odst. 3 o datu zániku autorizace.

4. V § 92 odst. 3 se na konec textu doplňuje věta, která zní: „Pokutu až do výše 1 000 000 Kč může tento orgán ochrany veřejného zdraví uložit osobě, která neoprávněně vystupovala jako autorizující osoba nebo držitel autorizace.“.

5. Za § 100 se vkládá nový § 100a, který zní:

„§ 100a

Pokud z tohoto zákona nebo zvláštního právního předpisu upravujícího působnost orgánu ochrany veřejného zdraví vyplývá pro zahraniční osobu povinnost předložit doklady potvrzující určité skutečnosti, rozumí se tím předložení dokladů včetně jejich ověřeného českého překladu, pokud ze zvláštního právního předpisu nevyplývá něco jiného. Pravost podpisů a otisku razítka na originálech předkládaných dokladů musí být ověřena.“.

K § 128

V této části zákona se otevřel zákon o ochraně veřejného zdraví č. 258/2000 Sb., aby se změnou tohoto zákona napravil určitý nedostatek. Zákonné normy hovoří o možnostech měření kvality pitné vody a ostatních složek pracovního prostředí pro účely kategorizace; zákon o ochraně veřejného zdraví předpokládá existenci akreditované nebo autorizované osoby. Akreditovaná osoba je v zákoně o ochraně veřejného zdraví jednoznačně definována. Ale akreditace měřícího pracoviště je poměrně nákladnou a složitou záležitostí, takže v případě běžných drobných podnikatelských subjektů by zřejmě docházelo pouze k autorizaci toho pracoviště. Autorizace pracoviště není tímto zákonem jasně definována, proto je provedena v těchto věcech změna zákona o ochraně veřejného zdraví v ustanoveních § 4, 80, 83, 92 a 100.

K bodu 1

Tento bod novely mění dosavadní oprávnění orgánu ochrany veřejného zdraví správním rozhodnutím uložit vlastníkovu nebo správci veřejného vodovodu, osobě, která označila veřejnou studnu jako zdroj pitné vody a osobě, která je výrobcem pitné vody nebo zajišťuje její náhradní odběr (tj. osobám, uvedeným v § 3 odst. 2 – poznámka: označení a rozsah těchto osob byl s účinností od 1. 1. 2002 změněn novelou zákona č. 258/2000 Sb., provedenou zákonem č. 274/2001 Sb.) kontrolu pitné vody v akreditované nebo autorizované laboratoři, a to tak, že s účinností od 1. ledna 2002 plyne rozsah této právní povinnosti z prováděcího právního předpisu. Tímto prováděcím právním předpisem bude zřejmě novelizovaná vyhláška č. 376/2000 Sb. Současně se pro takto upravený rozsah a četnost kontroly pitné vody stanoví oprávnění hygienika změnit je, a to na žádost povinné osoby. Změna se provádí po provedeném správním řízení správním rozhodnutím.

K bodu 2

Tato úprava zakládá Ministerstvu zdravotnictví oprávnění udělit nebo zrušit pověření k provádění autorizace. Autorizace sama je předmětem bodu 3 novely.

K bodu 3

Zákon č. 258/2000 Sb. ve znění účinném od 1. ledna 2001 v § 4 odst. 3 a v § 38 stanovil, že určité výkony může provádět pouze osoba autorizovaná nebo akreditovaná. Podmínky udělení akreditace upravuje pro všechny technické činnosti zákon č. 22/1997 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Autorizaci pro shora zmíněné účely však zákon č. 258/2000 Sb. ani zvláštní právní předpis neupravily.

Tento nedostatek řeší bod 3 novely, který stanoví podmínky autorizace, a to nejen pro účely shora citovaných ustanovení zákona č. 258/2000 Sb., ale i pro další oblasti vyšetřování složek, faktorů a procesů životního a pracovního prostředí a pro výrobky, upravené zákonem č. 258/2000 Sb. Novela vychází z toho, že autorizující osobou, tj. osobou, která za podmínek zákona uděluje autorizace, je Ministerstvo zdravotnictví, resp. jím pověřená právnická osoba nebo organizační složka státu, zřízená k plnění úkolů v oboru působnosti Ministerstva zdravotnictví. Pověření, jakož i zrušení takového pověření musí Ministerstvo zdravotnictví zveřejnit ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví.

Podmínky autorizace musí být podle § 83a odst. 2 upraveny autorizačními pravidly, které vydá Ministerstvo zdravotnictví, a které je nutno rovněž uveřejnit ve Věstníku ministerstva zdravotnictví.

Autorizace může být udělena jakékoliv právnické osobě fyzické osobě podnikající, a to na její žádost. Náležitost žádosti upravuje § 83b odst. 4.

Ustanovení § 83b odst. 1 až 3 stanoví podmínky pro udělení autorizace. Patří mezi ně mimo jiné odborná úroveň žadatele a jeho bezúhonnost, vybavení k technickým a administrativním úkolům a nezbytný počet zaměstnanců s odborným výcvikem, znalostmi, schopnostmi a závazkem mlčenlivosti o skutečnostech, o nichž se dovídají při provádění autorizace. Odstavce 5 a 6 tohoto ustanovení upravují podmínky, za nichž mohou oprávnění k výkonu autorizace získat občané členských států EU.

Pokud žadatel splní podmínky pro vydání autorizace, musí mu autorizující osoba vydat osvědčení o autorizaci. Pro vydání osvědčení o autorizaci neplatí správní řád. Žadatel se však může proto po sdělení o neudělení osvědčení o autorizaci do 3 dnů ode dne doručení tohoto sdělení obrátit s námitkami k Ministerstvu zdravotnictví.

Náklady spojené s autorizací, včetně vydání osvědčení o autorizaci, hradí žadatel. Cena se sjednává s autorizující osobou podle zákona o cenách.

Podle § 83c odst. 2 autorizace je nepřenosná na jinou osobu a uděluje se na dobu nejvýše 5 let. Autorizace může být prodloužena, požádá-li její držitel u autorizující osoby nejméně 6 měsíců před skončením platnosti osvědčení. Pokud držitel tuto podmínku pro prodloužení autorizace nesplní, autorizace uplynutím času, na který byla udělena, zaniká a osoba musí znovu žádat o vydání osvědčení o autorizaci za podmínek zákona.

Držitel autorizace má povinnost dodržovat podmínky autorizace (autorizační pravidla) a účastnit se v termínu a rozsahu stanoveném autorizující osobou mezilaboratorních zkoušek. Doklady o výsledcích mezilaboratorních zkoušek musí držitel autorizace ukládat po dobu 5 let. Náklady spojené s těmito zkouškami hradí držitel autorizace.

Podle § 83c odst. 5 má autorizující osoba oprávnění provádět kontrolu nad dodržováním podmínek autorizace a výsledků mezilaboratorních zkoušek. K tomu účelu je oprávněna vstupovat do objektů držitele autorizace, ověřovat splnění autorizačních pravidel a požadovat předložení dokumentace. Autorizující osoba si může ke kontrole přizvat odborníka pro příslušnou oblast. Zjistí-li autorizující osoba nedostatky v předmětu kontroly, je oprávněna podle závažnosti nedostatků pozastavit účinnost osvědčení o autorizaci nebo toto osvědčení odejmout. Proti odejmutí osvědčení může držitel autorizace do 3 dnů ode dne jeho doručení vznést námitky, o kterých rozhoduje Ministerstvo zdravotnictví. Proti rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví, kterým rozhoduje o námitkách podle § 83c odst. 1 a 5, se nelze odvolat.

Ustanovení § 83d upravuje důvody zániku autorizace. Autorizace zaniká odejmutím osvědčení (§ 83c odst. 5) a dále z důvodů uvedených pod písmeny a) až e) odstavce 1.

Držitelé autorizace mohou nabízet své služby na trhu. K informovanosti objed-

navatelů těchto služeb má Ministerstvo zdravotnictví povinnost vydat seznam držitelů autorizace s uvedením obchodní firmy, sídla popř. místa podnikání a identifikačního čísla, jakož i uveřejnit změny v těchto údajích. Vstupní údaje, změny těchto údajů včetně zániku autorizace v případech odejmutí osvědčení nebo uplynutím doby, na kterou byla autorizace udělena (nedošlo-li k jejímu prodloužení), je povinna oznámit Ministerstvu zdravotnictví autorizující osoba. O datu zániku autorizace v ostatních případech je povinen informovat Ministerstvo zdravotnictví držitel autorizace, popřípadě jeho dědic, právní nástupce právnické osoby, popřípadě její likvidátor.

K bodu 4

Státní zdravotní dozor nad plněním povinností osob podle zákona č. 258/2000 Sb. vykonává příslušný hygienik. Doplněné ustanovení § 92 zakládá skutkovou podstatu správního deliktu – neoprávněné vystupování jako autorizující osoba a držitel autorizace. Za tento správní delikt může orgán ochrany veřejného zdraví uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč.

K bodu 5

Mezi společná ustanovení zákona č. 258/2000 Sb. se účinností od 1. ledna 2002 vkládá povinnost zahraniční osoby předložit doklady, které má právní povinnost předložit a které potvrzují určité skutečnosti, v originále i v ověřeném českém překladu, přičemž pravost podpisů a otisku razítka na originálech předkládaných dokladů musí být ověřena.

ČÁST TŘETÍ

Změna přestupkového zákona

§ 129

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění zákona č. 337/1992 Sb., zákona č. 344/1992 Sb., zákona č. 359/1992 Sb., zákona č. 67/1993 Sb., zákona č. 290/1993 Sb., zákona č. 134/1994 Sb., zákona č. 82/1995 Sb., zákona č. 237/1995 Sb., zákona č. 279/1995 Sb., zákona č. 289/1995 Sb., zákona č. 112/1998 Sb., zákona č. 168/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 151/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 361/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 52/2001 Sb. a zákona č. 164/2001 Sb., se mění takto:

§ 34 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 3i) zní:

„§ 34

Přestupky na úseku vodního hospodářství

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) odebere povrchovou nebo podzemní vodu bez potřebného povolení vodoprávního úřadu nebo v rozporu s ním,
- b) vypustí odpadní nebo důlní vody do vod povrchových nebo podzemních, popřípadě do kanalizace, v rozporu s vodním zákonem,³ⁱ⁾
- c) znečistí povrchovou nebo podzemní vodu nebo ohrozí její jakost nebo zdravotní nezávadnost nedovoleným nakládáním se závadnými látkami, popřípadě způsobí vniknutí těchto látek do kanalizace v rozporu s vodním zákonem,³ⁱ⁾
- d) poruší povinnosti týkající se vodních děl založené stavebními předpisy, nebo
- e) poruší jiné povinnosti stanovené vodním zákonem³ⁱ⁾ nebo povinnosti na základě něho uložené.

(2) Za přestupky podle odstavce 1 písm. a), b), c) nebo e) lze uložit pokutu do výše 50 000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. d) lze uložit pokutu do výše 100 000 Kč.

(3) Pokuty ukládá Česká inspekce životního prostředí nebo okresní úřad. Ustanovení § 124 odst. 2 vodního zákona přitom platí obdobně.“

K § 129

V této části zákona dochází ke změně § 34 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů. S účinností vodního zákona dochází zároveň

³ⁱ⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

ke zrušení řady právních předpisů doposud platných a uvedených ve zrušovacím ustanovení § 136. Tím, že zákon o vodách stanovuje řadu nových povinností a omezení, je nutné na ně reagovat i v zákoně o přestupcích, a to v oblasti přestupků na úseku vodního hospodářství.

V odstavci 1 je uvedeno, jaké protiprávní jednání je považováno za přestupek na úseku vodního hospodářství.

V odstavci 2 jsou nově stanoveny maximální výše pokut za tato protiprávní jednání, aniž by tím byla dotčena možnost uložení další souběžných sankcí, resp. trestů podle zákona č. 200/1990 Sb. Ke zvýšení maximální výše pokut došlo prakticky řádově. Za přestupek v rozsahu uvedeném v odst. 1 písm. a), b), c) nebo e) lze uložit pokutu až do výše 50 000 Kč a za přestupek podle odst. 1 písm. d) lze uložit pokutu až do výše 100 000 Kč. Takto zvýšené sazby mají působit preventivně a odradit tak případného přestupce od nezákonného jednání.

V odstavci 3 je uvedeno, kdo pokuty ukládá, tj. Česká inspekce životního prostředí a okresní úřad s dovětkem, že ustanovení § 124 odst. 2 platí obdobně, čímž je míněno, že řízení o přestupku s následným uložením pokuty zahájí jen jeden z uvedených orgánů. V souvislosti s připravovanou změnou veřejné správy, tj. i se zrušením okresů se tato činnost okresu připravuje přenést na místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností.

ČÁST ČTVRTÁ

ZMĚNA ZÁKONA O STÁTNÍM FONDU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

§ 130

Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění zákona č. 334/1992 Sb., se mění takto:

1. V § 2 odst. 1 písmeno a) včetně poznámky pod čarou č.²⁾ zní:

„a) poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových,²⁾

2. V § 2 odst. 1 písmeno e) včetně poznámky pod čarou č.⁶⁾ zní:

„e) poplatky za skutečný odběr podzemních vod⁶⁾ ve výši 50 % jejich celkového objemu“.

K § 130

V této části zákona je provedena změna zákona o Státním fondu životního prostředí České republiky v § 2 odst. 1 a to u písm. a), kde v souladu se současným zněním zákona o vodách je slovo „úplata“ nahrazeno slovem „poplatky“. Stejná změna je v textu § 2 odst. 1 písm. e), za skutečné odběry podzemních vod, která je však doplněna omezením příjmu Státního fondu životního prostředí České republiky na 50 %, dalších 50 % je podle § 88 odst. 8 příjmem státního rozpočtu.

²⁾ § 89 až 99 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

⁶⁾ § 88 zákona č. 254/2001 Sb.

ČÁST PÁTÁ

ZMĚNA ZÁKONA O VNITROZEMSKÉ PLYBĚ

§ 131

Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění zákona č. 358/1999 Sb., se mění takto:

§ 49 a 50 se zrušují.

K § 131

V této části zákona byla provedena úprava zákona o vnitrozemské plavbě. V návaznosti na zrušovací ustanovení § 136 v Části desáté vodního zákona, kterým se zrušují, krom jiných právních předpisů i zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon) a zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, jejichž částečné znění bylo součástí § 49 a § 50 zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, bylo nezbytné zrušit i tyto paragrafy.

ČÁST ŠESTÁ

ZMĚNA ZÁKONA O ZMĚNĚ TRESTNÍHO ZÁKONA, ZÁKONA O MYSLIVOSTI, ZÁKONA O RYBÁŘSTVÍ, ZÁKONA O STÁTNÍ SPRÁVĚ VE VODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ, ZÁKONA O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY A LESNÍHO ZÁKONA

§ 132

Zákon č. 238/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 102/1963 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), se mění takto:

Článek IV se zrušuje.

K § 132

V této části zákona se ze stejného důvodu jako v § 131 ruší Článek IV zákona č. 238/1999 Sb., kterým se mění trestní zákon, zákon o myslivosti, zákon o rybářství, zákon o státní správě ve vodním hospodářství, zákon o ochraně přírody a krajiny a lesní zákon. Článek IV obsahuje novelu zákona o státní správě ve vodním hospodářství, který je jako celek zrušen.

ČÁST SEDMÁ

ZMĚNA ZÁKONA O ZMĚNĚ ZÁKONA O STÁTNÍ SPRÁVĚ VE VODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ A KOMPETENČNÍHO ZÁKONA

§ 133

Zákon č. 23/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění zákona č. 49/1982 Sb. a zákona č. 425/1990 Sb., a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, se mění takto: Články I a II se zrušují.

K § 133

V této části zákona byly zrušeny Články I a II zákona č. 23/1992 Sb., kterými se měnil a doplňoval zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství.

ČÁST OSMÁ

ZMĚNA STAVEBNÍHO ZÁKONA

§ 134

Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 103/1990 Sb., zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 262/1992 Sb., zákona č. 43/1994 Sb., zákona č. 19/1997 Sb., zákona č. 83/1998 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 95/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 96/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 151/2000 Sb., zákona č. 239/2000 Sb. a zákona č. 59/2001 Sb., se mění takto:

V § 143 odst. 4 písmeno b) zní:

„b) Ministerstvo zemědělství právní předpisy, kterými stanoví technické požadavky pro vodní díla,“.

K § 134

V této části zákona došlo ke změně stavebního zákona, resp. ke změně kompetencí k vydání právních předpisů, kterými se stanoví technické požadavky na vodní stavby. V § 143 v odst. 4 písm. b) přešla kompetence z Ministerstva životního prostředí na Ministerstvo zemědělství.

ČÁST DEVÁTÁ

ZMĚNA ZÁKONA O PŮSOBNOSTI ORGÁNŮ ČESKÉ REPUBLIKY VE VĚCECH PŘEVODŮ VLASTNICTVÍ STÁTU K NĚKTERÝM VĚCEM NA JINÉ PRÁVNICKÉ NEBO FYZICKÉ OSOBY

§ 135

Zákon č. 500/1990 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů vlastnictví státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby, ve znění zákona č. 438/1991 Sb., zákona č. 282/1992 Sb., zákona č. 473/1992 Sb., zákona č. 170/1993 Sb., zákona č. 155/1994 Sb., zákona č. 191/1994 Sb., zákona č. 218/1994 Sb., zákona č. 161/1997 Sb., zákona č. 164/1998 Sb., zákona č. 269/1998 Sb., zákona č. 21/2000 Sb. a zákona č. 246/2000 Sb., se mění takto:

V § 15 odst. 2 se tečka na konci písmene t) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno u), které zní:

„u) k převodu finančních prostředků ve výši 2,5 mld. Kč na zvláštní účet státních finančních aktiv k navýšení dosud vyčleněných finančních prostředků na krytí nezbytných výdajů obnovy koryt vodních toků a vodohospodářských děl ve vlastnictví státu poškozených v důsledku povodňových katastrof v letech 1997, 1998 a 2000, a na částečné financování programu protipovodňových opatření na vodních tocích a vodohospodářských zařízeních.“

K § 135

Ustanovení tohoto paragrafu je zmocněním k využití finančních prostředků převedených na účet Státních finančních aktiv k úhradě nezbytných nákladů jednak k odstranění škod a k obnově vodních toků a vodohospodářských děl po povodních a jednak k částečnému financování programu protipovodňových opatření. Zákon tím umožňuje dokončení Programu obnovy vodních toků a vodohospodářských zařízení devastovaných během katastrofických povodní v letech 1997 - 2000 a zároveň zahájení realizace systémových preventivních opatření k ochraně před povodněmi v souladu se Strategií prevence před povodněmi pro území České republiky schválenou vládou.

Jedná se o významný finanční zdroj mimo rámec státního rozpočtu, který umožní po obnově poškozených vodních toků systematické zlepšení preventivních protipovodňových opatření v nejohroženějších částech území České republiky. Příjemci těchto prostředků budou především správci vodních toků k realizaci projektů financovaných v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech č. 218/2000 Sb. podle „Pravidel“, která budou přílohou zákona o státním rozpočtu České republiky na příslušný kalendářní rok.

ČÁST DESÁTÁ

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 136

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. Zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 114/1995 Sb., zákona č. 14/1998 Sb. a zákona č. 58/1998 Sb.
2. Zákon č. 14/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění zákona č. 425/1990 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 240/2000 Sb. a zákona č. 185/2001 Sb.
4. Zákon č. 58/1998 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových.
5. Zákon č. 281/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatcích ve vodním hospodářství, ve znění nařízení vlády č. 91/1988 Sb.
6. Nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatcích ve vodním hospodářství.
7. Nařízení vlády č. 91/1988 Sb., kterým se mění a doplňuje nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatcích ve vodním hospodářství.
8. Nařízení vlády č. 141/2000 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 35/1979 Sb., o úplatcích ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů.
9. Nařízení vlády č. 100/1999 Sb., o ochraně před povodněmi.
10. Vyhláška č. 42/1976 Sb., o vodohospodářích.
11. Vyhláška č. 62/1975 Sb., o odborném technickobezpečnostním dohledu na některých vodohospodářských dílech a technickobezpečnostním dozoru národních výborů nad nimi.
12. Vyhláška č. 6/1977 Sb., o ochraně jakosti povrchových a podzemních vod.
13. Vyhláška č. 82/1976 Sb., o úpravě užívání povrchových vod k plavbě motorovými plavidly.
14. Vyhláška č. 422/1992 Sb., kterou se mění a doplňuje vyhláška č. 82/1976 Sb., o úpravě užívání povrchových vod k plavbě motorovými plavidly.
15. Vyhláška č. 99/1976 Sb., o vodní stráží.

16. Vyhláška č. 81/1977 Sb., kterou se doplňuje vyhláška o vodní stráži.
17. Vyhláška č. 28/1975 Sb., kterou se určují vodárenské toky a jejich povodí a stanoví seznam vodohospodářsky významných vodních toků.
18. Vyhláška č. 63/1975 Sb., o povinnostech organizací podávat zprávy o zjištění podzemních vod a oznamovat údaje o jejich odběrech
19. Vyhláška č. 176/1999 Sb., kterou se stanoví seznam hraničních vodních toků tvořících státní hranice.

K § 136

V této části zákona je uveden taxativní výčet předpisů, které se zrušují ke dni účinnosti vodního zákona, tj. k 1. lednu 2002. Zrušené právní předpisy jsou nahrazeny tímto zákonem nebo jeho prováděcími předpisy, ať již jde o nařízení vlády nebo prováděcí vyhlášky jednotlivých ministerstev.

ČÁST JEDENÁCTÁ ÚČINNOST

§ 137

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2002, s výjimkou ustanovení § 20 odst. 1, které nabývá účinnosti po 5 letech po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, a ustanovení § 135, které nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Klaus v. r.
Havel v. r.
Zeman v. r.

K § 137

V této části zákona je stanovena účinnost, která je všeobecně závazná se všemi právy a povinnostmi uvedenými v zákoně od 1. ledna 2002 s výjimkou § 20 odst. 1, který nabývá účinnosti až od 1. ledna 2007.

Zákon byl vyhlášen zveřejněním ve Sbírce zákonů v částce 98 pod číslem 254 dne 25. července 2001. Tímto dnem vyhlášení je účinný § 135.

Příloha č. 1 k zákonu č. 254/2001 Sb.

Zvlášť nebezpečné látky

Zvlášť nebezpečné látky jsou látky náležející do dále uvedených skupin látek, s výjimkou těch, jež jsou biologicky neškodné nebo se rychle mění na látky biologicky neškodné:

1. organohalogenové sloučeniny a látky, které mohou tvořit takové sloučeniny ve vodním prostředí,
2. organofosforové sloučeniny,
3. organocínové sloučeniny,
4. látky vykazující karcinogenní, mutagenní nebo teratogenní vlastnosti ve vodním prostředí nebo jeho vlivem,
5. rtuť a její sloučeniny,
6. kadmium a jeho sloučeniny,
7. persistentní minerální oleje a uhlovodíky ropného původu,
8. persistentní syntetické látky, které se mohou vznášet, zůstávat v suspenzi nebo klesnout ke dnu a které mohou zasahovat do jakéhokoliv užívání vod,
9. kyanidy.

Nebezpečné látky

Nebezpečné látky jsou látky náležející do dále uvedených skupin:

1. Metaloidy, kovy a jejich sloučeniny:

1. zinek	11. cín
2. měď	12. baryum
3. nikl	13. berylium
4. chrom	14. bor
5. olovo	15. uran
6. selen	16. vanad
7. arzen	17. kobalt
8. antimon	18. thalium
9. molybden	19. telur
10. titan	20. stříbro
2. Biocidy a jejich deriváty neuvedené v seznamu zvlášť nebezpečných látek.
3. Látky, které mají škodlivý účinek na chuť nebo na vůni produktů pro lidskou spotřebu pocházejících z vodního prostředí, a sloučeniny mající schopnost zvýšit obsah těchto látek ve vodách.
4. Toxické nebo persistentní organické sloučeniny křemíku a látky, které mohou zvýšit obsah těchto sloučenin ve vodách, vyjma těch, jež jsou biologicky neškodné nebo se rychle přeměňují ve vodě na neškodné látky.

5. Anorganické sloučeniny fosforu nebo elementárního fosforu.
6. Nepersistentní minerální oleje a uhlovodíky ropného původu.
7. Fluoridy.
8. Látky, které mají nepříznivý účinek na kyslíkovou rovnováhu, zejména amonné soli a dusitany.
9. Silážní štávy, průmyslová a statková hnojiva a jejich tekuté složky, aerobně stabilizované komposty.

K Příloze č. 1

Příloha v návaznosti na § 39 odst. 3 zákona uvádí výčet nebezpečných a zvlášť nebezpečných závadných látek. Zacházení s nimi upravuje § 39 zákona v odstavcích 4 až 6. Příloha zpřesňuje a doplňuje seznam závadných látek, uvedených v předchozí právní úpravě (vyhláška č. 6/1977 Sb., o ochraně jakosti povrchových a podzemních vod).

Seznam zvlášť nebezpečných závadných látek je významný i z hlediska § 16 zákona, neboť k vypouštění odpadních vod s obsahem těchto látek do kanalizace je třeba vždy povolení vodoprávního úřadu. Podle § 19 odst. 2 zákona o vodovodech a kanalizacích č. 274/2001 Sb., existuje při vypouštění odpadních vod s obsahem zvlášť nebezpečných látek do kanalizace povinnost v souladu s povolením vodoprávního úřadu měřit míru znečištění a objem odpadních vod a množství zvlášť nebezpečných látek vypouštěných do kanalizace, vést o nich evidenci a předávat výsledky měření.

Příloha č. 2 k zákonu č. 254/2001 Sb.

A. Sazby poplatku pro výpočet plateb za skutečně odebrané množství podzemní vody

Účel užití odebrané podzemní vody	Sazba v Kč/m ³
Pro zásobování pitnou vodou	2,00
Pro ostatní užití	3,00

B. Sazby pro výpočet poplatku a hmotnostní a koncentrační limity zpoplatnění

UKAZATEL znečištění	SAZBA Kč/kg	LIMIT ZPOPLATNĚNÍ	
		hmotnostní kg/rok	koncentrační a mg/l
1.			
a) CHSK nečištěné odpadní vody do 31. 12. 2004	16	20 000	40
od 1. 1. 2005	16	8 000	40
b) CHSK čištěné odpadní vody	8	10 000	40
c) CHSK pro odpadní vody čištěné z výroby buničiny a ze zušlechťování bavlnářských a lnářských textilií	3	10 000	40
2. RAS	0,5	20 000	1200
3. nerozpuštěné látky ⁴⁷⁾	2	10 000	30
4. fosfor celkový			
do 31. 12. 2004	70	13 000	3
od 1. 1. 2005	70	3 000	3
5. dusík amoniakální			
do 31. 12. 2001	40	15 000	15

⁴⁷⁾ Poplatek za tento ukazatel platí pouze znečišťovatelé, kteří
a) neplatí poplatek za CHSK, ale znečištění přesahuje limit pro zpoplatnění NL, nebo
b) vypouštějí v odpadních vodách více NL, než činí trojnásobek množství zpoplatněné CHSK.

6. dusík Nanorg od 1. 1. 2002	30	20 000	20
7. AOX od 1. 1. 2002	300	15	0,2
8. rtuť	20 000	0,4	0,002
9. kadmium	4 000	2	0,01

K Příloze č. 2

V části A v návaznosti na § 88 odstavec 2 se stanovují sazby poplatku pro výpočet plateb za množství odebrané podzemní vody v členění podle účelu použití odebrané vody. Ve výši sazeb je zohledněn účel zásobování pitnou vodou. V praxi to bude znamenat, že tuto sazbu budou platit odběratelé podle § 88 odst. 1, kteří použijí odebranou podzemní vodu jako zdroj pitné vody nebo pro úpravu na vodu pitnou. Pitnou vodou se rozumí voda definovaná v § 3 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Přejížděnou úpravu výše poplatků pro roky 2002 a 2003 s ohledem na postupný náběh placení poplatku stanoví zákon v § 127 odstavec 13.

V části B v návaznosti na § 90 odstavec 1 jsou uvedeny sazby pro výpočet poplatku za znečištění vypouštěných odpadních vod a dále i hmotnostní a koncentrační limity zpoplatnění. Jak sazby, tak i limity zpoplatnění jsou převzaty z předchozí právní úpravy (zákon č. 58/1998 Sb.). Vzhledem k tomu, že zákon nabývá účinnosti 1. 1. 2002, vztahuje se povinnost platit poplatky nově i na znečištění v ukazatelích dusík anorganický a AOX (naopak odpadá dřívější platba za dusík amoniakální). Přejížděnou úpravu výše poplatků pro rok 2002 stanoví zákon v § 127 odstavec 12.

Seznam předpisů Evropských společenství transponovaných úplně nebo částečně vodním zákonem č. 254/2001 Sb.

(citovaných v komentářích jednotlivých ustanovení paragrafů)

Název předpisu	Číslo předpisu ES (kód CELEX)
Směrnice Rady 91/271/EHS z 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod	391L027
Směrnice Rady 91/676/EHS z 12. prosince 1991 k ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů	391L0676
Směrnice Rady 76/464/EHS z 4. května 1976 o znečištění způsobeném určitými nebezpečnými látkami, vypouštěnými do vodního prostředí Společenství a návazné směrnice Rady:	376L0464
Směrnice Rady 82/176/EHS z 22. března 1982 o mezních hodnotách a jakostních cílech při vypouštění rtuti z elektrolytické výroby chloru a alkalických hydroxidů	382L0176
Směrnice Rady 83/513/EHS z 6. září 1983 o mezních hodnotách a jakostních cílech při vypouštění kadmia	383L0513
Směrnice Rady 84/156/EHS z 8. března 1984 o mezních hodnotách a jakostních cílech při vypouštění rtuti odvětvími mimo elektrolytickou výrobu chloru a alkalických hydroxidů	384L0156
Směrnice Rady 84/491/EHS z 9. října 1984 o mezních hodnotách a jakostních cílech při vypouštění hexachlorcyklohexanu	384L0491

Směrnice Rady 86/280/EHS z 12. června 1986 o mezních hodnotách a jakostních cílech při vypouštění určitých nebezpečných látek uvedených v Seznamu I Přílohy směrnice Rady 76/464/EHS	386L0280
Směrnice Rady 88/347/EHS z 16. června 1988 ke změně Přílohy II Směrnice 86/280/EHS o mezních hodnotách a jakostních cílech při vypouštění nebezpečných látek uvedených v Seznamu I Přílohy směrnice Rady 76/464/EHS	388L0347
Směrnice Rady 90/415/EHS z 27. července 1990 ke změně Přílohy II Směrnice 86/280/EHS o mezních hodnotách a jakostních cílech při vypouštění nebezpečných látek uvedených v Seznamu I Přílohy směrnice Rady 76/464/EHS	390L0415
Směrnice Rady 76/160/EHS z 8. prosince 1975 o jakosti vody pro koupání	376L0160
Směrnice Rady 75/440/EHS z 16. června 1975 o požadované jakosti povrchových vod určených k odběru pitné vody v členských státech	375L0440
Směrnice Rady 80/68/EHS z 17. prosince 1979 o ochraně podzemních vod před znečištěním způsobeném určitými nebezpečnými látkami doplněná směrnicemi Rady 90/656/EHS a 91/692/EHS	380L0068
Směrnice Rady 78/659/EHS z 18. července 1978 o jakosti povrchových vod vyžadujících ochranu nebo zlepšení pro podporu života ryb	378L0659
Směrnice Rady 79/923/EHS z 30. října 1979 o požadované kvalitě měkkýšových vod	379L0923
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. října 2000 ustavující rámec pro činnosti Společenství v oblasti vodní politiky	300L0060

**Prováděcí právní předpisy k vodnímu zákonu
č. 254/2001 Sb.,
vydané s účinností od 1. ledna 2002
s komentářem**

**Vyhláška č. 431/2001 Sb., o obsahu vodní bilance, způsobu jejího sestavení
a o údajích pro vodní bilanci**

(vyhláška Ministerstva zemědělství ze dne 3. prosince 2001 zveřejněna ve Sbírce zákonů České republiky, částka 162, ročník 2001, na str. 9158 - 9185)

**Vyhláška č. 432/2001 Sb., o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření
a o náležitostech povolení, souhlasu a vyjádření vodoprávního úřadu**

(vyhláška Ministerstva zemědělství ze dne 3. prosince 2001 zveřejněna ve Sbírce zákonů České republiky, částka 162, ročník 2001, na str. 9186 - 9200)

**Vyhláška č. 470/2001 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků
a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků**

(vyhláška Ministerstva zemědělství ze dne 14. prosince 2001 zveřejněna ve Sbírce zákonů České republiky, částka 171, ročník 2001, na str. 9898-9922)

Vyhláška č. 471/2001 Sb., o technickobezpečnostním dohledu nad vodními díly

(vyhláška Ministerstva zemědělství ze dne 14. prosince 2001 zveřejněna ve Sbírce zákonů České republiky, částka 171, ročník 2001, na str. 9923-9931)